

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)

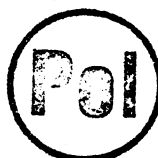
21/0104
PROMEMORIA
1986-01-21

P2 Eu I

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
POL I

21 JAN 1986
S. Julin

Beträffande åtgärd se delgivningslista

HEMLIG

Canada och Raoul Wallenberg
(1 bil)

./.

Förste sekreteraren vid kanadensiska ambassaden D'Arcy Thorpe besökte mig den 20 januari 1986 för att på instruktion från Ottawa tala om Raoul Wallenberg. Detta med anledning av att denne den 9-10 december 1985 blev utnämnd till Canadas förste hedersmedborgare av parlamentet. Thorpe överlämnade bifogade papper som ger bakgrunden till medborgarskapet och innehåller uppmaningen att "look into initiative, if any, that State Department and Swedish MFA have undertaken in recent years, whether there is any recent information on Wallenberg and advise what the Swedish reaction would be to our undertaking an initiative on the Wallenberg case, and what timing of our initiative might be in order to support Swedish efforts".

Jag uttryckte inledningsvis uppskattning över det kanadensiska parlamentets initiativ. Alla åtgärder som kan bidra att mobilisera den internationella opinionen för Raoul Wallenbergs sak är av värde för regeringen och för familjen.

Jag överlämnade till Thorpe vår standard-PM om Raoul Wallenberg, skisserade i stora drag hur vi har bedrivit efterforskningsverksamheten och våra upprepade

uppvaktningar hos Sovjetunionen och de negativa reaktioner dessa har rönt. Jag upplyste honom också om de senaste årens hänvändelser av kabinettssekreteraren och polchefen.

Vad gällde andra regeringars agerande för Raoul Wallenberg orienterade jag om att såväl USA som Storbritannien så vitt jag visste vid olika tillfällen hade tagit upp frågan med Sovjet, och därvid hade hänvisats till 1957 års besked. Framstötarna gjordes dock utan någon form av koordinering eller föregående samråd. Detta ansåg vi på svensk sida vara ett lämpligt tillvägagångssätt eftersom det beredde de uppvaktande regeringarna det största manöverutrymmet. Det var därför lämpligt att detta handlingsmönster applicerades även för svensk/kanadensisk del.

Vad gällde frågan om lämplig timing - före eller efter statsministerns besök i Moskva eller vid något annat tillfälle - sade jag mig inte ha någon bestämd uppfattning. Den kanske inte var så viktig heller eftersom även kanadensarna med sannolikhet skulle få det sovjetiska standardsvaret.

Thorpe noterade mina synpunkter utan nämndvärda kommentarer.

Sven Julin

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☒ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen
Enhet C

Enhet

Return

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

J. Austin 1986-01-21

Appendix

Canada at Rasoul Wallenberg

~~HEMLIGSTÄMPLAS~~

Delges för kännedom

utan bil

☒ jāmte
samti bil

jämte

7 jämta bil

bil kan lānas

på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
□ Konungen		□ Statssekr		□ IMPOD		□ Svenska FN-förbundet	
□ Regeringen 20 ex		□ IM-enh A		□ Swedfund		□ Östekonomiska byrån	
□ Statsministern		□ I-sekr A		□ LO/TCO:s bist nämnd		□ Bankföreningen	
□ Chef Fö		□ I-enh Fi		□ Sv kyrkans mission		□ Exportr	
□ Chef I		□ I-enh Fö		□ IVA		□ Industriförb	
□ Statsrådet		□ I-sekr I		□ STU		□ Grossistförb	
□ Statsrådet		□ I-sekr		□ Svensk kärnbränsle AB		□ Sthlms Handelsk 2 ex	
□ Statsrådet		□ I-sekr		□ Statens kärnkraftsinsp		□ LO	
□ Riksdagens talman		□ I-sekr		□ Statens strålskyddsinst		□ AIC	
□ Utränämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex		□ SSLP, Fö		□ Televerket		□ TCO	
□ Utrikesnämnden 23 ex		□ KMi		□ Statens rymddeleg		□ SAF	
□ Utrutsk 33 ex		□ Fst		□ Invandrarverket 2 ex		□	
□ Europarådsdel 12 ex		□ Ch Fst/Op 5		□ Forskningsberedningen		□	
□ Utrutsk kanslichef		□ Arméstaben FN-avd		□ Miljöårsberedningen		□	
□ Förutsk kanslichef		□ FOA 2 ex		□ I-sekr Naturvårdsverk		□	
□ Riksdagsman		□ SIPRI		□ Sekr f framtidsstud		□	
□ Riksdagsman		□ EKN		□ Nordiska Rådets sv del		□	
□ Riksdagsman		□ KK 5 ex		□ Svenska institutet		□	
□ Statssekr Fö		□ Riksbanken		□ Nordiska Afrikainst		□	
□ Statssekr		□ SIDA		□ Latinamerikainst		□	
□ Statssekr		□ BITS		□ Utrikespol institutet		□	
		□ SAREC		□ Europeainstitutet		□	

☐	Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☒ London	☐ Paris	☒ Washington 2 ex	
			☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr	
☐	Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik	
			☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa	
☐	Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia		
			☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom	☐ Genève-del
			☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien	☐ Nedrustn-del Genève
☐	Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Bern	☐ Haag	☒ Ottawa	☐ Bryssel-del	☐ Paris-del
☐	Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli
			☐ Abu Dhebi	☐ Bagdad	☐ Damaskus		
☐	Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait	☒ Tel Aviv
			☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi	☐ Seoul
			☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom	☐ Singapore
☐	Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang	☐ Teheran
			☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos	☐ Lusaka
☐	Övriga Afrika	13 ex	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda	☐ Maputo
			☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima	☐ Mexico
☐	Latinamerika	12 ex	☐ Brasilia	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua	☐ Montevideo
			☐ Quito	☐ Santiago			
			☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles	☐ München
			☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis	☐ New York Gk
☐	Visse lönade konsulat	17 ex	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal	☐ Rio de Janeiro
			☐ Sao Paulo				

UD 363 198501 100Ы á 50 ex

☒ Utrikesminister ☐ Wretborn ☐ Utrikeshandelsmin ☒ Kabinettssekr ☐ Chef kabeetr kansli ☐ Anderman ☒ Chef Pol avd ☐ Chef Pol 1-5 ☒ Chef Pol 7, II	☐ Transportsekt ☐ Folkkr�ttssakkunnige ☐ Statssekr f utr hand ☐ Chef H-enh ☐ Förhandlingsgruppen ☐ KSA ☐ Chef R�ttssavd ☐ Chef R ☐ Expeditionschefen	☐ Statssekr f int u-samarb ☐ Chef multilat enh ☐ Chef bilat enh ☐ Chef planerings enh ☐ Biståndsinspektören ☐ Chef protokollet ☐ Chef press- o inf enh ☐ Chef pressbyrån ☐ Chef inf byrån	☐ Chef SSB ☐ Rapportöversikten ☐ Regeringspärmen ☐ Theorin ☐ Edeen ☐ Wahlbäck ☐ Marling ☐ Bekeris ☐ H�rpe	☐ Norström ☒ <i>E. Nyström</i> ☐ <i>Arkivsekr</i> ☒ <i>Daag Post</i> ☒ <i>Julen Post</i> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Ater enh						
Antal ex skr 15	sidor	Antal ex bil 20122	sidor	Kopierad den 8/17-22	sign <i>[Signature]</i>	Distribuerad den 8/17-22	sign <i>SE</i>	Atg postexp ☐ kurir ☐ luft-post	datum	sign

---RAOUL WALLENBERG: HONORARY CANADIAN CITIZENSHIP

ON 9 AND 10 DEC, MOTIONS IN THE HOUSE AND SENATE WERE PASSED PROCLAIMING WALLENBERG AN HONORARY CANADIAN CITIZEN. THE FIRST PERSON EVER TO RECEIVE THE DISTINCTION. HONORARY CITIZENSHIP IS A CEREMONIAL TITLE WHICH DOES NOT/FALL UNDER THE CITIZENSHIP ACT AND CONSEQUENTLY CONFERS NO/NO LEGAL STATUS ON THE HOLDER. FULL TEXT OF THE MOTION FOLLOWS AT END OF TEL.

2. AT MADRID CSCE, CANADA JOINED OTHER DELEGATIONS IN SUPPORTING THE APPEAL ON BEHALF OF WALLENBERG MADE THERE BY THE SWEDISH FOREIGN MINISTER. CDN DEI ALSO RAISED THE CASE DIRECTLY WITH SOVIET DELEG AT MADRID. IN LIGHT OF MOTION CONFERRING HONORARY STATUS AND POSSIBILITY OF RENEWED PUBLIC CAMPAIGN URGING CDN GOVERNMENT TO PRESS SOVIETS ON FATE OF WALLENBERG ESPECIALLY DUE TO REPORTS THAT HE HAS BEEN SEEN ALIVE IN SOVIET LABOUR CAMPS AND IN A PRISON HOSPITAL, WE ARE TRYING TO DECIDE ON OUR APPROACH TO THE CASE.

3. GRATEFUL YOU LOOK INTO INITIATIVES, IF ANY, THAT STATE DEPT AND SWEDISH MFA HAVE UNDERTAKEN IN RECENT YEARS, WHETHER THERE IS ANY RECENT INFORMATION ON WALLENBERG AND ADVISE WHAT THE SWEDISH REACTION WOULD BE TO OUR UNDERTAKING AN INITIATIVE ON THE

...2

PAGE TWO RBR1891 CONF

WALLENBERG CASE, AND WHAT THE TIMING OF OUR INITIATIVE MIGHT BE
IN ORDER TO SUSPECT SWEDISH EFFORTS. WE ARE CONSIDERING BRINGING THE
HOUSE OF COMMONS RESOLUTION TO THE ATTENTION OF SOVIET AUTHORITIES.

4. QUOTE:

TEXT

RESOLVED THAT:

WHEREAS DURING WORLD WAR II MILLIONS OF JEWS WERE EXTERMINATED IN
DEATH CAMPS AT THE HANDS OF NAZIS IN THEN OCCUPIED EUROPE;

AND WHEREAS HUNDREDS OF THOUSANDS OF HUNGARIAN JEWS WERE FACING
EXTERMINATION IN 1944 THROUGH DEPORTATION TO GERMANY UNDER THE ORDERS
OF ADOLF EICHMANN;

AND WHEREAS RAOUL WALLENBERG AS SECRETARY OF THE SWEDISH LEGATION
WENT TO HUNGARY IN THE SUMMER OF 1944;

AND WHEREAS RAOUL WALLENBERG, WITH EXTRAORDINARY COURAGE AND WITH
TOTAL DISREGARD FOR THE CONSTANT DANGER TO HIMSELF, SAVED THE LIVES
OF ALMOST ONE HUNDRED THOUSAND INNOCENT JEWISH MEN, WOMEN AND CHILDREN,
A CONSIDERABLE NUMBER OF WHOM NOW LIVE IN CANADA;

AND WHEREAS THE SOVIET UNION, IN VIOLATION OF RAOUL WALLENBERG'S
SWEDISH DIPLOMATIC IMMUNITY AND OF INTERNATIONAL LAW, SEIZED HIM ON
JANUARY 17, 1945, WITH NO/NO EXPLANATION EVER GIVEN FOR HIS DETENTION
AND SUBSEQUENT IMPRISONMENT;

AND WHEREAS RAOUL WALLENBERG HAS BEEN A PRISONER IN THE SOVIET
UNION SINCE 1945;

AND WHEREAS REPORTS FROM FORMER PRISONERS IN THE SOVIET UNION, AS
RECENTLY AS JANUARY, 1981, SUGGEST THAT RAOUL WALLENBERG IS STILL

...3

PAGE THREE RFR1891 CONF

LIVE AND REMAINS A PRISONER;

AND WHEREAS HISTORY HAS REVEALED THAT HEROIC ACTS OF SALVATION WERE TRAGICALLY RARE DURING THE MASSACRE OF MILLIONS OF INNOCENT HUMAN BEINGS DURING WORLD WAR II;

AND WHEREAS THE SIGNIFICANCE OF THIS SYMBOL OF HUMANITY'S CONCERN FOR ITS FELLOWS HAS BEEN REDUCED BY THE WALL OF SILENCE THAT SURROUNDS THE FATE OF RAOUL WALLENBERG;

NOW THEREFORE THE SENATE AND HOUSE OF COMMONS RESOLVE THAT THE SAID RAOUL WALLENBERG IS HEREBY DECLARED TO BE AN HONORARY CITIZEN OF CANADA.
UNQUOTE.

CCC/070 192232Z RFR1891

S

J

A

ON

IF

12-01-85
P.1

RAOUL WALLENBERG
HONORARY CANADIAN CITIZENSHIP

Text of motions passed in the Canadian House of Commons and Senate December 9 and 10, 1985

RESOLVED THAT:

WHEREAS during World War II millions of Jews were exterminated in death camps at the hands of Nazis in then Occupied Europe;

AND WHEREAS hundreds of thousands of Hungarian Jews were facing extermination in 1944 through deportation to Germany under the orders of Adolf Eichmann;

AND WHEREAS Raoul Wallenberg as Secretary of the Swedish Legation went to Hungary in the summer of 1944;

AND WHEREAS Raoul Wallenberg, with extraordinary courage and with total disregard to the constant danger to himself, saved the lives of almost one hundred thousand innocent Jewish men, women and children, a considerable number of whom now live in Canada;

AND WHEREAS the Soviet Union, in violation of Raoul Wallenberg's Swedish diplomatic immunity and of international law, seized him on January 17, 1945, with no explanation ever given for his detention and subsequent imprisonment;

AND WHEREAS Raoul Wallenberg has been a prisoner in the Soviet Union since 1945;

AND WHEREAS reports from former prisoners in the Soviet Union, as recently as January, 1981, suggest that Raoul Wallenberg is still alive and remains a prisoner;

AND WHEREAS history has revealed that heroic acts of salvation were tragically rare during the massacre of millions of innocent human beings during World War II;

AND WHEREAS the significance of this symbol of humanity's concern for its fellows has been reduced by the wall of silence that surrounds the fate of Raoul Wallenberg;

NOW THEREFORE the Senate and House of Commons resolve that the said Raoul Wallenberg is hereby declared to be an Honorary Citizen of Canada.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl kr S Julin/ml

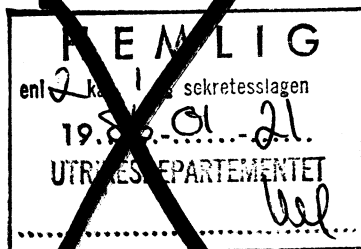
21/005 ✓ P2 En?
PROMEMORIA

1986-01-21

Ex till:

Nyström
Julin, Pol

exp. 1986-01-21/wd

HEMLIG

Kabinettssekreterarens samtal i Moskva med Maltsev om
Raoul Wallenberg

Utdrag ur ambassadens i Moskva redogörelse (krypto
1985-01-15) för kabinettssekreterarens samtal den 14
januari 1986 med förste vice utrikesminister Maltsev
i vad som angår Raoul Wallenberg.

Schori (under rubriken "humanitära frågor"): "En fråga
som sedan länge sysselsatt oss är Raoul Wallenberg.
Som jag sade i augusti (1985) är hans öde en fortsatt
viktig fråga för oss, och den är levande".

Maltsev: "Jag beklagar att man fortfarande på svensk sida
väcker frågan om Wallenberg. Vi har givit vårt svar och
anser att frågan är avslutad".

SJ

Sven Julin

ml

P 2 Eu 5

Ex till:

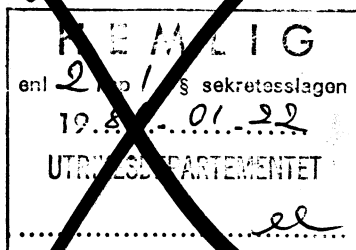
Rättschefen ✓

Ch. Pol IV ✓

Nyström ✓

Julin ✓

Exp. at 86-01-22/la

Till kabinettssekreteraren

HEMLIG

Svenskt åtal mot Sovjetunionen i fråga om Raoul Wallenberg

Du bad mig att anföra några skäl varför svenska staten inte har väckt åtal mot den sovjetiska regeringen i fråga om Raoul Wallenberg. Detta med anledning av en förfrågan från den amerikanska Raoul Wallenberg-kommitténs ordförande.

Först vill jag säga att frågeställningen är så amerikansk den kan bli. Fem års vistelse i USA, advokaternas, lagvrängarnas och rättshaveristernas förlovade land, har lärt mig att ryggmärgsreflexionen vid tvister människor emellan är att väcka åtal ("I'm gonna sue you"). Den amerikanska förfrågan bottenar förmodligen antingen i en troskyldig, amerikanskt förankrad, tillit till rättsväsendets förmåga att lösa tvister, eller också i den likaledes troskyldiga tanken att ett svenskt åtal skulle innebära en åtgärd som kunde få de politiska hjulen i Sovjet att snurra. Tankegången är naturligtvis befängd när det gäller ett samhälle där rättsväsendet i alla väsentliga avseenden står i statens tjänst. Jag utvecklar likväl nedan några argument i sakfrågan. Eftersom de förmodligen skall användas av Dig i direkt samtal eller korrespondens har jag för enkelhetens skull avfattat dem på engelska.

Jag är inte jurist, och har därför tillfrågat rättschefen om de folkrättsliga aspekterna. Om han har några kompletterande synpunkter på nedanstående hör han av sig.

— — — — —

The Swedish Government prefers to raise the issue of Raoul Wallenberg vis-à-vis the Soviet Government on a political rather than judicial level. The reasons are manifold, but a prime one is that disputes of this kind simply do not lend themselves to a strictly legal approach.

The regular feature of handling inter-state disputes is that each party presents its arguments to one another and that, subsequently, the parties concerned accept, refute or put into question the arguments of the party concerned.

I do not wish to pass any sweeping judgement on the Soviet legal system, but I fail to see what a lawsuit could produce in relation to the Soviet notification of 1957 to the effect that Raoul Wallenberg died in 1947.

The overriding objective of the Swedish Government in regard to Raoul Wallenberg is to have him safely returned to Sweden if he is still alive. Alternatively, we wish to ascertain what happened to him. Instituting a lawsuit on his behalf on the basis of the evidence we now possess would in all likelihood serve no further purpose than stalling the issue and taking us back to the advice of 1957.

In this context, it might be useful to remind you that the family presented damage claims at a US court "for the unlawful seizure, imprisonment and possibly death of Raoul Wallenberg". The Soviet Government was cited as a defendant, but preferred to invoke sovereign immunity.

A handwritten signature, likely "Sven Julin", consisting of a stylized 'S' followed by a 'J'.

Sven Julin

ee

handl kr Julin/lm

21 January 1986

Dnr	Avd	Grupp	Mål
		P 2	Eu I

21/001

Mrs Rachel Oestreicher Haspel
 President
 The Raoul Wallenberg Committee
 Of the United States
 127 East 73rd Street
 New York, NY 10021
 U S A

Personal and confidential

During my latest visit to New York, you were kind enough to give me a copy of the testimony of the Austrian citizen Otto Schögg. He claims to have spent 22 hours together with Raoul Wallenberg in the hospital ward of the Vladimir prison on March 10, 1955.

It is not correct that, as Mr Schögg claims, he is breaking his silence now only. In fact, he was in contact with representatives of this Ministry already in 1956 in Zürich, and he was interviewed in depth in Vienna in 1958. Later on, he has had sporadic contacts with Swedish diplomatic representatives.

From the very beginning, it has been hard to establish the veracity of Mr Schögg's testimony. It carried both convincing elements of verosimilitude and factors which gave rise to doubt.

At any rate, Mr Schögg's testimony is one element in the substantial body of circumstantial evidence indicating that Raoul Wallenberg was incarcerated in the Vladimir prison in the 1950's.

With all my best wishes

Sincerely,

Pierre Schori

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐ sv kurir☐ utl kurir☒ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

860121

L

Weilheim, 22.11.85

Otto Schögl
Wernobrunnerstr. 30
8120 Weilheim
B. R. D - West Germany

1. Beilage:

Sehr geehrter Präsident Hapel!

The Raoul Wallenberg Committee of the United States
New York

Ich breche mein Schweigen, denn so wurde die
Welt getäuscht, von der sowjetische Regierung über Raoul
Wallenberg.

Nun habe ich mich entschlossen meinen Bericht
„22 Stunden“ mit R. Wallenberg in der Kranken zelle“ zu
veröffentlichen.

Durch meine Veröffentlichung kann dazu beitragen,
mehr Klarheit über Wallenberg beitragen. Ich war
der einzige Mensch, mit R. Wallenberg bis 1955 beisam-
men war. Es gibt noch einen Mann ein Schwede der mit
R. Wallenberg beisammen war im November 1948
in der Nubjanka (Moskau) über diesen Mann kann

ich einiges sagen, daß können Sie in meinem
Tatsachenbericht lesen. Ich lege ein kleineren
Teil von meinem Bericht bei. Sie werden fragen
warum ich so lange geschwiegen habe, ich hatte
Angst gehabt von den Römern, denn ich
müßte zwei Papire unterschreiben, daß ich
nichts sage, sonst bin ich ein Toter-Mann.

Ich schrieb auch in Präsident Reagan nach
Washington und legte auch das gleiche Schreiben
bei wie bei Ihnen.

Hochachtungsvoll
Otto Jöggels

Mein Gespräch mit R. Wallenberg.

R. Wallenberg wurde im Januar 1945 verhaftet, der Grund war - Wallenberg sei ein Spion für Amerika sagten die Russen.

R. Wallenberg Verhaftung in Budapest, die in Schnelligkeit abspielt, wurde von drei K.G.B.-Offizieren und einige Soldaten.

R. Wallenberg, sagte zu mir, - Anfang waren die Russen sehr Freundlich. An diesen Tag wuste ich (Wallenberg) noch nicht, daß ich später ihr Gefangener sein werde, denn ich hatte kein gutes Gefühl mehr, so entschloß ich mich meine Aktentasche zu verstecken.

R. Wallenberg sagte zu mir, jetzt sage ich dir ein Geheimnis und daß soll auch gleich dein Beweis für dich sein, daß wir im März 1955 beisammen waren. Das war in Budapest, die Strasse habe ich vergesehn, im diesem Haus wo er (Wallenberg) mit seine jüdischen Mitarbeiter beisammen waren.

Von dort wurde Wallenberg zum russischen Hauptquartier, den Name der Stadt weiß ich nicht mehr. Daß war seine letzte Fahrt mit seinen Fahrer. Ich (Wallenberg) will dir den Inhalt noch sagen Papiere, Dollar, R.M., und Pengös, diese Aktentasche hat einen ungewöhnlichen Wert, für die oder für sein Vaterland. Die Aktentasche hatte er (Wallenberg) gut eingemacht, daß es nie kaputt gehen kann, bei dieser Arbeit war ich allein. Als der Tag kam, wo ich zum russischen Hauptquartier fahren, warten schon draußen auf der Strasse die russischen Soldaten, als Begleiter.

Unsere Fahrt endet in Pest, bei der N.K.W.D. Ich wurde sofort von meinem Fahrer getrennt, ich sahe ihn bis heute nicht mehr.

Nach drei Tagen wurde ich mit zwei K.G.B.-Offizieren mit einer Militär-Flugzeug nach Moskau gebracht. Dort wurde ich sofort ins Gefängnis-Lubianka gebracht. Wallenberg sagte zu mir in der Lubianka, wurde ich nur durch N.K.W.D.-Offizieren verhört die erste Zeit war für mich sehr schlecht, sie wollten mich mit Drohungen in die Knie zwingen und ich höre nichts anderes als, ich sei ein U S-Sion. Meine Antwort war immer nein. Auch meine Proteste gegen meiner Verhaftung waren ohne

Erfolg. Wallenberg sagte zu mir, bis 1953 war ich in Einzelhaft in der Lubianka (Moskau) und wurde von den Mitgefangenen isoliert. Die Verhöre wurden 1953 beendet. Was ich dir jetzt sage ist für mich sehr traurig, 1948 wurde mir in der Lubianka ein Mitgefangener in meine Zelle gebracht dieser Mitgefangener war ein Spion für die Russen und war ein Landsmann von mir, er war mir bekannt, aber Wallenberg konnte nicht mehr sagen von wo her? Er wollte nur erfahren ob ich für die Amerikaner arbeite zu erst hatte ich Vertrauen zu ihm, aber zu spät habe ich es bemerkt er mus ein schwedischer -Diplomat oder ein Offizier sein.

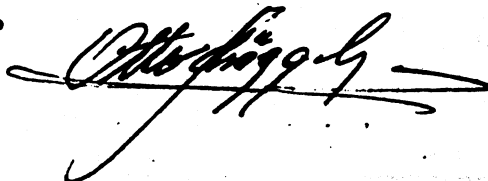
Wegen diesen Schweden, werde ich nicht mehr in die Freiheit kommen. Dieses ist für mich das Beweismaterial, warum R. WALLENBERG nicht mehr freigelassen wird.

Diese Niederschrift ist meine Wahrheit und ich gebe meinen Eid dafür. Ich war mit R. Wallenberg 22 Stunden in der Krankenzelle in Wladimir beisammen von 10 bis 11 März 1955.

Die Darstellung von der Sowjetunion, daß R. Wallenberg mit - wie auch diese Regierung, daß Wallenberg schon 1947 in einem Gefängnis in Moskau (Lubianka) an Herzversagen gestorben wäre.

Ich kann nicht verstehen, das von der Sowjet-Regierung gesagt wurde "Welche Intresse sollen wir daran haben, R. Wallenberg festzuhalten." Nach meiner letzten Operation im Gefängnis Wladimir, kam ich in eine

Krankenzone am 10 März 1955, denn in dieser Krankenzone war schon von einen Mitgefangener belegt und sein Name war R. Wallenberg, mit R. Wallenberg war ich 22. Stunden beisammen in der Krankenzone. Durch meiner Niederschrift will ich keine Beziehungen zwischen der Sowjetunion mit Schweden , oder Amerika zu Stören. Wo es so unvollständig auch klingt von mir,:"Es kann möglich sein, daß R. Wallenberg irgendwo in Russland noch lebt." Warum ich daß sage, denn ich kam unter meiner Gefangenschaft mit einem russischen Gefangenen zusammen der schon 48 Jahre in lagern und Gefängnisse gelebt und war schon 78 Jahre Alt. Darum glaube ich, daß R. Wallenberg, auch noch am leben sein kann. R. Wallenberg, war im März 1955 noch gesund. Mit meiner Niederschrift will ich der Welt-Öffentlichkeit die Wahrheit über R. Wallenberg sagen.

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'O. G. G.' followed by a long horizontal stroke and a small upward tick at the end.

(Pot) P 2 Eu¹

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860122-756
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-01-22-16.18

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
NEW YORK/GK	DISTRIBUTED	1986-01-22-16.18	0041 ✓

=)

FROM: UDTEx 21

POSTED TIME: 1986-01-22-16.16

MSG NO: 860122-756

NEW YORK/GK+

UD STOCKHOLM 1986-91-22

GK NEW YORK

BENAEGET RELEXA GK CHICAGO

FOER FAXEN FRAAN JULIN ANG UPPGIFTER I LOUISIANA -
TIDNING. ERT 24.

DEPARTEMENTET HADE EN NAAGOT VIDLYFTIG KORRESPONDENS MED LUIS KUTNERT AAREN 1982-83. HAN LEDER CHICAGOORGA-NISATIONEN WORLD HABEAS CORPUS, COMMISSION FOR INTERNATIONAL DUE PROCESS OF LAW. I SAMBAND MED ATT HAN I SLUTET AV 1982 BEGAERDE ETT ANSLAG PAA 2 MILJONER DOLLAR FOER EN RAOUL WALLENBERGAKTION MEDDELADE GK I CHICAGO ATT ''LUIS KUTNER AER VAEKKAEND I ADVOKATKRETSAR I CHICAGO MEN RESPEKTEN FOER WORLD HABEAS CORPUS AER INTE OEVERDRIVEN. FOEREFALLER VARA DEN TYP AV ORGANISATION SOM LIKA MYCKET ARBETAR FOER SIN EGEN SKULL OCH EGEN AERA SOM FOER DE KLIENTER MAN VILL RE-PRESENTERA''. EN FOERNYAD BEGAERAN OM 2 MILJONER DOLLAR I BOERJAN AV 1983 LADES AD ACTA. OCH SEDAN DESS HAR VI INTE HOERT NAAGOT VIDARE.

JAG ANSER ATT DU BOER UNDVIIKA HONOM.

CABINET

UD STOCKHOLM KL 1615/BF

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

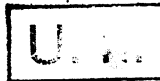
UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)
Handl Kr S Julin

Dnr 1986-0122	Grupp	Mål
22/001	7	2 E ¹

Ministern Lars-Åke Nilsson

MOSKVA

Informationsskrift om Raoul Wallenberg
(3 bil)

Broder,

./.

./.

På anmodan av Peter Osvald översänder jag bifogat dels kopia av 1957 respektive 1965 års vitbok om Raoul Wallenberg (originalen finns nu blott i några enstaka, hårt bevakade ex), dels underlaget för Leiflands pressbriefing år 1982 när materialet för åren 1950 till 1969 offentliggjordes. Enligt Peter skulle Du ha efterlyst underlaget för Leiflands pressbriefing år 1980. Jag har emellertid inte kunnat återfinna någon sådan på dossier, men hoppas att det som nu översändes är vad Du åsyftade.

Jag står naturligtvis gärna till tjänst för det ytterligare material Du kan vilja ha tillgång till. Hör bara av Dig!.

Sven Julin

bf

Postadress	Gatuadress	Telefon	Telegram	Telefax	Postadress
Box 16121	Avsändt med	786 60 00	Gårnet	Avsändt datum	Sign
103 23 STOCKHOLM	☒ sv kurlr	☐ uti kurlr	☐ vanlig post	105 90	1 56 10 - 9
Dep U 328				23/11-86	CAF

860129
POLI / kv julini
Note 4. Canadian Mnt
860129 RA

Julini

Canadian Embassy

R. Wallenberg Redenmedb.

Note No. 5 i Canada

Ambassade du Canada

Pol

INK UTBIR		
Dnr. 22/004 ✓		
1985-01-23		
Avd	Gr	MEL
P	2	600

The Embassy of Canada presents its compliments to the Ministry for Foreign Affairs and has the honour to advise that on 9 and 10 December, 1985, motions were passed in the Canadian House of Commons and the Canadian Senate proclaiming Raoul Wallenberg to be an honorary citizen of Canada. Mr. Wallenberg is the first person to ever receive the distinction which is a ceremonial title conferring no legal status on the holder.

The full text of the motion passed by the Canadian Parliament is as follows:

"Resolved that:

Whereas during World War II millions of Jews were exterminated in death camps at the hands of Nazis in then occupied Europe;

And whereas hundreds of thousands of Hungarian Jews were facing extermination in 1944 through deportation to Germany under the orders of Adolf Eichman;

And whereas Raoul Wallenberg as Secretary of the Swedish Legation went to Hungary in the summer of 1944;

And whereas Raoul Wallenberg, with extraordinary courage and with total disregard for the constant danger to himself, saved the lives of almost one hundred thousand innocent Jewish men, women and children, a considerable number of whom live in Canada;

And whereas the Soviet Union, in violation of Raoul Wallenberg's Swedish diplomatic immunity and of international law, seized him on January 17, 1945, with no explanation ever given for his detention and subsequent imprisonment;

And whereas Raoul Wallenberg has been a prisoner in the Soviet Union since 1945;

And whereas reports from former prisoners in the Soviet Union, as recently as January 1981, suggest that Raoul Wallenberg is still alive and remains a prisoner;

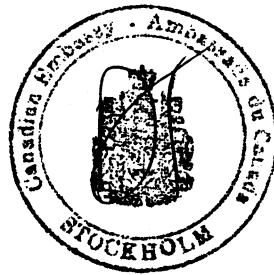
And whereas history has revealed that heroic acts of salvation were tragically rare during the massacre of millions of innocent human beings during World War II;

And whereas the significance of this symbol of humanity's concern for its fellows has been reduced by the wall of silence that surrounds the fate of Raoul Wallenberg;

Now therefore the Senate and House of Commons resolve that the said Raoul Wallenberg is hereby declared to be an honorary citizen of Canada."

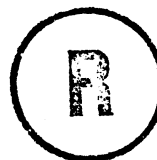
The Embassy of Canada avails itself of this opportunity to renew to the Ministry for Foreign Affairs the assurances of its highest consideration.

STOCKHOLM, 22 January, 1986

UTRIKESDEPARTEMENTET
Rättsavdelningen
Rättschefen Hans Corell

24/025 ✓
PROMEMORIA
1986-01-24

P28a-I

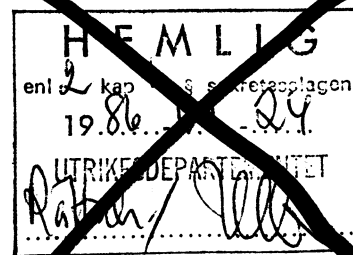
Ex till

Chefen Pol 1
Nyström
Julin
Corell

Till kabinetssekreteraren

idi/PS

aas

HEMLIG enl. 2:1 SekrL

Talan mot Sovjetunionen med anledning av Raoul Wallenbergs försvinnande

Du har genom Sven Julin bett om synpunkter på frågan varför svenska staten inte har "väckt åtal" mot den sovjetiska regeringen i fråga om Raoul Wallenberg. Jag har också haft del av Julins promemoria den 21 januari 1986.

Eftersom jag har förstått på Dig att Du inte önskar någon mera djupgående rättslig analys, har jag inte utfört någon sådan. En snabb fundering säger mig att en sådan enbart skulle vara av akademiskt intresse. Jag inskränker mig därför till några kompletterande synpunkter med anledning av Julins promemoria.

Jag delar i allt väsentligt vad Julin säger. Jag tycker också att man kan svara på det sätt som Julin har föreslagit. För säkerhets skull vill jag emellertid tillägga att man inte kan "väcka åtal" mot en regering som sådan. Man kan föra talan mot regeringen och då möjligen framställa yrkanden som går ut på frigivning eller ev. skadestånd eller dylikt.

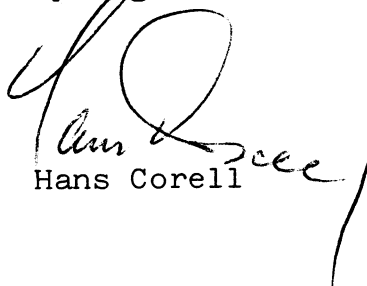
Vill man väcka åtal, måste man utpeka en eller flera enskilda personer som kan göras direkt ansvariga enligt den i landet gällande strafflagstiftningen. Jag har inte undersökt den sovjetiska strafflagen i de delar som kan vara relevanta här. Om man ser på vår egen brottsbalk, är det närmast bestämmelserna om människorov, olaga frihetsberövande och myndighetsmissbruk som kommer in i bilden. Om en talan i en motsvarande situation skulle väckas "mot Sverige" skulle det alltså bli nödvändigt att peka ut en eller flera företrädare för svenska myndigheter och väcka åtal mot dem för att de hållit en person inspärrad utan laga grund. För den händelse liknande bestämmelser finns i den sovjetiska strafflagen, kan konstateras att det knappast är möjligt att utpeka några personer som kan göras ansvariga för ev. brott mot dessa bestämmelser. Härtill kommer att det kan förhålla sig så att det kan finnas en dom, som innebär att frihetsberövandet rent faktiskt är lagligt enligt inhemska regler.

Men teoretiska funderingar av detta slag är knappast av större värde. Oavsett vilka rättsliga argument man skulle kunna föra fram, är det alldeles uppenbart att

./..

man på sovjetisk sida skulle åberopa immunitet, om saken togs upp inför svensk domstol (i den mån domstolen över huvud taget skulle anse sig behörig att pröva frågan). En sovjetisk domstol skulle förmodligen avvisa käromålet omedelbart.

Jag kommer alltså till samma slutsats som Julin. Det finns säkert åtskilligt att säga om Sveriges agerande i Wallenberg-affären genom åren. Jag har inte själv satt mig in i fallet i vidare mån än att jag följt diskussionerna i massmedia genom åren. Det kanske finns ytterligare åtgärder som kan vidtas från svensk sida. Men att nu - 40 år efter hans försvinnande - försöka föra en process mot Sovjetunionen eller dess företrädare riskerar enligt min mening endast att bli en närmast ovärdig epilög till denna djupt tragiska historia.

Hans Corell

(Pol) 1 2 Eu'

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860127-643
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-01-27-15.50

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
LONDON	DISTRIBUTED	1986-01-27-15.49	0068

=)

FROM: UDTEX 21

POSTED TIME: 1986-01-27-15.47

MSG NO: 860127-643

LONDON+

UD STOCKHOLM 1986-01-27

AMBASSADEN LONDON

FRAAN JULIN FOER WAHLBAECK ANG RAOUL WALLENBERGS STATY
I DEBRECEN. ERTFAX 4.

HAR AMBASSADOERENS BREV FRAAN BRITTISKA RAOUL WALLENBERG-
KOMMITTEN KOMMIT ER TILL HANDA?

CABINET

UD STOCKHOLM KL 1545/BF

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

[REDACTED]

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
EVE

KOPIA TILL:

UTR MIN
KABS
POLCH
POL 2
POL (JULIN)

ÅTGÄRD:

INK UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1986-01-23		
Avd	Gr	MÅL
P	2	E u

ca 9

POL

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN LONDON 1986-01-28

UD STOCKHOLM

[REDACTED] VERT ENCLAIR 68. FOER SVEN JULIN
FRAAN WAHLBAECK

RE WALLENBERG-STATYN I UNGERN

FORTS

RE WALLENBERG-STATYN I UNGERN

BREVET KOMMER I VECKANS KURIR TILLSAMMANS MED NAAGRA KOMMENTARER
FRAAN BRITTISKA WALLENBERG-KOMMITTENS ORDOFOERANDE.

GRANQVIST

AMBASSADEN LONDON

*****/MT

P2 Eu I

- 28

Utr min kansli/mk
Kr Sven Julin, Pol I Besv 860128
med skr från utr min

Finns det ingenting
du kan göra som
utrikesminister för
att få han Raoul
Wallenberg.

Raoul visade
ett så stort mod
gentemot nazisterna,
han både mutade
och hotade för att
kunna rädda så
många judar som
möjligt. Kan då inte
den svenska rege-
ringen visa lite
mod för att rädda
ett människoliv.

Ink. Utr.min.

1985 -10- 30

28

P2E

Hälsningar från

Ejvor Eriksson
Centralgatan 44C
14900 Wijnäshamn

BOM

fol

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860120-729

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-01-21-10.23

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POLCH	DISTRIBUTED	1986-01-20-16.44	
UD/VAKTHAVANDE	DISTRIBUTED	1986-01-20-18.59	

FROM: OTTAWA POSTED TIME: 1986-01-20-16.41

MSG NO: 860120-729

MESSAGE HANDLED BY OPERATOR - ORIGINAL NO: 860120-693

UD/POLCH+

:
=LIST
UD/H

OK f l till
Raoul Wallenberg-
föreningen
Julin
Exp. at 86-01-22/ee

AMBASSADEN OTTAWA 1986-01A1-20

UD
STOCKHOLM

11. ✓ FOER JULIN FRAAN WRIGSTAD. RE RAOUL WALLENBERG. RE ERA TELEX
406 1985 OCH 4.

PRIMO. BEKLAGAR ATT VI EJ BESVARAT DITT FOERRA TELEX MEN LAEGET
BETRAEFFANDE RAOUL WALLENBERGS KANADENSISKA HEDERSMEDBORGARSKAP
AER FORTFARANDE OKLART. SOM TIDIGARE INRAPPORTERATS
ANTOG PARLAMENTET I DECEMBER - UNDERHUSET DEN 9 OCH
SENATEN DEN 10 - EN RESOLUTION. SOM I SIN OPERATIVA PARAGRAF
"RESOLVED THAT THE SAID RAOUL WALLENBERG IS HEREBY DECLARED TO
BE AN HONORARY CITIZEN OF CANADA ". TEXTEN TILL RESOLUTIONEN

AATERGES UNDER SECUNDO.

EFTERSOM DETTA AER FOERSTA GAANGEN I CANADAS HISTORIA SOM NAAGON
UTSES TILL HEDERSMEDBORGARE AER DET OSAEKERT VILKEN STATUS PARLA-
MENTSBSLUTET HAR. DET FINNS INGENTING SOM TYDER PAA ATT DEN
KANADENSISKA REGERINGEN KOMMER ATT VIDTA NAAGON YTTERLIGARE
AATGOERD.

SKULLE RAADA DIG ATT SOEKA KONTAKT MED OLA ULLSTEN. SOM BEFINNER
SIG I STOCKHOLM UNDER DE KOMMANDE TVAAS VECKORNA FOER ATT BLA
DELTA I CHEFSMOETET. HANB KAN GE DIG FLERA DETALJER.

SECUNDO. "WHEREAS DURING WORLD WAR II MILLIONS OF JEWS WERE
EXTERMINATED IN DEATH CAMPS AT THE HANDS OF THE NAZIS IN THEN
OCCUPIES EUROPE=

AND WHEREAS HUNDREDS OF THOUSANDS OF HUNGARIAN JEWS WERE
FACING EXTERMINATION IN 1944 THROUGH DEPPORTATION TO GERMANY
UNDER THE ORDERS OF ADOLF EICHMANN.

AND WHEREAS RAOUL WALLENBERG AS SECRETARY OF THE SWEDISH LEGATION
WENT TO HUNGARY IN THE SUMMER OF 1944.

AND WHEREAS RAOUL WALLENBERG. WITH EXTRAORDINARY COURAGE AND WITH
TOTAL DIREGARD FOR THE CONSTANT DANGER TO HIMSELF. SAVED THE
LIVES OF ALMOST ONE HUNDRED THOUSAND INNOCENT JEWISH MEN. WOMEN
AND CHILDREN. A CONSIDERABLE NUMBER OF WHOM NOW LIVE IN CANADA.

AND WHEREAS THE SOVIET UNION. I VIOLATION OF RAOUL WALLENBEG8S
SWEDISH DIPLOMATIC IMMUNITY AND OF INTERNATIONAL LAW. SEIZED HIM
ON JANUARI 17. 1945. WITH NO EXPLANATION EVER GIVEN FOR HIS
DETANTION AND SUBSEQUENT IMPRISONMENT.

AND WHEREAS RAOUL WALLENBERG HAS BEEN A PRISONER IN THE SOVIEN
UNION SINCE 1945.

AND WHEREAS REPORTS FROM FORMER PRISONERS IN THE SOVIET UNION.
AS RECENTLY AS JANUARY 1981. SUGGEST THAT RAOUL WALLENBERG IS
STILL ALIVE AND REMAINS A PRISONER.

AND WHEREAS HISTORY HAS REVEALED THAT HEROIC ACTS OF
SALVATION WERE TRAGICALLY RARE DURING THE MASSACRE OF
MILLIONS OF INNOCENT HUMAN BEINGS DURING WORLD WAR II.

AND WHEREAS THE SIGNIFICANCE OF THIS SYMBOL OF HUMINTY8S CONCERN
FOR ITS FELLOWS HAS BEEN REDUCED BY THE WALL OF SILENCE THAT
SURROUNDS THE FATE OF RAOUL WALLENBERG.

NOW THEREFORE THE SENATE AND THE HOURSE OF COMMONS RESOLVE THAT
THE SAID RAOUL WALLENBERG IS HEREBY DECLARED TO BE AN HONORARY
CITIZEN OF CANADA'' SLUTCIT.

ORIGINALTILVINGJIDU

ORIGINALTILVINGJIDU

ORIGINALTILVINGJIDU

--	--	--

WRIGSTAD

AMBASSADEN OTTAWA KL 10.30

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

KNF 66

TC 1 2

ZCZC
=LIST
UD/POL
+

(Pol) P 2 Eu¹

860122
Pol I / 19 julin / BT
tel 47 tit
860122 / R

GENERALKONSULATET NEW YORK 1936-01-20

UD STOCKHOLM

24. ✓ FOER SVEN JULIN, POLITISKA AVDELNINGEN FRAAN MAGNUS FAXEN.
RE UPPGIFTER ANG RAUL WALLENBERG I LOUISIANA-TIDNING.

ENLIGT ARTIKEL I TIDNINGEN 'UPTOWN CONNECTION, NEW ORELANS,
SKALL EN SOVJETISK LAEKARE VAAREN 1983 HA UPPGIVIT PAA EN KON-
FERENS I OHIO ATT R W DAA SKULLE HA FUNNITS I MOSKVA-FAENGELSE.
DEN SOM STAAR FOER UPPGIFTERNA I TIDIGEN AER ADVOKAT I CHICAGO
OCH HETER LUIS KUTNER. HAR HAN LAEMNAT NAAGON INFORMATION, SOM
NAATT UD? SAA SNART JAG FAATT TAG PAA ARTIKELN ATERKOMMER JAG
MED DETALJER, MEN FOER FORTSATT EFTERFORSKNINGAR VORE JAG
TACKSAM FAA SNABBT SVAR PAA FRAAGAN OM NAMNET KUTNER AER KAENT
FOER DEPARTEMENTET.

FAXEN

GENERALKONSULATET NEW YORK KL 1400/TL
NNNN

Bil. 1 t. amb:s Tel Aviv skr. 16
1986-01-17

^e
älgård se
bif. delg. lista

UTRIKESDEPARTEMENTET

Rae

UTRIKESDEP.			
1986-01-17			
1	2	3	4
P	2		EWI

Raoul Wallenberg israelisk hedersmedborgare

hbr Hirdman-Julin 1986-01-10

tel. 9 A 1986-01-09

" 9 U 1986-01-09

(5 bil.) ✓

Vid en ceremoni i presidentpalatset i Jerusalem igår den 16 januari utsågs Raoul Wallenberg till Israels förste hedersmedborgare.

Det officiella dokumentet är daterat den 17 januari, på årsdagen av Wallenbergs försvinnande. Det överlämnades i president Herzogs närvaro av ordföranden i Yad Vashems internationella råd Gideon Hausner till mig för vidarebefordran till Raoul Wallenbergs familj. Dokumentet bifogas. I motiveringen sägs att hedersmedborgarskapet är "ett erkännande för insatser i räddningen av tiotusentals judar i Ungern, under Holocausttiden, trots de faror och stora uppoffringar, som skulle bli hans öde".

./1

Vid ceremonin hölls tal av styrelseordföranden i Yad Vashem (The Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority) dr. Yitzhak Arad; justitierådet Moshe Beisky, ordförande i kommissionen för utseende av "Righteous Gentiles"; redaktören Yosef Lapid, som räddades av Wallenberg i Budapest;

mig samt president Chaim Herzog. Jag bifogar mitt anförande, talarlistan samt ett pressklipp från dagens Jerusalem Post. Ceremonin refererades även på radio och i TV. ./2-4

Vidare insänds några biografiska uppgifter om Raoul Wallenberg, som delades ut vid ceremonin. ./5

Av det israeliska lagförslag, som ligger till grund för förläningen av hedersmedborgarskap och vilket insänts med ovan-citerade handbrev, framgår att hedersmedborgarskap endast kan ges till levande personer. Avlidna personer kan ges s.k. Commemorative Citizenship.

Sven Hirdman

UTRIKESDEPARTEMENTET

Upprättat november 1982

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Or/Datum/Nr eller namn

Angående

I

860126

5 juli 1986

G

Tel Aviv No 16 86-01-17

Raul Wallenberg i samband med besöket i Iran

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

☒ jämte samti bil

jämte bil nr

jämte bil där så angivits

bil kan läsas på UD tel:

Bil	utan bil	jämte samti bil	jämte bil nr	jämte bil där så angivits	Bil	Bil
☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ IM-POD	☐ Svenska FN-förbundet			
☐ Regeringen 20 ex	☐ IM-enh A	☐ Swedfund	☐ Östekonomiska byrån			
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Bankföreningen			
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fi	☐ Sv kyrkans mission	☐ Exportr			
☐ Chef I	☐ I-enh Fö	☐ IVA	☐ Industriförb			
☐ Statsrådet	☐ I-sekr I	☐ STU	☐ Grossistförb			
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ Sthlms Handelsk 2 ex			
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftsinap	☐ LO			
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens strålskyddsinst	☐ AIC			
☐ Utränämnd/Utrutsk/Europa-rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Televerket	☐ TCO			
☐ Utrikesnämnden 23 ex	☐ KMI	☐ Statens rymddeleg	☐ SAF			
☐ Utrutsk 33 ex	☐ Fst	☐ Invandrarverket 2 ex	☒ Raul Wallenberg			
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Forskningsberedningen	☒ Filingsen			
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Miljöförberedningen	☒ Originaldel av			
☐ Förutsk kanslichef	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk	☒ Meddelande om			
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr i framtidsstud	☒ Dokumentet			
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets avdel	☒ Box 16076			
☐ Riksdagsman	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet	☒ 10322 Stockholm M			
☐ Statssekr Fö	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst				
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Latinamerikainst				
☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Utrikespol institutet				
☐ Statssekr	☐ SAREC	☐ Europainstitutet				

☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☒ Washington 2 ex	
	☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr	
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik	
	☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa	
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia		
	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom	☐ Genève-del
☐ Övriga Västeuropa och Kanada 16 ex	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien	☐ Nedrustn-del Genève
	☐ Bern	☐ Haag	☒ Ottawa	☐ Bryssel-del	☐ Paris-del
☐ Nordeuropa 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli
	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus		
☐ Mellanöstern 8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait	☐ Tel Aviv
	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi	☐ Seoul
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom	☐ Singapore
	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang	☐ Teheran
☐ Övriga Afrika 13 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos	☐ Lusaka
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda	☐ Maputo
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima	☐ Mexico
	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua	☐ Montevideo
☐ Vissa lönade konsulat 17 ex	☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles	☐ München
	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis	☒ New York Gk
	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal	☐ Rio de Janeiro

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssekreterare	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ Jörn Pål I
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringsparmen	☒ R. Nyström
☒ Kabinettsekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	☒ G. Nyström
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinpektören	☐ Edeen	☒ Carlson Pål I
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☒ Chef Pol avd	☐ Chef Rättssavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	

Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	sign	Distribuerad den	sign	Ätg postexp	datum	sign
14	2	14	8	860126	P	860126	P	

Dep UD 363 198501 100bl a 50 ex

In recognition of his actions in the rescue of tens of thousands of Jews in Hungary during the Holocaust, despite the dangers and the severe sacrifice which was to be his fate

And in accordance with the bill of the Knesset of March Twenty Fifth, Nineteen Hundred and Eighty Five; Honorary Citizenship of the State of Israel is hereby awarded to

RAOUL WALLENBERG

This recognition is an expression of the esteem and thanks harboured by the People Who Dwell in Zion for those few Righteous Among the Nations who, through their noble deeds, kept aflame the light of humanity during the darkness of the Nazi era in Europe.

Signed this day in Jerusalem on the Seventeenth of January Nineteen Hundred and Eighty Six, marking Forty One years since the disappearance of Raoul Wallenberg.

בהוקרה על הצלת רבבות יהודים ברונגריה בתקופת השואה למרות הסכנות והקרבנות הנפש שהיו מנת חלקן

ובהתאם לחוק הכנסת מידת ג' בניסן ה'תשמ"ה מעונכת את בזאת אזרחות כבוד עמית מדינת ישראל ל

הוקרה זו הינה אורח לגישור כבוד והתנודה אורח ירושלים העם היושב בציון לאצילת הנפש המעטים אשר בפועלם והאירור את השכנת תקופת הנאציזם בארופה.

נחתם בירושלים היום, שבעה ימים לירח שבט, שנת חמשה אלפים שבע מאות ארבעים ושש. יום מלאת ארבעים ואחד שנה להעלמו של ראול וולנברג.

Dr. Y. Azael

גליל וואלנברג

בשם המנהל ד"ר יוסם
The Directorate, Yad Vashem

גליל וואלנברג

בשם המנהל הבינלאומי, ד"ר יוסם
The International Council, Yad Vashem

גליל וואלנברג

בשם ועדת חסידים וחסידות העולם
The Committee for the Righteous

Yad Vashem

The Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority, Jerusalem

יד ושם

רשות הזכרון
לשואה ולגבורה, ירושלים

In recognition of his actions in the rescue of tens of thousands of Jews in Hungary during the Holocaust, despite the dangers and the severe sacrifice which was to be his fate

And in accordance with the bill of the Knesset of March Twenty Fifth, Nineteen Hundred and Eighty Five: Honorary Citizenship of the State of Israel is hereby awarded to

RAOUL WALLENBERG

This recognition is an expression of the esteem and thanks harboured by the People Who Dwell in Zion for those few Righteous Among the Nations who, through their noble deeds, kept aflame the light of humanity during the darkness of the Nazi era in Europe.

Signed this day in Jerusalem on the Seventeenth of January Nineteen Hundred and Eighty Six, marking Forty One years since the disappearance of Raoul Wallenberg.

בהוקרה ע"י הצלה רבבות יהודים בריגוריה בטרור ופרט השואה למרות הסכנות והקורבן הנפש שהיו מנת חלקן ובהתאם לחוק הנכסות מדינת ישראל
ב' כנסת ה-19, 25 במרץ 1985, חוק אזרחות כבוד שנתן מדינת ישראל

RAOUL WALLENBERG

הוקרה זו הינה מודת כל-גשר כבוד והתודה מודת רוחות העם הישראלי בציון לאצולת הנפש המעטים אשר בפרטם והאחר את השכר תוקפת הנאצים בארופה.

נחתם בירושלים היום, שבעה ימים ליום לידה שבט, שנת ראשית אלפים שבע מאות ארבעים ושש יום מלאת ארבעים ואחד שנה להעלמו של ראול וולנברג.

Dr. Y. Avidor

בשם הנהלת יד ושם

The Directorate, Yad Vashem

Dr. Y. Avidor

בשם המועצה הבינלאומית, יד ושם

The International Council, Yad Vashem

Dr. Y. Avidor

בשם ועדת חסידר חוקות העולם

The Committee for the Righteous

PRESS NOTICE

הודעה לעיתונות

THE FOLLOWING IS THE TEXT OF THE
SCROLL OF HONORARY CITIZENSHIP OF
THE STATE OF ISRAEL, AWARDED FOR THE
FIRST TIME IN ITS HISTORY, TO RAOUL
WALLENBERG, TODAY 16.1.1985

להלן נוסח תעודת אזרחות הכבוד של
מדינת ישראל שהוענקה בפעם
הראשונה בתולדות מדינת ישראל, היום
16.1.1985, לחסיד אומות העולם ראול
ולנברג.

YAD VASHEM
THE HOLOCAUST MARTYRS AND HEROES
REMEMBRANCE AUTHORITY, JERUSALEM

יד ושם
רשות הזכרון
לשואה ולגבורה, ירושלים

IN RECOGNITION OF HIS ACTIONS IN THE RESCUE
OF TENS OF THOUSANDS OF JEWS IN HUNGARY DURING
THE HOLOCAUST, DESPITE THE DANGERS AND THE
SEVERE SACRIFICE WHICH WAS TO BE HIS FATE

בהוקרה על הצלת רבבות יהודים
בהונגריה בתקופת השואה למרות
הסכנות והקרבת הנפש שהיו מנת
חלקו

AND IN ACCORDANCE WITH THE BILL OF THE KNESSET
OF MARCH 25, 1985; HONORARY CITIZENSHIP OF THE
STATE OF ISRAEL IS HEREBY AWARDED TO

ובהתאם לחוק הכנסת מיום ג'
בניסן התשמ"ה, מעונקת בזאת
אזרחות כבוד של מדינת ישראל ל

RAOUL WALLENBERG

הוקרה זו הינה אות לרגשי כבוד ותודה
והתודה איתה רוחש העם היושב
בציון לאלילי הנג המעטים אשר
האירו את חשכת תקופת
הנאציזם באירופה.
THIS RECOGNITION IS AN EXPRESSION OF THE ESTEEM
AND THANKS HARBOURED BY THE PEOPLE WHO DWELL IN
ZION FOR THOSE FEW RICH AND THE NATIONS
WHO THROUGH THEIR NOBLE DEEDS KEPT AFLAME THE
LIGHT OF HUMANITY DURING THE DARKNESS OF THE NAZI
ERA IN EUROPE.

SIGNED THIS DAY IN JERUSALEM ON THE 17TH
OF JANUARY NINETEEN HUNDRED AND EIGHTY SIX
MARKING FORTY ONE YEARS SINCE THE
DISAPPEARANCE OF RAOUL WALLENBERG.

נחתם בירושלים היום, שבעה ימים
כירח שבט, שנת חמשת אלפים שבע
מאות ארבעים ושש; יום מלאת
ארבעים ואחד שנה להעלמו של ראול
ולנברג.

THE SIGNATORIES

החתומים

JUSTICE DR. MOSHE BEJSKY
CHAIRMAN OF THE COMMISSION FOR THE DESIGNATION OF
THE RIGHTEOUS AMONG THE NATIONS

השופט ד"ר משה בייסקי
יושב-ראש הוועדה לציון
חסיד אומות-העולם

GIDEON HAUSNER
CHAIRMAN OF THE INTERNATIONAL COUNCIL
OF YAD VASHEM

גideon האוזנר
יושב-ראש המועצה הבינלאומית
של יד-ושם

DR. YITZHAK ARAD
CHAIRMAN OF THE DIRECTORATE OF YAD VASHEM

ד"ר יצחק ארד
יושב-ראש הנהלת יד-ושם

YAD VASHEM

THE HOLOCAUST MARTYRS AND HEROES
REMEMBRANCE AUTHORITY
HAR HAZIKARON JERUSALEM

יד ושם

רשות הזיכרון
לשואה ולגבורה
הר הזיכרון ירושלים

Yad Vashem
Organisation för åminnelse
av Förintelsens martyrer och hjältar

Som ett erkännande för insatser i räddningen
av tiotusentals judar i Ungern,
under Holocousttiden, trots de faror och
stora uppoffringar, som skulle bli hans öde,

och i överensstämmelse med Knessets lagförslag
av den tjugofemte mars nittonhundraåttiofem,
är härmed hedersmedborgarskap i Staten Israel tilldelat

RAOUL WALLENBERG

Detta erkännande är ett uttryck för den uppskattning
och tacksamhet, som Folket i Zion hyser för dessa få
Rättfärdige bland Nationerna, vilka genom sina ädla
gärningar hållit humanitetens låga brinnande under
Nazi-erans mörker i Europa.

Undertecknad denna dag i Jerusalem, den sjuttonde
januari nittonhundraåttiosex, fyrtioett år efter
Raoul Wallenbergs försvinnande.

Bil. 2 t. amb:s Tel Aviv skr. 16

1986-01-17

Speech by Mr. Sven Hirdman,
Swedish Ambassador to Israel.

Tal vid mottagning hos President
Herzog den 16 januari 1986 i sam-
band med att Raoul Wallenberg
blir israelisk hedersmedborgare.

4

Mr. President,
Members of the Executive of Yad Vashem,
Ladies and Gentlemen,

I am deeply touched to represent the family of Raoul Wallenberg and my own Government tonight when in your presence, Mr. President, Yad Vashem presents him with the first Honorary Citizenship of the State of Israel. We all wish he could be here himself to receive this honour.

In recent years Raoul Wallenberg has been made an Honorary Citizen of the United States, Canada and now Israel. This testifies to the broad impact his humanitarian work for the Jews of Hungary has had all over the world. As my Prime Minister, Mr. Olof Palme, said last year, when 40 years had passed since his disappearance, Raoul Wallenberg appears today as a symbol for humanitarianism and the spirit of self-sacrifice.

For obvious reasons the interest in the deeds and fate of Raoul Wallenberg is particularly strong in Israel. There have been many testimonies to this effect in recent years. The bestowing upon Raoul Wallenberg of Israeli Honorary Citizenship is the final insignia of the bonds between him and the Jewish people.

Raoul Wallenberg remains first and foremost a Swedish citizen. We must assume that he may still be alive, at the age of 73. As Mr. Palme said, we have no clear picture of what happened to him in the Soviet Union after the war. The evidence that has been presented that he is dead is not conclusive. As long as this uncertainty remains, the Swedish Government will continue to avail itself of every suitable opportunity to discover his fate. Every trace of evidence, however slight, is thoroughly checked to this very date. Since the 1940s we have

made repeated approaches to the Soviet Union at the highest levels.

Our work for Raoul Wallenberg will continue. The fact that he has now become an Honorary Citizen of Israel should help in publicizing his work and, hopefully, bring forward more evidence about his fate.

With these words I wish to accept from you, Mr. President, and from Yad Vashem the certificate of Yad Vashem which grants Raoul Wallenberg the Honorary Israeli Citizenship number one. I promise you that it will be duly transferred to his family.

Thank you, Mr. President.

Bil. 3 t. amb:s Tel Aviv skr. 16
1986-01-17

PROGRAMME

תכנית

OPENING	DR. YITZHAK ARAD, CHAIRMAN YAD VASHEM DIRECTORATE	ד"ר יצחק ארד יו"ר הנהלת יד ושם	פתיחה
REMARKS	JUSTICE DR. MOSHE BEJSKY, CHAIRMAN, THE COMMISSION FOR THE DESIGNATION OF THE RIGHTEOUS AMONG THE NATIONS	השופט ד"ר משה בייסקי יו"ר הוועדה לציון חסידי אומות העולם	דברים
	YOSEF LAPID JOURNALIST RESCUED BY RAOUL WALLENBERG	יוסף לפיד עיתונאי שניצל ע"י ראול ולנברג	
גדעון האוזנר, יו"ר המועצה הבינלאומית של יד ושם, מגיש את תעודת אזרחות הכבוד לשגריר שבדיה, סבן הירדמן GIDEON HAUSNER, CHAIRMAN OF THE INTERNATIONAL COUNCIL OF YAD VASHEM, PRESENTS THE SCROLL OF HONORARY CITIZENSHIP TO H.E. MR SVEN HIRDMAN, AMBASSADOR OF SWEDEN			
RESPONSE	H.E. MR SVEN HIRDMAN	שגריר שוודיה, סבן הירדמן	תשובה
CLOSING	THE PRESIDENT OF ISRAEL CHAIM HERZOG	כבוד נשיא המדינה, חיים הרצוג	סיום

Raoul Wallenberg: Honorary Israeli

By ERNIE MEYER
Jerusalem Post Reporter

President Chaim Herzog yesterday awarded honorary citizenship to Raoul Wallenberg, making him the first to receive it under a law passed last March. The law entitles Righteous Gentiles to apply for honorary citizenship through Yad Vashem.

The ceremony, at Beit Hanassi, was timed to fall on the 41st anniversary of the day Wallenberg was taken prisoner by the Russians, who were then liberating Budapest.

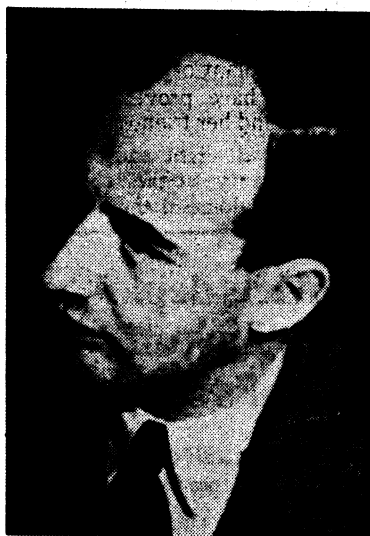
As first secretary of the Swedish Embassy from July 1944, Wallenberg helped to save thousands of Hungarian Jews from deportation by issuing them with Swedish documents. He also rented 32 houses where he sheltered more than 30,000 Jews.

Israel is the third country - after the U.S. and Canada - to honour Wallenberg in this fashion.

The certificate was handed to Swedish Ambassador Swen Hirdman by Yad Vashem Council chairman Gideon Hausner. Hirdman said that his government is still trying to ascertain Wallenberg's fate. "The award of your citizenship will help in this work," he said.

Supreme Court Justice Moshe Bejski, who chairs the Yad Vashem commission on Righteous Gentiles and is himself a Holocaust survivor, described Wallenberg as "the giant of all the Righteous Gentiles." He said that many people the world over think Wallenberg is still alive, and he called on the Russians to let him go.

Journalist Tommy Lapid, who was 13 when he and his mother came under Swedish protection in Budapest, said that: "He saved us, but we did not save him. We are all a little guilty."

Raoul Wallenberg

Bil. 5 t. amb:s Tel Aviv skr.16

1986-01-17

Raoul Wallenberg - the man who became a legend. His daring actions and devoted efforts saved thousands of Jews in Budapest from death at the hands of the Nazis and Hungarian fascists during World War II.

EARLY LIFE

Member of an eminent Swedish family with a tradition of service as statesmen, diplomats and bankers. Raoul Wallenberg's father, a Swedish naval officer, died three months before the birth of his son on August 4, 1912. His grandfather, Ambassador Gustav Wallenberg guided Raoul's education. While still a schoolboy, he travelled widely and spoke several languages.

Raoul studied architecture at the University of Michigan and graduated with distinction in 1935. Nevertheless, he transferred his talents to business. In 1936, he worked at the Holland Bank in Haifa under Erwin Freud, an associate of his grandfather. During his stay at the Ravitz Pension he met refugees from Germany and was moved by their experiences of persecution and anti-semitism. Raoul Wallenberg's own great-great grandfather, Michael Benedicks, was a German Jew.

At the beginning of World War II, Wallenberg joined the Central European Trading Company and soon became a partner and friend of the president, Dr. Koloman Lauer, a Hungarian Jew who lived in Sweden.

THE NAZI OCCUPATION OF HUNGARY

Following the German occupation of Hungary and the arrival of Eichmann on March 19, 1944, over 400,000 Jews were deported to Auschwitz and other death camps. The U.S. War Refugee Board, responding to appeals by Jewish organizations and prominent figures to save the 220,000 Jews of Budapest, requested help from neutral Sweden. After consultations involving Swedish Jewish leaders, the World Jewish Congress representative and Dr. Lauer, Raoul Wallenberg was nominated to head a rescue mission to Budapest. He readily accepted the dangerous assignment.

THE MISSION - BUDAPEST: SIX FATEFUL MONTHS

On July 9, 1944, Raoul Wallenberg, then 31 years old, joined the Swedish legation in Budapest as First Secretary. He was to be in charge of Special Department C. Within a short time, Wallenberg had assembled a staff of 250 Jewish volunteers who were thus exempted from wearing the yellow star and from conscription to the labour battallions.

His first step was to redesign the Swedish protective passes. These "Schutzpasses" gave protective immunity to the holders. He persuaded Regent Horthy to recognize 5000 "passports", but the number issued rose to 7,500. His actions influenced the Swiss, Portuguese, Spanish and Vatican legations to follow his example.

Wallenberg rented 32 houses which gave shelter to about 15,000 Jews. These buildings became part of the International Ghetto protected by the neutral legations which eventually housed 33,000 Jews. He also set up two hospitals, soup kitchens and a children's home with funds supplied by the Jewish Joint Distribution Committee.

On October 15, 1944, the Horthy government was ousted. The new regime under Szalasi and the fascist Arrow Cross initiated a wave of deportations and atrocities. Wallenberg strived ceaselessly to save lives and to halt the terror. He threatened, bribed, negotiated, and personally intervened to save thousands from deportation.

RESCUE OPERATIONS

At the railway station, as the Jews were about to be taken to forced labour camps, Wallenberg and his colleague, Per Anger, came to the rescue on many occasions, claiming immunity for people with Swedish passes, deliberately including those with forged ones. Sandor Ardai described how "Wallenberg climbed up on the roof of the train and began handing in protective passes through the doors which were not yet sealed."*

He appeared with co-workers at the Brick Factory which served as a detention camp before transportation and extricated hundreds of Jews handing out life saving passes.

In November 1944, thousands of Jews, mainly women and children were sent on a 125 mile Death March to Hegyeshalom on the Hungarian-Austrian border, in appalling conditions. Wallenberg followed with his aides, distributing truckloads of food, medicine and improvised certificates. He managed to free hundreds of people from the columns and return them to Budapest. To the desperate Jews he was "The Angel", "The Saviour".

Wallenberg's intrepid actions endangered his own life and brought him into confrontation with Eichman who threatened to shoot the "Judenhund Wallenberg."

*The Righteous Gentile, by John Bierman.

Raoul Wallenberg Committees working for his release have been formed in 12 countries including Sweden, the U.S.A., England, West Germany, Australia, and Israel.

In recognition of his great humanitarian work, Raoul Wallenberg was nominated many times for the Nobel Peace Prize, the last time in 1983 by Simon Wiesenthal and Walter Mondale.

The United States made Raoul Wallenberg an Honorary Citizen in a special bill which was passed on October 5, 1981.

- * Israel honoured Raoul Wallenberg as a Righteous Gentile in 1963.
- * An evergreen carob tree was planted in his name in the Avenue of the Righteous Gentiles on December 11, 1979 at Yad Vashem, in the presence of his half-brother and sister, Guy von Dardel and Nina Lagergren. They have never wavered in their devoted struggle for their brother's freedom.
- * A special session of the Knesset was dedicated to Raoul Wallenberg on May 9, 1983.
- * The Israel Philatelic Service issued a stamp portraying Raoul Wallenberg in 1983.

"Raoul Wallenberg was the shining light during a time of shame and dishonour when next to nothing was done from the outside free world to help."* The thousands he saved are a living testament to his supreme endeavour. Raoul Wallenberg will be remembered with eternal gratitude by the Jewish people.

*From the speech "Peace and Freedom" (San Remo, May 5, 1983) by Per Anger, diplomat at the Swedish Legation, 1944 and former Swedish Ambassador to Canada.

THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION - BEERSHEBA

A BRIEF BIOGRAPHICAL OUTLINE

RADUL WALLENBERG WAS BORN ON AUGUST 4, 1912, 3 MONTHS AFTER THE DEATH OF HIS FATHER. HE STUDIED AT THE UNIVERSITY OF MICHIGAN, AND GRADUATED WITH DISTINCTION IN 1935. IN 1936, WENT TO WORK WITH THE HOLLAND BANK IN HAIFA. AT THE BEGINNING OF WORLD WAR II JOINED THE CENTRAL EUROPEAN TRADING COMPANY.

FOLLOWING THE GERMAN OCCUPATION OF HUNGARY AND THE ARRIVAL OF EICHMANN ON MARCH 19, 1944 OVER 400,000 JEWS WERE DEPORTED TO AUSCHWITZ AND OTHER DEATH CAMP. THE U.S. WAR REFUGEE BOARD, RESPONDING TO APPEALS BY JEWISH ORGANISATIONS, REQUESTED HELP FROM NEUTRAL SWEDEN. RADUL WALLENBERG WAS NOMINATED TO HEAD A RESCUE MISSION TO BUDAPEST. HE READILY ACCEPTED THE DANGEROUS ASSIGNMENT.

IN JULY 9, 1944 WALLENBERG, THEN 31 YEARS OLD, JOINED THE SWEDISH LEGATION IN BUDAPEST AS FIRST SECRETARY. HE WAS TO BE IN CHARGE OF SPECIAL DEPARTMENT "C". WITHIN A SHORT TIME WALLENBERG ASSEMBLED A STAFF OF 250 JEWISH VOLUNTEERS WHO WERE THUS EXEMPTED FROM WEARING THE YELLOW STAR AND FROM CONSCRIPTION TO THE LABOUR BATTALIONS.

HIS FIRST STEP WAS TO REDESIGN THE SWEDISH PROTECTIVE PASSES. THESE "SCHUTZPASSES" GAVE PROTECTIVE IMMUNITY TO THE HOLDERS. 7,500 SUCH PASSES WERE ISSUED BY WALLENBERG.

WALLENBERG ALSO RENTED 32 HOUSES WHICH GAVE SHELTER TO ABOUT 15,000 JEWS. THESE BUILDINGS BECAME PART OF THE INTERNATIONAL GHETTO WHICH EVENTUALLY HOUSED SOME 33,000 JEWS.

IN OCTOBER 15, 1944 THE HORTHY GOVERNMENT WAS OUSTED BY THE NAZIS. THE NEW REGIME UNDER SZALASI AND THE FACIST ARROW CROSS INITIATED A WAVE OF DEPORTATIONS AND ATROCITIES. WALLENBERG STRIVED CEASELESSLY BY MEANS OF THREATS, BRIBES, NEGOTIATIONS AND PERSONAL INTERVENTION TO SAVE THOUSANDS FROM DEPORTATION.

IN NOVEMBER 1944, THOUSANDS OF JEWS, MAINLY WOMEN AND CHILDREN WERE SENT ON A 180 KM DEATH MARCH TO HEGYSJALOM ON THE HUNGARIAN-AUSTRIAN BORDER. WALLENBERG FOLLOWED, DISTRIBUTING TRUCKLOADS OF FOOD, MEDICINE AND IMPROVISED CERTIFICATES.

AS THE RED ARMY NEARED BUDAPEST, THE SS TROOPS PREPARED TO CARRY OUT EICHMANN'S PLAN TO LIQUIDATE THE GENERAL GHETTO. WALLENBERG THREATENED GENERAL SCHMIDTHUBER WITH EXECUTION AS A WAR CRIMINAL AFTER THE WAR. AS A RESULT THE GENERAL WITHDREW THE ORDER AND 70,000 JEWS WERE SAVED FROM DEATH. IT WAS WALLENBERG'S LAST RESCUE.

WALLENBERG DESIGNED A PROGRAMME FOR THE REHABILITATION OF HUNGARY WITH SPECIAL RELIEF MEASURES FOR THE JEWS. WITH THIS INTENTION HE SET OUT ON JANUARY 17, 1945 TO MEET THE SOVIET MARSHAL MALINOVSKY IN DEBRECEN. WALLENBERG AND HIS DRIVER WERE TAKEN INTO CUSTODY BY RUSSIAN SOLDIERS. THEY NEVER RETURNED....

קורות חייו של ראול ולנברג

ראול ולנברג נולד ברביעי באוגוסט 1912 שלושה חדשים אחרי מות אביו. הוא אדריכלות באוניברסיטה של משיגן בארה"ב וגמר את לימודיו בהצטיינות ב-1935. 1936 עבד בהולנד-בנק בחיפה. בפרוץ מלחמת העולם השנייה הצטרף ולנברג ל-PANY CENTRAL EUROPEAN TRADING.

אחרי הכיבוש הגרמני בהונגריה ואחרי בואו של אייכמן לבודפשט ב-9 במרץ 1944 נש יוטר מ-400,000 יהודים למחנה ההשמדה אושוויץ ולמחנות אחרות. ועדת פליטת המזל של ארה"ב בתשובה לבקשותיהם של ארגונים יהודיים ביקשה את עזרתה של שבדיה שה מדינה נטראלית. ראול ולנברג מונה לעמוד בראש פעולת הצלה בבודפשט.

ב-9 ביולי 1944 בהיותו בן 31 הצטרף ולנברג לשגרירות השבדית בבודפשט כמו ראשון, הוא היה האחראי על מחלקה מיוחדת C. ולנברג אסף צוות של 250 תנד יהודיים שבגלל זה היו פטורים מהחובה כלבוש את הטלאי הצהב.

פעולתו הראשונה היתה לתכנן מחדש את "SCHUTZPASSES" שנתנו חסינות למחזקי ולנברג הוציא כ-7,500 "דרכונים" כאלה. ולנברג גם-כן שכר 32 בתים שבו הוא מקלט. לכ-15000 יהודים. במשך הזמן הגיע מספר היהודים שמצאו מקלט ב"ג הבינלאומי" לכ-33,000.

בנובמבר 1944 אלפי יהודים רובם נשים וילדים נשלחו לצעדת מוות של כמאה שמו קילומטר ל-HEGYESHALOM בגבול ההונגרי-אוסטרי. ולנברג עקב אחריהם חילק להם מ ותרופות ותעודות מאולתרות. כך הצליח להציל מהצעה מאות יהודים ולהחז לבודפשט.

בהתקרב הצבא האדום לבודפשט פלוגות S.S. התכוננו לבצע את תכניתו ול אייכמן כ את הגיטו הבינלאומי. ולנברג איים "ל הגנרל שמיטהובר שיוציא או להורג א המלחמה כפושע מלחמה. בעקב זאת ב ל הגנרל את הפקודה וכ-70,000 יהודים ני ממות. היתה זו פעולת ההצלה האחרונה של ראול ולנברג.

ולנברג הכין תכנית שיקום עבור הונגריה עם דגש מיוחד על מצבם של היהודים. פירוט התכנית יצא לפגישה עם הרוסי מרשל מלינובסקי בדברצ'ין. ולנברג ונהגו נכ לשבי על-ידי חיילים רוסים ומשם לא חזרו...

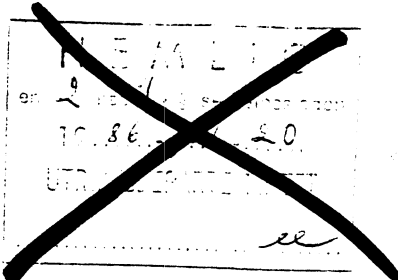
1986-01-20

P. 2. Gu

Ex f k till:

Kabs.v
Polch.v
Osvald, Pol IV
Nyström
Julin

Exp. at 86-01-20/11

HEMLIG

Raoul Wallenbergvittnet Gordijevskij

ringde mig idag enligt tidigare
överenskommelse.

Han hade till brittiska vederbörande framfört vårt
önskemål om en intervju inom den närmaste framtiden
med Gordijevskij. Svaret var avböjande. Som skäl
hade anförts dels att Gordijevskij inte hade mer att
anföra än vad han redan sagt, dels att han under
överskådlig tid framåt skulle vara på resande fot
och hårt inbokad.

Som ett tillmötesgående var briterterna emellertid
beredda att låta komma till Stockholm
för samtal. Detta kunde dock bli av först i vecka
22, dvs. sista veckan i maj.

hade vid tidigare samtal låtit mig förstå att
Gordijevskij i sinom tid (förmodligen tidigast om
ett halvår) skulle komma till Sverige. Nu uppgav han
emellertid att intet fanns avtalat härom. Det var
mera en förhoppning

* * * *

Frågan är om vi har mycket att få ut av förhørsle-
daren mot bakgrund av att Gordijevskij inte skulle
ha något att tillägga utöver vad han redan sagt.

Det är ju honom vi vill komma till tals med för att söka verifiera trovärdigheten av hans källa etc.

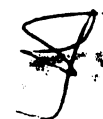
Om detta nu inte är möjligt synes det lämpligare med ett svenskt besök i London för samtal. På så vis skulle ambassadör Leiflands sakkunskap också kunna utnyttjas.

Det synes vidare lämpligt att vi ber att i förväg få förelägga den brittiske interlokutören ett antal specifika frågor. I bästa fall kanske han t.o.m. får tillfälle att ventilera dem med Gordijevskij.

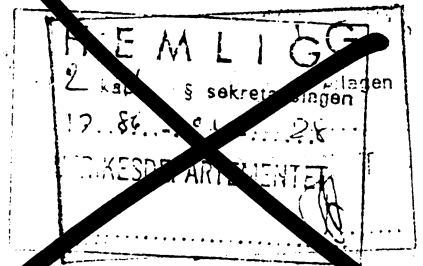
Vad gäller tidpunkt skulle jag vilja föreslå vecka 23 (2-6 juni) eftersom jag återvänder till Stockholm från ESK:s Bernmöte om mänskliga kontakter tidigast den 27 maj. Att samtalet kommer att äga rum efter statsministerns Moskvabesök torde vara av underordnad betydelse eftersom halten av Gordijevskijs vittnesmål förefaller tvivelaktig.

* * * *

Jag lovade/ att återkomma med besked.

Sven Julin

HEMLIG

Some questions regarding the testimony of G regarding
Raoul Wallenberg

1. What was the name of G's source?
2. Could we have a more detailed description of the KGB functions of G's source at the time when he was acquainted with the RW case?
3. In what capacity would G's source have had access to information about RW? - In his official capacity or otherwise?
4. In what context did G learn from his source about the fate of RW? - In the line of duty or otherwise? When? Where?
5. Does G believe that there exist KGB files on RW? If so, could he name KGB officers who would have access to them and be familiar with the case?
6. Would G's source have had free access to the KGB files on RW?
7. Would G's source have met with RW?

8. Could G further substantiate his claim regarding the credibility of his source?

9. Is G convinced that his source said that RW was arrested in Budapest?

10. Did G's source say anything about where RW was shot?

11. Is G absolutely certain about what his source said on the time of RW's death, i e 1945 or 1946?

12. Did G's source say anything about the reasons why the NKVD wanted to recruit RW? And for what purpose?

13. Is the RW case widely known and talked about within the KGB, or is it just one of many cases?

3/2/86

1. Q. The name of the source and a detailed description of his KGB functions when he became acquainted with the WALLEMBERG case?

A.

2. Q. In what capacity would source have had access to information about WALLEMBERG? In what context did G learn about the fate of WALLEMBERG?

A.

*In the
line of
duty*

7 He knew that G shared this interest and passed on the information about WALLEMBERG during a conversation about the actions of the USSR at the end of the war.

3. Q. Are there files on WALLEMBERG in the KGB? If so, can G name officers who would have access to them and be familiar with the case?

A. The KGB does not destroy any files, therefore the records on WALLEMBERG must still exist. The Chairman of the KGB and his deputies, the Head of the First Chief Directorate and his deputies and authorised senior research workers would have access to them. It is possible that the head of the Archives Department may also have permission to see them. As the files date from 1945 onwards they are possibly still in original form rather than on micro film.

/4. ...

4. Q. Would source have had access to the files on WALLEMBERG?

A. Unlikely.

5. Q. Would source have met WALLEMBERG?

A. No,

6. Q. Can G further substantiate claims regarding the credibility of the source?

A.

G is convinced that the source was relating the story directly as he had heard it. As the source was not directly involved with the case, it is, however possible that some of the details may not be 100 per cent correct.

7. Q. Is G convinced that the source said that WALLEMBERG was arrested in Budapest?

A. Yes.

8. Q. Did source say where WALLEMBERG was shot?

A. In Moscow - almost certainly in the basement prison of the Lubyanka - a prison which ceased to exist in the 1950s.

9. Q. Is G certain about the source's claim that the date of WALLEMBERG's death was 1945 or 1946?

A. Yes, quite certain.

/10. ...

10. Q. Did source say why the NKVD wanted to recruit WALLENBERG: for what purpose?
- A. It was normal practice for the NKVD departments in occupied countries to seek to recruit foreign nationals - particularly those who might occupy important future positions. In general such recruitment was done on a contingency basis and there were not necessarily any immediate reasons at the time for a specific recruitment.
11. Q. Is the WALLENBERG case widely known and talked about in the KGB?
- A. No. The story is too embarrassing for the KGB to be in general circulation.

Toronto Globe & Mail
Jan 18

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☒ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

POLI 86-01-28 S. Julin / lee

9

 Angående
 Raul Wallenberg

HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samt biljämte
bil nrjämte bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

Bil	utan bil	jämte samt bil	Bil	jämte bil nr	jämte bil där så angivits	Bil	Bil
☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ IMPOD	☐ Svenska FN-förbundet				
☐ Regeringen 20 ex	☐ IM-enh A	☐ Swedfund	☐ Östekonomiska byrån				
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Bankföreningen				
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fi	☐ Sv kyrkans mission	☐ Exportr				
☐ Chef I	☐ I-enh Fö	☐ IVA	☐ Industriförb				
☐ Statsrådet	☐ I-sekr I	☐ STU	☐ Grossistförb				
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ Sthlms Handelsk 2 ex				
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftsinsp	☐ LO				
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens strålskyddsinst	☐ AIC				
☐ Utränämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Televerket	☐ TCO				
☐ Utrikesnämnden 23 ex	☐ KMI	☐ Statens rymddeleg	☐ SAF				
☐ Utrutsk 33 ex	☐ Fst	☐ Invandrarverket 2 ex	☒ Raul Wallenberg föreningen				
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Forskningsberedningen					
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Miljövärdberedningen					
☐ Förutsk kanslichef	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk					
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud					
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del					
☐ Riksdagsman	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet					
☐ Statssekr Fö	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst					
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Latinamerikainst					
☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Utrikespol institutet					
☐ Statssekr	☐ SAREC	☐ Europainstitutet					

☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
	☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada 16 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
	☐ Bern	☐ Haag	☒ Ottawa	☐ Bryssel-del
☐ Nordafrika 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Tripoli
☐ Mellanöstern 8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
☐ Övriga Afrika 13 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
	☐ Brasilia	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
☐ Vissa lönade konsulat 17 ex	☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal
			☐ Rio de Janeiro	

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☒ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ Julin
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	
☐ Kabinettsekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinspektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	
☐ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	
				☐ Åter enh

Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	Distribuerad den	Atg postexp	datum	sign
3	1	860128	860128			

Pol I/Kr S Julin/bf

Ärende Raoul Wallenberg	Datum 1986-01-28		Dnr [redacted]
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu 1

Adress SVENSK MOSKVA Dnr ...

Text Från Pol I re Raoul Wallenberg

I slutet på en artikel i gårdagens DN om Fedortjuks
omplacering skriver Harald Hamrin följande:

"Fedortjuks namn har dessutom en viss svensk
"anknytning": enligt uppgifter i Moskva skall
han under andra världskrigets slutskede - i sin
egenskap av officer inom kontraspionaget - ha
varit inblandad i tillfångatagandet och bort-
förandet av Raoul Wallenberg i Budapest."

Fedortjuks namn figurerar inte i RW-arkivet.
Vi vore tacksamma om ni på konfidentiell basis
ville utröna från Hamrin vilken hans källa är och
om påståendet kan underbyggas.

CABINET

Ex t: Julin

[Handwritten signature]

Ifylles av telegramexpeditören

Avsänd den	Klockan	Sign
[redacted]	[redacted]	[redacted]

[REDACTED]

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
EAS

KOPIA TILL:

UTR MIN
KABS
POLCH
POL I

ÅTGÄRD:

INK-UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1986-01-28 28		
Ävd	Gf	Med
A	2	EU

(POL)

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN MOSKVA

1986-01-28

UD STOCKHOLM

[REDACTED]

FOER POL 1

B R A A D S K A N D E

RE RAOUL WALLENBERG.

aa

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG.

HAMRIN HAR ANVAENT SIG AV DEN BIOGRAFI OEVER FEDORTJUK SOM
AATERFINNS I PUBLIKATIONEN "BIOGRAPHY DIRECTORY OF ONE HUNDRED
LEADING SOVIET OFFICIALS" UTGIVEN AV RADIO FREE EUROPE/RADIO
LIBERTY CENTRAL RESEARCH (SENASTE UTGAAVAN OKTOBER 1984) OCH
FOERFATTAD AV DESS HUSKREMLOLOG ALEXANDER RAHR. FEDORTJUK ANGES I
DETTA VERK HA ARBETAT I SMERSJ OCH I BL A UNGERN 45-47 OCH I SAMBAND
DAERMED CIT RUMoured TO HAVE BEEN INVOLVED IN THE SEIZURE OF THE
RAOUL WALLENBERG SLUTCIT. CITATET AER ENDAST MUNTligt DAA
AMBASSADEN, TYVAERR INTE HAR DET REFERERADE UPPSLAGSVERKET. DET
FOELJER EJ MED SOM BILAGA TILL RL:S RESEARCH BULLETIN UTAN MAASTE
BESTAELLAS SEPARAT. HAMRIN VERKADE F OE MEDVETEN OM - NAER VI REDAN
PAA MAANDAGEN OSOEKT KOM ATT DISKUTERA FEDORTJUK/WALLENBERG MED
HONOM - ATT DEN CITERADE PASSAGEN VAR GANSKA MAGER SOM KAELLA.

NILSSON

AMBASSADEN MOSKVA [REDACTED]
+++++++/ES

1986-01-24

Pol II/ds C Persson/EBj

skrift

INK

Dnr

20/0160

And

P 2

Eu

4

Pol

Hej mi.

Mitt namn är Inger Ljung. Du kommer ihåg mig, det var jag som var med Caj Sjöstedt när vi hade "studiekväll" på i början av dec. 85.

Jag har fått väldigt många och bra uppgifter om Raoul Wallenberg, och jag har även skrivit till Raoul Wallenberg-föreningen och hoppas få mer tips därifrån till mitt arbete.

Förutom Raoul Wallenberg ska jag även ta upp fallet Dagmar Hagelin i mitt arbete, och efter några månader eftersökning har jag funnit väldigt lite ang. hennes försvinnande. I "När-Var-tur" 1981 finns uppgiften att "UD släppte de tidigare hemligstämplade handlingarna ang. Dagmar Hagelin".

Jag undrar om det finns någon chans att på något sätt få tag på dessa förut hemligstämplade papper. Om inte dessa, så överhuvudtaget uppgifter om hennes fall.

Tack så väldigt mycket på förhand.

Inger Ljung

INGER LJUNG
Halladalsvägen 16
270 50 Hammenhög
Tel. 0414-405 56

28/009

MINISTRY
FOR
FOREIGN AFFAIRS
 Politiska avdelningen
 Första enheten (Pol I)
 Handl Kr S Julin/bf

ARKIVEX

Ex f kdm t:

Ch Pol I
 Ch Pol II
 Julin

Σ 860129 / *JH*
 Amb Ottawa u n

*Raoul Wallenberg hedersmedborgare
 i Canada*

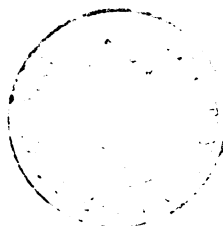
sla

The Ministry for Foreign Affairs presents its compliments to the Embassy of Canada and has the honour to acknowledge receipt of the Embassy's Note of 22 January 1985 advising that on 9 and 10 December 1985, motions were passed in the Canadian House of Commons and the Canadian Senate proclaiming Raoul Wallenberg to be an honorary citizen of Canada.

The Ministry would like to express the sincere appreciation of the Swedish Government of the action taken by the Canadian Parliament in recognition of Raoul Wallenberg's outstanding heroic acts. It will manifestly contribute to mobilizing international opinion on his behalf.

The Ministry for Foreign Affairs avails itself of this opportunity to renew to the Embassy of Canada the assurances of its highest consideration.

Stockholm 28 January 1986

EY PEDIERAT	
med	den
sv. kurir	30/1-1986
utl. kurir	<i>CH</i>
luftpos	
vanl. post	

The Embassy of Canada

STOCKHOLM

Postal address
 Box 16121
 S-103 23 STOCKHOLM 16

Address
 Gustav Adolfs torg 1

Telephone
 786 60 00

Telegraphic Address
 Cabinet

Telex
 105 90

Σ 860129 / JH

(UTRIKESMINISTERN)
Utrikesministerns kansli/mk
Handläggare: Kr Sven Julin
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)

ARKIVEXEMPLAR

1986-01-28

Dnr	Avd Grupp Mål
28/022	P 2 Eu

Ejvor Eriksson
Centralgatan 44 C

149 00 NYNÄSHAMN

(Raoul Wallenberg)

Tack för Ditt brev om Raoul Wallenberg. Jag beklagar att Du fått vänta på svar.

Du har rätt i att Raoul Wallenberg visade stort mod gentemot nazisterna för att rädda så många judar som möjligt. Det är därför en tragedi att han försvann i sovjetisk fångenskap.

Ryssarna uppgav till en början att han inte fanns hos dem. När vi senare framlade bevis på att han suttit i fängelse i Moskva fick vi år 1957 beskedet att han skulle ha avlidit år 1947. Det beskedet har emellertid svenska regeringen inte accepterat eftersom många tecken tyder på att han var vid liv långt senare.

Du frågar om inte också svenska regeringen kan visa mod till förmån för Raoul Wallenberg.

Det går ju inte att jämföra det mod som Raoul Wallenberg utvecklade under livsfara och det som kan tillkomma regeringsmedlemmar i det trygga Sverige. Jag vill likväl säga Dig att regeringen aldrig har försummat ett lägligt tillfälle att ta upp frågan om Raoul Wallenbergs öde med ryssarna och att den förmodligen aldrig har gjort så stora insatser för

Ifylles av postexp

Avsant med

☐

sv kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

Avsändn datum

Sida

Dep U 328 10 000ex 8511

860729 LP

./.

en enskild medborgare utomlands som den har gjort för Raoul Wallenberg. Du finner detaljerna i bifogade redogörelse. Tyvärr har vi ständigt hänvisats till 1957 års besked.

Jag vill försäkra Dig att den svenska regeringen inte ämnar ge upp sina ansträngningar i fråga om Raoul Wallenberg förrän vi har fått klarhet om hans öde. Så länge de sovjetiska myndigheterna inte presterat för oss godtagbara bevis om hans fränfälle utgår vi från att han är vid liv och handlar därefter.

Med vänliga hälsningar

Sten Andersson

UM:s kansli
kr Petersson/kr Julin/lm

1986-01-28

Dnr	Avd	Grupp	Mål
28/007			P 2 Gu I

ex f kdm t

kabs (3 ex)
pressomb Jobeus
kr Julin
info sekr Näslund

Chefredaktör Olle Westin
Tidningen Barometern AB
Box 620
391 26 KALMAR

ds Noréen, SB

ap 860128/L

I en ledarartikel i Barometern den 21 januari om mitt besök i Moskva uppges, med direkt anföring, att jag angående Raoul Wallenbergs öde skulle sagt: "Jag förstår att de nu anser saken vara utagerad från deras sida". Barometern konstaterar att "det yttrandet var ovanligt olämpligt".

Problemet med Barometerens slutsats är att den baseras på ett direkttitat som är falskt. Dan Svanell från FLT, som är citatets upphovsman, har vid kontakt medgivit att detta är hans egen formulering, dock utan att detta lett till en korrigerig. Självt har jag aldrig uttryckt någon "förståelse" för den sovjetiska uppfattningen att saken skulle vara utagerad. Tvärtom beklagade jag, vid den pressbriefing där även Svanell var närvarande, den sovjetiska attityden. Detta uppfattades uppenberligen av de andra närvarande journalisterna.

Regeringens hållning är klar. Sedan 1983 har vi vid sex tillfällen tagit upp frågan om Raoul Wallenberg med den sovjetiska regeringen. Under samma period har regeringens föresats, att gripa varje lägligt tillfälle för att få visshet, fem gånger redovisats i riksdagen. Under sådana omständigheter förefaller det mig egendomligt att regeringens intentioner kan misstolkas.

Jag vore tacksam om Ni upplyste Era läsare om saken.

Med vänlig hälsning

Pierre Schori

Pierre Schori

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

860128

Sign

L

UM:s kansli
kr Petersson/kr Julin/lm

1986-01-28

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1986-01-28 78/1008			P 2 Eu ^I

ex f kdm t

kabs (3 ex)
pressomb Jobeus
kr Julin
info sekr Näslund

ds Noréen, SB

up 860128/L

Chefredaktör Staffan Ander
Nya Wermlands-Tidningens AB
Herrgårdsgatan 13-15
652 24 KARLSTAD

I en ledarartikel i Nya Wermlands-Tidningen den 21 januari om mitt besök i Moskva uppges, med direkt anföring, att jag angående Raoul Wallenbergs öde skulle ha sagt: "Och jag förstår att de nu anser saken utagerad från deras sida". NWT drar slutsatsen att "den svenska regeringen nu nöjer sig med Sovjets undvikande svar".

Problemet med NWT:s slutsats är att den baseras på ett direkttitat som är falskt. Dan Svanell på FLT, som är citatets upphovsman, har vid kontakt medgivit att detta är hans egen formulering, dock utan att detta lett till en korrigering. Själv har jag aldrig uttryckt någon "förståelse" för den sovjetiska uppfattningen att saken skulle vara utagerad. Tvärtom beklagade jag, vid den pressbriefing där även Svanell var närvarande, den sovjetiska attityden. Det uppfattades uppenbarligen av de andra närvarande journalisterna.

Vår hållning är klar. Sedan 1983 har regeringen vid sex tillfällen tagit upp frågan om Raoul Wallenberg med den sovjetiska regeringen. Under samma period har regeringens föresats, att gripa varje lägligt tillfälle för att få visshet, fem gånger redovisats i riksdagen. Under sådana omständigheter förefaller det mig egendomligt att regeringens intentioner kan misstolkas.

Jag vore tacksam om Ni upplyste Era läsare om saken.

Med vänlig hälsning

Pierre Schori

Pierre Schori

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

Sign

860128

L

Ink. kass 860129

Kabinettsekreterare Pierre Schori

Utrikesdepartementet

Stockholm

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 28/028		
1986-02-03		
AVD. p	GR 2	MÅL 1

aa/n

Stockholm 1986 01 28

Jag beklagar de problem jag orsakat Dig i och med den nyhetsartikel jag skrev från Din pressträff måndagen den 20 januari 1986 med anledning av Ditt besök i Moskva. Det var fel av mig att påstå att Du sagt att Du har "förståelse för att ryssarna nu anser fallet Wallenberg utagerat". I själva verket sade Du att "för ryssarnas del är Wallenberg tyvärr ett avslutat fall".

Än en gång ber jag Dig om ursäkt för det inträffade, och i och med att jag nu påtagit mig ansvaret för det inträffade, hoppas jag att saken skall vara utagerad.

Med vänlig hälsning

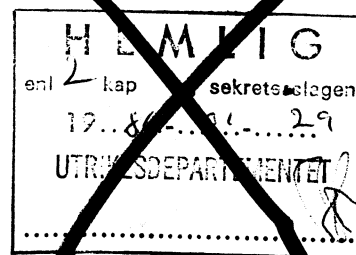

Dan Svane

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)

29/005 ✓
PROMEMORIA
1986-01-29

P2 Eer I

Ex t:
Kabsek
Polch
Ch Pol I
Carlsson, Pol I
Nyström
Julin

Amb Moskva
u n

HEMLIG

Noreén, SB

Expedierat 29/1

Démarcher ang Raoul Wallenberg under senare år

Bilateralt

Skriftliga

EXPEDIERAT	
med	den
sv. kurir	30/1 1986
utl. kurir	
luftpos	
vanl. post	sign

1. Kabinettssekreteraren Leifland överlämnar aide-mémoire till den sovjetiske chargén (med anledning av Kalinskispåret) 1979-01-03

2. Brev statsminister Ullsten - ministerpresident Kosygin 1979-08-22

Muntliga

3. Utrikesminister Ullsten med utrikesminister Gromyko i Moskva 1980-05-30

4. Kabinettssekreteraren Leifland med ambassadör Farafonov (chef för MID:s skandinaviska avdelning) i Moskva 1981-09-10

5. Justitieminister Petri med justitieminister Terebilov i Moskva oktober 1981

6. Polchefen Eckerberg med ambassadör Farafonov i Stockholm 1982-09-06

7. Kabinettssekreteraren Schori med ambassadör Farafonov i Moskva 1983-01-14
8. Polchefen Eliasson med ambassadör Farafonov i Moskva 1984-03-07
9. Polchefen Eliasson med ambassadör Farafonov i Stockholm 1985-02-09
10. Ambassadör Bekeris med minister Kondratjov vid ESK:s MR-möte i Ottawa 1985-06-14
11. Kabinettssekreteraren Schori med förste vice utrikesminister Maltsev i Stockholm 1985-08-07
12. Kabinettssekreteraren Schori med förste vice utrikesminister Maltsev, Moskva 1986-01-14

Multilateralt

1. Utrikesminister Ullsten vid ESK i Madrid 1980-11-13
2. Ambassadör Rappe vid ESK i Madrid 1980-11-26
3. Svenske delegaten för korg III vid ESK i Madrid 1981-11-04
4. Ambassadör Ewerlöf vid FN:s kommission för mänskliga rättigheter 1982-02-25

Sven Julin

Politiska avdelningen

1986-01-29
29/1
1001

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1986-01-29 29/1 1001			P 2 En I

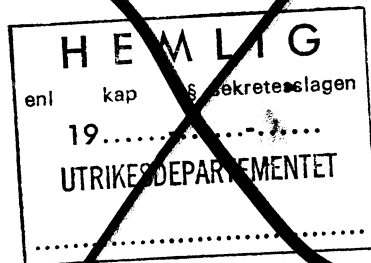
Ex f.k. till:

Osvald, Pol I

Nyström

Julin

E. J. 60130

Generalkonsul Bengt Holmquist
München

HEMLIG

U.n.

Raoul Wallenberg

(1 bil.)

Broder,

Harald Hamrin uppgav nyligen i en DN-artikel om den avsatte sovjetiske inrikesministern Vitalij Vassiljevitj Fedortjuk att denne i sin egenskap av KGB-man skulle ha varit inblandad i tillfångatagandet och bortförandet av Raoul Wallenberg.

Vid en förfrågan från ambassadens sida i Moskva framkom att Hamrins källa var publikationen "Biography Directory of One Hundred Leading Soviet Officials" utgiven av Radio Free Europe/Radio Liberty Central Research och författad av dess huskremlolog Alexander Rahr, Jag bifogar kopia av Moskvaambassadens krypto.

./.

Det är angeläget att få ovannämnda uppgift så ingående utredd som möjligt. Jag vore därför tacksam om Du ville kontakta Alexander Rahr och få honom att närmare utveckla underlaget för det rykte om Fedortjuk som han återger. Av vikt är i första hand att få reda på hans källa och dennes trovärdighet. Men jag vill betona

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurlr☐ utl kurlr☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

31/1-86

Sign

CJ

att alla detaljer som Du kan lirka ur Rahr i sammanhanget är av potentiellt intresse. Ett detaljerat referat av samtalet vore välkommet.

Som Du förstår är diskretion påkallad. En förutsättning för Ditt samtal med Rahr bör därför vara att han respekterar dettas strikt konfidentiella karaktär. I gengäld kan Du naturligtvis lova att vi kommer att behandla hans uppgifter med all varsamhet.

Sven Julin

ee

UTRIKESDEPARTEMENTET
EAS

ARENDE:

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
> POL I

ATGÅRD:

H E M L I G		
enl	kap	sekreterarslagen
19.....		
UTRIKESDEPARTEMENTET		

AMBASSADEN MOSKVA

1986-01-28

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

B R A A D S K A N D E

RE RAOUL WALLENBERG.

HAMRIN HAR ANVAENT SIG AV DEN BIOGRAFI OEVER FEDORTJUK SOM AATERFINNS I PUBLIKATIONEN ""BIOGRAPHY DIRECTORY OF ONE HUNDRED LEADING SOVIET OFFICIALS"" UTGIVEN AV RADIO FREE EUROPE/RADIO LIBERTY CENTRAL RESEARCH (SENASTE UTGAAVAN OKTOBER 1984) OCH FOERFATTAD AV DESS HUSKREMLOLOG ALEXANDER RAHR. FEDORTJUK ANGES I DETTA VERK HA ARBETAT I SMERSJ OCH I BL A UNGERN 45-47 OCH I SAMBAND DAERMED CIT RUMoured TO HAVE BEEN INVOLVED IN THE SEIZURE OF THE RAOUL WALLENBERG SLUTCIT. CITATET AER ENDAST MUNTligt DAA AMBASSADEN, TYVAERR INTE HAR DET REFERERADE UPPSLAGSVERKET. DET FOELJER EJ MED SOM BILAGA TILL RL:S RESEARCH BULLETIN UTAN MAASTE BESTAELLAS SEPARAT. HAMRIN VERKADE F OE MEDVETEN OM - NAER VI REDAN PAA MAANDAGEN OSOECT KOM ATT DISKUTERA FEDORTJUK/WALLENBERG MED HONOM - ATT DEN CITERADE PASSAGEN VAR GANSKA MAGER SOM KAELLA.

NILSSON

AMBASSADEN MOSKVA
+++++++/ES

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)

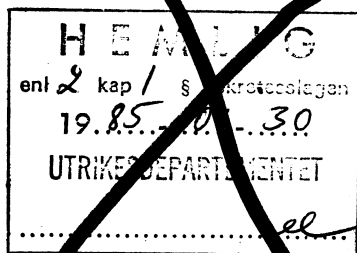
30/014 ✓
P 2 8 en I
PROMEMORIA

1986-01-30

Ex till:

Kabsek. ✓
Polchef ✓
Ch. Pol I ✓
Julin ✓
Nyström ✓
S Carlsson, Pol I ✓

Exp. at 86-01-30/pe

HEMLIG

Wallenbergvittnesmål?

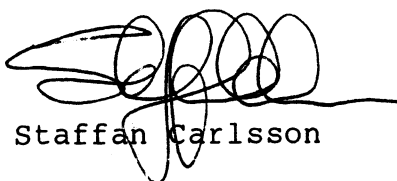
Den 28 januari hade jag besök av Jan Karlsson, professor i klinisk fysiologi vid Karolinska sjukhuset, tel. 736 22 79 och Samuel S. Okmian, Finansrutingruppen, tel. 16 06 60. De hade nyligen på turistvisum varit i Moskva i syfte att besöka judiska sovjetmedborgare, ett led i en verksamhet som pågått en längre tid på initiativ av Aktionskommittén för Sovjets judar. (Även ett flertal svenska riksdagsledamöter har som bekant deltagit i dessa besöksresor).

Karlsson och Okmian berättade, att de hade besökt en viss Anatolij Raben, en numera pensionerad judisk läkare, som tidigare haft en chefsbefattning vid Moskvas cancerinstitut. Raben, som inte tidigare i större utsträckning tycktes ha umgåtts med sådana besökare västerifrån som Karlsson och Okmian, hade följande att berätta.

Raben hade under Stalin suttit i läger i ett flertal omgångar, efter kriget bl.a. i Intalägreten nära Vorkuto. Han hade rehabiliterats efter Stalins död. Då hans fru hämtade honom ur lägreten i juli 1954 hade hon t.o.m. tagit en bild av lägreten, som han ännu hade i sin ägo. I lägreten satt också två briter, Leonard Wincott och Eric Pleasant, den förre enligt uppgift en känd brittisk kommunist. En av dem hade fortfarande kontakt med Raben. I Storbritannien skulle ha utgivits en bok, som innehöll en hänvisning till Rabens fall, dock utan namns nämnande.

Det var enligt Raben allmänt känt bland fångarna att en svensk satt i lägret. Raben, som visste vem Raoul Wallenberg var, trodde dock inte att det rörde sig om denne. Svensken var nämligen ingenjör med väg och vatten som specialitet. Ett torn i lägret kallades svensktornet, därför att denne fånge varit behjälplig vid uppförandet. Raben sade till Karlsson och Okmian, att han aldrig personligen haft direktkontakt med svensken, men på denna punkt hade Rabens son tidigare lämnat motsatt uppgift. Någon gång mot slutet av 1953 eller början av 1954 skulle svensken ha försvunnit ur lägret.

Raben gav enligt sina svenska besökare ett stabilt intryck. De noterade en för sovjetiska förhållanden påfallande hög materiell standard i hans hem.

Staffan Carlsson

ee

(PR)

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860130-672
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-01-30-16.23

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
MOSKVA	DISTRIBUTED	1986-01-30-16.23	0046

=)

FROM: UDTX 12

POSTED TIME: 1986-01-30-16.19

MSG NO: 860130-672

MOSKVA
+

UD STOCKHOLM 1986-01-31

FRAAN PRESSBYRAAN.

TT SKRIVER IDAG FOELJANDE OM WALLENBERG-PALMES BESOEK.

CIT:

STATSMINISTER OLOF PALME VILLE PAA TORS DAGEN INTE SVARA PAA OM HAN TAENKER KRAEVA BESKED OM RAUL WALLENBERGS OEDE VID SITT BESOEK I MOSKVA I VAAR.

- NAAGOT LAEMPLIGARE TILLFAELLE ATT TA UPP FALLET WALLENBERG KOMMER VI ALDRIG ATT FAA AEN VID STATMINISTERNES BESOEK I MOSKVA. ANSAAG PER STENMARCK (M). I EN FRAAGEDEBATT I RIKSDAGEN KRAEVDE HAN BESKED OM VAD PALME TAENKER GOERA I FRAAGAN.
- RAUL WALLENBERG HAR GJORT MAENSKLIGHETEN DEN STOERSTA TJAENSTEN EN SVENSK NAAGONSIN HAR GJORT. MOSKVABESOEKET KAN VARA SISTA CHANSEN ATT FAA VETA VAD SOM HAENT HONOM. SADE STENMARCK.

I SITT KORTA SVAR HAENVISADE OLOF PALME TILL VAD BAADE HAN OCH UTRIKESMINISTER STEN ANDERSSON SAGT FLERA GAANGER FOERUT:

- SAA LAENGE OVISSHETEN OM VAD SOM HAENDE RAUL WALLENBERG BESTAAR. KOMMER REGERINGEN ATT GRIPA VARJE LAEGLIGT TILLFAELLE ATT FAA VISSHET OM HANS OEDE.

FRAAGAN OM MOSKVABESOEKET KAN ANSES VARA 'ETT LAEMPLIGT TILLFAELLE' VILLE HAN INTE SVARA PAA. SLUTCIT.

CABINET

ORIGINAL TELEGRAM

Pol

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860130-626
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-01-30-15.42

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
KOEPENHAMN	DISTRIBUTED	1986-01-30-15.42	0037 ✓

=)

FROM: UDTEx 21 POSTED TIME: 1986-01-30-15.37

MSG NO: 860130-626

KOEPENHAMN
+

UD STOCKHOLM 1986-01-30

AMBASSADEN KOEPENHAMN

FOER OLWÆUS FRAAN JULIN ANG RAOUL WALLENBERGVITTNET I E O N
N I K U L I N. ERT FAX 23 1985-12-13. *Det. Lundna*

EFTER ATT TAGIT DEL AV DE TIDNINGSARTIKLAR SOM DU FAXADE
1986-01-16 ANSER JAG DET INTE VARA VAERT ATT FOELJA UPP SPAARET
N I K U L I N. MED TANKE PAA DET M R -ENGAGEMANG SOM LYSER IGENOM
I HANS BT-ARTIKEL SKULLE HAN VÆL VARA BETYDLIGT MER SAMARBETS-
VILLIG OM HAN HADE NAAGOT AV VERKLIGT INTRESSE ATT KOMMA MED.
TILL SAKEN HOER OCKSAA ATT VI REDAN BESITTER EN STOR MAENG
INDICIEMATERIAL SOM PEKAR PAA ATT RAOUL WALLENBERG VAR VID LIV
PAA FEMTIOTALET.

CABINET

UD STOCKHOLM KL:15.40/ML

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

Dnr	Avd	Grupp	Mål
30/001			P. E. L. E.

1986-01-30

Raoul Wallenberg

Fru Nina Lagergren
Raoul Wallenberg-föreningen
Box 16076

103 22 STOCKHOLM

Med anledning av de klipp Du översände så bifogar
jag en del korrespondens som blev följden av
uttalandena om Raoul.

Som Du ser hade journalisten ifråga missuppfattat
saken.

Med vänlig hälsning

Pierre Schori

sa

Ifylles av postexp

Avsant med

☐ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☒ vanlig post

Avsändn datum

860130

Sign

Arkivexemplar

UM:s kansli
kr Petersson/lm

1986-01-30	Avd	Grupp	Mål
30/018		P2	Eu I

Redaktör Dan Svane
Förenade Landsortstidningar
105 31 STOCKHOLM

Tack för Ditt brev. Jag uppskattar Ditt försök att lägga det inträffade tillrätta.

Som Du säkert förstår gav Ditt felcitat upphov till allvarliga missförstånd både i press och hos anhöriga till familjen Wallenberg. Ditt försök att korrigera det inträffade genom en konstruerad "dementi", löste egentligen inte problemet. Uppgiften om att jag skulle hysa "förståelse" för den sovjetiska uppfattningen riskerar att leva kvar. Har citatet hamnat i en dator lär det tas fram igen vid ett lämpligt tillfälle. Jag skulle därför gärna se att Du meddelar mottagarna av Din första artikel den korrekta lydelsen av mitt uttalande, nämligen att "för ryssarnas del är Wallenberg tyvärr ett avslutat kapitel". Chanserna skulle då öka i någon mån att det felaktiga citatet inte upprepas.

Pierre Schori

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐

sv kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

Avsändn datum

860203

Sign

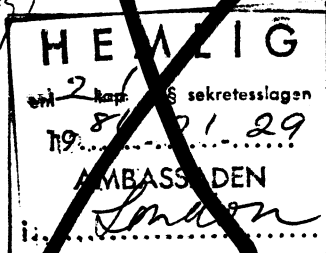
L

SVERIGES AMBASSAD

LONDON

1986-01-29

8602-06
POLI/Ka Julin/3F
HBR I. R. Drombous
Budapest
860206 JF

Kanslirådet Sven Julin

UTRIKESDEPARTEMENTET

29/003

INKOM UD		
1986-01-31		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En

HEMLIGT

Wallenberg-statyn i Ungern

(1 bil) ✓

Broder,

./.

Ordföranden i den brittiska Wallenberg-kommittén, journalisten på Financial Times Maurice Samuelson, har givit mig bifogade kopia av ett brev från Ungerns ambassadör i Storbritannien till en av styrelseledamöterna i Wallenberg-kommittén, skådespelerskan Pamela Manson. Som Du ser meddelar ambassadören på Centralkommitténs vägnar bl a att den bekanta statyn i Debrecen är ägnad minnet av Raoul Wallenberg.

Samuelson tolkade för sin del brevet som ett av flera tecken på att ungerska regeringen försiktigt ville visa koncilians mot den judiska opinionen i väst och undvika att ta på sig någon del av belastningen för hur Sovjetunionens regering handlagt Wallenberg-ärendet. Han sade sig ha hört från en av deltagarna i en minneshögtidlighet i synagogan i Budapest på 40-årsdagen av andra världskrigets slut, att överrabbinen i sitt anförande gjort en referens till Raoul Wallenberg som varit så formulerad, att den medgav möjligheten att han fortfarande var i livet. Texten till anförandet hade godkänts av de ungerska myndigheterna. Vid Kadars besök i London i höstas

hade fallet Raoul Wallenberg också tagits upp med ungrarna av ett par brittiska MPs. Vad de fått till svar kunde enligt Samuelson betecknas som "conciliatory noises".

Vidare nämnde Samuelson, att ett par medlemmar i den brittiska delegationen till kulturforum i Budapest hade fört på tal frågan om återflyttning av statyn till Budapest med "senior Hungarian party people". Svaret hade varit att det inte fanns några utsikter under förutserbar framtid. Slutligen nämnde Samuelson en episod efter ett föredrag om Raoul Wallenberg som han hållit. En äldre dam ur publiken hade sagt honom att hon deltagit i ledningen av insamlingen till statyn inom den kvarvarande judiska församlingen i Budapest efter kriget. Hon hade berättat om deras bestörtning när statyn försvunnit dagen före den utsatta invigningen, den 9 april 1949.

Med vänliga hälsningar

Dr. K. Wahlbäck

Krister Wahlbäck
Krister Wahlbäck

Mrs. Pamela MANSON
Actress
20 Hightrees House
Nightingale Lane
London, SW 12

30th December, 1985

Dear Mrs. Manson,

Referring to your letter addressed to Mr. János KÁDÁR,
General Secretary of the Hungarian Socialist Worker's Party, the
Central Committee of the HSWP have authorized me to inform you about
the following.

The Hungarian People's Republic have always honoured
the memory of all those who struggled for the liberation of our country
and tried to mitigate the sufferings of the people. The same applies
to the memory of Raoul Wallenberg.

(X) The statue to his memory stands in front of the Biogal
Pharmaceutical Company of Debrecen. (X) There is a street in Budapest
named after Wallenberg in the same area where he used to carry out his
activities. In Wallenberg Street you can also find a memorial plaque
with suitable facilities to lay a wreath.

I hope this information will satisfy you and the
Wallenberg Committee.

Yours sincerely,

W. Matyas

/Dr. Mátyás DOMOKOS/

1986-01-31

P2 Eu I

Ex. f.k. till:

Kabsek. ✓
Polch. ✓
Ch. Pol I ✓
Carlsson, ✓
Pol I

Nyström ✓
Julin ✓

Pol

Expat
86-02-03/ee

Amerikansk uppvaktning hos Gorbatjov om Raoul Wallenberg

(1 bil.)

För det intresse det kan äga må antecknas att de amerikanska senatorerna Strom Thurmond och Robert C. Byrd vid ett sammanträffande med Gorbatjov sommaren 1985 även tog upp Raoul Wallenbergs försvinnande.

Detta skedde på anmodan av den amerikanska Raoul Wallenbergkommittén och på det viset att svenskens namn inkluderades i ett brev till generalsekreteraren, vilket i övrigt innehöll namn som Sjtjaranskij, Sacharov och Orlov.

SJ

Sven Julin

ROBERT C. BYRD
WEST VIRGINIA

United States Senate
Office of the Democratic Leader
Washington, D.C. 20510

November 5, 1985

Ms. Rachel Oestreicher Haspel
President
The Raoul Wallenberg Committee
823 United Nations Plaza
New York, New York 10017

Dear Ms. Haspel:

As you know, Senator Strom Thurmond and I led a bipartisan delegation of eight Senators to Hungary and the Soviet Union from August 27-September 6, 1985, to assess the prospects for progress in Soviet-American relations, and to meet personally with the new Soviet leader, General Secretary Mikhail Gorbachev.

The focus of our trip was in the areas of human rights, arms control, and economic and trade issues. We had very full discussions with officials in both nations on these questions, including a 3-1/2 hour meeting with Mr. Gorbachev.

The disturbing Soviet record of human rights abuses was of particular concern, and we focused on human rights in three ways while in the U.S.S.R.: by raising the issue candidly with General Secretary Gorbachev, in a strong statement I delivered on behalf of the delegation; by my personally delivering to him two strong letters of concern; and by meeting with many Soviet citizens, and individuals with both U.S. and Soviet citizenship, whose human rights have been denied.

Our delegation attempted to impress upon the Soviet leadership the deep commitment and concerns with which Americans view human rights issues. We expressed the conviction that the Soviet government needs to recognize that progress to improve the overall relationships between our two nations would be hindered unless the human rights situation improves in the U.S.S.R.

In our letters, we listed the names of Jews and members of other Soviet minority groups discriminated against in the U.S.S.R., of Soviet citizens married to Americans who wish to emigrate to join their spouses, and of Soviet citizens who also hold U.S. citizenship and who wish to exercise

their American citizenship rights. We urged Mr. Gorbachev to consider favorably the case of each individual listed, and it was in one of these letters that we were able, at your request, to raise the plight of Raoul Wallenberg. As you suggested, the delegation also laid a wreath at Raoul Wallenberg Platz in Budapest to honor this brave humanitarian.

Our delegation shares the hope that its efforts will contribute to a positive resolution of this distressing human rights case.

I am attaching a copy of our delegation's trip report, The Superpowers at a Crossroads: Soviet-American Relations in the Autumn of 1985, which contains copies of our human rights letters and a summary of our activities. The special section on human rights begins on page 21, and the human rights section of my statement to Mr. Gorbachev is on page 52. The delegation decided not to include the names submitted with the letters in the report, due to some concerns expressed for the privacy of those listed. As an outgrowth of the delegation's human rights activities, I also organized a letter urging President Reagan to focus at the summit on Soviet human rights abuses. I am gratified that all 100 Senators signed this letter, which also is attached.

Let us hope that there will be significant improvements in Soviet human rights practices in the future.

Sincerely,

Robert C. Byrd

attachments

**THE SUPERPOWERS AT A CROSSROADS: SOVIET-
AMERICAN RELATIONS IN THE AUTUMN OF 1985**

REPORT

BY A

**SENATE DELEGATION TO HUNGARY
AND THE SOVIET UNION**

LED BY

SENATORS ROBERT C. BYRD AND STROM THURMOND

AUGUST 27-SEPTEMBER 6, 1985

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE

52-762 O

WASHINGTON : 1985

which the human rights issue is viewed by most members of the Senate and by many of the people they represent. The delegation expressed its conviction that the Soviet Government needed to recognize that progress to improve the overall relationships between our two nations would be hindered unless the human rights situation improved in the U.S.S.R. Unfortunately, Soviet reaction to this message indicated that the Soviet Government still fails to understand the depth of feeling about human rights which creates an obstructive political fact-of-life influencing Congressional consideration of U.S.-Soviet issues, and which the Soviet leadership must take into account in the development of the U.S.-U.S.S.R. relationship.

While in the Soviet Union, the delegation focused on human rights in three ways: by raising the issue directly with General Secretary Gorbachev during its meeting with him; by meeting with many Soviet citizens, and individuals with both U.S. and Soviet citizenship, whose human rights have been denied; and by submitting to Mr. Gorbachev two strong letters of concern.

One letter contained the names of approximately 215 Jews and members of other Soviet minority groups discriminated against in the U.S.S.R. Most of these individuals have sought to emigrate, while others have struggled to protect their religious and cultural heritages in the Soviet Union by maintaining non-Russian languages and traditions. The second letter, containing some 55 names, addressed the delegation's concerns about Soviet discrimination against its citizens who marry Americans and who wish to emigrate to join their spouses, and against its citizens who also are American citizens and wish to exercise their U.S. citizenship rights. Both letters were signed by all members of the delegation. They were presented personally to General Secretary Gorbachev by Senator Byrd. Both letters urged the Soviet leadership to consider favorably the case of each individual listed by the delegation.

In its first letter, the delegation stated that it had no desire to interfere with the internal affairs of the U.S.S.R., but that human rights is a "legitimate international concern" because the Soviet Union had signed several international human rights agreements, including the Helsinki Final Act and the Universal Declaration of Human Rights. "There is particular compassion in our country for those of Jewish ancestry and various religious faiths who wish to emigrate. . . . We further express concern for other individuals and groups in the Soviet Union seeking to exercise their basic 'human rights' including Pentacostals, Baptists, Estonians, Latvians, Lithuanians and Ukrainians," the delegation wrote.

The letter highlighted the particular concern Americans have for the welfare of certain individuals whose plights have epitomized the Soviet Union's disturbing record of non-compliance with its freely-accepted, international human rights commitments. These individuals are Anatoly Shcharansky, Andrei Sakharov, Raoul Wallenberg, and Yuri Orlov, who have been imprisoned, placed under house arrest, or whose fate is unknown. To symbolize the American interest in resolving the fate of Raoul Wallenberg, members of the delegation also laid a wreath at the square bearing his name in Budapest, Hungary. In its letter, the delegation stated that the Soviet Union deserved "positive recognition for its recent decision to release Isaac Shkolnik, a former Prisoner of Con-

science," but the Senators earnestly urged General Secretary Gorbachev to take further positive steps.

The second letter, dealing with family reunification and dual citizenship issues, urged the Soviet leadership to permit the emigration of individuals who "have spoken only of their desire to return to the land of their birth to be reunited with their families, or to join their American spouses." The delegation letter continued: "We are serious in our commitment to work for a more positive relationship based on mutual respect. . . . Discussing the critical issues of arms control and the improvement of relations between our two countries is difficult in the face of these continuing personal tragedies. . . . The emigration of these individuals and their families poses no threat to the Soviet Union and it is a small step for a great country. Such a decision would improve the atmosphere in which we can discuss those problems which affect not only the future of our two countries, but also that of the whole of mankind."

Members of the delegation met in both Kiev and Moscow with Soviet citizens, and individuals possessing both U.S. and Soviet citizenship, whose human rights have been denied. The quiet courage of these individuals and their families, in the face of such adversities, reinforced the admiration for them already felt by the delegation. The delegation was disappointed, although not surprised, by General Secretary Gorbachev's statements on human rights, made in response to the delegation's declaration of its concerns. A discussion of the General Secretary's remarks in this area is contained in the section of this report specifically devoted to the meeting between him and the delegation.

III. Economic and trade issues

Current U.S./Soviet trade is very small, considering the size of the two economies. In 1984, U.S. exports to the Soviet Union totaled \$3.3 billion, while imports of Soviet products were less than \$600 million. Soviet imports account for less than 0.2% of total U.S. imports. More than 56% of Soviet trade is with communist countries. Eighty percent of our trade with the Soviets is the result of Soviet purchases of American agricultural products (mostly grain), and two-way trade in fertilizers and constituent products. Trade in manufactured goods is very small.

Two events have limited trade prospects, and both are American responses to Soviet policy. First, the 1974 passage of the Jackson-Vanik amendment to the Trade Act prevented extension of non-discriminatory Most Favored Nation (MFN) status, and access to official credit to the Soviet Union. The Soviets declined to comply with conditions which the amendment placed on Soviet emigration policy as a prerequisite for receiving MFN and access to credits. The Soviets regard this as discriminatory, and as an attempt by the U.S. to dictate policy and infringe on Soviet internal affairs.

Second, the 1979 invasion of Afghanistan put an end to a significant thawing of U.S.-Soviet economic relations. In response to the invasion, President Carter introduced sanctions which drastically cut the flow of trade. The sanctions included the grain embargo, reduced Soviet fishing privileges in U.S. waters, embargoes on exports of certain U.S. chemicals, stricter controls on all technologies, and a host of other measures. The Reagan Administration added

Nya Wermlands-Tidningen AB.

860205 Kab sekr/sa
Ex t Pressbyrån

GRUND. 1836

VAR REF.

SA/AKj

ER REF.

Kabinettssekreterare Pierre Schori
Utrikes Departementet
Box 16121

KARLSTAD

1986-01-30

103 23 STOCKHOLM

INK	30/020
Dnr	-2 FEB 1986
Avd	P 2 Eu F

Beträffande den ledarartikel som Nya Wermlands-Tidningen publicerade den 21 januari 1986 angående Din Moskva-resa får jag meddela Dig att vi redan den 25 januari dementerade det falska direktcitatet angående Raoul Wallenberg.

Bifogar ett tidningsklipp från den 25 januari 1986.

Med vänlig hälsning
NYA WERMLANDS-TIDNINGENS AB

Staffan Ander
Staffan Ander

Bil: tidningsklipp

Västervik d. 1 febr. 1986.

[Utrikesministerns kansli/mk
Kr Sven Julin/Pol I
Besv 1986-03-06 med skr fr utr min

Till

CHEFEN för
UTRIKESDEPARTEMENTET

32/001
-3 FEB 1986
P 12 | Eu

Raoul Wallenberg

Tar mig friheten att tillskriva Eder i anledning av ett för mig synnerligen angeläget ärende, som jag känner, att jag måste få framfört för att få lugn och ro i mitt samvete. Det är svårt att veta, vem jag helst bör vända mig till i denna speciella angelägenhet, men jag förmodar, att Ni i egenskap av chef för utrikesdepartementet är den person man i första hand bör vända sig till. Men den möjligheten finns också givetvis, att den vädjan, som det här är frågan om, skulle kunna omhändertas av Statsministern, eftersom han av tidningarna att döma skall besöka Moskva någon gång i vår.

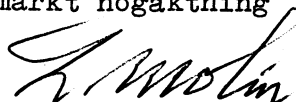
Under många år har undertecknad i kollegiekretsar och bland närstående vänner och bekanta dryftat en fråga, som vi hittills inte lyckats få något grepp om, nämligen: Varför har det aldrig varit tal om att överföra Raoul Wallenbergs kvarlevor till Sverige och till hans familj? Enl. ryssarna lär Raoul Wallenberg ha avlidit i ryskt fängelse redan år 1947. Man tycker då, att det hade varit en självklar sak, att man erbjudit sig att låta hans stoft få vila i svensk jord. Han är ju dock inte vem som helst. Som tjänsteman vid svenska legationen i Budapest innehade han en av svenska regeringen sanktionerad post, och det minsta vi kan göra för honom nu, det är att hemföra hans kvarlevor till Sverige. De många människor jag diskuterat det här problemet med, är minst sagt förvånade över att denna naturliga tanke och lösning inte ventilerats offentligt tidigare, åtminstone inte vad vi kunnat se i pressen under gångna år.

Undertecknad vore synnerligen tacksam för ett svar i någon form för att få en uppfattning om hur pass stora chanserna är att få hem Raoul Wallenberg. Den ryska ledningen måste givetvis känna till (via anteckningar, protokoll etc), var hans stoft finns förvarat, eftersom de ju anger dödsårtalet så bestämt.

Undertecknad vore också tacksam för att ovanstående synpunkter kommer till Statsministerns kännedom, så att han kan ta upp dem i samband med sina överläggningar med ex. Gorbatsjov, Sjevardnadse m.fl.

I hopp om att Ni, herr Utrikesminister, gör allt vad som står i Er förmåga att realisera anförda önskemål, som också bör vara ett önskemål från alla svenskars sida, tecknar jag

med utmärkt högaktning

Adress: F.d. gymn.adj. Lennart Molin
St, Trädgårdsgatan 2 E
593 00 VÄSTERVIK

PS. Det är kanske lättare att förstå mitt starka engagemang för ovanstående förslag, om Ni får veta, att jag varit klasskamrat med Raoul Wallenberg under hela gymnasietiden. Vi gick i Nya Elementarskolan i Stockholm, och han råkade sitta i bänken framför mig. - Kommer aldrig att glömma det fina kamratskap han visade prov på under hela skoltiden. Han var i många avseenden ett lysande föredöme för oss andra.

/Då och då läser man i tidningarna uppgifter om att Raoul Wallenberg fortfarande skulle vara i livet. Även om så vore fallet, hyser jag för egen del ingen som helst förhoppning om att man i Sovjet plötsligt skulle medge, att man nu efter 38 år funnit honom vid liv i något läger eller på något sjukhus och att man - o svindlande tanke - vore beredd att omgående sända honom till Sverige/.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl kr S Julin/ml

34/001 ✓ 7 2 E u I
PROMEMORIA

1986-02-03

Ex f kdm till:

Kabs
Polch
Ch Pol I
Carlsson, Pol I
Nyström
Julin
~~EXP 1986-02-03 Jul~~
Amb Moskva (onr)
Amb Washington (onr)
New York (onr)
Amb Budapest (onr)
b Tel Aviv (onr)
Amb Ottawa (onr)

EY PEDIERAT	
mo!	den
sv. kurl	4/2 - 1986
utl. kurl	
luftpos	
vanl. post	sign

Riksdagsfråga om Raoul Wallenbergs öde
(1 bil.)

Statsministern besvarade den 30 januari 1986 en fråga
av Per Stenmarck om Raoul Wallenbergs öde. Utdrag ur
riksdagens snabbprotokoll bifogas.

SJ

Sven Julin

ml

5 § Svar på fråga 1985/86:299 om Raoul Wallenbergs öde

Anf. 2 Statsminister OLOF PALME:

Fru talman! Per Stenmarck har frågat om jag vid mitt besök i Moskva i vår kommer att kräva ett klarläggande av Raoul Wallenbergs öde.

I samband med fyrtioårsdagen av Raoul Wallenbergs försvinnande sade jag, att så länge ovissheten om vad som hände Raoul Wallenberg består, kommer regeringen att gripa varje lägligt tillfälle att få visshet om hans öde. Det uttalandet gäller även i dag.

Anf. 3 PER STENMARCK (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsministern för svaret på min fråga.

Raoul Wallenberg gjorde en betydande humanitär insats i det av krig utomordentligt hårt drabbade Budapest under slutet av andra världskriget. Hans insats innebar med stor sannolikhet att flera tiotusentals människor, kanske 100 000, kunde räddas. Många av dessa människor kan än i dag vittna om den betydelse som Raoul Wallenberg hade i detta arbete. Man kan med viss rätt säga att Raoul Wallenbergs insats är den största som en svensk gjort i mänsklighetens tjänst, i varje fall i modern tid.

Även i andra länder minns man och hedrar man Wallenbergs insatser. För några år sedan blev han som andre icke-amerikan hedersmedborgare i USA. Vidare har exempelvis Canada och Israel på liknade sätt hedrat honom.

I en interpellationsdebatt i höstas fick jag beskedet av utrikesministern "att regeringen kommer att gripa varje lägligt tillfälle att få klarhet i vad som hände med Raoul Wallenberg". Det är i stort sett samma ord som statsministern använder i dag. Ett lämpligare tillfälle än det som nu yppat sig i och med statsministerns besök i Moskva får vi förmodligen aldrig. Det skall kanske inte heller uteslutas med tanke på Raoul Wallenbergs tämligen höga ålder, om han fortfarande befinner sig i livet, att detta kan vara sista chansen

2

att få ett positivt besked.

Statsministern svarar mycket undanlidande på min fråga. På den direkta frågan om han kommer att utnyttja tillfället, när han ändå är i Moskva, till att kräva ett klarläggande om Raoul Wallenbergs öde svarar han precis som tidigare att han tänker utnyttja varje lägligt tillfälle. Låt mig därför bara ställa den konkreta frågan: Kan jag tolka statsministerns besked så, att ett offentligt besök av Sveriges regeringschef i Moskva kan vara ett sådant lägligt tillfälle?

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 67

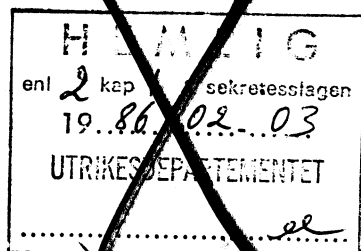
Torsdagen den
30 januari 1986

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: Kr S Julin/ee

34012 ✓
PROMEMORIA

P2 Eu-1

1986-02-03

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I
04 FEB 1986
S. Julin

HEMLIG

Pol

Betr. åtgärd se
delgivningslista

Redogörelse för svenska démarcher och sovjetiska svar
angående Raoul Wallenberg sedan 1979
(5 bil.)

Under 1970-talet låg vi ganska lågt gentemot Sovjet i fråga om Raoul Wallenberg till följd av att få vittnesmål av vikt framkom. Den diplomatiska aktiviteten tog emellertid ny fart i och med att exilpolacken Avraham Kalinski framträdde i december 1978 med uppgifter om Raoul Wallenbergs påstådda vistelseorter från slutet av 1940-talet till långt in på 1960-talet. Kalinski ledde oss till den i Sovjet bosatte ryssen Jan Kaplan som, genom sin dotter i Israel, påstod sig ha träffat Raoul Wallenberg i fängelsesjukhuset i Butyrka i Moskva så sent som 1975.

Kalinskis och Kaplans vittnesmål tillmättes sådan betydelse och trovärdighet att de föranledde en skriftlig démarche i januari 1979. Denna följdes upp i augusti 1979 med ett personligt brev från statsminister Ullsten till ministerrådspresidenten Kosygin. Under de påföljande åren har sovjetiska vederbörande av kabinettssekreteraren eller polchefen erinrats om att vi för svensk del inte betraktar frågan som utagerad förrän tillfredsställande besked har erhållits om Raoul Wallenbergs öde. Sammanlagt har sedan januari 1979 och fram till dags dato gjorts två skriftliga démarcher och nio muntliga erinringar. De sovjetiska svaren har som bekant varit avvisande. Tonen har varierat från den beklagande till den torrt och sakligt konstaterande eller återhållen irritation.

Eftersom materialet är utspritt på ett stort antal dossierer och sålunda svårtillgängligt och oöverskådligt lämnas i det följande en samlad redogörelse i kronologisk följd för de svenska démarcherna och de sovjetiska svaren, huvudsakligen i form av utdrag ur samtalsuppteckningar och dyl. Ärendet har vanligen tagits upp under rubriken "humanitära frågor", men också "vid sidan av bordet", d.v.s i socialt sammanhang.

* * * * *

./.

Aide-Mémoire den 3 januari 1979, överlämnad av kabinettsssekreteraren Leifland till Sovjets chargé d'affaires Rymko (bil. 1). Sedan kontentan av Kalinskis och Kaplans vittnesmål har redovisats avslutas aide-mémoiren med följande ord:

"Med anledning av de sålunda framkomna nya uppgifterna får svenska regeringen hemställa, att den sovjetiska regeringen skyndsamt måtte företa en undersökning i syfte att fastställa huruvida Wallenberg vid de olika angivna tidpunkterna befunnit sig i ovannämnda fängelser".

./.

Sovjets svar den 24 januari 1979 (bil. 2) gavs i form av en aide-mémoire, överlämnad av Rymko till departementsrådet Hirdman. I den kortfattade texten sades bl.a. att:

"Den förnyade undersökning av handlingarna rörande detta fall, som företogs på den svenska regeringens begäran år 1965*, bekräftade att det inte finns och

* anm: till följd av statsminister Erlanders personliga hänvändelse till generalsekreteraren Chrustjov på grundval av Nanna Svartz vittnesmål

inte kan finnas något nytt i frågan om Raoul Wallenbergs öde.

Samma slutsats bekräftades definitivt av resultaten av en granskning av de upplysningar vilka Sveriges regering åberopar i sin hänvändelse den 3 januari d.å. Påståendena om att Raoul Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen så sent som 1975 stämmer ej överens med verkligheten."

./. Brev statsminister Ullsten - ministerrådsresident Kosygin den 22 augusti 1979 (bil. 3) angav bl.a. att den föregående démarchen hade föranletts av uppgifter emanerande från Jan Kaplan och avslutades med följande framställning:

"Jag vill uttrycka min uppskattning över att de sovjetiska myndigheterna vidtog nya undersökningar med anledning av vårt meddelande den 3 januari. Samtidigt är det självklart att den svenska regeringen måste fästa betydande vikt vid de förnyade uppgifterna om att Wallenberg vistats i ett fängelsesjukhus i Moskva på 1970-talet. Jag får därför enträget hemställa att de sovjetiska myndigheterna måtte företa en ytterligare undersökning av dessa uppgifter. Jag skulle vidare vara tacksam om en representant för vår ambassad i Moskva får biträda vid samtal med hr. Kaplan i syfte att underlätta efterforskningsarbetet och förhindra möjligheten av personförväxlingar."

./. Sovjets svar blev ett muntligt budskap som framfördes av ambassadör Jakovlev till statsminister Ullsten den 28 september 1979 (bil 4). Innan det refereras bör emellertid, även om det faller utanför ramen för framställningen, erinras om den ilska över Ullstens

./.
brev som under hand redovisades i maj 1979 på sovjetisk sida inför ambassadör Ryding i Moskva (bil. 5):

"Detta brev... innebar att gränsen var nådd för vad man på sovjetisk sida var beredd att acceptera. Tre gånger hade sovjetiska regeringen förklarat att några ytterligare uppgifter om Wallenberg inte fanns, men svenska regeringen föredrog uppenbarligen att sätta tilltro till löst prat från en vanlig - inte ens politisk - brottsling, som f.ö. inte längre ville stå för vad han sagt. Med anledning av de svenska framställningarna hade de sovjetiska myndigheterna gjort de mest noggranna undersökningar, vars resultat redovisats för svenska regeringen. Det fanns inget att tillägga i denna fråga, mer än att sovjetiska regeringens tålamod nu var slut."

Ovannämnda budskap den 28 september 1979 blev uppläst. Något papper överlämnades ej, men kabinettssekreteraren Leifland gjorde en ordagrann uppteckning. Irritationen var påtaglig:

"Alla påståenden om att Raoul Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen efter 1947 strider mot verkligheten. Denna slutsats gäller i full mån s.k. "vittnesmål" som omnämns såväl i svenska regeringens hemställan av den 3 januari i år som i Sveriges statsministers brev av den 22 augusti, också i år.

Den sovjetiska regeringen anser således frågan om Raoul Wallenberg uttömd och kan inte underlåta att uttrycka sitt beklagande i samband med att den svenska regeringen, istället för att tillbakavisa olika slags påhitt och spekulationer, finner det möjligt att ifrågasätta den sovjetiska sidans uppriktighet i denna fråga."

Påföljande framstötter har varit muntliga och har genomgående haft formen av erinringar om att regeringen inte betraktar frågan som utagerad. Med undantag för en uppvaktning vid ESK:s MR-möte i Ottawa våren 1985 har de framförts vid svenska besök i Moskva eller sovjetiska sådana i Stockholm.

Utrikesminister Ullsten med utrikesminister Gromyko i Moskva den 30 maj 1980.

Ullsten: "En annan fråga är det sedan länge aktuella Wallenbergärendet. Sedan 1945 har ovissheten om Wallenbergs öde utgjort en belastning på de svensk-sovjetiska förbindelserna. Enbart under 1979 gjorde den svenska regeringen på grundval av nya vittnesmål två framställningar till den sovjetiska regeringen. Den ena hade formen av ett brev från mig till ministerrådsordföranden Kosygin. I det sovjetiska svaret hänvisades till beskedet från 1957 om att Wallenberg skulle ha avlidit 1947. En bred internationell opinion har engagerat sig i denna sak och från svenska regeringen sida är det därför en självklarhet att fortsätta bringa klarhet i ärendet. Därför vill jag allvarligt vädja till Er om en förnyad sovjetisk undersökning. Från vår sida är vi beredda att ställa till förfogande alla de uppgifter som kan underlätta en sådan undersökning."

Gromyko: "Vad gäller Wallenberg kvarstår våra svar i full kraft. Det finns naturligtvis inga utsikter att Ni skulle kunna få något annat svar eller ytterligare informationer i denna fråga."

Kabinettssekreteraren Leifland med ambassadör Fara-fonov (chef för MID:s skandinaviska avdelning) i Moskva den 10 september 1981.

Leifland: "För protokollet vill jag nämna ett annat - evigt - fall där jag idag inte har något nytt att tillägga. Det är Wallenbergfallet där vi fortfarande anser att vi inte fått ett slutgiltigt svar från Er."

Farafonov: "Det finns också för båda sidor tragiska fall såsom Wallenbergfallet, som är särskilt tragiskt för oss. Som gammal Skandinavienhandläggare är jag väl bekant med fallet som studerats många gånger. Första gången skedde detta mycket noggrant efter historien med Beria och Abakumov. På begäran av Erlandet studerades sedan frågan och avgavs ett svar. Efteråt har nya vittnesmål framkommit. Vi anser att dessa bara har till syfte att försämra relationerna mellan våra länder och skapa en ytterligare belastning. På senare tid har i Aftonbladet förekommit olika lösa spekulationer.* Man kan inte säga att de utgår ifrån en uppriktig strävan efter rättvisa och sanning."

Justitieminister Petri med justitieminister Terebilov i Moskva i oktober 1981

Samtalsuppteckning saknas.

Polchefen Eckerberg med ambassadör Farafonov i Stockholm den 6 september 1982

Notat i samtalsuppteckningen: "Vid sidan av förhandlingsbordet tog Eckerberg upp Wallenbergärendet. Han framhöll för Farafonov att den svenska regeringen ännu inte anser sig ha fått full klarhet i vad som blivit Raoul Wallenbergs öde och att frågan förblir en belastning i de svensk-sovjetiska förbindelserna tills full klarhet skapats. Anmodad härom lovade Farafonov att rapportera detta i Moskva. I övrigt gav han ingen kommentar."

*) Torde syfta på icke verifierade uppgifter att Brezjnev skulle ha haft med Wallenbergs försvinnande att göra.

Kabinettssekreteraren Schori med ambassadör Farafonov
i Moskva den 14 januari 1983

Schori: "Ett annat fall, som engagerar den svenska allmänheten och som visserligen är av annan karaktär men också skulle kunna betraktas som ett återföreningsfall, är Raoul Wallenberg. Vi kan inte anse frågan om hans öde besvarad på ett sätt som bringar fullständig klarhet."

Farafonov: "Den s k Wallenberg-affären är en gammal fråga. Vi har lämnat svar många gånger och har inget att tillägga. Personligen kan jag säga att jag anser att vi gav det slutliga svaret då vi meddelade att W dött. Vi hade då sett igenom alla de papper i de institutioner som kunde ha något att göra med saken. Det har funnits, finns och kommer kanske framöver att förekomma många spekulationer, som används i politiska syften. Detta sker också i USA. Det är inte humanitära tankar som ligger bakom sådana."

Polchefen Eliasson med ambassadör Farafonov i Moskva
den 7 mars 1984

Notat i samtalsuppteckningen: "I samband med en lunch hos ambassadör Örn 7 mars tog polchefen upp Wallenbergfallet och erinrade om att man från svensk sida ännu inte ansåg sig ha fått en tillfredsställande förklaring om Wallenbergs öde och därför ämnade fortsätta att hålla frågan levande. Farafonov noterade detta."

Polchefen Eliasson med ambassadör Farafonov i Stockholm
den 19 februari 1985

Notat i samtalsuppteckningen: "Vid sidan av bordet tog polchefen även upp Wallenbergärendet. Eliasson underströk, att vi ännu inte erhållit ett tillfreds-

ställande besked om vad som hänt Wallenberg. I sitt svar hänvisade Farafonov till att många misstag begåtts i Sovjetunionen under den period det här rörde sig om. Inte minst inrikesminister Berias medarbetare Abakumov hade mycket på sitt samvete. Hans roll hade sannolikt varit ödesdiger i fallet Wallenberg."

Ambassadör Bekeris med minister Kondratjov vid ESK:s MR-möte i Ottawa den 14 juni 1985

PM Bekeris 1985-08-13: "Vid ett samtal den 14 juni 1985 med andremannen i den sovjetiska delegationen vid MR-mötet i Ottawa Sergei A. Kondratjov tog jag enligt instruktion också upp fallet Raoul Wallenberg. (Kondratjov har enligt uppgift hög rang också inom KGB).

Jag sade att jag instruerats tala om ett fall som djupt engagerat opinionen i Sverige och där vi fortfarande väntar på ett klart besked från sovjetiska vederbörande, nämligen ärendet Raoul Wallenberg. Kondratjov svarade att detta var ett tragiskt fall: "Wallenberg är död, han dog under olyckliga omständigheter som då kunde förekomma". Det fanns inget annat att tillägga.

Jag fastlog att vi inte kunde betrakta frågan som utagerad förrän vi fått ett ur vår synvinkel tillfredsställande besked om Wallenbergs öde."

Kabinettssekreteraren Schori med förste vice utrikesminister Maltsev i Stockholm den 7 augusti 1985

PM Osvald 1985-08-09: "Kabinettssekreteraren förklarade för Maltsev i samband med ambassadör Pankins lunch den 7 augusti att man på svensk sida i Wallenbergfrågan inte hade något nytt att anföra, men att denna alltjämt olösta fråga var viktig för svensk regering och opinion. Den var i högsta grad levande. Det var därför nödvändigt att påminna om den.

Maltsev svarade att han inte hade något nytt att anföra."

Kabinettssekreteraren Schori med förste vice utrikesminister Maltsev i Moskva den 14 januari 1985

Schori: "En fråga som sedan länge sysselsatt oss är Raoul Wallenberg. Som jag sade i augusti är hans öde en fortsatt viktig fråga för oss, och den är levande".

Maltsev: "Jag beklagar att man på svensk sida väcker frågan om Wallenberg. Vi har givit vårt svar och anser att frågan är avslutad."

SJ

Sven Julin

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☒ PM ☐ OVR

Politiska avdelningen
Enhet C

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

5

7-4411 1986-02-03

Appendix

Rede ginece în fața deșeurilor din

☒ **HEMLIGSTÄMPLAS**

Delges för kännedom

utan bil

För samtl bil

bil nr

jämte bil
där så an

☐ bli kan lånes
på UD tel:

Bil		Bil		Bil	
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD	
☐ Regeringen 20 ex		☐ IM-enh A		☐ Swedfund	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission	
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst	
☐ Utränämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex		☐ SSLP, Fö		☐ Televerket	
☐ Utrikesnämnden 23 ex		☐ KMI		☐ Statens rymddeleg	
☐ Utrutsk 33 ex		☐ Fst		☐ Invandrarverket 2 ex	
☐ Europarådsdel 12 ex		☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen	
☐ Utrutsk kanslichef		☐ Arméstaben FN-svd		☐ Miljövårdsberedningen	
☐ Förutsk kanslichef		☐ FOA 2 ex		☐ I-sekr Naturvårdsverk	
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud	
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del	
☐ Riksdagsman		☐ KK 5 ex		☐ Svenska institutet	
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst	
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst	
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet	
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europainstitutet	
				☐ Svenska FN-förbundet	
				☐ Östekonomiska byrån	
				☐ Bankföreningen	
				☐ Exportr	
				☐ Industriförb	
				☐ Grossistförb	
				☐ Sthlms Handelsk 2 ex	
				☐ LO	
				☐ AIC	
				☐ TCO	
				☐ SAF	
				☒ H. Dahlgren SP	
				☒ J. Norén SP	
				☒ L. Dahlstrand	
				☒ L. Anders	

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing ☒ Bonn	☒ London ☒ Moskva	☒ Paris ☐ Tokyo	☒ Washington 2 ex ☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☒ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Belgrad ☐ Berlin A	☒ Budapest ☐ Bukarest	☐ Prag ☐ Sofia	☐ Warszawa
☐ Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Ankara ☐ Athen	☐ Bryssel ☐ Dublin	☐ Lissabon ☐ Madrid ☒ Ottawa	☐ Rom ☐ Wien ☐ Bryssel-del ☐ Paris-del
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis ☐ Tripoli
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Abu Dhabi ☐ Amman	☐ Bagdad ☐ Beirut	☐ Damaskus ☐ Jeddah	☒ Kuwait ☒ Tel Aviv
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok ☐ Canberra	☐ Dhaka ☐ Hanoi	☐ Jakarta ☐ Kuala Lumpur	☐ New Delhi ☐ Panmunjom ☐ Pyongyang
☐ Övriga Afrika	13 ex	☐ Colombo ☐ Islamabad	☐ Dar-es-Salaam ☐ Gaborone	☐ Harare ☐ Kinshasa	☐ Lagos ☐ Luanda ☐ Maputo
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá ☐ Brasília	☐ Buenos Aires ☐ Caracas	☐ Guatemala ☐ Havanna	☐ Lima ☐ Managua ☐ Montevideo
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Antwerpen ☐ Barcelona	☐ Chicago ☐ Frankfurt	☐ Hongkong ☐ Istanbul	☐ Los Angeles ☐ Minneapolis ☒ New York Gk ☐ Rio de Janeiro
		☐ Berlin Gk ☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal	☐ San Francisco ☐ Seo Paulo

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkkrättssekkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ <i>R. Lagerström</i>
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☐ <i>Carlsson</i>
☒ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	☒ <i>Fredrik Palm</i>
☐ Chef kabeskr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinspektören	☐ Edeen	☒ <i>Carlsson Palm</i>
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	☐
☒ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	☐
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☒ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	☐
☒ Chef Pol <i>I</i>	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	☐ Ater enh ex

Dep UD 363 198501 100bl á 50 ex

Antal ex skr	sidor	Antal ex bil	sidor	Kopierad den	sign	Distribuerad den	sign	Atg postexp	datum	sign
26	9	26	8	16/05	7	86/020552		☐ kurir ☐ luft-post		

AIDE-MEMOIRE

Typ. arb. Rydning
12. Dec 3, 1900.

I believe we
 have had a
 (Soybean) charge
 against the bank
 in October 3/1,
 that repk 500-
 1000

S. H. H. H.
3-1-11

Dnr		
6		
Avd	Grp	Mål
P	2	En

I det fortsatta arbetet på att komma till klarhet om Raoul Wallenbergs öde har till de svenska myndigheternas kännedom nu kommit informationer av innebörd att Wallenberg skulle ha befunnit sig i livet så sent som 1975. Enligt dessa uppgifter skulle Wallenberg från slutet av 1940-talet till 1953 ha vistats i fängelset i Verchne-uralsk i Tjeljabinsk-området. Vidare skulle han 1953-1955 ha befunnit sig i fängelset Aleksandrovskij Central i Irkutsk-området. 1955 skulle han ha överförts till fängelset i Vladimir, där han sedan skulle ha vistats till åtminstone senare delen av 1960-talet, i varje fall tidvis i cell 23 i Corpus II. På denna punkt bestyrker de nu framkomna uppgifterna de informationer som svenska regeringen tidigare, bl.a. i sitt memorandum den 18 juli

Avsänt med

sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost☐ vanlig post

Avisändnings datum

Sign

1959, överlämnat till den sovjetiska regeringen om Wallenbergs vistelse i Vladimir. Enligt de nya informationerna skulle Wallenberg slutligen så sent som 1975 ha befunnit sig i fängelsesjukhuset i Butyrka i Moskva.

Med anledning av de sålunda framkomna nya uppgifterna får svenska regeringen hemställa, att den sovjetiska regeringen skyndsamt måtte företa en undersökning i syfte att fastställa huruvida Wallenberg vid de olika angivna tidpunkterna befunnit sig i ovannämnda fängelser.

Stockholm den 3 januari 1979.

Министерство иностранных дел

ПАМЯТНАЯ ЗАПИСКА

Шведское правительство неоднократно подчеркивало свое намерение выяснить судьбу Рауля Валленберга. В своей ноте правительству СССР от 19-го февраля 1957 г., шведское правительство заявило, что сохраняет за собой право предоставить в распоряжение правительств СССР дальнейший материал о Рауле Валленберге, который оно считает значительным для дальнейших исследований в СССР. В сообщении печати от 1-го октября 1965 г. шведское правительство, кроме того, подчеркнуло, что будет следить с большим вниманием этот вопрос и что новые обстоятельства и новые сведения могут дать повод к новым мерам.

В дальнейшей работе над выяснением судьбы Валленберга, шведские власти теперь получили сведения, по которым Валленберг был живых еще в 1975 г. По этим данным, Валленберг находился, с конца 40-х годов до 1953 г., в Верхнеуральской тюрьме в Челябинской области. Кроме того, в 1953 - 1955 гг., он находился в тюрьме Александровский Централ в Иркутской области. В 1955 г. его перевезли в Владимирскую тюрьму, где он находился хотя бы до второй половины 60-х годов и по крайней мере по временам в камере 23, в корпусе П. Что касается этого пункта, полученные теперь данные подкрепляют те

сведения о пребывании Валленберга в Владимире, которые раньше были переданы шведским правительством советскому правительству (например в памятной записке шведского правительства 18-го июля 1959 г.). По новым сведениям, Валленберг, кроме этого, так поздно как в 1975 г. находился в тюремной больнице в Бутырке в Москве.

По причине упомянутых новых сведений, шведское правительство просит советское правительство срочно предпринимать исследования с целью выяснения вопроса о том, находился ли Валленберг в указанные моменты в вышеупомянутых тюрьмах.

Стокгольм, 3-е января 1979г.

1979-01-26

Inofficiell översättning

AIDE-MEMOIRE

Överlämnad av Sovjetunionens chargé d'affaires E Rymko
till departementsrådet Hirdman 1979-01-24

Den sovjetiska regeringen meddelade redan 1957 officiellt Sveriges regering att, såsom framgick av en noggrann och uttömmande undersökning, Raoul Wallenberg avlidit i juli 1947.

Den förnyade undersökning av handlingarna rörande detta fall, som företogs på den svenska regeringens begäran år 1965, bekräftade att det inte finns och inte kan finnas något nytt i frågan om R Wallenbergs öde.

Samma slutsats bekräftades definitivt av resultaten av en granskning av de upplysningar vilka Sveriges regering åberopar i sin hänvändelse den 3 januari d.å. Påståendena om att R Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen så sent som 1975 stämmer ej överens med verkligheten.

Den 24 januari 1979

1979-08-22

*Övertämnat av Kabinetsminister**för Ambassaden i Moskva 22/8 kl. 10.00**AK*

Dnr		
Avd	Grp	Mål
P	2	Eil

Ärade Herr Ministerpresident,

Förbindelserna mellan Sverige och Sovjetunionen är, som också president Leonid I. Brezjnev framhåller i förordet till den svenska upplagan av sin biografi, ett exempel på mångsidigt och aktivt samarbete mellan stater med olika samhällssystem. Besöksutbytet mellan våra båda länder har blivit alltmer omfattande. Förra året avlade sålunda D.M. Konungen och Drottningen ett uppskattat besök i olika delar av Edert land. Utbyte på regeringschefsnivå äger rum på regelbunden bas, och jag vill i detta sammanhang gärna erinra om inbjudan till Eder att vid passande tidpunkt avlägga ett officiellt besök i Sverige. Även de ekonomiska, teknisk-vetenskapliga och kulturella förbindelserna utvecklas gynnsamt. Den svenska regeringen fäster för sin del den största vikt vid att samarbetet skall kunna ytterligare fördjupas och breddas, till gagn för båda våra länder.

Det finns emellertid, Ärade Herr Ministerpresident, en olöst fråga som utgör ett besvärande element i relationerna mellan Sverige och Sovjetunionen.

Ordföranden i Sovjetunionens
Ministerråd A.N. Kossygin

MOSKVA

Kopia av postkop

Avskick med

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Avskick datum

Sign

Jag syftar på den i Budapest vid andra världskrigets slut försvunne och till Sovjetunionen förde svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Ett klarläggande av hans öde, som i så hög grad upptar både svensk och internationell opinion, skulle på ett utomordentligt gynnsamt sätt främja den framtida harmoniska utvecklingen av våra relationer. Det är av denna anledning som jag vänder mig till Eder personligen för att hemställa om Er medverkan för att skapa klarhet om Raoul Wallenbergs öde.

Den sovjetiska regeringen har förklarat att Wallenberg, om han befunne sig i Sovjetunionen, givetvis skulle få hemresa. Samtidigt har den sovjetiska regeringen hänvisat till att "ett dokument påträffats som det finns grund betrakta såsom hänförande sig till Raoul Wallenberg" och förklarat att "den slutsatsen bör dras" att Wallenberg avled 1 juli 1947.

Den 3 januari 1979 meddelade den svenska regeringen den sovjetiska regeringen att till dess kännedom kommit informationer av innebörd att Wallenberg skulle ha befunnit sig i livet år 1975, då han skulle ha vistats i fängelsesjukhuset i Butyrka. I en promemoria, som den 24 januari överlämnades till det svenska utrikesdepartementet, hänvisade den sovjetiska regeringen till sitt tidigare besked att Wallenberg avlidit 1 juli 1947 och förklarade att "påståendena om att R. Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen så sent som 1975 ej stämmer överens med verkligheten".

De informationer, som lämnades i den svenska regeringens meddelande den 3 januari, grundades bl.a. på uppgifter som emanerar från en sovjetisk medborgare vid namn Jan Kaplan. Under den tid, som förflutit sedan vårt meddelande lämnades, har ytterligare informationer nått oss av innebörd att en svensk medborgare vistats i ett sovjetiskt fängelse på 1970-talet.

Jag vill uttrycka min uppskattning över att de sovjetiska myndigheterna vidtog nya undersökningar med anledning av vårt meddelande den 3 januari. Samtidigt är det självklart att den svenska regeringen måste fästa betydande vikt vid de förnyade uppgifterna om att Wallenberg vistats i ett fängelsesjukhus i Moskva på 1970-talet. Jag får därför enträget hemställa att de sovjetiska myndigheterna måtte företa en ytterligare undersökning av dessa uppgifter. Jag skulle vidare vara tacksam om en representant för vår ambassad i Moskva får biträda vid samtal med hr Kaplan i syfte att underlätta efterforskningsarbetet och förhindra möjligheten av personförväxlingar.

Med utmärkt högaktning

Ola Ullsten

1979-10-01

INK. UTMÄRKNES BEF.		
D.N:o		
1979-10-29		
AVD.	GR.	MAL
	2	em
1/10 1979		
4		
9		

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Text till muntligt budskap framfört av ambassadör Jakovlev till statsminister Ullsten den 28 september 1979 rörande Raoul Wallenberg

På den svenska sidans begäran har man upprepade gånger undersökt dokument och uppgifter angående fallet Raoul Wallenberg. Alla fakta om fallet framställdes till svenska regeringen så sent som år 1957. Trots att den sovjetiska sidan är övertygad om att det inte finns och inte kan finnas något nytt i frågan om Raoul Wallenbergs, som dog i juli 1947, öde, har sovjetiska sidan med noggrann uppmärksamhet studerat den svenska sidans hänvänelser.

Vederbörande sovjetiska myndighet har fått i uppdrag att med all noggrannhet kontrollera alla uppgifter som den svenska sidan vid olika tillfällen hänvisat till.

Alla påståenden om att Raoul Wallenberg skulle ha befunnit sig i Sovjetunionen efter 1947 strider mot verkligheten. Denna slutsats gäller i full mån s.k. "vittnesmål" som omnämns såväl i svenska regeringens hemställan av den 3 januari i år som i Sveriges statsministers brev av den 22 augusti, också i år.

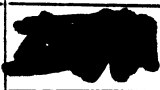
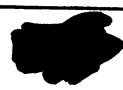
Den sovjetiska regeringen anser således frågan om Raoul Wallenberg uttömd och kan inte underlåta att uttrycka sitt beklagande i samband med att den svenska regeringen, i stället för att tillbakavisa olika slags påhitt och spekulationer, finner det möjligt att ifrågasätta den sovjetiska sidans uppriktighet i denna fråga.

I Sovjetunionen är man starkt övertygad om att ömsesidigt förtroende mellan våra regeringar och folk är ett obetingat villkor för vidareutvecklingen av sovjetisk-svenska grannförhållanden, vilket våra länder i lika mån är intresserade av.

h l g m

Kopia överlämnad till Nils Lefsgren
1/10-79
g m

Kopia lämnad till Breisky, amb.,
1/10-79
g m

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:						
Kopia till: Hirdman <i>Ch Lofflad, Hovdengen Whiteside. 5/7 Polchepe vid 17</i>	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) <i>5-83</i>			<table border="1"> <tr> <td data-bbox="1168 257 1284 396"><i>P</i></td> <td data-bbox="1284 257 1401 396"><i>2</i></td> <td data-bbox="1401 257 1503 396"><i>2u</i></td> </tr> </table>	<i>P</i>	<i>2</i>	<i>2u</i>
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>2u</i>					

SVENSK MOSKVA 1979-09-05

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

P R I M O. VID MIN AVSKEDSMOTTAGNING IGAAR TOG ZEMSKOV LUND-
VIK AVSIDES OCH BAD HONOM TILL STOCKHOLM SOM HANS INOFFI-
CIELLA OCH PERSONLIGA MENING FRAMFOER FOELJANDE:

SVENSKA REGERINGENS SENASTE FRAMSTAELLNING I WALLENBERGAERENDET
HADE FRAMKALLAT FOERVAANING OCH BETYDANDE FOERARGELSE PAA SOV-
JETISK SIDA. INTE MINST HADE MAN FUNNIT FORMEN HAEPNADSVAECKAN-
DE. VAD MENADE DEN SVENSKA SIDAN MED ATT I ETT PERSONLIGT BREV
FRAAN ULLSTEN TILL KOSYGIN KOPPLA SAMMAN KOSYGINS INBJUDAN TILL
SVERIGE MED WALLENBERGAERENDET? VAR SVENSKA REGERINGEN INTRESSE-
RAD AV ATT UTVECKLA VAENSKAPLIGA RELATIONER MED SOVJET ELLER
AV ATT ANVAENDA WALLENBERG SOM REDSKAP I VALKAMPANJEN? MAN GAV
SIG I STOCKHOLM INTE ENS TID ATT INVENTA DET SOVJETISKA
SVARET, INNAN MAN DELGAV PRESSEN BREVETS INNEHAALL. VALET VAR
EN SVENSK INTERN ANGELAEGENHET, OCH PAA SOVJETISK SIDA BETACKA-
DE MAN SIG FOER ATT PAA DETTA SAETT DRAS IN I DET.

DETTA BREV, FORTSATTE ZEMSKOV MED STIGANDE EFTERTRYCK, INNEBAR
ATT GRAENSEN VAR NAADD FOER VAD MAN PAA SOVJETISK SIDA VAR
BEREDD ATT ACCEPTERA. TRE GAANGER HADE SOVJETISKA REGERINGEN
FOERKLARAT ATT NAAGRA YTTERLIGARE UPPGIFTER OM WALLENBERG
INTE FANNS, MEN SVENSKA REGERINGEN FOEREDROG UPPENBARLIGEN
ATT SAETTA TILLTRO TILL LOEST PRAT FRAAN EN VANLIG - INTE ENS
POLITISK - BROTTSLING, SOM F OE INTE LAENGRE VILLE STAA FOER
VAD HAN HADE SAGT. MED ANLEDNING AV DE SVENSKA FRAMSTAELLNINGARNA
HADE DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA GJORT DE MEST NOGGRANNA
UNDERSOEKNINGAR, VARS RESULTAT REDOVISATS FOER SVENSKA REGE-

RINGEN. DET FANNS INGENTING ATT TILLAEGGA I DENNA FRAAGA, MER AEN ATT DEN SOVJETISKA REGERINGENS TAALAMOD NU VAR SLUT. ETT OFFICIELLT SVAR SKULLE GES, OCH DET KUNDE TAENKAS ATT DET SKULLE BLI SKARPT FORMULERAT. MAN MAASTE I STOCKHOLM FAA KLART FOER SIG ATT SAA HAER KUNDE DET INTE FORTSAETTA. VAD SVERIGE GJORDE VAR JU ATT STOEDJA DE AMERIKANSKA OCH SIONISTISKA FORSOEKEN ATT ANVAENDA WALLENBERGAERENDET I ANTISOVJETISKA SYFTEN. DET VAR MYCKET DUMT AV OSS.

EFTER DENNA SALVA AVLAEGNSNADE SIG ZEMSKOV MED UPPMANING TILL FARAFONOV ATT FORTSAETTA SAMTALET. DENNE ANSLOG ETT MJUKARE TONFALL OCH UNDERSTROEK HUR SVAART MAN FANN DET PAA SOVJETISK SIDA ATT FINNA ANNAT AEN VALTAKTISKA MOTIV FOER BREVET TILL KOSYGIN, VILKET VERKLIGEN GJORT ETT MYCKET NEGATIVT INTRYCK PAA DEN SOVJETISKA LEDNINGEN.

SJAELV HADE FARAFONOV HAFT ATT GOER MED WALLENBERGAERENDET I MER AEN TJUGO AAR, OCH HAN KUNDE FOERSAEKRA ATT MAN VERKLIGEN GJORT ALLT MAN KUNNAT FOER ATT VINNA KLARHET OM WALLENBERGS OEDE. DOSSIERERNA FRAAN ALLA IFRAAGAKOMMANDE FAENGELSER HADE FINKAMMATS, MEN DET ENDA SPAAR SOM PAATRAEFFATS VAR DET DOKUMENT SOM REDOVISATS. BERIJA OCH HANS MEDBROTTSLINGAR HADE GJORT SITT BAESTA ATT SOPA IGEN SPAAREN EFTER SINA MISSGAERINGAR GENOM ATT FOERSTOERA ALLA DOKUMENT. DETTA VAR DEN ENKLA SANNINGEN. DE SAA KALLADE VITTNESMAALEN OM ATT WALLENBERG SKULLE HA VARIT I LIVET EFTER 1947 VISADE SIG ALLA VID NAERMARE GRANSKNING VARA GRUNDLOESA. ETT EXEMPEL PAA DETTA VAR VAD NANNA SVARTZ TROTT SIG FOERSTAA AV MJASNIKOV. FARAFONOV HADE SJAELV VARIT NAERVARANDE VID DEN KONFRONTATION MELLAN DE BAADA SOM ARRANGERATS PAA SVENSK BEGAERAN, OCH DET

HADDE VARIT MYCKET PINSAMT. DE BAADA HADDE HAFT TOTALT SKILJAKTIGA MINNESBILDER AV VAD SOM SAGTS VID DERAS FORSTA SAMTAL, OCH LAENGRE KOM MAN INTE. SVARTZ VAR EN HEDERVAERD PERSON, MEN HON HADDE HELT MISSFOERSTAATT MJASNIKOV'S ORD.

S E C U N D O. LUNDAVIK SADE SAABAE ZEMSKOV SOM FARAFO NOV ATT SVENSKA REGERINGEN ALDRIG BETRAKTAT DET SOVJETISKA SVARET 1957 SOM SLUTGILTIGT UTAN FOERBEHALLIT SIG RAETTEN ATT AATERKOMMA I SAKEN PAA GRUNDVAL AV EVENTUELLT NYA UPPGIFTER. SAADANA FOERELAAG NU, OCH VAD VI BEGAERDE- VAR SOVJETISK HJAE LP ATT PROEVA DESSA, BL A GENOM ATT DIREKT HOERA KAPLAN. DETTA HADDE ICKE NAAGOT MED VALKAMPANJEN ATT GOERA, EJ HELLER VAR DET FRAAGA OM NAAGOT SAMARBETE MED USA ELLER ANDRA. PAA REPLIK TILL FARAFO NOV ATT VI ALDRIG ENS FAATT SE DET DOKUMENT FRAAN 1947, SOM DEN SOVJETISKA SIDAN HAENVISADE TILL, SVARADE DENNE ATT DETTA HADDE ALDRIG BEGAERTS FRAAN SVENSK SIDA.

T E R T I O. ZEMSKOV UPPTRAEDDE I SEDVANLIG SKJUTJAERNSSTIL, SEKUNDERAD AV TRE MAN FRAAN SKANDINAVISKA AVDELNINGEN, OCH VAR MYCKET ANGELAEGEN ATT HANS ORD MED ALL TYDLIGHET SKULLE VIDAREBEFORDRAS TILL STOCKHOLM. INNEBOERDEN AER JU HELT ENKELT DEN ATT VI NU NAATT DEN GRAENS, BORTOM VILKEN INGA HOEVLIGA SVAR AER ATT VAENTA PAA NYA FRAMSTAELLNINGAR. ETT BESOEK AV KOSYGIN TER SIG OCKSAA MER AVLAEGSET AEN TIDIGARE. VAD SOM SADES OM KAPLAN TYDER PAA ATT DENNE TAGITS UNDER SAADAN BEHANDLING ATT ETT SAMTAL UR VAAR SYNPUNKT SKULLE BLI HELT NEGATIVT. DETTA AER JU FOEGA OEVERRASKANDE. INGENTING ANTYDDE DOCK MOEJLIGHETEN AV ATT ETT SAMTAL SKULLE KOMMA TILL STAAND. NAER DET GAELLER DET KOMMANDE SVARET FRAAN KOSYGIN AER DET VISSERLIGEN INTE SAEKERT ATT DET BLIR SAA SKARPT FORMULERAT SOM ZEMSKOV NU ANTYDER, MEN SANNOLIKT TILLRAECKLIGT HAART

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

- 4 -

FOER ATT FOER AVSEVAERD TID STAENGA DOERREN FOER NYA FRAMSTAELL-
NINGAR I AERENDET MED MINDRE VI KAN LAEGGA FRAM HELT NYTT
MATERIAL.

Q U A R T O. DN:S KORRESPONDENT STAFFAN TESTE SAEGER SIG HOS
APN TVAA GAANGER HA BEGAERT ATT FAA DEL AV DET I 1957 AARS
BESKED AABEROPADE DOKUMENTET. FOERSTA GAANGEN FICK HAN
INGET SVAR, ANDRA GAANGEN FOERKLARADES ATT EN SAADAN FRAM-
STAELLNING MAASTE GOERAS GENOM OFFICIELLA KANALER.

SLUTLIGEN KAN NAEMNAS ATT VICTOR LOUIS FOER DEN SOM VILL
LYSSNA BERAETTAR ATT HAN HAALLER PAA ATT SKRIVA NAAGOT OM
WALLENBERG.

RYDING

[REDACTED]

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
GW

SG0204

POLI/Kajulin/BP

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

POL 1

POL 2

ATGARD:

Religionsm

amb. Moskva

ex f. L. bull

Ch. pol I

Carlson, pol I

Kyström SJ

Julin

EXP 860204 RB

INK UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1986-02- 4		
Avd	Gr	PAR
A	2	EU

(POL)

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN WASHINGTON

1986-02-04

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER KAB.SEKR.

RE RAOUL WALLENBERG. SAMTAL SCHORI-HJERTONSSON AABEROPAS

/

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG. SAMTAL SCHORI-HJERTONSSON AABEROPAS

ULF HJERTONSSON NAEMNDE IDAG FOER MARK PALMER (I SAMBAND MED EN NORDISK MINISTERLUNCH) ATT SVENSKA REGERINGEN UPPMAERKSAMMAT MEDIAUPPGIFTER OM ATT EN HOEG KGB-PERSON SKULLE HA HOPPAT AV TILL USA. VORE DESSA UPPGIFTER KORREKTA SKULLE DEN SVENSKA REGERINGEN MYCKET UPPSKATTA OM FRAAGOR KUNDE STAELLAS TILL VEDERBOERANDE ROERANDE RAOUL WALLENBERGS OEDE. PALMER FOERKLARADE DAA KORT OCH GOTT ATT DESSA UPPGIFTER VAR FALSKA. EN LIKNANDE DEMENTI HAR FAKTISKT GJORTS AV VITA HUSETS PRESSTALESMAN. US NEWS AND REPORT OCH NYT STAAR EMELLERTID PAA SIG. HUR SOM HELST SAKNAS ALLTSAA, I VARJE FALL FOER DAGEN, FOERUTSAETTINGAR FOER ATT FOERA FRAAGAN VIDARE MED AMERIKANARNA.

WACHTMEISTER

AMBASSADEN WASHINGTON [REDACTED]

Avsändningsort

Pol I/Kr S Julin/bf

Avgående

CHIFFERTELEGRAM

Ärendet

Raoul Wallenberg

Datum

1986-02-04

Änd

P

Grupp

2

Mål

EU 1

Adress

SVENSK LONDON Dnr...

B R Å D S K A N D E

Text

Enbart för ambassadören från Julin ang Raoul Wallenberg

PRIMO. Sedan brittiska vederbörande haft tillfälle att underställa G våra skriftliga frågor har de nu återkommit med hans under secundo återgivna svar.

SECUNDO.

"Q. The name of the source and a detailed description of his KGB functions when he became acquainted with the Wallenberg case?

A.

Q. In what capacity would source have had access to information about Wallenberg? In what context did G learn about the fate of Wallenberg?

A.

He knew that G shared this interest and passed on the information about Wallenberg during a conversation about the actions of the USSR at the end of the war.

Q. Are there files on Wallenberg in the KGB? If so, can G name officers who would have access to them and be familiar with the case?

A. The KGB does not destroy any files, therefore the records on Wallenberg must still exist. The Chairman of the KGB and his deputies, the Head of the First Chief

Forts:

Pol I/Kr S Julin/bf

Ärendes

Datum

1986-02-04

Dnr

Äre

Grupp

Mål

Forts.

Adress

Text Directorate and his deputies and authorised senior research workers would have access to them. It is possible that the head of the Archives Department may also have permission to see them. As the files date from 1945 onwards they are possibly still in original form rather than on micro film.

Q. Would source have had access to the files on Wallenberg?

A. Unlikely.

Q. Would source have met Wallenberg?

A.

Q. Can G further substantiate claims regarding the credibility of the source?

A.

G

is convinced that the source was relating the story directly as he had heard it. As the source was not directly involved with the case, it is, however possible that some of the details may not be 100 per cent correct.

Q. Is G convinced that the source said that Wallenberg was arrested in Budapest?

A. Yes.

Q. Did source say where Wallenberg was shot?

A. In Moscow - almost certainly in the basement prison of the Lubyanka - a prison which ceased to exist in the 1950s.

Q. Is G certain about the source's claim that the date of Wallenberg's death was 1945 or 1946?

A. Yes, quite certain.

Forts.

Ärende	Datum 1986-02-04		
	Avd	Grupp	Mål

Forts.

Adress

Q. Did source say why the NKVD wanted to recruit Wallenberg: for what purpose?

A. It was normal practice for the NKVD departments in occupied countries to seek to recruit foreign nationals - particularly those who might occupy important future positions. In general such recruitment was done on a contingency basis and there were not necessarily any immediate reasons at the time for a specific recruitment.

Q. Is the Wallenberg case widely known and talked about in the KGB?

A. No. The story is too embarrassing for the KGB to be in general circulation.

TERTIO. Ovanstående uppgifter är av något frustrerande art. Å ena sidan börjar jag att luta åt att de bär sannolikhetens prägel i så måtto att G förmodligen inte fabulerar eller i eget intresse söker sprida desinformation (exempelvis som en hävstång för att få ut familjen från Sovjet som kvittens för en dödförklaring av Wallenberg). Att NKVD skulle ha sökt rekrytera Wallenberg som agent - eller i deras ögon kanske dubbelagent - "on a contingency basis" behöver inte framstå som helt osannolikt. Med tanke på de förhållanden som på den tiden rådde torde detsamma kunna sägas om uppgiften att NKVD skulle ha valt att likvidera honom när man insett att man gjort en blunder (jfr svaret på fråga 11).

Å andra sidan innehåller uppgifterna föga eller intet av bindande bevisvärde och stämmer inte med vad vi

Forts:

Ärende

Datum

1986-02-04

Avd

Grupp

Mål

Forts.

Adress

anser oss veta om vad som hände Wallenberg åren 1946-47. De emanerar från en källa som refererar en andrahandskälla. G vill antagligen av omsorg om sin sagesman och f d kolleger inte lämna ut några namn, men även om han gjorde det skulle det förmodligen inte föra oss särskilt långt. Frågan uppstår då hur vi lämpligen skall nysta vidare på detta spåret. Du bedömer givetvis själv bäst vilka följdfrågor som bör ställas, men tidsbestämningen av Wallenbergs påstådda likvidering synes vara viktig. Uppgifterna från f d medfångar pekar ju ganska entydigt på att Wallenberg befann sig i Lefortovskajafängelset fram till början av 1947, även om den exakta tidpunkten för hans försvinnande därifrån inte har kunnat fastställas. Hur går detta ihop med upplysningen att han skulle ha skjutits i Ljubljanka redan 1946 och således aldrig skulle ha befunnit sig i Lefortovskaja? Om Du kunde pressa på beträffande preciseringar såväl ifråga om tidpunkten för Wallenbergs död och dennas närmare omständigheter vore det värdefullt.

G har ju genom britterna föreslagit att vi med hänvisning till "en helt säker källa" skulle gå ut med ett meddelande om Wallenbergs död 1945 eller 1946 (jfr min PM 1986-01-14). Den första frågan är vad som föranleder G:s förslag. Kan han tänkas ha något personligt intresse av ett dylikt tillvägagångssätt? Eller är det bara fråga om beskäftighet? För att se om vi kan komma vidare vore det kanske ändamålsenligt om Du bollade frågan tillbaka till britterna och G. Du kunde därvid förklara att regeringen inte kan agera på grundval av så bräckligt underlag och ställa frågan hur de själva bedömer att vi skall få fram det oavvisliga bevismaterial som krävs.

Forts:

Pol I/Kr S Julin/bf

Ärende

Datum

1986-02-04

Avd

Grupp

M&I

Forts.

Adress

Text

Ett personligt samtal med G i sinom tid vore naturligtvis av intresse. Du kanske kan förhöra Dig om när ett sådant kan beräknas komma till stånd.

QUARTO. Ovanstående har dragits för kabinettssekreteraren.

CABINET

Ex f kdm t:

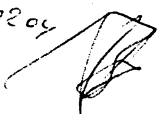
Kabsek

Polch

Osvald, Pol I

Julin

2. 160204

[REDACTED]
ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
SD

KOPIA TILL:

ÅTGÄRD:

UTR MIN

KABS

POLCH

POL (SVEN JULIN)

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN LONDON 1986-02-05

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER SVEN JULIN

RE RAOUL WALLENBERG

aa§

(P)

INK UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1986-02--5		
Avd	Gr	Mål
P	2	En

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

VID BESOEK PAA ONSDAG FOERMIDDAG KL 10 OEVERLAEMNADE VEDERBOERANDE SVAREN PAA VAARA FRAAGOR. VI HADE DAA AENNU INTE FAATT KOMMENTARERNA FRAAN STOCKHOLM OCH BEGRAENSADE T V VAARA EGNA FRAAGOR TILL ETT MINIMUM. VAARA BESOEKARE ERBJOED OSS ATT AATERKOMMA SEDAN VI STUDERAT PAPPERET. VI GJORDE EMELLERTID DEN NATURLIGA REFLEXIONEN ATT TIDEN FOER DEN PAASTAADD AVRAETTNINGEN INTE STAEMMER MED VAD SOM FAAR ANSES FASTSTAELLT OM WALLENBERGS OEDEN FRAM TILL SOMMAREN 1947. VEDERBOERANDE ANSAAG ATT DISKREPANSEN KUNDE FOERKLARAS MED G:S ALLMAENNA RESERVATION ATT KAEELLANS UPPGIFTER EJ BEHOEVDE VARA HELT KORREKTA I ALLA DETALJER. G UPPGAVS OCKSA HA SAGT ATT DEN I KGB GAENGSE EUFEMISTISKA FORMULERINGEN OM WALLENBERGS OEDE VORE ATT HAN OMKOMMIT "IN THE FLAMES OF WAR". VEDERBOERANDE NOTERADE VAART PAAPEKANDE ATT FORMULERINGEN EJ LAAG HELT I LINJE MED DEN SEDAN 1957 GAELLANDE OFFICIELLA SOVJETISKA VERSIONEN. DE FANN EMELLERTID INGENTING ANMAERKNINGSVAERT I ATT KGB ANVAENDE SIG AV EN MER ALLMAEN TIDSBESTAEMNING.

VI AATERKOMMER MED NAERMARE KOMMENTARER OM ETT PAR DAGAR.

LEIFLAND

AMBASSADEN LONDON [REDACTED]

*****/MT

Pol I/Kr S Julin/bf

Ärende

Raoul Wallenberg

Datum

1986-02-05

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

SVENSK MOSKVA Dnr

Pol

Text

Från Pol I Re Raoul Wallenberg.

Ambassadör Wachtmeister i Washington har 1986-02-04
inrapporterat följande:

Cit. Ulf Hjertonsson nämnde idag
..... vidare med amerikanarna. Slutcit.

(Se kopia [redacted] från Washington)

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avstäm. den

Kl. /

Sign

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1986-02-03

Nr 44 ✓

Handläggare: 1. amb.sekr.
Bruno S. Beijer

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

Pal. I

07 FEB 1986

S. Julem

Utrikesdepartementet

Betr. Engländer se
delgivningslista

Pal

UTRIKESDEP			
Dnr. /			
1986-02--6			
Ans	G	Mål	
P		2	En I

✓
Raoul-Wallenberg-gata i Leverkusen
(1 bil)

I ett pressmeddelande den 21 januari 1986 har de västtyska kristdemokraternas ungdomsförbund (Junge Union) informerat om att staden Leverkusen på initiativ av förbundet döpt om en av stadens gator till "Raoul-Wallenberg-Strasse". Ungdomsförbundet konstaterar att Leverkusen därmed blivit första stad i Förbundsrepubliken att ära Wallenberg på detta sätt.

./.

Pressmeddelandet närslutes jämte bakgrundsdocumentation till själva beslutet.

Lennart Eckerberg
Lennart Eckerberg

Ek

UTRIKESDEPARTEMENTET

RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

I

860207

S. Julin

S

Bonn 86-02-03 No 44

Angående

Karl Wallenberg i Levenhusen

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

Bil		utan bil		jämte samt bil		jämte bil nr		jämte bil där så angivits		bil kan lånas på UD tel:	
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Svenska FN-förbundet					
☐ Regeringen	20 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Östekonomiska byrån					
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Bankföreningen					
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Exportr					
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Industriförb					
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Grossistförb					
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ Sthlms Handelsk	2 ex				
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp		☐ LO					
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ AIC					
☐ Utränämnd/Utrutsk/Europa-rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Televerket		☐ TCO					
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ KMI		☐ Statens rymddeg		☐ SAF					
☐ Utrutsk	33 ex	☐ Fst		☐ Invandrarverket	2 ex	☐ R. Karl Wallenberg-föreningen					
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen							
☐ Utrutsk kanslichef		☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövårdsberedningen							
☐ Förutsk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk							
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud							
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del							
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet							
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst							
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst							
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet							
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europeainstitutet							

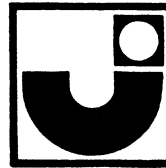
☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
		☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
		☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
☐ Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
		☐ Paris-del			
☐ Nordeuropa	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Tripoli			
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	
		☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
		☐ Tel Aviv			
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
		☐ Seoul	☐ Vientiane		
		☐ Cienfuegos	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
		☐ Singapore	☐ Wellington		
☐ Övriga Afrika	13 ex	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
		☐ Teheran			
		☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
		☐ Maputo			
		☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
		☐ Mexico	☐ Quito		
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
		☐ Montevideo	☐ Santiago		
		☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
		☐ München	☐ San Francisco		
		☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
		☐ New York Gk	☐ Sao Paulo		
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal
		☐ Rio de Janeiro			

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssekkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☐ R. Karl Wallenberg-föreningen
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☐ Julin
☐ Kabinettsekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	
☐ Chef kasekr kassell	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinpektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	
☐ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	
				☐ Åter enh

Antal ex skr	sidor	Antal ex bil	sidor	Kopierad den	sign	Distribuerad den	sign	Ätg postexp	luft-post	datum	sign
3	1	3	1	860207		1/2-86					

dep UD 363 198501 100B å 50 ex

23. Jan. 1986

7 2 Ew I

Junge Union • Postfach: 10 03 06 • 5090 Leverkusen

JUNGE UNION DEUTSCHLANDS

KREISVERBAND LEVERKUSEN

Anschrift:

Junge Union Leverkusen
Friedrich-Ebert-Str. 94-96
Tel.: 0214/41676

Konto:

Sparkasse Leverkusen Nr.
101004208

PRESSEMITTEILUNG

5090 Leverkusen, den 21.1.1986

Junge Union erreicht Benennung einer "Raoul-Wallenberg-Straße" in Leverkusen

Am 21.1.1986 hat die Bezirksvertretung II der Stadt Leverkusen auf Initiative der Jungen Union Leverkusen einer Straße den Namen "Raoul-Wallenberg-Straße" gegeben. Damit ist Leverkusen die erste deutsche Stadt, die den schwedischen Diplomaten auf diese Weise ehrt.

Fast auf den Tag genau 41 Jahre nach seinem Verschwinden wird damit ein Mann geehrt, der als Angehöriger eines neutralen Staates den Mut aufbrachte, unter Einsatz seines Lebens zehntausende Juden vor dem Zugriff der Nationalsozialisten zu retten.

Er vollbrachte dies, indem er in Ungarn lebenden jüdischen Bürgern schwedische Hilfspässe ausstellte und sie in Häusern unterbrachte, die schwedische Exterritorialität besaßen.

Mehrfach gelang es ihm, jüdische Bürger, die zum Transport in die Konzentrationslager bereitstanden, aus den Klauen der SS zu befreien. Sein Gegner in Ungarn war der berüchtigte Adolf Eichmann.

Beim Einmarsch der sowjetischen Armee am 17.1.1945 in Budapest wurde Raoul Wallenberg vom sowjetischen Geheimdienst verhaftet und verschleppt. Seit diesem Tag gilt Raoul Wallenberg als verschollen.

In den ersten Jahren bestritten die Sowjets, Raoul Wallenberg verschleppt zu haben. Später teilten sie mit, er sei 1947 in einem Moskauer Gefängnis an Herzinfarkt gestorben. Von Beginn an wurde diese Version jedoch bezweifelt.

In all den Jahren seines Verschwindens drangen immer wieder Informationen in den Westen, die Zweifel an der Darstellung der Sowjets aufkommen ließen.

Immer wieder meldeten sich Zeugen, die selbst in Haft einem Schweden begegnet waren. 1975 sagte Jan Kaplan, ebenfalls Häftling, er habe im Butyrka-Gefängnis-Krankenhaus einen Schweden getroffen, der schon 30 Jahre in Haft gesessen habe. Andere Informationen weisen darauf hin, daß Raoul Wallenberg auch zu Beginn der achtziger Jahre noch in sowjetischen Gefängnissen gelebt haben kann.

Mit der Benennung einer Raoul-Wallenberg-Straße in Leverkusen soll ein Mann geehrt werden, der es wagte, sich den Nationalsozialisten entgegenzustellen und auf diese Weise ca. 100.000 Juden rettete und der danach, im Glauben befreit

zu sein, Opfer des totalitären Sowjetregimes wurde.

1981 wurde Raoul Wallenberg aufgrund seiner Verdienste als zweitem Ausländer die Ehrenbürgerschaft der USA verliehen. 1985 erteilte ihm Kanada diese Ehrung und zu Beginn des Jahres 1986 Israel.

Die Junge Union Leverkusen hofft, daß andere deutsche Städte und Gemeinden dem Beispiel Leverkusens folgen und ebenfalls Straßen und öffentliche Einrichtungen nach Raoul Wallenberg benennen.

Vielleicht gelingt es, durch vermehrte Publizität des Schicksals Raoul Wallenbergs, die Sowjets dazu zu bewegen, die Wahrheit über dessen Verbleib mitzuteilen, oder ihn sogar nach 41 Jahren aus der Haft zu entlassen.

Mit der Bitte um Berichterstattung, verbleiben wir

mit freundlichen Grüßen

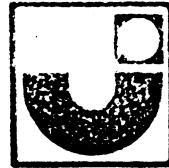
JUNGE UNION LEVERKUSEN

i. A.

Rüdiger Scholz
Ref.f. Öffentlichkeitsarbeit

diverse Anlagen

Anlage 1

„Junge Union • Postfach: 10 03 06 • 5090 Leverkusen“

Oberbürgermeister Henning
Rathaus
Friedrich - Ebert - Platz
5090 Leverkusen 1

**JUNGE UNION
DEUTSCHLANDS
KREISVERBAND LEVERKUSEN**

Anschrift:
Junge Union Leverkusen
Friedrich-Ebert-Str. 94-96
Tel.: 0214/41676

Konto:
Sparkasse Leverkusen Nr.
101004208

5090 Leverkusen, den 29.7.1985

Sehr geehrter Herr Oberbürgermeister,

wir bitten Sie, folgenden Antrag über den "Ausschuß für Anregungen und Beschwerden" an den Rat der Stadt Leverkusen zu leiten:

Der Rat der Stadt Leverkusen beschließt:

Die neu erstellte Straße zwischen der Opladener Straße und der Gezellinallee, die Verlängerung der Oulu Straße, trägt künftig den Namen
Raoul Wallenberg Straße.

Begründung:

Raoul Wallenberg war zwischen Juli 1944 und dem 17. Januar 1945 Diplomat an der schwedischen Botschaft in Budapest.

Im Auftrag der schwedischen Abteilung des vom amerikanischen Präsidenten Roosevelt ins Leben gerufenen "War Refugee Board", dessen Aufgabe es war, Juden und andere potentielle Opfer der Nationalsozialisten zu retten, war Wallenberg in Ungarn tätig.

In den sechs Monaten seiner Aktivität gelang es ihm, zwischen 50.000 und 100.000 Juden vor der Deportation durch die Nationalsozialisten und damit vor dem sicheren Tod zu retten.

Er vollbrachte dies, indem er den ungarischen Juden schwedische Hilfspässe ausstellte und die Menschen in von ihm gekauften Häusern, die schwedische Exterritorialität besaßen, unterbrachte.

Vielfach gelang es ihm sogar, zur "Verladung" in Viehwaggons bereitstehende Juden aus den Klauen der SS zu befreien, indem er darauf bestand, die unter schwedischem Schutz stehenden Menschen ausgehändigt zu bekommen. Sein Gegner in Ungarn war der berüchtigte Adolf Eichmann.

Beim Einmarsch der sowjetischen Armee am 17.1.1945 in Budapest wurde Raoul Wallenberg vom sowjetischen Geheimdienst verhaftet und verschleppt. Seit diesem Zeitpunkt gilt Wallenberg als verschollen.

In den ersten Jahren nach dem Verschwinden bestritten die Sowjets, Wallenberg verschleppt zu haben. Erst nach intensiven Bemühungen der schwedischen Regierung und nach Androhung diplomatischer Konsequenzen gaben die Sowjets bekannt, Raoul Wallenberg sei im Jahre 1947 in einem Moskauer Gefängnis an Herzinfarkt gestorben. Warum Raoul Wallenberg von ihnen ins Gefängnis gesteckt wurde, teilten die Sowjets nicht mit.

Da sie nie bereit waren, den Ort seiner Grabstätte bekannt zu geben, wurden von Anfang an Zweifel an der Darstellung der Sowjets laut.

In all den Jahren seines Verschwindens im "Archipel Gulag" drangen immer wieder Informationen in den Westen, die glaubhafte Zweifel daran aufkommen ließen, Wallenberg seit tot. Die letzten Informationen stammen von dem sowjetischen Bürger Jan Kaplan, der, selbst inhaftiert, 1975 einen Schweden, der schon über 30 Jahre in sowjetischer Haft saß, im Butyrka-Gefängnis Krankenhaus getroffen hat. Am 4.8.1985 wäre - oder, falls er doch noch in sowjetischen Gefängnissen leben sollte - wird Raoul Wallenberg 73 Jahre alt.

Mit der Benennung einer "Raoul Wallenberg Straße" in Leverkusen soll ein Mann geehrt werden, der als Angehöriger eines neutralen Staates den Mut aufbrachte, unter Einsatz seines Lebens zehntausende Juden vor dem Zugriff der Nationalsozialisten zu retten, und der danach, im Glauben befreit zu werden, Opfer des totalitären Sowjetregimes wurde.

Mit freundlichen Grüßen

JUNGE UNION LEVERKUSEN

i.A.

Rüdiger Scholz
Ref.f.Öffentlichkeitsarbeit

Anlage 2

Vorlage NR. 82 / 12. TA

Der Oberstadtdirektor 15/23/o2/Ti/gb Amt / Aktenzeichen 09.09.1985 Datum	Zur Vorberatung an 1 2 3 4 5 ☐ öffentlich ☐ nicht öffentlich	Zur Beschlußfassung an A Ausschuß für Anregungen und Beschwerden B ☒ öffentlich ☐ nicht öffentlich
--	---	--

Betrifft

"Raoul-Wallenberg-Straße";
Bürgerantrag der Jungen Union Deutschlands,
Kreisverband Leverkusen, vom 29.07.85

Beschlußentwurf

Der Ausschuß kann eine Benennung der neu erstellten Verlängerung der Oulustraße zwischen Opladener Straße und Gezelinallee in "Raoul-Wallenberg-Straße" nicht empfehlen.

Krupp

Begründung:

/ Der Bürgerantrag ist anliegend beigelegt.

Losgelöst von der Betrachtung der humanitären Verdienste Raoul Wallenbergs am Ende des 2. Weltkrieges spricht aus Sicht der Verwaltung folgendes gegen die Benennung des o.a. Straßenstückes im Sinne des Bürgerantrages:

Die neu erstellte Verlängerung der Oulustraße zwischen Opladener Straße und Gezelinallee kann nach Ausbau der Anbindung an die Gezelinallee voraussichtlich im Dezember 1985 dem Verkehr übergeben werden.

Durch die neue Straßenführung wird die Opladener Straße geteilt und nur in nord-nord-westlicher Richtung an die Oulustraße angeschlossen.

Der andere Teil der Opladener Straße öffnet sich zur Oulustraße nur für den öffentlichen Personennahverkehr. Dadurch entsteht ein zusammenhängender Straßenverlauf von der Steinbücheler Straße bis zur Gezelinallee, für den zwei Bezeichnungen nicht plausibel und auch unzweckmäßig sind. Aufgrund ihrer Größenordnung sollte die Straße nicht durch unterschiedliche Namensgebungen unterbrochen werden.

/ Die Straßenführung ist aus Anlage 2 ersichtlich.

Mit Schreiben vom 28.08.85 bringen die Antragsteller zum Ausdruck, vom Ausschuß angehört werden zu wollen.

Nach dem sich vom Ausschuß gegebenen Verfahren wäre spätestens in der Sitzung über diesen Wunsch zu befinden.

Im übrigen geht die Verwaltung davon aus, daß es für das Reststück der Oulustraße keiner besonderen Bezeichnung durch Beschluß bedarf.

Anlage 3

Junge Union
Postfach 10 03 06
5090 Leverkusen 1

Rathaus, Friedrich-Ebert-Platz 1
Postfach 101140
5090 Leverkusen 1
Tel. 0214/3521
Sachbearbeiter: Herr Timm-Arnold
Durchwahl 352/ 8517
Tag 13.11.1985

Raoul-Wallenberg-Straße

Sehr geehrte Damen und Herren,

der Ausschuß für Anregungen und Beschwerden befaßte sich in seiner Sitzung am 31.10.85 mit Ihrem Bürgerantrag vom 29.07.85.

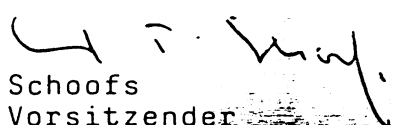
Er faßte folgenden Beschluß:

" Die Verwaltung wird beauftragt, eine geeignete Straße im Stadtgebiet zur Benennung in "Raoul-Wallenberg-Straße" vorzuschlagen und um eine kurzfristige Realisierung bemüht zu sein (möglichst noch in diesem Jahr).

Sollte dies nicht möglich sein, wird der Bürgerantrag an die Bezirksvertretung für den Stadtbezirk III überwiesen mit der Empfehlung, die Verlängerung der Oulustraße zwischen Opladener Straße und Gezelinallee entsprechend dem Bürgerantrag zu benennen."

Die weitere Entwicklung der Angelegenheit bleibt abzuwarten.

Mit freundlichen Grüßen

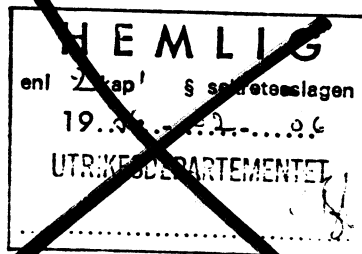

Schoofs
Vorsitzender

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)
Handl Kr S Julin

Ex t:

Kabsek
Polch
Ch Pol I
Westerlind, Pol I
Nyström
Julin
Σ 7080202/R
Amb MOSKVA
u n

Dnr 1986-02-016	Grupp	Mål
37/001	P 2	E _w I

Ambassadör Ragnar Dromberg
BUDAPEST

U.n.

HEMLIG

Raoul Wallenbergstatyn i Debrecen
(1 bil.)

Broder,

Det monument över Raoul Wallenberg, föreställande en människa i kamp mot en orm, som skulle ha avtäckts den 9 april 1949 i St Stefansparken i Budapest "försvann" ju som Du kanske känner till för att senare - med sockeln och inskriptionerna borttagna - dyka upp vid en läkemedelsfabrik i Debrecen. Episoden illustrerar, synes det mig, ganska vältaligt hur känsligt spørsmålet om Raoul Wallenbergs insatser och försvinnande i Ungern är för landets regering.

Som Vidar Hellners inberättade med 47 A 1984-03-22 kunde emellertid en viss rörelse i frågan förmärkas genom en artikel i tidskriften "História", låt vara att det då också gällde att testa "informationsfrihetens gränser". Med 204 A 1984-12-20 rapporterade han därefter om en ytterligare möjlig positionsförskjutning. Vice premiärminister István Sarlós skulle till representanter för de amerikanska judarna ha gjort en utfästelse av innebörd att den ungerska regeringen var beredd att medverka till inrättandet av någon form av minnesplats för Raoul Wallenberg.

./.

Det förefaller nu som om man på ungersk sida skulle ha tagit ytterligare ett steg mot att officiellt "erkänna" Raoul Wallenberg. - Att minnet av honom är högst levande har jag själv kunnat förvissa mig om i Budapest. - Som framgår av bifogade kopia av handbrev till mig från Krister Wahlbäck i London den 29 januari 1986 har den ungerske ambassadören där på centralkommitténs vägnar meddelat ordföranden i den brittiska Raoul Wallenberg-kommittén att statyn i Debrecen är ägnad minnet av Raoul Wallenberg.

Som jag skrev i handbrev till Vidar Hellners den 14 januari 1985 bör vi för svensk del inskränka oss till att uppmärksamt följa utvecklingen genom informella kontakter. Det vore intressant om Du på denna basis vid tillfälle kunde söka ytterligare detaljer som belyser den senaste händelseutvecklingen.

Sven Julin

bf

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten
Handl Kr S Julin/bf

1986-02-07

Dnr	Avd	Grupp	Mål
38/009	P2	Eu	I

Fru Nina Lagergren
Raoul Wallenbergföreningen
Box 16076

103 22 STOCKHOLM

Kära Nina,

I anslutning till dagens telefonsamtal översänder jag kopia av det västtyska vittnesmål som har kommit mig tillhanda. Jag är tveksam om värdet av att följa upp det och skulle därför värdesätta Din syn på saken.

Enligt överenskommelse bifogar jag också kopia av riksdagsprotokollet av statsministerns svar på fråga av Per Stenmarck om Raoul Wallenbergs öde den 30 januari 1986.

Sven Julin

Postadress
Box 16121
103 23 STOCKHOLM

Gatadress
Gustav Adolfs torg 1
111 15 av postexp
Avsänd med

Telefon
786 60 00

Telegram
Cabinet

Telex

18540 ändr datum

Postgiro

16510-4

☐ sv kurir

☐ uti kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

1860207

1986-02-03

Ex f kdm till:

Kabs
Polch
Ch Pol I
Carlsson, Pol I
Nyström
Julin

Amb Moskva (onr)
Amb Washington (onr)
GK New York (onr)
Amb Budapest (onr)
Amb Tel Aviv (onr)
Amb Ottawa (onr)

Riksdagsfråga om Raoul Wallenbergs öde
(1 bil.)

./.

Statsministern besvarade den 30 januari 1986 en fråga
av Per Stenmarck om Raoul Wallenbergs öde. Utdrag ur
riksdagens snabbprotokoll bifogas.

SJ
Sven Julin

ml

S 3 Svar på fråga 1985/86:299 om Raoul Wallenbergs öde

Anf. 2 Statsminister OLOF PALME:

Fru talman! Per Stenmarck har frågat om jag vid mitt besök i Moskva i vår kommer att kräva ett klarläggande av Raoul Wallenbergs öde.

I samband med fyrtioårsdagen av Raoul Wallenbergs försvinnande sade jag, att så länge ovissheten om vad som hände Raoul Wallenberg består, kommer regeringen att gripa varje lägligt tillfälle att få visshet om hans öde. Det uttalandet gäller även i dag.

Anf. 3 PER STENMARCK (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsministern för svaret på min fråga.

Raoul Wallenberg gjorde en betydande humanitär insats i det av krig utomordentligt hårt drabbade Budapest under slutet av andra världskriget. Hans insats innebär med stor sannolikhet att flera tiotusentals människor, kanske 100 000, kunde räddas. Många av dessa människor kan än i dag vittna om den betydelse som Raoul Wallenberg hade i detta arbete. Man kan med viss rätt säga att Raoul Wallenbergs insats är den största som en svensk gjort i mänsklighetens tjänst, i varje fall i modern tid.

Även i andra länder minns man och hedrar man Wallenbergs insatser. För några år sedan blev han som andre icke-amerikan hedersmedborgare i USA. Vidare har exempelvis Canada och Israel på liknande sätt hedrat honom.

I en interpellationsdebatt i höstas fick jag beskedet av utrikesministern "att regeringen kommer att gripa varje lägligt tillfälle att få klarhet i vad som hände med Raoul Wallenberg". Det är i stort sett samma ord som statsministern använder i dag. Ett lämpligare tillfälle än det som nu yppat sig i och med statsministerns besök i Moskva får vi förmodligen aldrig. Det skall kanske inte heller uteslutas med tanke på Raoul Wallenbergs tämligen höga ålder, om han fortfarande befinner sig i livet, att detta kan vara sista chansen

2

att få ett positivt besked.

Statsministern svarar mycket undantagande på min fråga. På den direkta frågan om han kommer att utnyttja tillfället, när han ändå är i Moskva, till att kräva ett klarläggande om Raoul Wallenbergs öde svarar han precis som tidigare att han tänker utnyttja varje lägligt tillfälle. Låt mig därför bara ställa den konkreta frågan: Kan jag tolka statsministerns besked så, att ett offentligt besök av Sveriges regeringschef i Moskva kan vara ett sådant lägligt tillfälle?

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 67

**Torsdagen den
30 januari 1986**

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1986-02-04

Överlämnas för kännedom av

UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol. I

17 FEB 1986

S. Julin

Kanslirådet

Sven Julin

Pol I

UTRIKESDEPARTEMENTET

Betr. åtgärd se
delgivningslista

35/003

INKOM UD		
1986-02-10		
AVD.	GR.	MAL
P	2	Eer

Hedersmedlemskap till Raoul Wallenberg

(1 bil) ✓

POL

Broder,

Det amerikanska Arkitektinstitutet har beslutat utse Raoul Wallenberg till hedersmedlem. Bakgrunden till beslutet är att Raoul Wallenberg utexamineras som arkitekt från University of Michigan i Ann Arbor, 1935.

Bifogar institutets press release.

Don Tellepsen
Erik

Erik Pierre

Adress

Suite 1200

600 New Hampshire Avenue, N. W.
WASHINGTON, D. C. 20037

USA

Telefon

(202) 298-3500

Telegram

Svensk

Telex

RCA 248347, SVSK UR

WU 89-2724 SVENSK WSH

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

☒ Järmt
samt bilJärmt
bil nrJärmt bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ IMPOD	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Regeringen 20 ex	☐ IM-enh A	☐ Swedfund	☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fi	☐ Sv kyrkans mission	☐ Exportr
☐ Chef I	☐ I-enh Fö	☐ IVA	☐ Industriförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr I	☐ STU	☐ Grossistförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftsinsp	☐ LO
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens strålskyddsinst	☐ AIC
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa-rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Televerket	☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 23 ex	☐ KMI	☐ Statens rymddeleg	☐ SAF
☐ Utrutsk 33 ex	☐ Fst	☐ Invandrарverket 2 ex	☒ <i>Rasul Wallenberg - försvar</i>
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Forskningsberedningen	☐
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Miljövärdsberedningen	☐
☐ Förutsk kanslichef	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk	☐
☐ Riksdagsmen	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud	☐
☐ Riksdagsmen	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del	☐
☐ Riksdagsmen	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet	☐
☐ Statssekr Fö	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst	☐
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Latinamerikainst	☐
☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Utrikespol institutet	☐
☐ Statssekr	☐ SAREC	☐ Europeainstitutet	☐

☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
	☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada 16 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
	☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
				☐ Genève-del
☐ Nordefrika 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Strasbourg-repr
☐ Mellanöstern 8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ Tel Aviv
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ New Delhi
	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Seoul
☐ Övriga Afrika 13 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Singapore
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Teheran
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lagos
	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Lima
☐ Vissa lönsade konsulat 17 ex	☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ München
	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ San Francisco
				☒ New York Gk
				☐ Sao Paulo
				☐ Rio de Janeiro

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssekkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ <i>Julen Fast</i>
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☒ <i>Rapportören</i>
☐ Kabinettsekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	☐ <i>anföraren</i>
☐ Chef kasekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinspektören	☐ Edeen	☐
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	☐
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättssvd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	☐
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	☐
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	☐ Åter enh

Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	Distribuerad den	Ägt postexp	datum
5	5	860217	13/12-86		

dep UD 363 198501 1001 a 50 ex

THE AMERICAN INSTITUTE OF ARCHITECTS NEWS

THE AIA ELECTS

RAOUL G. WALLENBERG

TO HONORARY MEMBERSHIP

Contact: Marjory A. Grant
(202) 626-7553

Hold for Release Until February 1, 1986

WASHINGTON, D.C. February 1, 1986--Raoul G. Wallenberg, the Swedish citizen who helped nearly 100,000 Hungarian Jews escape death during World War II, has been elected an Honorary Member of The American Institute of Architects.

Honorary Memberships will be presented to Wallenberg (in absentia) and nine other individuals at the 1986 AIA National Convention in San Antonio, June 8-11.

"Although we know little of his work as an architect," said his sponsors, "certainly no architect better exemplifies the aspirations of our profession to serve the human needs of our society."

Wallenberg studied architecture in the United States during the 1930s. When he graduated from the University of Michigan's school of architecture in 1935, he was awarded the AIA's Silver Medal for having the highest academic record in his class.

After graduation, Wallenberg returned to Sweden to join his family's influential business activities. He began working with many of the first German Jews to flee Nazi persecution, and he became concerned over their reports of Hitler's "final solution."

In 1944, President Roosevelt established the War Refugee Board. Its primary goal was to save victims of Nazi persecution. In cooperation with the Swedish government, Wallenberg was selected to be the Swedish diplomat in Budapest charged with saving as many Jews as possible.

(more)

1735 NEW YORK AVE. N.W.
WASH. D.C. 20006
(202) 626-7300

P 2 Eu
Pa

For the next 18 months, Wallenberg used his immense diplomatic, strategic and organizational skills to save nearly 100,000 Jews from death and/or deportation at the hands of the Nazis. Wallenberg issued Swedish "pass-ports" to as many Jews in Budapest as he could reach, extending a dubious, but often effective, protection of citizenship.

As his nomination states, "an architect usually expresses his humanitarian concerns through his buildings, his writings. Raoul Wallenberg, however, at great risk to his own life, demonstrated his humanitarianism through repeated confrontations with the Nazi authorities. . . .Raoul Wallenberg has established a level of concern for mankind of which every architect may be proud and to which every architect may aspire."

He was last seen in the custody of Russian troops on January 17, 1945.

The AIA's other new Honorary Members are the Honorable Henry C. Chambers, Mayor of Beaufort, S.C.; the Honorable Henry G. Cisneros, Mayor of San Antonio; Arthur J. Fox Jr., editor in chief of Engineering News-Record; the Honorable D. Robert Graham, Governor of Florida; Barbara Gray, urban planner and researcher; Elsie M. Hurst, director of administration for the Boston Architectural Center; Sandra M. Stickney, executive director of the East Bay Chapter/AIA; the Honorable Samuel S. Stratton, U.S. Representative from New York, and Richard Guy Wilson, associate professor of architectural history at the University of Virginia.

Charles Redmon, FAIA, of Cambridge, Mass., chaired the AIA Jury for Honorary Members, with Carl L. Bradley, FAIA, of Fort Wayne, Ind., and David A. Pugh, FAIA, of Portland, Ore., serving as jury members.

#

NOTE TO EDITORS: A photograph of Raoul Wallenberg is available from the AIA communications department, 1735 New York Avenue, N.W., Washington, D.C. 20006. For copies, please call (202) 626-7460.

ÄRENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
SD

KOPIA TILL:

UTRIKESMINISTERN
KABSEKR
POLCHEFEN
POL 1
SVEN JUHLIN

ÅTGÄRD:

INK UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1986-02-17 11		
Ans.	Gr.	Ans.
P	2	EU

aag

POL

INKOM UD 1986-02-11

AMBASSADEN LONDON

1986-02-11

UD STOCKHOLM

FOER SVEN JUHLIN.

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

P R I M O. VID SAMTALET I ONSDAGS FRAMHOELL BRITTISKA VEDERBOERANDE ATT DE HADE STORT FOERTROENDE FOER G:S TROVERDIGHET. HAN HADE VISAT SIG TILL HUNDRA PROCENT TILLFOERLITLIG "IN THE ODD CASE WHERE WE HAVE HAD CORROBORATIVE EVIDENCE". HAN VAR OVILLIG ATT SPEKULERA, OCH HAN HADE SJAEKV MOTIVERAT SIN OENSKAN ATT ENDAST TALA SANNING MED ATT HELA HANS DITTILLSVARANDE LIV HADE VARIT EN SAMLING AV LOEGNER. DET KUNDE ENLIGT BRITTERNA INTE HELT UTESLUTAS ATT KGB-VETERANERNA HADE DESINFORMERAT G:S KAELLA. MEN DET VAR OSANNOLIKT.

S E C U N D O. FOER VAAR DEL NOTERADE VI ATT DEN BRITTISKE FOERHOERSLEDAREN INTE FOEREFOELL VAEK INSATT I WALLENBERG-AERENDET. DET VAR SAALUNDA EN NYHET FOER HONOM ATT WALLENBERG ENLIGT DEN OFFICIELLA SOVJETISKA VERSIONEN VAR I LIVET AENNU SOMMAREN 1947. VI FINNER VAEK OCKSAA ATT BRITTERNAS SAETT ATT FOERSLAA HUR VI BORDE GAA TILLVAEGA I STOCKHOLM PAA GRUNDVAL AV DETTA ENDA VITTNESMAAL EJ EER FULLT PROFESSIONELLT.

T E R T I O. UNDER QUARTO FOELJER NAAGRA FRAAGOR SOM SKULLE KUNNA FRAMSTAELLAS TILL BRITTERNA MED UTNYTTJANDE AV DERAS ERBJUDANDE TILL OSS ATT ATERKOMMA, SEDAN VI STUDERAT PAPPERET. DEN FOERSTA FRAAGAN FOERANLEDS AV ATT DET FOEREFALLER OSS MINDRE SANNOLIKT ATT RYSSARNA SKULLE SOEKT VAERVA EN PERSON MED WALLENBERGS BAKGRUND SOM AGENT. OM SAA AENDAAA SKETT, BORDE VI VAEK HA SETT SPAAR AV SOVJETISKA FOERSOEK ATT SKAFFA SIG HAALLHAKAR PAA WALLENBERG, EXEMPELVIS GENOM INKRIMINERANDE UPPGIFTER FRAAN HANS MEDHJAELPARE ELLER ANDRA VILLIGA VITTNEN I BUDAPEST. SAAVITT KAENT GJORDE RYSSARNA INGA LIKNANDE VAERVNINGS-INVITER TILL ANDRA MEDLEMMAR AV BESKICKNINGEN I BUDAPEST.

FRAAGA NUMMER 2 AER I ENLIGHET MED DITT FOERSLAG. FRAAGORNA NUMMER 3 OCH 4 KNYTER AN TILL FRAAGAN OM G:S MOTIV. ETT FOERSOEK ATT PRESSA VIDARE NAER DET GAELLER G:S UPPGIFT OM TIDPUNKT FOER WALLENBERGS AVRAETTNING BEDOEMER VI SOM MINDRE MENINGSFULLT EFTER DET AV OSS REDOVISADE SVAR SOM BRITTERNA GAV PAA VAAR FRAAGA I ONSDAGS.

Q U A R T O. 1. ENLIGT G SKALL RYSSARNA HA SOEKT VAERVA

FORTS

WALLENBERG SOM AGENT. FINNS DET ENLIGT BRITTERNAS ERFARENHET ANDRA EXEMPEL PAA ATT RYSSARNA FOERSOEKT VAERVA ANDRA LAENDERS DIPLOMATISKA ELLER JAEMFOERBARA PERSONAL SOM KOM I DERAS HAENDER I OESTEUEUROPA UNDER KRIGETS SLUTSKEDE? FINNS DET NAAGOT EXEMPEL PAA ATT EN PERSON SOM VAEGRAT BLIVIT LIKVIDERAD?

KAN G GE NAAGRA SAADANA EXEMPEL ? HAN UPPGER ATT HAN HYSTE SAERSKILT INTRESSE FOER HAENDELSERNA UNDER DENNA PERIOD OCH ATT DET VAR PRAXIS FOER NKVD ATT SOEKA REKRYTERA UTLAENNINGAR I OCKUPERADE LAENDER.

I DEN MAAN ANDRA LIKNANDE REKRYTERINGSFOERSOEK FRAAN NKVD:S SIDA VID DENNA TID AER BEKANTA, KAN BRITTERNA PAA GRUNDVAL AV SIN ERFARENHET SAEGA NAAGOT OM PAA VILKA SAETT SOM RYSSARNA FOER-SOEKTE SKAFFA SIG HAALLHAKAR PAA VEDERBOERANDE FOER ATT FOERMAA HONOM TILL SAMARBETE? KAN G SAEGA NAAGOT?

2. G:S UPPGIFT OM SKAELET TILL ATT WALLENBERG SKULLE HA AVRAETTATS AER NY. DEN STAEMMER INTE MED DE UPPGIFTER SOM WALLENBERG SJAELV LAEMNADE TILL MEDFAANGAR I MOSKVA OM SIN SITUATION. AEVEN G:S UPPGIFT OM TIDPUNKT FOER WALLENBERGS DOED AVVIKER FRAAN VAD VI PAA SVENSK SIDA ANSER FASTSTAELLT. VI ANSER DET BELAGT ATT WALLENBERG VAR I LIVET I VARJE FALL VAAREN 1947 OCH SANNOLIKT LAANGT SENARE. G:S UPPGIFTER GRUNDAR SIG PAA VAD EN ANDRAHANDSKAELLA UPPGETT FOER HONOM 1982, ALLTSAA FLERA DECENNIER EFTER HAENDELSERNA. SVERIGES REGERING KAN NATURLIGTVIS INTE AGERA PAA ETT SAA OSAEKERT UNDERLAG. HAR MAN PAA BRITTISK SIDA NAAGOT UPPSLAG TILL HUR MAN SKULLE KUNNA FAA FRAM ETT BAETTRE BEVISMATERIAL?

3. HUR KOM WALLENBERG PAA TAL UNDER FOERHOEREN MED G? VAR DET HAN SJAELV SOM TOG UPPSAKEN, ELLER GAV HAN SIN VERSION SOM SVAR PAA FRAAGOR FRAAN FOERHOERSLEDAREN?

4. SAAVITT VI FOERSTAATT AER DET G SJAELV SOM FOERESLAGIT DEN PROCEDUR PAA SVENSK SIDA SOM BRITTERNA UNDERSTAELLT OSS, NAEM-LIGEN ATT DEN SVENSKA UTREDAREN SKULLE MEDDELA PRESSEN ATT HAN FRAAN HELT SAEKER KAELLA FAATT INFORMATION ATT WALLENBERG AV-RAETTATS 1945 ELLER 1946. VILKA REFLEXIONER HAR MAN PAA BRIT-TISK SIDA GJORT SIG OM G:S MOTIV FOER ATT VOLUNTERA DESSA FOER-SLAG OM OFFENTLIGGOERANDE AV HANS VITTNESMAAL?

LEIFLAND

AMBASSADEN LONDON

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I

Utrikesdepartementet

17 FEB. 1986

Betr. åtgärd se
delgivningslista

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o		
1986-02-11		
AVD. P	GR. 2	MAL Eli 1

Raoul Wallenberg hedras i västra Canada
(6 bil.)

Ambassadör Per Anger med maka befinner sig sedan den 13 januari i Canada på en rundresa omfattande städerna Ottawa (två gånger), Edmonton, Calgary, Vancouver, Winnipeg och Toronto (två gånger) för att delta i hedersceremonier för Raoul Wallenberg, hålla anföranden, informera media om Raoul Wallenberg-frågan, delta i officiella luncher och middagar. "The Raoul Wallenberg Case" är mycket aktuell för närvarande i Canada. Raoul Wallenberg utsågs nyligen till kanadensisk hedersmedborgare, TV-filmen med Richard Chamberlain har visats under våren 1985 och artiklar om Wallenberg har skrivits inför Per Angers besök.

. /1 Efter ett inledande besök i Ottawa med mottagning för Per Anger i parlamentet och middag hos ambassadör Ullsten den 14 januari anlände han den 15 januari till Edmonton vars judiska församling initierat inbjudan till Per Anber att besöka Canada som i samråd med honorärkonsul Fahlström koordinerat besöket. Konsul Fahlström (som lagt ned ett förtjänstfullt arbete på detta besök) har i bifogade skrivelse rapporterat om programmet i Edmonton. Den 19 januari besökte Anger Calgary där Raoul Wallenberg också blev föremål för hedersbetygelser och den 23 anlände han med maka till Vancouver. Programmet i Vancouver som var mycket omfattande framgår av bilaga. Följande höjdpunkter vill jag särskilt omnämna.

. /2 Programmet i Vancouver tiden 23-27 januari innehöll ca 20 olika agendapunkter med en omfattande mediatäckning med både nationell och provinsiell TV vid 5-6 tillfällen - varav kan nämnas ca en timme med "Webster Show" som ses av ca 150.000 tittare i främst västra Canada (TV-intervjun finns inspelad på kassett på konsulatet) - ett flertal radioframträdanden och en rad tidningsreportage (bilaga).

. /3

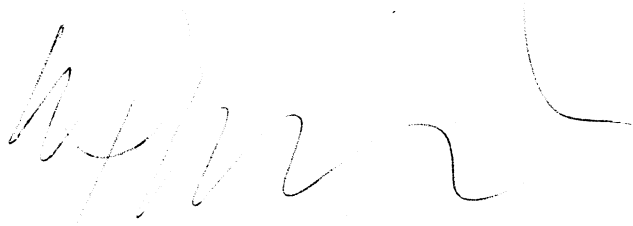
Ca 100 personer varav flertalet svenskar åhörde Per Anger den 24 januari i Swedish Community Hall. Vård var en samarbetskommitté med representanter för olika svenskföreningar i Vancouver. Kommittén välkomnade Per Anger både som nära vän till Raoul Wallenberg och som en kär vän för flertalet svenskar i Vancouver sedan Per Angers tid som ambassadör i Ottawa 1976-79.

. /4 Per Angers tal inför ca 600 personer på Beth Israel-synagogan den 25 januari mottogs med stående ovationer. Ett mycket intressant och rörande tal samma kväll av Marta Fogel som överlevde Budapest-åren och vars far personligen räddades av Raoul Wallenberg utgjorde ett konkret komplement till Per Angers anförande (bilaga). På söndagslunchen den 26 januari deltog ca 100 huvudsakligen yngre personer varav vissa tillhörande en andra generation till de judar som suttit i koncentrationsläger under kriget.

. /5 Höjdpunkten under Vancouver-dagarna var ceremonin i Queen Elizabeth Park den 26 januari där Per Anger avtäckte en bronsingjutning i en klippvägg med Raoul Wallenberg i profil och med bifogade (bilaga) text vid foten av ett känt vattenfall som ofta besöks av många kanadensare och turister. Nära vattenfallet finns ett träd ("mountain hemlock") som speciellt tillägnats Raoul Wallenberg. Gula och blå blommor hade planterats vid foten av fallet. Förutom Per Anger talade officiella personer från federala parlamentet (representerande regering och opposition), provinsparlament samt staden Vancouver inför ett stort antal åskådare (bil.). Evenemanget TV-filmades.

. /6 Per Anger tog emot journalister ända in i det sista (samtliga finns inte angivna i ovannämnda program). Det är fantastiskt att se hur Per Anger överallt möts med stående ovationer i sin kamp för sin vän Raoul Wallenberg. Man börjar nu också förstå i Canada de viktiga insatser Per Anger gjorde själv för att rädda judarna under Budapest-åren.

Per Anger lämnade Vancouver den 27 januari för besök i Winnipeg, Toronto och en andra gång i Ottawa (varom ambassaden i Ottawa torde rapportera) innan resan fortsätter till San Francisco och Australien. Tyvärr insjuknade hans maka i början av Vancouvervistelsen. Hon hoppas kunna ansluta i San Francisco.

Ulf Waldén

UTRIKESDEPARTEMENTET

☒ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR
Politiska avdelningen
Enhet

Datum

Handläggare

I

860217

S. Julin

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

S

Vancouver No 16 1986-01-30

Angående

Raul Wallenberg huseri västra Canada

☐ HEMLIGSTÄMPAS

Delges för kännedom

utan bil

☒ jämte
samt biljämte
bil nr☐ jämte bil
där så angivits☐ bil kan lånas
på UD tel:

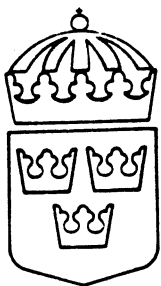
	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Svenska FN-förbundet	
☐ Regeringen	20 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Bankföreningen	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Exportr	
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Industriförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Grossistförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp		☐ LO	
☐ Riksdagens talmän		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ AIC	
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Televerket		☐ TCO	
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ KMI		☐ Statens rymddeg		☐ SAF	
☐ Utrutsk	33 ex	☐ Fst		☐ Invandrarverket	2 ex	☒ Raul Wallenberg - föreningen	
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen		☐	
☐ Utrutsk kanslichef		☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövärdsberedningen		☐	
☐ Förutsk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk		☐	
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud		☐	
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del		☐	
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet		☐	
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst		☐	
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst		☐	
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet		☐	
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europainstitutet		☐	

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
		☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
		☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
		☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
☐ Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Bern	☐ Haag	☒ Ottawa	☐ Bryssel-del
				☐ Paris-del	☐ Genève-del
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Tripoli
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☒ Kuwait
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
		☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
		☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Legos
☐ Övriga Afrika	13 ex	☐ Addis Abebe	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
		☐ Bogatá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
		☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☒ Montreal
				☐ New York Gk	☐ Rio de Janeiro

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssekkunnige	☐ Chef militat enh	☐ Rapportöversikten	☒ Julin Pol
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☒ Julin
☐ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	☒ Anstads
☐ Chef kabeokr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinpektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef prästyran	☐ Bekeris	
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	
				☐ Återenh

Antal ex skr sidor 9 2
Antal ex bil sidor 9 1
Kopierad den 860218
Distribuerad den 15/2-86
Aig postexp datum sign
kurir luft-post

Dep. UD 363 198501 1001 10581 292

ROYAL SWEDISH CONSULATE

EDMONTON, ALBERTA

January 22, 1986

OUR FILE : M1510

YOUR FILE:

Swedish Embassy
441 MacLaren Street
Ottawa, Ontario
K2P 2H3

INK. KONS. VANCOUVER		
D. N: 17/9		
19. 86 01. 27		
AVD.	GR.	MAL
HP	21	

Attention: Ola Ullsten/Staffan Wrigstad

Dear Ola & Staffan,

RE: RAOUL WALLENBERG DEDICATION, EDMONTON

I am pleased to submit a summary of events during Per Anger's visit to Edmonton on his mission to seek support for the release of Raoul Wallenberg.

JANUARY 16, 1986

The Swedish Consul, Lars Fahlstrom, and the Member of Parliament, David Kilgour, jointly hosted a Press Conference at the LeMarchand Mansion where the Wallenberg paintings were displayed. Among the 30 people from the media attending were CBC TV, CTV, ITV, QCTV, Edmonton Journal, Edmonton Sun, Alberta Report, The Examiner, Sunshine News, Heritage Magazine and a wide variety of radio stations.

Among the people interviewed were Per Anger, David Kilgour, July Edelmann (survivor rescued by Raoul Wallenberg), Maxine Fishbine (Department of Education), and Lars Fahlstrom. This resulted in coverage by CBC National News, CTV Local, ITV Local, QCTV Local, and all newspapers.

.../ 2

At noon, the Provincial Government of Alberta hosted a luncheon for Per Anger and Heads of the Scandinavian and Jewish communities. The Hon. Lou Hyndman, Provincial Treasurer and Deputy Premier acted as host. The appropriate speeches followed.

In the afternoon, the Department of Education, University of Alberta, saw Per Anger as their guest at their film studios. Part II of an educational film about Raoul Wallenberg was produced, and when ready, it will be available to all highschoools in Alberta at no charge. Other schools can use the film at a nominal fee of \$15.00.

When ready, the film will consist of 3 parts; the first containing facts of the war in Hungary; Part II interview with Per Anger; and Part III Teacher's Aid covering the technique in relaying the message and facts to the students.

JANUARY 17, 1986

Visit to Talmud Torah Elementary School where all students presented their project about Raoul Wallenberg. Various letters, posters and albums were handed over to Per Anger, such as "Shalom" drawing (Kindergarten); letter and poster (Grade I); "What is a man" collection of thoughts (Grade II)); "Talmud Diplomatic Pouch" - a collection of 32 letters to Raoul Wallenberg (Grade III); "Peace-Freedom" illustrations and poems (Grade V); Illustrations and letters (Grade VI); the planting of 18 trees in Canada Park , Israel (all students); song, dances and presentations by approximately 200 students. Then the highlight, the singing of Dan Anderson's "Jag väntar vid min mila" sung in Swedish by the Jewish children brought tears to the eyes of many - an absolutely stunning and emotional experience.

.../ 3

Per Anger then lectured Grade V and VI in the history of Raoul Wallenberg. During the talk, he showed the children a real Schutz-Pass signed by Minister Danielsson and bearing the initials of Raoul Wallenberg. He also let them look at a real Jewish star made of yellow felting. Question period followed, and it was evident that all students were well familiar with the Wallenberg issue.

Then to the City of Edmonton's Dedication to Raoul Wallenberg at the Muttart Conservatory, a giant green-house in the shape of a pyramid. Following introductions, the Mayor of Edmonton, Laurence Decore, and Per Anger, planted an oak tree in honour of Raoul Wallenberg. This tree will be replanted at the grounds in front of the City Hall in the spring.

Speeches, choir, reading of the international prayer, and a nice luncheon followed, and this event was attended by M.P's, Aldermen, Judges, Media, M.L.A's, Members of the Swedish and Jewish communities, other dignitaries and special guests.

The Mayor handed over a proclamation and a plaque with the following inscription" Dedicated to Raoul Wallenberg, Honorary Citizen of Canada, Honorary Edmontonian. May this oak grow tall and strong, a fitting and everlasting tribute to his extraordinary efforts in saving the lives of thousands of Hungarian Jews during World War II. Dedicated by Mayor Laurence Decore on behalf of the people of Edmonton and Ambassador Per J.V. Anger, retired, on behalf of the Citizens of Sweden. January 17 1986".

In the afternoon, Per Anger was received by the Hon. Horst Schmid, Minister of International Trade and former Minister of Culture for the Province of Alberta. In the past, they have had many occasions to meet and it was an emotional reunion when they hugged each other on the front step of the Legislature Building.

In the evening, a tired Ambassador emeritus greeted the Swedish community at a reception in his honour.

JANUARY 18, 1986

The day begun with a special service for Raoul Wallenberg at the Beth Israel Synagogue in Edmonton. Following the speech by Per Anger and the reading of the international prayer, Per Anger was presented with a painting and a plaque dedicating a Per Anger Garden in Israel consisting of 100 trees. This service was attended by the Lt. Governor, Members of the Consular Corps, Aldermen, Government Officials as well as Members of the Jewish community. I was told that 50 people normally attend, but this occasion saw 500 people crammed into a small synagogue. A Kiddush luncheon followed.

In the evening, Per and Elena Anger and I were invited to a private dinner by Mrs. Judith Goldsand, President of the Jewish Federation of Edmonton, and Dr. George Goldsand, at the University of Alberta Faculty Club.

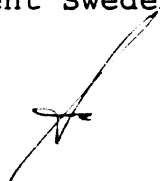
Following the dinner, a reception for the Federation Executives and special guests in honour of Per Anger's visit was hosted by Dr. & Mrs. Eric Schloss at their residence with some 50 people attending. This concluded the Jewish involvement in Edmonton, and again, many kind words of appreciation were spoken by Rabbies and committee members.

JANUARY 19, 1986

Per and Elena Anger attended the Worship Service at Augustana Lutheran Church (formerly the First Swedish Lutheran Church) with the Swedish community. Per Anger assisted the Reverend James W. Kruger with the reading of the international prayer and took part in the Communion prior to a hasty departure for the Airport and Calgary.

In summary, the events surrounding the dedication of the Raoul Wallenberg Day on January 17th had a tremendous impact, and established an even better understanding of the humanitarian issue around the world. The work of many volunteers was sincere and overwhelming, the assistance by Saab, CP Air and others was invaluable to say the least. The result, as I see it, will mean continued further understanding, interest and more honorary citizenships for Wallenberg.

During these few days, I have been particularly proud to represent Sweden, and an issue very dear to all of us.

Lars G. Fahlstrom

Encls.

cc: Swedish Consulate, Vancouver
File M1510/009

cc: R. Wallenberg Föreningen

ITINERARY FOR AMBASSADOR AND MRS. PER ANGER IN VANCOUVER

JANUARY 23rd - 27th, 1986

THURSDAY,
JANUARY 23

19.32 Arrival with PWA 113 from Penticton. Mr. Erwin Nest, Executive Director, Canadian Jewish Congress (Pacific Region), will meet at the airport and take Mr. and Mrs. Anger to Consul Waldén

20.30 Private dinner given by the Swedish Consul, Mr. Waldén (683-5838) at his residence 1246 Eldon Road, North Vancouver, B.C.

around 23.00 Checking in at Holiday Inn Harbourside, 1133 West Hastings Street, Vancouver (689-9211)

FRIDAY,
JANUARY 24

06.30 Radio interview (live) approximately 15 minutes for CBC Early Edition news at the CBC Building on 700 Hamilton Street (Nest's car)

08.30 TV interview (live) for the Webster Show on 7850 Enterprise Street, Burnaby (Nest's car)

10.30 Radio interview (live) with Dave Barrett, CJOR on 8th and Hemlock (Nest's car) CBC will tape part of this interview for "6 o'clock News"

17.00 Interview, Ms. Robinson "The Sun" (appr. 30 minutes) at Holiday Inn Harbourside

19.00 Dinner at the Swedish Community Hall, 1320 East Hastings Street, Vancouver. Contact person: Irene Olljum, Chairman for the Swedish Cultural Society (263-5678) (Waldén's car)

SATURDAY,
JANUARY 25

10.00 TV interview (taped) for CBC "Weekend Edition" (appr. 1 hour interview at Holiday Inn Harbourside)

Around 12.00 Lunch at the Royal Vancouver Yacht Club, 3811 Point Grey Road given by the Danish Consul and Mrs. Petersen (Waldén's car) Visit to the site of Expo 86.

18.00 Private dinner with the members of the Vancouver Holocaust Centre and Museum at the Caprice Restaurant, 722 Richards Street, Vancouver (Waldén's car)

20.00 Per Anger's address at Beth Israel Synagogue, 4350 Oak Street, Vancouver (731-4161) (Waldén's car)

SUNDAY,
JANUARY 26

11.30 Lunch with Young Leadership and Second Generation Group of Vancouver at the Hotel Georgia, 801 West Georgia Street, Vancouver (682-5566) (Znaimer's car)

14.00 Dedication Ceremony in honour of Raoul Wallenberg at the Quarry in Queen Elizabeth Park (Znaimer's car)

15.00 Reception given by the Swedish Consul at Quarry House Restaurant, Queen Elizabeth Park (873-3644) (Znaimer's car or walk/from the reception in Waldén's car)

20.00 Radio interview for CBC's French edition by Danielle Marcotte (appr. 20 minutes) at the Holiday Inn Harbourside. Interview for UBC's newsletter "UBC" by Michael Groterman (appr. 30 minutes) at the Holiday Inn Harbourside

MONDAY,
JANUARY 27

12.30 Departure with CP 032 (Waldén's car)

7/3

P 2 Eu²

The Sun 17 Jan 86

Israeli President Chaim Herzog awarded honorary Israeli citizenship Thursday to Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat who saved 100,000 Jews from the Nazis in the Second World War.

It was the first time Israel has awarded honorary citizenship to anyone, presidential spokesman Ami Gluska said.

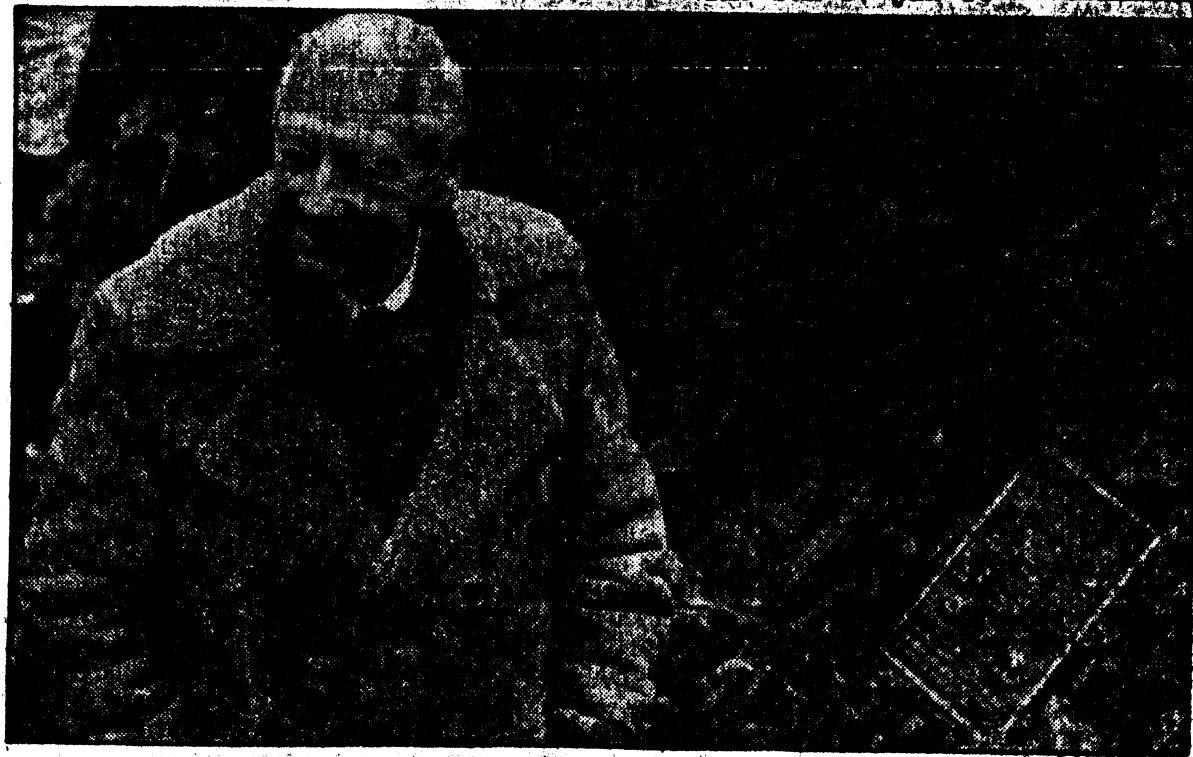
Wallenberg went to Budapest, Hungary, in 1944, and used fake Swedish passports to save Hungarian Jews destined for Nazi death camps.

The Israeli award marks the 41st anniversary of Wallenberg's arrest by the Soviet army in 1945. Despite Soviet claims that he died in prison in 1947, there have been several reports that he has been seen alive in recent years in Soviet prisons.

WALLENBERG

MONUMENT FOR A HERO

SMILE OF PLEASURE comes to Per Anger, former Swedish ambassador to Canada, after he unveiled a plaque honoring Raoul Wallenberg in Queen Elizabeth park Sunday.

Wallenberg, a Swedish citizen, saved the lives of thousands of Jews during Second World War. The whereabouts of Wallenberg have been a mystery since 1945.

—Robert Edal photo

Andrew Z. Wlodyka
President

Human Rights Hero To Be Honoured in Vancouver

Towards the end of World War II, when the world was unable to turn away from the mounting evidence of what was happening in Auschwitz and other camps, the small Swedish legation in Budapest, Hungary, began taking steps to protect the Jewish population. Raoul Wallenberg, a Swedish banker, arrived in Budapest under guise of a diplomat in July 1944 to organize a major relief scheme. He issued thousands of protective Swedish passports, and established 'safe houses' under the protective Swedish flag to shelter the tens of thousands of new Swedish citizens, enabling some 20,000-25,000 persons to survive the war. It is believed that his other heroic actions contributed to saving still another 70,000-75,000 lives through the delivery of food and medicinal aid.

As the Nazi S.S. expanded their deportation of Jews, Wallenberg stepped up his pace creating Swedish citizens on the railway platforms where the trains were loading for Auschwitz. Later he drove alongside the forced 'death marches' distributing food and medicines. During all this time, he was faced with grave danger from the Nazis, the Hungarian Fascists, the Arrow-Cross and suffered repeated threats to his life.

At Raoul's side throughout was Per Anger, an Attache in the Swedish Embassy. He had become involved with rescuing Hungarian Jews earlier, particularly after the invasion of Hungary in March 1944. He then worked side-by-side with Wallenberg, and exposed himself to the same dangers.

In January, 1945, Raoul Wallenberg approached the Red Army command in hopes of discussing relief operations with them. However, they arrested him and took him captive to Moscow. Repeated Swedish inquiries as to his fate met with claims that Wallenberg was under Swedish protection, then that they had never heard of him, but prisoners of war, returning home in 1952-1954, reported having seen Raoul alive in prison. Moscow, in 1957, stated that Wallenberg had died of a heart attack, and this remains their stand, despite continued testimonies as recently as three years ago that he is still alive and in prison.

continued on page 6

HERO HONOURED

continued from page 1

Mr. Per J.V. Anger continued his diplomatic career in Calro, Addis Ababa, Paris, Vienna, Stockholm and San Francisco before serving as Ambassador to Australia in 1970-1975 and then Ambassador to Canada 1976-1979 prior to his retirement. He has been, as the founder of the Wallenberg Committee and now the Director of the Raoul Wallenberg Association, based in Stockholm, the driving force behind the tremendous efforts to find out about the fate of Raoul.

Now Vancouver, following the lead of cities like New York, San Francisco, Washington D.C., Montreal and Toronto will honour Raoul Wallenberg, who remains a symbol of humanitarianism and the spirit of self sacrifice. Under the auspices of the Vancouver Holocaust Centre and Museum, the Second Generation Group (of Holocaust survivors) and the Swedish Community, His Excellency Per J.V. Anger will be in Vancouver on Sunday, January 26, 1986, when he will participate in a dedication ceremony in honour of Raoul Wallenberg at the site of the waterfall in the Quarry Garden of Queen Elizabeth Park, 33rd and Cambie, at 2:00 p.m. Vancouver will have a lasting tribute to remind us of one man's mission of mercy, that one man can make a difference. Present will be many people who survived the war because of Wallenberg and Anger.

Mr. Anger will also be the guest at a dinner at the Swedish Hall on Friday, January 24, 1986, speaking on his experiences in Budapest. Organized by the Swedish Co-ordinating Committee, tickets and further information can be obtained from Mrs. Irene Olljum at 263-5678 or Evelyn Leander at 255-3895.

Per Anger will address the general public on January 25, 1986 at the Beth Israel Synagogue, 4350 Oak Street, Vancouver at 8:00 p.m. This will be a not-to-be missed opportunity to hear firsthand about the heroic work performed by Per Anger and Raoul Wallenberg, a lesson in human rights everyone should have the benefit of hearing.

Submitted by
Cindy Wine

RAOUL WALLENBERG 1912 ????

"One morning, a group of these Hungarian Fascists came into the house and said all the able-bodied women must go with them. We knew what this meant. My mother kissed me and I cried and she cried. We knew we were parting forever.....Then, two or three hours later... my mother returned with the other women.....my mother was there - she was alive and she was hugging and kissing me and she said one word: Wallenberg....."

My mother told me that they were being taken to the river when a car arrived and out stepped Wallenberg and they knew immediately who it was, because there was only one such person in the world. He went up to the Arrow Cross leader and protested that the women were under his protection. They argued with him, but he must have had incredible charisma, some great personal authority, because there was absolutely nothing behind him, nothing to back him up. He stood out there in the street, probably feeling the loneliest man in the world, trying to pretend there was something behind him. They could have shot him there and then in the street and nobody would have known about it. Instead, they relented and let the women go."

This is one story (retold in: John Bierman/Righteous Gentile) among many about an extraordinary man. It has been established that Raoul Wallenberg helped between 20 000 and 25 000 persons survive the war by equipping them with "protective passports" and letting them live in "Swedish houses". His efforts contributed to save another 70 000 lives in Budapest's sealed ghetto - the only substantial Jewish community left in Europe after the war.

This is the story of a Swedish diplomat who saved up to 100 000 Jews from the Nazis in war-torn Budapest, only to end up forlorn in a Russian prison. He has just become an honorary Canadian citizen and is the only foreigner - apart from Winston Churchill, to receive the same honour in the United States. Portrayed by Richard Chamberlain in a TV docudrama, Raoul Wallenberg is finally becoming widely known. He will be honoured in Vancouver when a water-fall in Queen Elizabeth Park is dedicated to him on the 25th of January, by his wartime colleague Per Anger (who has also served as Swedish Ambassador to Canada).

Raoul Wallenberg

Raoul Wallenberg was born on August 5, 1912 into one of Sweden's most prominent banking families, sometimes referred to as "the Swedish Rockefellers". His father was a naval commander who died before Raoul's birth, so his paternal grandfather, a diplomat, supervised his education. By the age of 20, Raoul was already proficient in English, French, German and Russian. He took a degree in architecture at the University of Michigan and worked for several different banks in Palestine and South Africa. In 1939 he formed a partnership with a Jewish refugee from Hungary, building a successful import-export business trading in foodstuff. In this role he travelled several times to Hungary where he became increasingly concerned about the plight of the Hungarian Jewish

Community. Raoul was quite bored with business life and after seeing the movie "Pimpernell Smith" with Leslie Howard as a British university professor outwitting the Nazis, he told his sister Nina Lagergren, that that was just the thing he would like to do himself. Fate would have it that he was shortly afterwards contacted by Iver Olsen, the Swedish representative of the US President Roosevelt's newly-formed War Refugee Board to do just that. Raoul Wallenberg embarked on a US-financed rescue mission as Swedish legation secretary. The US minister to Sweden, Herschel Johnson warned him that if the Germans found out his real mission in Budapest - he was on his own.

Hungary 1944

The Germans invaded Hungary on March 19th 1944, only four days after the Hungarians had celebrated their National Day. The German fronts were crumbling and they were scared that Hungary would join forces with the Allies against them. That is exactly what Hungary had planned. During the occupation, the Hungarian "regent" Horthy tried to maintain some independence hoping that it would be the British or the Americans who would liberate his country rather than the dreaded Russians. By July, almost 500 000 Jews had been rounded up and sent to concentration camps by the Nazis, but there were still 200 000 Jews left in Budapest. The world had become aware of the Holocaust and Swedish King Gustav V sent a personal plea to Hungary's President Horthy, which stopped the deportations

for a while. The Swedish and other embassies started issuing temporary passports to Jews. Horthy halted the Jewish deportations until the Germans supplanted him with local Arrow Cross fascists to rule the country. Together with Adolf Eichmann, they were particularly single-minded in their deadly pursuit of Jews.

The mission

"Wallenberg arrived at the embassy on July 9th 1944 with a, for a diplomat somewhat unusual packing of two knapsacks, one sleeping bag, a wind-breaker and a revolver. But this gear was to come in handy in the months to come. 'The revolver is only there to give me courage' he said in his typical jovial 'hope to never use it' " recalls his colleague Per Anger in his book *With Wallenberg in Budapest*.

Raoul immediately re-designed the "temporary passports" into "protective passports" printed in yellow and blue, complete with the Three Crowns of Sweden. Instead of just issuing them to Jews who could claim a Swedish relative or the 4 500 he was allowed to issue, he distributed the passes wholesale to up to 20 000 people. He worked day and night aided by a staff of 300 Jewish volunteers. He bought several houses that became known as Swedish "safe houses" where he crammed in up to 15 000 Jews away from the Arrow Cross bands.

Giselle and Ferenc Friedman of Hamilton owe their lives to Wallenberg. At 78, Mrs. Friedman's eyes still mist over as she remembers those days in Budapest.

It was September, Mrs. Friedman had walked with her 9-month baby and 9-year old son to the Swedish embassy in hopes of obtaining a protection passport.

The 4p.m. to 5p.m. hour in which Jews were allowed to leave the Eichmann-created ghetto was half over when she arrived at the embassy. The line-up ahead of her was hopelessly long, and despondently, she went around to the back garden, leaned her head on the wooden fence-slats and cried.

Suddenly, Wallenberg emerged from the embassy, pencil and paper in hand. Fifteen minutes later, the precious "Schutz-pass" was in her hands.

Ferenc Friedman, now 81, recalls the day Wallenberg personally pulled him back from certain death. It was November, in the bleak, rainy, period, and the Germans were now frenziedly rounding up Jews from their homes for week-long train rides in cattle cars to extermination at Auschwitz's gas chambers.

Friedman was yanked from the Swedish house in Wallenbergs absence and

taken to a brick factory yard, outside Budapest, where 3000 men, women, and children had been herded together to board the trains.

"Two cars suddenly drove up. There was Wallenberg in the first one, with Hungarian officials and German officers in the second car. He jumped out, shouting that all those with Swedish papers were under his protection."

Friedman was one of the 150 saved that day. "None of the others ever came back," he says.

Adolf Eichmann

December 1944 marked the blackest period of the war for those Jews who had already escaped the Nazi deportations in the Hungarian capital. With the city constantly bombarded by the Soviet army, the local Arrow Cross fascists and the Nazi SS were trying to murder as many Jews as possible before meeting their own fate at the hands of the Russians. In the midst of all this upheaval, five men sat down to a strangely civilised dinner party in the Budapest home of the Swedish diplomat Lars Berg. "It seemed like an ordinary, pleasant dinner party. We drank brandy. No voices were raised. But we could see the Russian artillery fire from our window.

Then Raoul Wallenberg faced the uniformed Adolf Eichmann, who supervised the Jewish operation, and said: 'Look you have to face it. You've lost the war. Why not give up now?' Eichmann argued at first, then said that he would continue to do his work until the end. Finally he threatened Wallenberg with the words: 'Don't think you are immune just because you are a diplomat and a neutral.' " (Per Anger)

A couple of days later Raoul Wallenberg's well-known Volkswagen was rammed by a German truck and demolished. Wallenberg was not in the car at the time. Once again he had miraculously survived certain death.

The disappearance

Just before the Russians took Budapest, Wallenberg learned that the Germans planned to destroy the Jewish ghetto with its surviving 70 000 Jews. Wallenberg threatened the German commander that he would personally see him hanged by the Russians for war crimes if he went ahead with the slaughter. This was to become Raoul's last and biggest rescue action.

Raoul Wallenberg was last seen in Budapest on January 17th 1945, roughly six months after he first came. He left with his driver and three Russian officers for Debrecen, where the Russians and the provincial Hungarian government had

set up headquarters. "I don't know whether I am in custody or a guest." The wartime Soviet minister in Stockholm, Mme Kollontai assured Raoul's mother that he was alive and safe. In May 1945 the Swedish Legation in Moscow received the same official assurance. "Mr Wallenberg was found in Budapest and taken under protection of the Russian army." The Russians later claimed that Raoul Wallenberg died of a heart attack in the Lubyanka prison in Moscow in 1947. Since then there have been several first-hand witnesses claiming to have seen Raoul Wallenberg in Soviet prisons. Witnesses have been cross-examined by Swedish authorities and the credible stories included in a "White Paper" that is the basis for continuing, but fruitless protest efforts from the Swedish Government. As late as November 1979 a just-released prisoner assured his daughter over the telephone that Soviet prison conditions were not too difficult. "Why, when I was in Butyrka Prison Hospital in 1975, I met a Swede who told me he had been in Soviet prisons for thirty years, and he seemed reasonably healthy to me."

The legacy

Ex-British spy Greville Wynne told BBC audiences of an incident in Moscow's Lubyanka Prison in early 1963. "One day when taken in the tiny cage-like lift to the roof for solitary exercise, Wynne heard another cage coming into the next pen. As the gate opened he heard a voice call out 'Taxi'. Given the filthy condition of the lift, this piece of defiant humour was greatly appreciated. Five days later when it happened again Wynne called out 'Are you American?' The voice answered, 'No, I'm Swedish.'" Nothing further could be learned. Guards restrained both prisoners, but but for those who learnt to know Raoul Wallenberg in Budapest, there can be no doubt. Adolf Eichmann was hunted down and brought to justice in Tel Aviv in 1961. His greatest detractor never received any justice. Einstein nominated Raoul Wallenberg for the Nobel Peace Prize - in vain. The famous Nazi-hunter Simon Wiesenthal says that it is more important to find Mr Wallenberg than it is to find Nazis, and he believes that Mr. Wallenberg must be regarded as alive until the Soviets furnish better evidence of his death.

There will be a dedication ceremony in honour of Raoul Wallenberg at the base of the waterfall in the Quarry Garden in Queen Elizabeth Park on Sunday, Jan 26th at 2.00 pm. Check the calendar on page 11 for details about other events.

UNLIKELY SAVIOR

**Raoul Wallenberg saved 100,000 lives
but his own fate is a troubling mystery**

JAN DRABEK

Vancouver novelist and journalist. On Jan. 26 Raoul Wallenberg's wartime associate and a former Swedish ambassador to Canada, Per Anger, on a visit sponsored by the city's Swedish and Jewish communities, will dedicate a plaque honoring Wallenberg in Queen Elizabeth Park.

IT'S THE terrible unfairness that emerges first when one reads Raoul Wallenberg's story. Then comes the man's incredible bravery. And finally the callousness of the Russians and, in a smaller way, almost the entire world.

In 1944 the Western and Russian front seemed ready to merge in war-ravaged central Europe. The idea of anyone leaving placid, neutral Sweden to try to save a pocket of doomed Jews in Budapest must have seemed utterly mad.

But that was exactly why the 32-year-old Raoul Wallenberg — one of the banking Wallenbergs known as "the Rockefellers of Sweden," the country's richest family — had come to Hungary. Equipped with a pair of hiking boots and the title of first secretary of the Swedish legation, the dark, prematurely balding neophyte diplomat proceeded to make valuable contacts.

DURING THE WAR the Swedes didn't always enjoy the best reputation. Having allowed the Nazis to cross part of their territory in their invasion of Norway, on occasion they were charged with too much eagerness to make a profit from war suffering of others. In Budapest they were stingy with Swedish passports that saved lives because they were worried a bit too much about protocol.

With Wallenberg came a burst of life-saving energy, totally unexpected from this inexperienced honors graduate in architecture from the University of Michigan.

Wallenberg invented a protective passport and handed one to every Jew in Budapest who could claim the slightest connection with Sweden and thousands who couldn't. He rented entire apartment blocks, hung the Swed-

ish flag on them, and declared them "protective houses." At the end of the war 20,000 people lived in them.

Other European neutrals then took their cue from the Swedes. The International Red Cross and even the city of San Salvador started to help.

But in October 1944, suspected of pulling his country out of the war, Hitler took over in Hungary. The SS ran the country with the help of bands of Hungarian thugs called the Arrow Cross.

That only seemed to hone Wallenberg's ingenuity. He put Jews into SS uniforms and managed to save scores destined for death transports. He befriended the wife of the puppet Hungarian foreign minister who persuaded her husband to publicly proclaim the validity of Wallenberg's protective passports.

But in Budapest, SS Colonel Adolf Eichmann was still bent on killing Jews despite Himmler's order to stop the gassings. In one of those stunningly dramatic moments in history Wallenberg, who is credited with saving more Jewish lives than any government — 100,000 — invited the chief engineer of the Holocaust to dinner.

The windows rattled with the thunder of Russian artillery as Wallenberg reminded Eichmann the war was almost over and urged him to leave Budapest. Eichmann declared the city would be held, then added he was ready to be shot by the Russians.

A few days later Eichmann changed his mind and left. Eventually Israelis captured him in Buenos Aires. He was tried and hanged in Jerusalem in 1962.

Just before the Russians entered the city Wallenberg forced a Nazi general to withdraw 500 men poised to attack the Jewish ghetto by threatening to have him charged with genocide after the war. Wallenberg too planned to leave Budapest, but he realized that without him the Arrow Cross could succeed where Eichmann failed. So he stayed.

When the Russians came he left with them, ostensibly for the east Hungarian city of Debrecen. Instead he wound up in Moscow's Lubyanka Prison.

He may still be alive. The Russians claim he died of a heart attack in July 1947. Yet six months later the stepson of the French sculptor Jacques Lip-

Wallenberg: he saved more Jews than any government

chitz, a veteran of 18 years in the Gulag, spent a couple of days in the same cell with Wallenberg. Then an imprisoned Russian general travelled with Wallenberg on the same prison train, and eight years later a Soviet doctor said he examined Wallenberg in a Moscow mental hospital. In 1977 he was seen at the Butyrki Prison.

THE RUSSIANS must have been convinced that Wallenberg was a spy. The Soviet mind, steeped for decades in regimentation and terror, couldn't understand Wallenberg's highly successful mixture of individualism, fearlessness, and resourcefulness. They also knew that President Franklin Roosevelt's War Refugee Board had sponsored Wallenberg's mission and anything American was automatically suspicious.

But the consensus seems to be that in 1945 Wallenberg could have been freed had not the Swedes developed *rysskrack* — a near-pathological fear of Russia.

During the 1950s Dag Hammarskjöld, Swedish-born secretary-general of the United Nations, claimed his position prevented him from raising the issue with the Russians, while Swedish King Gustav VI once sarcastically told Raoul's mother that Sweden "can't declare war for the sake of

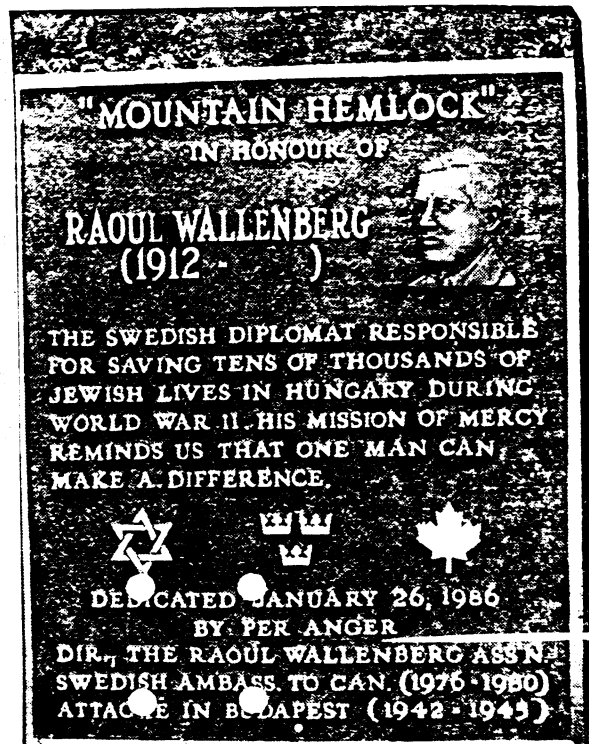
Wallenberg." She died a broken-hearted woman in 1979.

Even the head of the Wallenberg family once refused President Harry Truman's offer to intercede for Raoul, saying that "he is probably dead by now." In 1976 the present Swedish prime minister, Olof Palme, sat down with Soviet Premier Alexei Kosygin to discuss outstanding issues, but scribbled next to Wallenberg's name was *utagerad*, the Swedish word for "settled."

Lately, though, things have started to move. The Americans made Wallenberg an honorary citizen and the Canadians followed suit, also issuing a commemorative stamp. The Israelis have pronounced him the most outstanding of the "Righteous Gentiles." "Free Wallenberg" committees are springing up everywhere.

Late in the 1970s Wallenberg was reportedly seen at a special psychiatric hospital (a euphemism for an especially hellish prison) in Siberia, and still later another report placed him in Leningrad, barely alive.

But these later sightings are undependable — they have an ethereal quality to them. It's as if the legend of the man had taken over, challenging the Wallenberg motto: "To be, and not to seem." □

Swedish 'savior' hailed

By DIANE LAKE
Staff Reporter

If Swedish hero Raoul Wallenberg hadn't lived, neither would Martha Gel.

"He saved my father's life, and in turn mine," the Hungarian-born Gel, 54, said yesterday.

He was at a ceremony in Vancouver held by descendants of about 100,000 Hungarian Jews the Swedish diplomat is credited with saving during the Second World War.

Gel, now a Toronto mother of two, has a clear memory of the October 1944 morning when Hungary's secret police dragged her father from the family's apartment in Budapest's Jewish ghetto.

Her father was forced to join a "death walk" to the Austrian border where Jews were to be turned over to the Nazis. But he and hundreds of others were saved when Wallenberg produced forged Swedish passports for them.

The Swedish hero's whereabouts have been a mystery since 1945.

Per Anger, former Swedish ambassador to Canada, believes he's still alive and imprisoned in the Soviet Union.

Anger, who unveiled a plaque honoring Wallenberg at Queen Elizabeth Park, called his old friend "the greatest humanitarian in modern times."

Per Anger, former Swedish envoy to Canada, unveils memorial plaque (top) to Raoul Wallenberg in Vancouver ceremony. Staff photos by Colin Price

War hero still alive in U.S.S.R., friend says

By SARAH COX

According to the Soviet government, Raoul Wallenberg — the Swedish diplomat credited with saving 100,000 Hungarian Jews from the Nazis — died 39 years ago in a Soviet prison.

According to Wallenberg's colleague, Per Anger, his friend is still alive.

"I think it would be a good gesture for the Soviets to release Raoul Wallenberg," Anger said in an interview Friday.

Anger, who with Wallenberg worked to save Jews during the Second World War, last saw his friend when the Red Army entered Budapest in 1945 and took Wallenberg under what it called Soviet "protection." Charges were never specified, but it was presumed the Russians thought he was a spy for the United States.

Wallenberg has not been heard from since, but there are several reports — issued by the U.S. and Swedish governments — that he has been seen in various Soviet prisons.

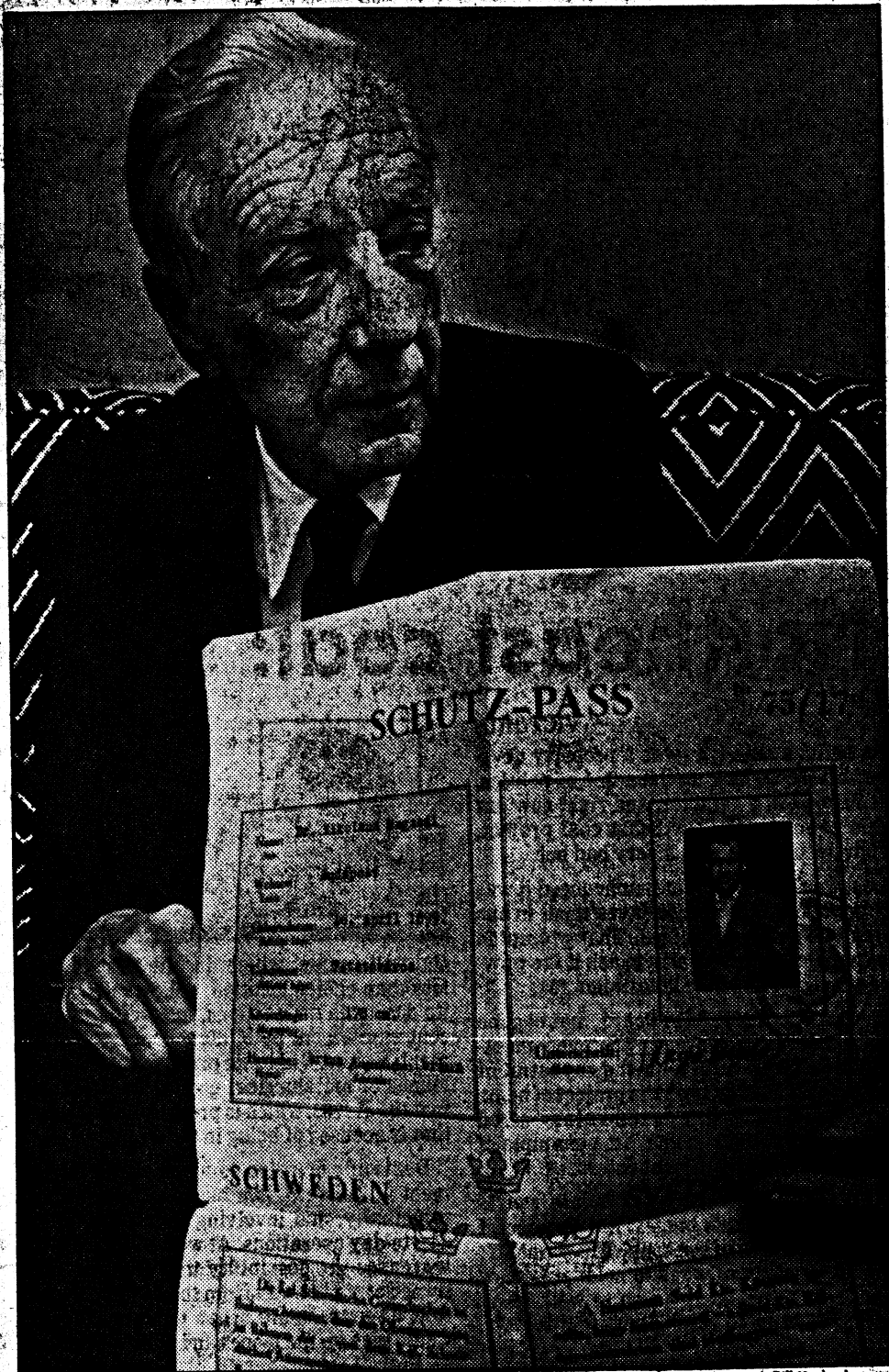
"We believe he is still alive," said Anger, who in 1979 left his position as Swedish ambassador to Canada so he could devote the rest of his life to "getting Raoul back."

Wallenberg, a member of a prominent family of bankers and industrialists, went to Budapest in 1944 at the request of the American War Refugees Board and the World Jewish Congress.

Representing neutral Sweden, Wallenberg, then 32, was asked to try and help Hungarian Jews escape. Supplied with money from the United States, Wallenberg bought buildings and draped them with Swedish flags as diplomatically protected territory.

"He was a man with great talent and imagination," said Anger, now 72. "He saw the documents (the Swedes were forging to protect Jews) and suggested improvements."

Anger, who is in Vancouver to participate in a dedication ceremony at Queen Elizabeth Park in honor of Wallenberg, produced one of the original documents (given to him after the war) and pointed to Wallenberg's signature in the corner.

PER ANGER . . . fake passport helped save a life

"That's how he became legendary," he said.

"Raoul was a very quiet man and very modest. But he yelled at Germans. He used their language.

"He used to go to railway stations and death marches to try and save people."

It has been established that 20,000 to 25,000 people with Wallenberg's protective passports survived the war in the Swedish houses. Another 75,000 people are believed to have survived partly as a result of the delivery of food and medical aid by the Swedes, Anger said.

File 1000 81/ 4
P 2 En 2

His Excellency Per Anger, Distinguished Guests, Ladies and Gentlemen.

I'm very proud and honoured to be here tonight, in Vancouver, on this very special occasion honouring a great hero, Raoul Wallenberg.

My name is Marta Fogel. I was born and raised in Budapest, Hungary, as I'm sure you can detect from my accent which I have been unable to lose, even after nearly 30 years of living ^{in Canada}. I came here from Toronto at the request of Mr. Erwin Nest, the assistance Executive Director of the Vancouver Canadian Jewish Congress. Mr. Nest learned about us being rescued by Raoul Wallenberg from Rabbi Daniel Siegel, whose secretary happens to be my daughter Susan. I have tried to be brief and to go back for over forty years to tell you how it happened.

In Budapest, life was very nice for Jewish people. We were supposed to be the most assimilated Jews of Europe. We spoke Hungarian and German at home and, even though we had Hebrew education in school, and went to the Temple on Shabbos and High Holidays, we were first of all Hungarians and very proud of it. If anti-semitism existed, we didn't want to know about it and lived a relatively sheltered life. Of course, my parents started to see the signs of Hitler in the middle and late thirties. There were restrictions - Jewish youth couldn't attend universities, many positions were out of the question for Jews. I remember that, as a child, seeing anyone in an army or police uniform made me frightened. I felt much easier in certain areas where I knew I was safe. At the school I went to, an all girl presbyterian scottish school with 80% Jewish attendance, all of my classmates were only children because of the fear of Hitler and the next war. People didn't want to have more than one child. In 1940, men were already taken to labour camps and many of them

never came back again. Luckily my father came back, but my beloved uncle was taken to Russia and froze to death near Stalingrad. We constantly listened to the Voice of America and Radio Free Europe, and my parents, ⁺grandparents were convinced that it would all be over very soon and that we could go back to our normal lives again.

I suppose it's always easier to hope for good things than bad ones. Well, they were wrong. As you know, Hungary was invaded by the Germans on March the 19th. of 1944, and even though I was only 12 years old at the time - I don't think I will ever forget that day. We lived on Theresa Ring in Pest, which was sort of midtown of Budapest. Looking out behind drawn curtains we saw the German tanks marching in on the roads of Pest. I remember my family crying and hugging each other in hopelessness and fear. Of course I cried too, not even being fully aware of what was happening.

Soon after, we had to leave our house and our valuables and move in to an apartment house marked with the yellow star where we were overcrowded - at least three families in one apartment. We had to sew on the yellow star on all our clothes. Our telephones were disconnected. We were only allowed to be on the street between 11 am to 5 pm. We lived in fear and misery. But everybody kept hoping because the Russians were so near and the Americans and the Britons were bombing the city nonstop. Our relatives from other small Hungarian towns were taken in cattlecars to unknown destinations. Men were taken to labourcamps, rumours were flying everywhere. We heard of people who were picked up during the night by the Gestapo and they never saw the daylight again. Families disappeared like that. Atrocities were committed everywhere,.

but we kept hoping that the Hungarian leader, Regent Horthy, sooner or later would capitulate to the Russians and then, they, together with the Allies would take the country to a ceasefire. Nothing like that happened. Instead on the 15th. of October, 1944, when Regent Horthy's peace declaration was broadcasted throughout the country and everybody thought it's all over and we are saved, all hell broke loose. The so called Arrow Cross Army, which consisted of the most dangerous, bloodiest Hungarian horde of terrorists, became the leaders of the country. It was a turmoil, a terrible nightmare. Before all this happened my parents were trying to obtain a Swiss or Papal Schutzpass (passport in English) but the greatest and most difficult wish was to own a Swedish schutzpass. Why a Swedish? Because the others gave you some protection, but none of them had the weight or the real protectiveness like a Swedish passport. It was the most respected among all of them. My parents tried every possible connection but it was hopeless. After the tragic day of Oct. the 15th, my father was taken away and we had to move out of the marked building because the Arrowcross were coming and going freely, collecting Jews - mostly women, children and elderly people - and taking them away to the ghetto, or shooting them right on the premises. We knew we had to escape from them. But how? My mother, grandparents and I found temporary shelter in my mother's uncle's place who was a skilled watchmaker, working for the Germans. In exchange he got protection from the Gestapo and Arrowcross for himself and his immediate family only. We stayed with them, crumpled up in a small apartment, but it was illegal and they constantly raided the building to find the ones who had no business being there and take them away to be killed. We knew that we had to move on before being discovered. In the meantime, my father, among thousands of men who were ordered to the sports arena in Budapest, was being driven on foot towards the Hungarian Austrian border. Many of them, who were sick, or frozen or just not able to go on, died on the road leading to Austria. When they couldn't keep

up any longer, they collapsed and were shot immediately by the Arrowcross guards. My father, who was 51 years old at the time, made it to Hegyeshalom, the border city between Hungary and Austria, without food or shelter. He wrote us a goodbye note from the border, which was smuggled back to Budapest by someone, but the note was crossed out and the other side of the postcard said: "I'm coming back, the Swedes are bringing us home on trucks. Hope to see you soon". What happened was that Mr. Wallenberg and probably Mr. Anger and a couple of other Swedish diplomats arrived at the border to rescue many Jews and asked the magic question, "who owns a Swedish passport, please stand to the side". Very few did. The next question was, "who was applying for a passport and hasn't received it yet?" Not too many. The third question was, "Who had a Swedish passport, but had it taken away from him, or torn up by the Arrowcross? My father had nothing to lose - only a ray of hope to escape death. He said he had one and this brave man brought him back to Budapest, back to a Swedish house with the Swedish flag flying on it on Pozsony Street 11. and we were able to join him there. My mother, my grandparents and myself were under Swedish protection at last. It protected us from the middle of November 1944, almost to the end of the war. Nearing the end there was no more protection for anybody, just a chance to survive among the naked corpses of children, women, elderly people along the shores of the blue Danube in the burning, war-torn capital of Hungary/Budapest. But thanks to Mr. Wallenberg, we survived. I am happy to say that my father, at age 92, is still alive with the memories of, and gratitude to, this courageous man. All five of us survived.

The Russian army liberated us on the 15th. of January, 1945. The battle was over. We thought we were free. Mr. Wallenberg, the hero, disappeared.

The man who had saved thousands of lives unselfishly, the Scarlet Pimpernel of the 20th. century, became a victim of the ruthless Soviet rulers. On one knows the answer why? Because the Soviets don't believe in answering questions regarding their regime or actions. I learned this the hard way. But this is another paragraph of my life. Our liberators became our oppressors. Maybe I have a chance to talk about it some other time. Right now, I'd like to thank the Swedish people for giving us their valiant son, Mr. Wallenberg, and the country herself who, after the war, took thousands of nearly dead people to Sweden to build them up again and gave them a chance for a new life

Thank you for listening.

87. J
P 2 E u I

Mountain Hemlock

In honour of

RAOUL WALLENBERG

(1912 -)

The Swedish Diplomat responsible
for saving tens of thousands of
Jewish lives in Hungary during
World War II.

His mission of mercy reminds us
that one man can make a difference.

Dedicated January 26th, 1986,
by Per Anger,
Director,
The Raoul Wallenberg Association
Swedish Ambassador to Canada (1976-1980)
Attache in Budapest (1942-1945)

Dr. 6
P 2 Eu I

Saturday, January 25th, 1986

Evening Address

1. Chairman of the evening: Dr. Graham Forst, Co-chairman of the Standing Committee on the Holocaust.
2. Introductory remarks: Dr. Robert Krell, Chairman of the Vancouver Holocaust Centre and Museum.
3. Eye-witness account: Mrs. Martha Fogel, Holocaust Survivor from Budapest, Hungary.
4. Introduction of Per Anger: Ulf Waldén, Swedish Consul in Vancouver.
5. Major address: Per Anger, Director of the Raoul Wallenberg Association and Founder of the Wallenberg Foundation.
6. Thank you: Susan Fogel, Member of the Second Generation Group of Vancouver.

Dedication Ceremony

In Praise of the Courage of

RAOUL WALLENBERG

Sunday January 26th, 1986

2:00 P.M.

Queen Elizabeth Park

Introduction: Master of Ceremonies: Samuel Znaimer, Chairman, Second Generation Group of Vancouver, B.C.

National Anthems: Sweden, Israel, Canada - sung by Alicia Kort.

Invocation: Professor William Nicholls, Department of Religious Studies, University of British Columbia.

Speeches: Alderman Marguerite Ford, on behalf of His Worship Mayor Michael Harcourt.

The Honorable Angus Ree, on behalf of the Right Honorable William Bennett, Premier of B.C.

The Honorable Robert Kaplan, on behalf of the Right Honorable John Turner, Leader of the Opposition and M.P., Vancouver Quadra, B.C.

The Honorable John Fraser, on behalf of the Prime Minister of Canada.

Unveiling: His Excellency Per Anger, Head of The Raoul Wallenberg Association and Swedish Ambassador to Canada 1976 - 1980 Attaché in Budapest, 1942 - 1945

Closing Prayers: Rabbi Wilfred Solomon, Rabbi, Beth Israel Congregation.

Acknowledgements: Pederson's Rentals, Merton R. Lechtzier Inc., Rai-Mar Ltd.

[REDACTED]

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
ELE

KOPIA TILL:

UTRMIN
KABS
POLCH
JULIN
POL 1

ATGÅRD:
Pol Juhlin/ee
MISO FN-del.
New York
86-02-17/ee

INK UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1986-02-17/14		
AVD	OF	REK
P	2	See

INKOM UD [REDACTED]

(POL)

FN-DELEGATIONEN NEW YORK

1986-02-14

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER SVEN JUHLIN, POLAVD

FRAAN GENERALKONSULATET NEW YORK

RE EVENTUELLT NYTT WALLENBERG-VITTNE

FORTS

RE EVENTUELLT NYTT WALLENBERG-VITTNE

EN UNG SVENSKA, SOM GAAR I BALETTSKOLA HAER I NEW YORK, HAR
SOEKT UPP MIG FOER ATT BERAETTA OM ETT MOETE HON HAR HAFT MED
EN EXILRYSS. DENNE UPPGER SIG HA EN FARBROR, SOM FOER NAAGRA
AAR SEDAN SATT I LAEGER I SIBIRIEN, DAER HAN PAASTAAR SIG HA
SAMMANTRAEFFAT MED RW. JAG FOERSOEKER FAA KONTAKT MED EXILRYSSEN
MED HJAELP AV DEN UNGA SVENSKAN. I VAENTAN PAA RESULTAT VORE
JAG TACKSAM FAA INFORMATION OM VI VET NAAGOT OM ETT LAEGER MED
NAMNET NIBRINSKI.

FAXEN

FN-DELEGATIONEN NEW YORK [REDACTED]

***** / TL

Feb. 11/3.86

Uppsala, den 8 februari 1986.

Ambassadör
Rune Nyström
Kungl. Utrikesdepartementet
Gustav Adolfs Torg 1
Box 161 21
103 23 Stockholm.

INK UTRIKESDEP		
Dnr... 39.1006...		
1986-02-11		
Avd	Gr	Mal
P	2	EC

Herr ambassadör,

Bes. per belegg

Pol

Vi är en grupp privatpersoner, som har ägnat vår fritid att gå igenom ett antal volymer av de offentliggjorda Raoul Wallenberg-dokumenten, för att försöka bringa klarhet i den försvunne diplomatens öde.

Under arbetets gång har vi även uppmärksammat andra fall av försvunna svenskar i Sovjetunionen.

Inför toppmötet i Genève vädjade vi till president Ronald Reagan och partichef Mikhail Gorbatsjov om att medverka till att klarhet om dessa fall skapades.

Vi informerade även pressen om vår aktion, vilket bl.a. resulterade i artiklar publicerade i Uppsala Nya Tidning och Sydsvenska Dagbladet.

Vi har till vår glädje erfarit, att Ni fått UD:s uppdrag att gå igenom Wallenberg-fallet. Naturligtvis är det intressant för oss att få reda på, hur Ni tänker gå tillväga. Kanske kan vi då efter vår blygsamma förmåga bidra med något.

Bl. a. har jag för egen del sammanställt en bibliografi över Raoul Wallenberg på c:a 150 maskinskrivna sidor.

Vi skulle därför sätta stort värde på, om Ni kunde komma till Uppsala och tala för 7-8 personer om bl.a. hur materialet kan organiseras. Möjligen skulle vi kunna detaljstudera något vittnesmål eller liknande.

Vi vore därför tacksamma, om Ni ville föreslå några alternativa vardagskvällar, då Ni kan ställa Er till förfogande för oss.

Med vänlig hälsning,

Eder tillgivne

Torsten HERNOD

Torsten HERNOD.

Adress:

Norrlandsgatan 42 B
752 29 Uppsala.

Deltagare i studiecirkeln om Raoul Wallenberg:

Janis Abolins, Fredrika Björklund, Thomas Carlsson, Curt Ekholm, Johan Gustafsson, Carl-Fredrik Hanzon, Torsten HERNOD, Jean-Claude Houdoin, Francesco W. Kovács, Lars Lundberg och Jörgen Lundquist.

[REDACTED]

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
CF

KOPIA TILL:
UTR MIN
KAB SEKR
POLCH
POL 1

ATGÅRD:
1986-01-26
Pae 1/Osvald/vel
Chr. tit

INK UTRIKESDEF		
Dnr...../.....		
1986-02-18 (2)		
Avd	Gr	Post
P	2	EU

INKOM UD [REDACTED]

AMBASSADEN MOSKVA

1986-02-17

UD STOCKHOLM

[REDACTED] FOER OSVALD, POL 1 FRAAN NILSSON.
DITT HBR 1986-02-10 AABEROPAS.

RE WALLENBERG-MANUSKRIFT.

POL

FORTS

RE WALLENBERG-MANUSKRIFT.

MITT ARBETE MED DET BESTAELLDA WALLENBERG-MANUSKRIFTET HAR ANVANCERAT EN SMULA, OCH SOM DET FOER NAERVARANDE SER UT KOMMER JAG ATT SAASOM OEVERENSKOMMET KUNNA LEVERERA ETT RAAUTKAST TILL 1 APRIL. VISS RESERVATION FAAR KANSKE GOERAS FOER FOERBEREDELSENA INFOER STATS MINISTERBESOEKET.

DEN BETALADA HEMRESA FOER MIG, SOM DU STAELLDE I UTSIKT I DITT HANDBREV, SKULLE JAG OENSKA INSKRAENKA TILL TVAA TJAENSTGOERINGS-DAGAR I STOCKHOLM SAMT TVAA NAETTERS BETALD HOTELLVISTELSE DAER.

JAG AER I STOCKHOLM 14-16 APRIL FOER RAPPORTOERSMOETET. HAERTILL SKULLE JAG SOM TJAENSTGOERINGS-DAGAR ONSKA RAEKNA TORS-DAGEN 17 OCH FREDAGEN 18 APRIL. DESSA SKULLE ANVAENDAS FOER FAKTAKONTROLL I WALLENBERG-ARKIVET SAMT DISKUSSION AV MANUSKRIFTET. JAG VORE DAERFOER TACKSAM, OM FOER RAPPORTOERSMOETET GJORD RESERVATION PAA HOTELL STOCKHOLM, NORRMALMSTORG, KUNDE FOERLAENGAS ATT AEVEN OMFATTA NAETTERNA 16/17 SAMT 17/18 APRIL. TACKSAM TELEGRAM DU D"ACCORD SAMT ATT HOTELLRESERVATIONEN FOERLAENGTS.

OERN

AMBASSADEN MOSKVA
 ++++++/ES

Pol/Kr S Julin/ee

Ärende

Eventuellt nytt Wallenbergvittne.

Datum

1986-02-17

Önr

Avd

P

Grupp

2

Mål

EU 1

Adress

FN-DELEGATIONEN NEW YORK DNR....

Ert

1986-02-17

Text För generalkonsul Faxén från Julin ang. eventuellt nytt Wallenbergvittne.

Något läger med namnet Nibrinski eller snarlikt finns inte i Wallenbergarkivet, ej heller i den detaljerade publikation Reise führer durch Gefängnisse und Konzentrationslager in der Sowjetunion av Avraham Shifrin. Jag tar likväl med intresse del av vad Du kan vaska fram från exilryssen i fråga.

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändningsort

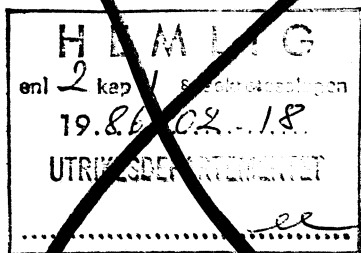
Sign

Politiska avdelningen

1986-02-18

Dnr	Avd	Grupp	Mål
			P 2 Eu I

Ex f k till:
Kabsek.
Polch.
Ch. Pol I
Julin

Ministern Lars-Åke Nilsson
MOSKVA

HEMLIG

Gordijevskij om Raoul Wallenberg
(5 bil.)

Broder,

Som Du torde ha erfarit från kabinettssekreteraren under hans senaste besök i Moskva har britterna i sina förhör med den avhoppade KGB-agenten Oleg Gordijevskij också tagit upp Raoul Wallenberg. För någon tid sedan fick jag också tillfälle att kortfattat orientera Thomas Bertelman härom när han var i Stockholm. Med tanke på frågans grannliga karaktär har alla delgivningar gjorts inom en begränsad krets.

./.

Jag översänder nu kopior av några PM och kryptomeddelanden som sammanfattar den hittillsvarande händelseutvecklingen och som torde tala för sig själva.

Innan vi tar ställning till det framtida tillvägagångssättet skulle det vara värdefullt att erfara dels hur Du ser på sakinnehållet i Gordijevskijs vittnesmål och de frågor som det ger upphov till, dels hur Du från Din egen horisont bedömer att man lämpligen går vidare.

Sven Julin

ee

Ifylles av postexp

Avsändt med

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

Avsändn datum

86-02-20

Sign

ee

UTRIKESDEPARTEMENTET
U-avdelningen
Bilaterala enheten
Handl: ds K Persson|sa, kabs

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1986-02-18	Utgå	U	11. A 0
49/			
022 P 2 Eu			

Herr Torsten Hernod
Norrländsgatan 42 B

752 29 UPPSALA

Svar på frågor om svensk u-landspolitik, Raoul Wallenberg m m

Bäste herr Hernod,

EJ INFÖRT.

Tack för Ert brev av den 7 januari 1986. Ni börjar med att ställa frågor angående den svenska u-landspolitiken.

1. Det svenska bilaterala utvecklingssamarbetet har under de senaste åren i allt högre utsträckning styrts till länderna i södra Afrika. Orsaken till detta är att dessa länders utvecklingsansträngningar förutom de sedvanliga u-landsproblemen nu alltmer drabbas av den sydafrikanska destabiliseringspolitiken. Detta föranleder svenska regeringen att visa sin solidaritet med dessa länder, vilket bl a tar sig uttryck i fördelningen av svenska biståndsmedel.

Av det totala bilaterala utvecklingssamarbetet genom SIDA 1985/86 beräknas att något mer än 40 % går till södra Afrika. Samarbetet sker genom direkt bistånd till regionala samarbetet i södra Afrika (SADCC), genom humanitärt bistånd i södra Afrika (bl a stöd till befrielseörelserna ANC och SWAPO), katastrofbistånd samt enskilda organisationer.

I den budgetproposition som regeringen lagt i dagarna föreslås att andelen ökas till 42 %.

Utöver det bilaterala utvecklingssamarbetet har vi ju också multilateralt biståndssamarbete och övriga u-landspolitiska insatser, t ex de s k u-krediterna. Även om en viss del av detta bistånd går till länderna i södra Afrika och befrielseörelserna där, dras andelen ned något om detta inkluderas.

2. Tredje världens skuldcrisis har under de senaste åren tagit sig alltmer alarmerande proportioner. Sam-

...|2

Ifylles av postexp

Avsänt med
☐ sv kurir
☐ utl kurir
☐ luftpost
☒ vanlig post

Avsändn datum

860218

Sign

tidigt som bistånd och annan kapitalöverföring till u-länderna stagnerar - och i många fall rent utav minskar - ökas dessa länders skuldbörda och - återbetalningar, vilket innebär att de blivit netto-exportörer av kapital.

För vissa länder antar skuldbördan näst intill oöverstigliga proportioner. För de afrikanska länderna söder om Sahara beräknas skulderna vara två till tre gånger större än regionens samlade årliga export av varor och tjänster. För flera av våra samarbetsländer, t ex Tanzania, Zambia och Moçambique, gäller att exporten knappt eller inte alls räcker till för att återbetala förfallna skulder.

Ett sjunkande dollarvärde skulle på två sätt något lindra skuldbördan. För det första måste u-länderna återbetala en stor del av sina lån i dollar, då de huvudsakligen är upplånade i den valutan. Om dollarn minskar i värde krävs inte lika mycket i egna valutan - om den inte är bunden till dollarn - eller annan utländsk valuta. För det andra är den amerikanska dollarns höga värde en följd av den höga räntan i USA. Skulle räntan sänkas ytterligare och därmed dollarn sjunka i värde - i och med att utländska kapital i inte lika hög utsträckning söker sig till amerikanska banker - skulle u-ländernas räntebetalningar minska i form av lägre ränta och lägre dollarvärde.

Vad beträffar frågan om Raoul Wallenbergs öde använder vi varje lägligt tillfälle att ta upp den med de sovjetiska myndigheterna. Senast skedde det vid mitt eget besök i Sovjetunionen i januari. Vi har vidare inför det besök statsministern i april skall avlägga i Sovjetunionen tagit upp ett stort antal enskilda humanitära fall med Sovjetunionens regering.

Pierre Schori

Avsändningsort

Pol/Julin/ml

Ärende

re Raoul Wallenberg

Datum

1986-02-19

Önr

Ärd

P

Grupp

2

Mål

Eu

Adress

AMBASSADEN LONDON Dnr...

POL

1986-02-19

Text

För ambassadören från Julin ang Raoul Wallenberg

Har nu vidarebefordrat relevant material till Lars-Åke Nilsson i Moskva för synpunkter. Återkommer.

CABINET

Ex till:

Julin

Ex. nr 86-02-19/12

Ifylles av telegramexpeditören

Ärendet

Sign

Stockholm den 20 februari 1986

51/023

P2 E-1

Pol

Herr Torsten HERNOD
Norrländsgatan 22 B
752 29 UP SALA

Wallenberg

Ärade Herr HERNOD,

Härmed har jag äran erkänna mottagandet av Edert
brev den 8 dennes. Jag uppskattar mycket Eder vänliga
inbjudan men är tyvärr inte i tillfälle att komma
till ett sammanträffande.

Med vänlig hälsning
Eder tillgivne

Rune Nyström

Rune Nyström

EXP 860220

RN.

RIKSPOLISSTYRELSEN
Säkerhetsavdelningen

Avsändare

Krinsp Arne Frisälv

Mottagare

Utrikesdepartementet
Dokumentationsenheten
Wilhelm Carlgren
Box 16121
103 23 STOCKHOLM

Datum

86-02-10

Antal ex

Sidnr

Vårt refnr

SA 449-101-86

Ert refnr

INOM SKRIVELSE AIDPÖLJIT

A

Ärende

Begäran om utlämnande av hemliga handlingar

Härmed översändes "ytterligare originalmaterial" vilka sannolikt åsyftades av byråchefen Danielsson.

Fotokopior av originalhandlingar:

Förhöret med Boris Björkelund sändes i sin helhet och det meddelande han lämnade den 14 oktober 1966.

Vidare sändes en PM över samtal med Pal Hornat, protokoll fört med ungerske flyktingen Paul Varju samt protokoll med f d ungerske medborgaren Gustav Nowak.

Det översända materialet får behållas.

Stockholm som ovan

Kent Robert
Polisintendent

Anne Frisälv

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 41/013		
1986-02-24		
AVD. P	GR 2	MÅL I

Skyddspolisen

Hänvisning till:

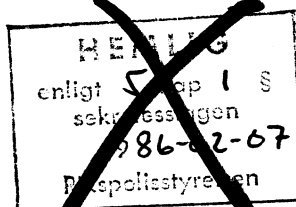
HA 211, 155 av B.B.

Reklamtecknare Boris Björkelunds
återkomst till Finland från
Sovjetunionen.

Fotokopia

Likheten med original bestyrkes

Amfjale

4/SK/KS

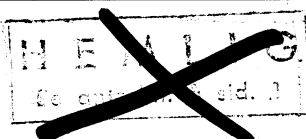
2966/14

Den 15 november 1955 kl. 11 utlämnade de sovjetiska myndigheterna i Vainikkala till de finska gränsmyndigheterna finske medborgaren reklamtecknare Boris Björkelund, som den 21 april 1945 i Helsingfors överlämnats till Sovjetunionens myndigheter.

Med ledning av det förhandenvarande kallades Boris Björkelund till skyddspolisens huvudavdelning, där vid förhör, som hölls av överdetektiv Aaro Paavola med detektiv Torsten Westberg närvarande samt tjänstgörande som tolk, följande framgick:

Reklamtecknare Boris Björkelund uppgav, att han föddes den 20 september 1893 i Kyrkslätt som barn inom äktenskapet mellan den nu redan framlidne sjökaptenen Valdemar Björkelund och hans maka Valentina, född Stenberg. Han uppgav vidare att han var kyrkobokförd i Helsingfors privata grekisk-katolska församling, att han bodde på Gräsviksgatan 6 B 40, att han ingått sitt första äktenskap år 1917 med Maria Horvathi, född Nemser, från vilken han fick laglig skilsmässa år 1927 eller 1928. I detta äktenskap har den förhörde sonen Vadin Björkelund, född år 1928. Sonen har varit i moderns vård. Den förhörde ingick sitt andra äktenskap år 1932 med Irina, född von Raubach, född 21.4 1908. I detta äktenskap finns inga barn.

Sin tidigaste barndom hade den förhörde tillbringat hos sina föräldrar i Kyrkslätt, men då han var sju år gammal hade hans föräldrar flyttat för att bosätta sig i Petersburg, där hans far hade fått anställning vid en klareringsfirma. I Petersburg hade den förhörde som tolvåring börjat i en ryskspråkig realskola, som var femårig, varefter han år 1912 som finsk stipendiat hade kommit in på sjökadett-

2966 / 15

skolan, som fanns i Petersburg. Efter att ha avslutat sjökadettkursen hade han år 1915 blivit befördrad till löjtnant, varefter han hade tjänstgjort på en pansarbåt som hette Petropavlovski och deltagit i första världskriget.

Efter att ha lämnat armén i maj 1917 hade den förhörde bott hos sina föräldrar i Petersburg och samma år ingått äktenskap med sin första fru. Under revolutionen och under det finska inbördeskriget hade den förhörde tillsammans med Verner Parviainen smugglat underrättelsematerial från Ryssland till Finland och här levererat det till de vita. Efter det att revolutionen upphört hade den förhörde varit utan anställning, tills man hade grundat ett finskt konsulat i Petersburg år 1921. Verner Parviainen hade till namnet varit anställd vid konsulatet men i verkligheten var han vid försvarsmakternas huvudstab, och även den förhörde hade till namnet blivit anställd vid konsulatet, men officiellt hade han varit huvudstabens spanare. På hösten år 1921 hade konsul Enckell räddat den förhörde och Parviainen från att åka fast, och saken hade ordnats på så vis, att båda hade flyttat till Helsingfors och här hade man gett dem diplomatpass. Nu hade de övergått till att resa som kurirer mellan Helsingfors och Petersburg och att sköta underrättelseuppgifter på dessa resor. Den förhördes hustru var alltjämt bosatt i Petersburg.

Detta hade fortgått till augusti 1922, då Parviainens grupp hade avslöjats i Petersburg och åtminstone två av Parviainens män hade blivit skjutna, och ett flertal fått långtidsdomar. Några av den förhördes medhjälpare hade samtidigt gripits, men de hade dock frigetts utan dom. Däremot hade den förhördes hustru häktats och hon hade fått en dom på fem år av det skälet, att hon hade känt till Parviainens sysselsättning och inte anmält detta till myndigheterna. Den förhörde hustru hade likväl frigivits år 1925 efter att ha avtjänat 2 1/2 år och genom myndigheternas försorg förpassats till Finland.

Den förhörde påpekade, att han i sitt första äktenskap haft en dotter vid namn Inna, som fötts år 1918 men som avlidit år 1923, vid den tid, då den förhördes hustru hade suttit i fängelse.

Efter avslöjandet av Parviainen hade den förhörde alltjämt varit i tjänst vid huvudstaben på spanarlinjen, vilka uppgifter han hade skött från hemlandet. År 1928 hade han varit på studieresa i Paris under fyra månaders tid, ty han hade börjat studera reklamteknaryrket. Den förhördes vakans på huvudstaben hade varit civiltjänstemannavakans med månadslön, och han hade inte haft någon soldatrang. År 1932 hade den förhörde för första gången bett om befrielse från sina uppdrag, men hans överordnade hade pratat omkull honom och förbindelsen med huvudstaben hade utan förändringar fortlöpt till år 1938. De överordnade hade under tiden växlat, och den förhörde hade varje år försökt bli löst från tjänsten, men man hade alltid lyckats övertala honom. År 1938 hade han på allvar bestämt att lämna sin uppgift, då han redan tröttnat på den, och då han talat om saken med de över-

~~HEMSTÄLLIG~~
sid. 1

2966 / 16

(hade köpt)

ordnade, hade dessa förstått saken och han hade beviljats avsked och man en värdefull minnesgåva åt honom. Sedan dess har den förhörde ej haft någon förbindelse med huvudstaben. Sedan han fått avsked från huvudstaben hade han helt och hållet konventrerat sig på reklamtecknaryrket, som han redan från början av år 1928 hade haft som bisysselsättning. Han hade haft ävta med ungefär 30 affärer att sköta deras reklamarbet. Reklamarbetet hade fortgått till år 1941, då arbetena minskat som en följd av kriget, och den förhörde hade år 1942 startat en antikvitetsaffär, Combe Oy, som varit belägen på Annegatan 8. Den förhörde hade skött denna affär ända tills dess att han den 21 april 1945 kl. 2.00 hade arresterats i sin bostad och som arresterad förts till statspolisen.

Den förhörde önskar nämna, att hållbarheten i hans tidigare berättelse kan intygas bl.a. general Malmberg, överste Kärkkäinen, förre ävdelningschefen Penttilä och av Salakorpi, som arbetat inom huvudstabens aktiva underrättelsetjänst samt av general Sihvo. Puschkaroff som nu återsäntskänner också till hans förehavanden. Som lön hade man vid huvudstaben betakat 4.000 mark per månad åt den förhörde. Efter det att han hade börjat arbeta som självständig företagare hade hans inkomst varit omkring 6.000 - 7.000 mark i månaden. Den förhörde säger sig aldrig ha tillhört någon politisk organisation, men hans verksamhet hade alltid riktat sig mot kommunisterna och hans ståndpunkt är alltjämt densamma. Han har aldrig tillhört någon rysk organisation, fast man i Sovjetunionen nu har gjort gällande, att han tillhört någon sorts rysk terrororganisation. Den förhörde har inte ens känt till att en sådan organisation existerade. År 1942 hade den förhörde anslutit sig till skyddskåristernas organisation och tillhört den ända till den upphörde. Den förhörde hade gått med i den ryska klubben huvudsakligen av det skälet, att man där hade fått rätter, som tillagades på ryskt vis och som man ej fått någon annanstans, och som han särskilt tyckt om.

Enligt egen uppgift har den förhörde inte straffats för något brott i Finland.

Fängelser, i vilka den förhörde under tiden i Sovjetunionen hade suttit:

- I Moskva Lubjanka fängelset 21.4. 1945 - 23.4. 1945
- " " " Lefortova " " 23.4. 1945 - oktober 1945
- " " " Butirka " " fr.oktobber 1945 - till december 1945
- I ett fångläger vid namn Vjotlag beläget 400 kilometer nordost om Kirov från december 1945 - till november 1947.
- I Leningrad i fängelset Spalernaja från november 1947 - till juli 1948.
- I Moskva i fängelset Lefortova från juli 1948 - oktober 1948.
- (Juta?) fänglar
Intäktsgret för politiska från oktober 1948 - till september 1949.
- I Vladimirs fångläger från september 1949 - till januari 1950.
- I Moskva i Lefortova fängelset från januari 1950 - till augusti 1950.
- I ett fångelse, vid namn Suhanofka (tidigare nunnekloster) beläget 40 kilometer sydost om Moskva från augusti 1950 - till december 1950.
- I Moskva i fängelset Lefortova från december 1950 - till februari 1951.
- I Moskva i fängelset Butirka från februari 1951 - till mars 1951.
- I fängelset Lubjanka från mars 1951 - till maj 1951.
- I Moskva i fängelset Butirka från maj 1951 - till juni 1951.

I Taishets korrektionsläger från juni 1951 - till februari 1952.

I fängelset Spalernaja från februari 1952 - till mars 1952.

I Taishets korrektionsläger från mars 1952 - till mars 1955.

I Resote-lägret, som är beläget på Krasnojarkområdet från mars 1955 - till juli 1955.

I samma trakt i läger nummer 3 från juli 1955 - augusti 1955.

I Potma-lägret från augusti 1955 - till september 1955.

I Dubrova-lägret från september 1955 - till oktober 1955.

I Potma-lägret från oktober 1955 ungefär 10 dygn.

I Bykova i marskalk Paulus'villa från oktober - till 13 november 1955.

Om sin arrestering och om den därpå följande fängelsetidens händelser i Sovjetunionen berättade den förhörde följande:

Den 21 april 1945 inemot klockan 2-2 på natten, då den förhörde gått och lagt sig, hade man knackat på dörren till hans bostad, varvid den förhörde hade gått för att ta reda på, vilka de som trängde sig in var. Då hade man bakom dörren uppgivit, att de som ville in var representanter för polismyndigheten, varvid den förhörde hade öppnat dörren för dem. Först hade civilklädda polismän kommit in och efter dem uniformsklädda, vilka hade varit beväpnade med maskinpistoler. De civilklädda polismännen hade förklarat för den förhörde, att de skulle göra hushållsundersökning i dennes bostad, varvid den förhörde hade bett att få se ordern. Då hade polismännen visat sina tjänstebrickor och sagt, att det räckte, samt omedelbart börjat undersökningen. Bostaden hade grundligt undersökts, och polismännen hade från olika ställen bemäktigat sig den förhörde tillhörande samt i hans ägo varande främmande värde- och andra föremål samt en särskild mängd papper, över vilka en förteckning gjorts i slutet av detta protokoll. Undersökningen hade varat i ungefär två timmar, och då den avslutats hade polismännen befallt den förhörde att följa med för att klargöra saker och ting. Den förhörde hade förts till Bangatan 12 med en bil, som väntat framför hans bostad. Här hade den förhörde placerats i arrestantcell, varifrån han likväl hämtats efter ungefär en halvtimme och förts till ett rum, där Unto Boman var före honom, vilken han ej känt tidigare. Här hade den förhörde och Unto Boman länkats ihop med handbojor, varefter de förts till den på gården väntande "Svarta Maja", där en rysk officer suttit och två ryska soldater, beväpnade med maskinpistoler. Officeren hade genombjudit dem att samtala i sensenellen. Till samma bil hade vidare förts följande häktade personer: Dobrovolskij, Verigin, Kusnetzoff och Bystrejevskij, samt möjligen också några andra, vilkas namn den förhörde ej förmår minnas. Avfärden från Bangatan hade inträffat vid åttatiden och de hade förts till Malm flygfält, där de häktade i början hade placerats i en liten byggnad, där man hade hållit upprepade häktningsföreläsningar. Härifrån hade de häktade i grupper om 6-8 man förts till särskilda transportmaskiner, med vilka de förts till Moskva. Avfärden från Malm hade skett omkring klockan 9.00. Mellanlandning hade gjorts i Leningrad, där man hade dröjt omkring ett par timmar. Till Moskva hade man anlänt vid 17.00-tiden, och de häktade hade omedelbart med transportbilar överförts till fängelset Ljubjanka.

~~SECRET~~

2966 / 18 5

I fängelset Lubjanka hade den förhörde placerats i en liten skrub, där det hade funnits ett litet bord och en stol. Här hade han fallit i sömn ~~st~~ sittande läge, ty det var ej utrymme att lägga sig. Den förhörde hade blivit kvar i skrubben i två dygn, och under den tiden hade inga förhör hållits. Innan skrubben stängts hade man underkastat honom en grundlig kroppsvisitation, vid vilken undersökning man tagit ifrån honom alla föremål frånsett kläderna. Möjligen den tredje natten hade han överförs till fängelset Lefortova, där han hade placerats i en större, tom cell. Här hade han tänkt sträcka ut sig, men en tjugoårig kvinna hade genast kommit in i cellen och befallt honom att dra ned byxorna och undersökt, av vilket ~~kän~~ den förhörde var. Efter detta hade den förhörde fått sova i ro på natten. Följande morgon kl. 10.00 hade man fört honom till det första förhöret. Förhørsledare hade varit dåvarande majoren, senare överste Rumin, vilken i samband med Berija-händelsen hade blivit avrättad. Den andre förhørsledaren hade varit överstelöjtnant Gerasimoff. Förhören hade fortsatt oavbrutet på nätter och dagar, bortsett från några mindre pauser, fram till den 14 september 1945. Vid förhören hade man ej använt någon kroppslig påtryckning men däremot så mycket mer själslig påtryckning. Vanligtvis hade man förts till förhören på morgonen en halvtimme för frukost och förhöret hade sedan vanligtvis fortsatt fram till klockan 17.00, varvid den förhörde efter att ha återkommit till cellen hade fått frukost och middag vid samma tid. Efter detta var man tvungen att sitta i cellen till klockan 22, varefter man fått gå och lägga sig. Då den förhörde just hade somnat in hade en vakt kommit för att väcka honom, och åter hade han förts ~~att bli~~ förhörd, varvid förhöret vanligtvis hade varat ända till klockan 5.00.

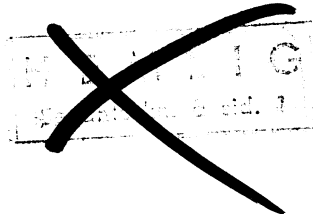
På den första förhörsdagen hade förhørsledarna ^{polisens} skrikit åt den förhörde och anklagat honom för att ha varit i Stats- och huvudstabens tjänst samt att ~~med~~ sina upplysningar bistått amerikaner, engelsmän, fransmän, japaner och tyskar. Förhørsledarna hade uppmanat den förhörde att berätta allt, ty de hade sagt sig vara ^{helst} underkundiga om saker och ting. Anklagelserna hade kommit i massor, och den förhörde hade inte blivit ordentligt på det klara med, vad förhørsledarna sist och slutligen velat veta. Så småningom hade anklagelserna ^{även} mattats av och utlandet hade lämnats därhän samt för någon tid förhållandet till statspolisen och man hade koncentrerat sig uteslutande på frågan med huvudstaben, som hade varit det viktigaste ända fram till slutet. Då hade man försökt klargöra ^{i sin helhet} huvudstabens verksamhet, samt särskilt den underrättelseverksamhet som bedrivits av den och den förhördes del i denna underrättelsetjänst. Den förhörde sade att han förklarat, att en sådan underrättelseverksamhet möjligen genom huvudstabens försorg hade bedrivits, men att han ej känner till mer än det, vad han själv för egen del under åren 1921-1922 och 1923 gjort, då han arbetade som kurir mellan Helsingfors och Leningrad. Under den tid, som följde ~~efter~~ detta hade han själv bara läst tidningar vid

huvudstaben och på detta sätt där skött sina uppgifter. Då han så lunda nekat till att han efter år 1923 haft något som helst att göra med underrättelseverksamheten, hade man ställt honom inför ett faktum, som hade inträffat år 1928. Händelsen hade varit följande: Den förhörde hade till huvudstaben fört en man vid namn Bukajeff, som var villig att resa på rekognosceringsresa till Sovjetunionen. Bukajeff hade också genom Salakorpis försorg blivit sänd till Sovjetunionen, men Bukajeff hade, innan han reste berättat om sin avresa till en f.d. tsargeneral Juseljan, vilken hade varit en hantlangare och avslöjat Bukajeffs ankomst för bolsjevikerna, och sålunda hade Bukajeff genast häktats så fort han överskridit gränsen. Vid förhören hade Bukajeff berättat att han blivit sänd genom Björkelunds försorg och att han av denne fått ett av de vapen han hade med sig, något som likväl ej varit fallet. Bukajeff hade senare blivit avrättad i Sovjetunionen. I detta fall hade den förhörde måst berätta sanning och han hade förklarat, att Bukajeff inte begett sig på resa genom hans försorg, utan han hade endast anmält för huvudstaben, att Bukajeff var villig att ge sig ut på en sådan resa. Den förhörde hade också måst uppge namnen på de personer, med vilka han hade haft förbindelse då han var kurir men som han visste redan var döda. Då förhørsledarna sedan undersökt dessas personliga förhållanden och senare meddelat honom, att vederbörande redan dött, hade han låtsats bli mycket förvånad och jämrat sig, att så är då människans liv kort och har nu den också dött.

(polisen)

Under förhörstiden hade den förhörde ett flertal gånger måst konstatera, att Stats- hade lämnat LVK sådana papper, som var graverande för honom, ty då han hade nekat till de saker som förelades honom, hade man slängt ^{Stattpolisens} rapport framför honom eller ~~en~~ skrivelse om ifrågavarande sak, och då hade inte annat hjälpt än att berätta sanningen. Inte en enda av huvudstabens rapporter eller skrivelser hade visats för honom varför LVK tydligen ej kunnat bemäktiga sig dem. Då förhören i september slutförts, hade den förhörde blivit kvar ända till oktober i Lefortovas fängelse, men han hade sedan överförs till fängelset Butirka. I slutet av november hade den förhörde förts till en officers rum, där han hade dömts till 10 år i fängelse enligt Sovjetunionens brottslag 58 §: 4.6.8. och med stöd av moment 11. Officeren hade på samma gång meddelat, att om den förhörde ej var nöjd med domen, kunde han hänvända sig till högre instans med klagomål, på vilket den förhörde hade svarat, att han ej var glad över sin dom men att han ej heller skulle överklaga den, då han visste, att det ej var någon nytta med klagomål.

Den 24 december 1945 hade den förhörde skickats från Moskva till arbetslägret Vjatlag, beläget ungefär 400 kilometer nordost om Kirov, dit han anlant 1.1. 1946. Lägret var ett skogsarbetsläger, men den förhörde hade ej behövt delta i skogsarbetena, utan han hade sörjt för städningen i barackerna, hjälpt till i köket med mera liknande uppgifter. På lägret hade han insjuknat i gulsot men det oaktat hade han ej placerats på sjukhus, utan sjukdomen hade gått över av sig själv.

2960/20 7

Genast i början, då den förhörde hade kommit till lägret Vjatlag, hade han skrivit till sin hustru och smugglat breven till posten. Att skicka breven hade gått till så, att frigivna fångar, som arbetade i lägret och som bodde utanför lägret, hade fört breven till posten. Från detta läger hade han alltsomallt skrivit 16 brev, av vilka åtta hade kommit fram. Den förhörde hade enlägt vad han mindes fått åtta brev av sin hustru och tre paket. Att dessa brev och paket kommit fram var möjligt av den orsaken, att lägerledningen ej hade känt till, att han ej haft rätt att skriva. Då lägrets politiska ledning hade riktat sig uppmärksamhet mot det, att den förhörde hade fått paket från utlandet, började man forska i saken och fick klart för sig, att han i hemlighet stått i brevväxling med sina anhöriga, varvid han blivit dömd till tre månaders straff i arrest. Hans insjuknande hade inträffat just under tiden i arresten, varpå det berodde, att han ej förts till sjukhus. Post som den förhördes hustru skickat hade kommit fram genom den lagliga postens förmedling. Efter att ha undergått bestraffningen hade den förhörde ej skrivit mera och ej heller fått någon post.

i arrest

Efter att ha frigivits från ~~arrest~~ bestraffningen hade den förhörde överförs till ett läger för de svåraste kriminella brottslingarna, där i första hand brottslingar, som avtjänade straff för begångna mord suttit. I detta läger hade ^{varit} det ungefär 1500 fångar, av vilka endast 300 varit arbetsfugliga. Förhållandena på detta läger hade varit ytterst eländiga, ty fångarnas klädsel hade varit under all kritik samt maten svag och otillräcklig. Barackerna hade nog varit rena, något som i första hand hade berott på fångarnas egen verksamhet. På detta läger hade den förhörde främslat tavlor, som sedan sålts i Moskva och de medel, som kom in genom dem, hade använts allmänt för fånglägret. Själv hade den förhörde inte fått någon direkt nytta av dem.

På grund av bristen på mat och födans ensidighet hade den förhörde på detta läger insjuknat i skörbjugg och fått ödem, varför hans ben hade svällt upp, och då han vände sig till läkare, hade de sagt, att han bara lider av vitaminbrist men att de ej kan hjälpa, då de ej har vitaminer.

I början på november 1947 hade man meddelat den förhörde, att han skulle komma att bli skickad till Leningrad, varifrån han skulle vidare till sitt hemland. Det hade ej varit tal om någon benådning i samband med detta. Man hade så ^{be-}gett sig på resa den 15 november och den förhörde hade under de sista dagarna av samma månad kommit till Leningrad, där han hade placerats i Spälnernajas inre fängelse, i ensamcell. Här hade han fått vara i två veckor utan att någon ens kom och pratade med honom. Efter detta hade man meddelat honom, att hans fall på nytt i sin helhet skulle utsättas för granskning. Hans förhørsledare hade nu blivit major Rybakoff, major Aleksandroff och två sjöofficerare, vilkas namn den förhörde ej vet, men den ene hade varit jude. Ledare för förhørsledarna hade varit generalmajor Muhin, som den förhörde en gång hade råkat besöka. Vid dessa förhör hade man uteslutande koncentrerat sig på att granska

~~SECRET~~

2966 / 21 8

den förhördes verksamhet då han var i tjänst vid huvudstaben. Särskilt noga hade man undersökt hans verksamhet under åren 1921-1923 och man strävade att fylla ut de luckor, som hade lämnats vid de tidigare förhören. Alla de saker, som tidigare hade klargjorts, gick man åter igenom, och den förhörde hade hållit fast vid sina tidigare berättelser, men i den mån som förhörledarna hade förmått framlägga nya konkreta bevis mot honom, hade han berättat sanningsenligt om saken. Bland annat hade han i tiden värvat Leningrads soldatdistrikts stabschef Aleksandroff, med vilken han sedan stått i hemlig brevväxling. Denna brevväxling hade lagts fram för honom, varvid han öppet hade erkänt saken.

Förhørsledarna hade berättat, att Aleksandroff hade fört de brev, som den förhörde hade sänt, raka vägen till GPU. ^{ännu}

Dessa förhör hade slutat vid slutet av maj 1948, och den förhörde hade blivit kvar i samma fängelse i ensamcell till juli, då han överförts till Moskva. Bemötandet i Spalernaja-fängelset hade varit synnerligen bra och där hade han fått tillräckligt med mat samt hade han också i övrigt blivit väl omhändertagen.

I Moskva hade den förhörde blivit placerad i Lefortova-fängelset, där han efter det att en vecka gått hade förts till samtal med major Novoseloff. Majoren hade haft alla i Leningrad förda förhørsprotokoll i sin ägo och denne hade sagt, att de ej riktigt behagat herrarna samt framkastat, att den förhörde själv skulle fylla i dem. Då den förhörde hade påpekat, att förhören hade gjorts sakligt och att allt sanningsenligt hade införts i protokollen, hade majoren sagt, att han då själv måste sätta igång och rätta dem. Majoren hade också sedan börjat utforma protokoll och växlat ord och ordvändningar så, att saken också i många fall hade blivit annorlunda. Denna genomgång av protokollen hade varat i tre månader, och majoren hade inte hållit några egentliga förhör under hela tiden utan hans arbete hade varit någon sorts stiliseringsarbete och den förhörde måste hela tiden vara närvarande. Efter stiliseringsarbetet hade den förhörde skrivit under förhørsprotokollen.

Ungefär en vecka efter det protokollen undertecknats hade den förhörde överförts till Inta fängläger via Kirovs organisationsläger. Han hade anlänt till Inta-lägr den 24 november. På detta läger hade han hela tiden arbetat på lägre kulturavdelning och målat tavlor och plakater. Inta-lägr var ett politiskt fängläger, som omfattade ett flertal underlydande läger. På detta läger hade det varit ungefär 5.500 fångar, alla av olika nationaliteter, men några få ryssar, och också de hade varit professorer främst, ministrar, ingenjörer, diplomater och ämbetsmän. Förhållandena på lägrt hade varit medelgod, om också kläderna för den förhördes vidkommande lämnade mycket övrigt att önska.

Den 9 september 1949 ^{resan} hade man meddelat den förhörde, att han skulle överföras till Moskva, men under ~~resan~~ dit hade han tagits ut ur transporten och förts till Vladimir-fängelset. I fängelset hade han placerats i allmän cell, i vilken sammanlagt 14 fångar suttit. Här hade man ej förhört honom och han hade inte ens förts till någon funktionär.

Den 28 januari hade den förhörde skickats på transport till Moskva, där han åter

HEMSTÄLLIG
So. 1950

2966 22

hade placerats i Lefortova-fängelset. Till en början hade den förhörde varit en månad i ensamcell, varefter han hade förts till samtal med kapten Kusnetsov. Kusnetsov hade meddelat den förhörde, att man skulle börja undersökningarna från början och att det vore bäst för honom att nu berätta sanningen. Den förhörde ha sagt, att han redan tidigare hade berättat ärligt om allt, och att han inte har^{mer} något att tillägga. Om förhørsledaren skulle ha haft några bevis mot honom, skulle man nog kunna samtala om dem efter det att han hade hört, om de stämde och om de var sannolika. På detta hade Kusnetsov genmält, att det var gagnlöst för den förhörde att neka, ty de kände till allt om den förhördes ~~sak~~ och berättat, att de hade Finland fullt med spanare, vilka berättade allt för dem. Herr Iislerkin går varje dag och besöker den förhördes fru och de vet, hur många sockerbitar T.ex. Matrosoff tar i sitt morgonte. Då något samförstånd ej uppstått hade Kusnetsov befallt den förhörde att gå till sin cell för att under ett par veckor fundera på saken. Då två veckor gått hade han på nytt blivit förd till Kusnetsov. Då nu ej heller något samförstånd uppstått hade denne åter befallt den förhörde att tänka över det ett par veckor, och detta hade fortgått ända till senare hälften i februari.

Under besöken hos Kusnetsov hade denne för den förhörde visat en stor mängd fotografier av olika personer och frågat, om den förhörde känner dem. Av dessa bilder hade två framkallats vid Tenhovaara fotoateljé i Helsingfors. Av de personer, som framträdde på bilderna, hade han känt igen den i Tenhovaara fotoateljé fotograferade fru Lavasin, tidigare Sklaver, som i tiden hade tjänstgjort vid huvudstaben och som den förhörde visste hade gått över gränsen ett flertal gånger i huvudsta- ärenden. Den andra Tenhovaara-korten hade också föreställt en kvinna, som den förhörde sade sig ha sett ibland på Ryska klubben men han vet ej dennas namn. Likväl hade han förnekat att han kände ifrågavarande personer.

En gång hade Kusnetsov visat ett fotografi för honom som föreställde tobakshandla- re Bugnali, och frågat, om den förhörde känner denne. Då den förhörde hade sagt sig känna Bugnali hade Kusnetsov sagt, att denne var i Intelligent Service-tjänst och hade börjat fråga ut honom, vad den förhörde visste om Bugnali. Den förhörde hade sagt, att han ej var bättre insatt i ~~XXXX~~ ^{dennes förhållanden} men att han ibland hade träffat mannen på gatan och att han bara känner honom till utseendet.

Vid slutet av april i 1950 hade man skrivit kopia på de tidigare förhørsproto- kollen, där man en smula ändrat på ordföljden. Dessa protokoll hade den förhörde åter skrivit under, varefter han fått vara i fred till den 2 augusti 1950, då han hade överförts till ett fängelse vid namn Suhanofka, beläget ungefär 40 kilometer längre bort, som tidigare hade varit nunnekloster. I början hade den förhörde varit två månader i ensamcell, och man hade inte förhört honom under denna tid. I cellen hade väggar, golv och tak varit av betong, likaså hade bord och stol varit av betong, sängen hade varit uppfällbar i betonväggen. Under hela tiden hade den

förhörde inte ens fått gå omkring. Man hade gett ^{mat-} honom till mat ^{mat-} 600 gram bröd och en sockerbit i dygnet, till frukost tre ^{mat-} skedar gröt och tre ^{mat-} skedar soppa, till kvällsmat tre ^{mat-} skedar gröt. På grund av detta hade den förhördes allmäntillstånd märkbart försämrats och han hade magrat så, att han var bara skinn och ben.

Efter två månader hade man fört honom till major Novoseloff, som då han såg honom hade frågat den förhörde, om han var sjuk. Den förhörde hade svarat: "Skämta inte, major, ni ser ju, att man ämnar låta mig svälta ihjäl, men majoren ser ut att må bra." Majoren hade lagt mycket på hullet sedan det sista sammanträffandet. Sedan hade majoren frågat, hur den förhördes sak hade framskridit och då han hade fått svaret, att man stampade på samma ställe, hade majoren meddelat, att han nu hade fått som uppgift att klarlägga den förhördes sak och att man nu skulle börja allt från början. Likväl hade han nu placerats i en annan större cell, där generallöjtnant Karatkoff och f.d. kommandören av I klass i estniska flottan, kapten Sandbankka, satt. Nu hade den förhörde fått tillräckligt med mat, trots att den även varit rätt dålig. Karatkoff och Sandbankka hade hjälpt honom så, att han efter en månad hade hämtat sig avsevärt och efter förhållandena mått väl. Major Novoseloff hade likväl inte börjat några egentliga förhör i detta fängelse, men den förhörde hade efter en månad på nytt kommit i samspråk med Novoseloff. Denne hade samtalat med honom endast om allmänna världshändelser. Den 13 december hade den förhörde åter flyttats tillbaka till Lefortova-fängelset. Då han hade frågat om orsaken till förflyttningen av Novoseloff, ^{hade denne svarat} att alla flyttar till vintern från landet till staden.

Lefortova-fängelset hade major Novoseloff börjat förhören från början, och det hade gått till så, att den förhörde och majoren hade talat om sakerna ett par dagar. Den tredje dagen hade majoren skrivit med detta som grund och så här hade förhören varat ända till senare hälften av februari 1951. Enligt vad den förhörde mindes hade den 28 februari till Lefortova-fängelset kommit chefen för Sovjetunionens kontraspionage, överste Abanasenko, som hade kallat den förhörde till samtal, vid vilket även major Novoseloff hade varit närvarande. Överste Abanasenko hade börjat förklara för den förhörde, att den förhörde nu hade en tioårsdom, som skulle upphöra år 1955, men att de ej skulle kunna släppa honom fri, ty då har säkert redan ett nytt krig börjat och hela tiden efter detta skulle den förhörde verka mot dem. Av denna orsak skulle de komma att få fem år till för den förhörde. Abanasenko hade sagt, ~~satt~~ ^{att} den förhörde under denna tid ej ändrat sin hållning samt att han hade kritiserat Sovjetunionens förhållanden, omständigheter som nog räckte för en dom på fem år, men den förhörde skulle komma att erkänna dessa anklagelser, i annat fall skulle de tvingas börja ^{skaffa} ~~söka~~ bevis mot honom och det skulle vara ett tidsödande arbete, varför det skulle vara bättre, att den förhörde skrev under och erkände dessa anklagelser. Den förhörde hade svarat översten, att han redan är en så gammal man, att man inte kan få hans hållning att

förhörde inte ens fått gå omkring. Man hade gett åt honom till mat 600 gram bröd och en sockerbit i dygnet, till frukost tre ^{mat-}skedar gröt och tre ^{mat-}skedar soppa, till kvällsmat tre ^{mat-}skedar gröt. På grund av detta hade den förhördes allmäntillstånd märkbart försämrats och han hade magrat så, att han var bara skinn och ben.

Efter två månader hade man fört honom till major Novoseloff, som då han såg honom hade frågat den förhörde, om han var sjuk. Den förhörde hade svarat: "Skämta inte, major, ni ser ju, att man ännå låta mig svälta ihjäl, men majoren ser ut att må bra." Majoren hade lagt mycket på hullet sedan det sista sammanträffandet. Sedan hade majoren frågat, hur den förhördes sak hade framskridit och då han ha fått svaret, att man stampade på samma ställe, hade majoren meddelat, att han nu hade fått som uppgift att klarlägga den förhördes sak och att man nu skulle börja allt från början. Likväl hade han nu placerats i en annan större cell, där generallöjtnant Karatkoff och f.d. kommandören av I klass i estniska flottan, kapten Sandbankka, satt. Nu hade den förhörde fått tillräckligt med mat, trots att den även varit rätt dålig. Karatkoff och Sandbankka hade hjälpt honom så, att han efter en månad hade hämtat sig avsevärt och efter förhållandena mått väl. Major Novoseloff hade likväl inte börjat några egentliga förhör i detta fängelse: men den förhörde hade efter en månad på nytt kommit i samspråk med Novoseloff.

Efter detta hade den förhörde åter varit två veckor i sin cell, varefter han åter hade hamnat hos Novoseloff. Även nu hade man bara samtal^a om allmänna världshändelser.

hade gått till så, att den förhörde och majoren hade talat om sakerna ett par dagar. Den tredje dagen hade majoren skrivit med detta som grund och så här hade förhören varit ända till senare hälften av februari 1951. Enligt vad den förhördes mindes hade den 28 februari till Lefortova-fängelset kommit chefen för Sovjetunionens kontraspionage, överste Abanasenko, som hade kallat den förhörde till samtal, vid vilket även major Novoseloff hade varit närvarande. Överste Abanasenko hade börjat förklara för den förhörde, att den förhörde nu hade en tioårsdom, som skulle upphöra år 1955, men att de ej skulle kunna släppa honom fri, ty då har säkerhet redan ett nytt krig börjat och hela tiden efter detta skulle den förhörde verka mot dem. Av denna orsak skulle de komma att få fem år till för den förhördes. Abanasenko hade sagt, att de visste, att den förhörde under denna tid ej ändrat sin hållning samt att han hade kritiserat Sovjetunionens förhållanden, omständigheter som nog räckte för en dom på fem år, men den förhörde skulle komma att erkänna dessa anklagelser, i annat fall skulle de tvingas börja ~~sätta~~ ^{skaffa} bevis mot honom och det skulle vara ett tidsödande arbete, varför det skulle vara bättre, att den förhörde skrev under och erkände dessa anklagelser. Den förhörde hade svarat översten, att han redan är en så gammal man, att man inte kan få hans hållning att

vackla och att översten nog kan få fram två vittnen, att han hade kritiserat deras förhållanden och för att minska deras besvär skall han skriva under anklagelserna. Två dagar efter samtalet hade man överfört honom till Butirka-fängelset som också är beläget i Moskva.

I Butirka-fängelset hade man genast gett honom smör, mjölk, ris och allt möjligt gott samt läkarvård, något som varat i ungefär en månads tid, under vilken tid den förhörde hade repat sig väl. Omkring mitten av mars hade den förhörde skrivit under en åtalsskrivelse och under de första dagarna i april hade han sedan överförts till Lubjanka-fängelset. I Lubjanka-fängelset hade den förhörde varit en månad, varefter han förts tillbaka till Butirka.

Den 20 maj hade till Butirka-fängelset kommit en civilklädd ämbetsman, som för den förhörde hade läst upp såväl den gamla som den nya domen. Den nya domen hade lytt på fem år i fängelse enligt Sovjetunionens brottslag 58:10, som stadgar straff för propaganda och agitation. Ämbetsmannen hade för säkerhets skull läst upp domen för andra gången och efter det låtit den förhörde skriva under.

Under det första dagarna i juni hade den förhörde skickats på transport till fängslägrat Taishet, dit man hade anlänt den 24 juni 1951. Detta läger var ett politiskt fängslager, där det främst var utlänningar. Antalet fångar på detta läger hade ~~uppgått till~~ ^{uppgått till} 60.000 - 70000. Lägerområdet hade varit ungefär 300 kilometer långt. På lägret hade rått sträng disciplin, maten hade varit under all kritik, det hade funnits läkare men ej läkemedel, varför epidemier hade härjat på lägret och varje dag hade flera fångar dött. Även den förhörde hade insjuknat genast efter sin ankomst till lägret i en magsjukdom, som hade varit svår, blod hade kommit med avföringen. Den förhörde hade likväl repat sig från detta utan medicin. Senare hade den förhörde fått bölder överallt på sin kropp och detta hade han kommit att lida av under hela tiden han var på lägret. Vistelsen på detta läger hade varit värst av allt under hela fängelsetiden. På lägret hade den förhörde arbetat i lägrets klädförråd. Den 28 februari 1952 hade man meddelat honom att han skulle förpassas till Finland och därför hade han skickats till Leningrad dit han hade anlänt den 15 mars. Där hade han åter placerats i ^{inre} Spalernaja-fängelset. Här hade han kommit att sitta nästan en månad i ensamcell. Maten i fängelse hade varit dålig och av den orsaken hade den förhörde skrivit en klagoskrivelse till fängelsets chef. Resultatet av detta hade varit att den förhörde dagen efter brevets avsändande hade förts till en major. Denne hade gett den förhörde ett papper och befallt honom, att rita en planritning över den första hustruns våning, på vilket den förhörde hade svarat, att han aldrig hade besökt sin första hustrus nuvarande bostad och att han, då så var fallet, ej kunde rita denna. Då den förhörde hade frågat, varav detta kom sig, hade majoren förklarat, att Makosei-Sybinski, som är i hemliga polisens tjänst, bor i samma våning. Den förhörde sade sig ha gjort den iakttagelsen, att saken ^{skulle ha} varit av sekundär betydelse, och han hade påpekat, att han hade blivit skickad till Leningrad för att få komma hem, på vilket majoren hade svarat, att till den saken skulle man

komma senare. Sedan hade den förhörde för majoren påpekat fängelsets dåliga mat och att den ~~ej~~ ^{ej} räcker till. Majoren hade lovat ordna sjukransoner åt honom och att rätta till detta sakläge. Efter fyra fem dagar hade till den förhörde kommit en man med majors rang, som var chefsassistent, och sagt, att man ej kan ordna särskild matranson åt den förhörde, och föreslagit, att han skulle flytta till allmän cell, där det ges rikligare med mat. Majoren hade förklarat, att man alltid bestämde om särskilda matransoner den ^{tredje} i månaden och nu var man redan i den sista hälften av månaden och den tredje i följande månad är säkert den förhörde redan på resa tillbaka till fånglägret. Den förhörde hade sagt, att det också är bra om han överförs till allmän cell, huvudsaken är, att han får tillräckligt med mat. Efter det hade han överförts till allmän cell, där maten också hade varit rikligare. Efter detta hade ingen kommit och samtalat med den förhörde och inte heller hade det varit tal om hemfärd utan under senare hälften av april hade man transporterat honom tillbaka till fånglägret Taishet, dit han hade kommit i början av maj 1952.

Nu hade den förhörde i början fått syssla med järnvägs- och vägarbeten, men han hade blivit sjuk och kommit på sjukhus. Efter det att han kommit ut från sjukhuset hade han åter fått måla tavlor. Förhållandena på Taishet-lägrete hade förbättrats år 1953 efter de s.k. Berija-händelserna, ^{Varvid} bemötandet hade blivit mera humant och maten samt förhållandena i övrigt förbättrats.

Någon innan första maj 1954 hade till den förhörde på Taishet-lägrete kommit en löjtnant Labgin, tillhörande MVD:s Taishetkrets, och visat för den förhörde två förteckningar, i vilka det hade varit i den ena ett tiotal, i den andra kanske 14-15 namn på Aero-flygare. Labgin hade förklarat, att flygarna flög Tallinn-Helsingfors och Helsingfors-Stockholm-linjerna, samt frågat den förhörde, om han känner någon av flygarna och ^{om} han vet att någon av dessa är i underrättelsetjänst eller om han vet om någon av de här har släktingar i Sovjetunionen. I förteckningarna hade bl.a. varit två flygare vid namn Liir, av vilka den förhörde visste, att den ene redan före kriget hade störtat i Sverige och omkommit, men han hade ej nämnt någonting om detta för löjtnanten utan nekat ^{helt} att han kände någon av de i förteckningarna nämnda personerna. Detta samtal hade varit det sista, som man haft med den förhörde i Sovjetunionen.

Under de sista dagarna i mars 1955 hade ^{cirka} 700-750 personer av olika nationalitet på Taishet-lägrete avskilts, huvudsakligen likväl tyskar, i vilken grupp den förhörde hade varit den ende finländaren. Man hade meddelat dem, att de skulle överföras till Potma-lägrete för hemfärd. Transporten hade omedelbart börjat, men den 4 februari 1955 hade resan avbrutits och de hade placerats på Resote-lägrete. I juni hade alla på Resotelägrete kommenderats till skogsarbete, men de hade vägrat att gå till arbetet och det blev ej av att bege sig till arbetet.

Den 15 augusti 1955 hade man åter begett sig på resa mot Potma-lägrete, men den förhörde hade under resan kommit att vara 10 dagar i Krasnaja Presna ordningsfångelse i Moskva. Den 22 september hade man anlänt till Potma-lägrete. Härifrån hade den

29.6/26

12

förhörde ännu i samma månad överförts till ett läger vid namn Dubrova, som är beläget 36 kilometer från Potma-lägre, i närheten av en järnvägsstation vid namn Java. På detta läger hade den förhörde arbetat ungefär en månads tid i slöjdverkstaden. Under de första dagarna i november hade den förhörde åter överförts till Potma-lägre där han hade kommit att vara en veckas tid. På Potma-lägre hade han träffat Marjamaa, som samtidigt hade återlämnats. En dag innan han reste från lägre hade Hoiikkala, som nu återlämnats, kommit till lägre. Den 10 november hade de alla tre överförts till marskalk Paulus villa i Bykova, där redan tidigare Maksimov och Puschkareff varit, som nu återlämnats. Den 13 november hade de transporterats med en lastbil till stationen, varifrån resan hade fortsatt med expressmotorvagn till Moskva samt vidare med tåg till Leningrad och till Viborg, där man hade kommit att övernatta på järnvägsstationen. Här hade de bjudits på middag med sup till maten. Följande dag eller 15.11 1955 hade de förts med motorvagn till Lusaika station och därifrån vidare med dressin till gränsen, där de klockan 12.00 hade överlämnats till finländsk gränsmyndighet.

Den förhörde hade under sin vistelse i Sovjetunionen träffat följande finländare: Den förhörde hade år 1945 på Butirka ordningsläger träffat Pihra, som samtidigt med den förhörde hade överlämnats till LVK, han vet ej, var han är nu men hade hört av jugoslaver, att Pihra arbetar som angivare. Den förhörde har ej personliga erfarenheter av detta. Pihra hade haft en dom på tio år. ^{också}

På samma plats vid samma tid hade den förhörde träffat den från Finland till LVK utlämnade Maks Laudon, som innan kriget hade arbetat som chaufför vid Englands ambassad i Finland, denne hade haft en dom på tio år.

På samma läger hade den förhörde också träffat Boman, som återlämnades tidigare, vilken hade haft en dom på fem år.

Ytterligare hade den förhörde hört på samma läger, att Dobrovolski skulle ha skjutits samt att Verigin skulle ha fått en dom på tio år.

Dessa hade den förhörde likväl ej träffat personligen.

På ^{Butirka} Inta-lägre hade den förhörde år 1948 träffat en man vid namn Pavloff, vilken den förhörde likväl med en för honom visad bild som grundval känner som Nikolai Pauloaho. Denne hade år 1944 blivit ^{rysk} krigsfånge och han hade haft en dom på 10 år.

På Taishetlägre hade den förhörde hört, att Pauloahos dom hade höjts till 25 år.

Den förhörde hade likväl ej träffat denne i Taishet, men hade hört, att Pauloaho år 1954 hade överförts till något annat läger.

På ^{Inta} Inta-lägre hade också år 1948 funnits en finsk krigsfånge, 25-30 år ung, enligt vad den förhörde minns löjtnant, flygare, som hade blivit nedskjuten, då han höll på att transportera fallskärmshoppare långt bakom fronten. Denne hade haft en dom på 7 år för spionage. Den förhörde förmår inte komma ihåg dennes namn, men namnet hade börjat med bokstaven P. Pauloaho känner mannen väl, vilken endast talar finska.

På ^{Butirka} Inta-lägre hade den förhörde också träffat Kuutio, vilken återlämnats i februari 1954.

År 1947 hade den förhörde i Vjatlag träffat två finländare, av vilka den ene varit

~~HELIIG~~

29-00 14
/27

en värnpliktig, vilken hade rymt från sin gruppavdelning någon gång år 1946 eller i början av 1947. Denne hade haft ett svenskt namn och han hade talat såväl finska som svenska. Han hade fått en dom på fem år. Den andre hade hetat Luusika, omkring 18-19 år gammal, hade fått en dom på tre år för att han gått över gränsen, men efter att ha försökt rymma hade han fått en dom på 10 år. Senare hade den förhörde hört, att Luusika hade försökt rymma på nytt efter att ha mördat vakten och kommit ända till Sordavala men där på nytt blivit fast.

På Resote-lägre hade den förhörde hört år 1955 att på samma läger fanns en person vid namn Fogelsten, hemmanhörande i Villmansstrand, som år 1940 hade kommit till Sovjetunionen. Denne hade haft en dom på 10 år och han hade blivit fri år 1950 och försökt få kontakt med Finlands ambassad, men då gripits. Mannen är cirka 40 år gammal och han har en bror i Villmansstrand. Detta hade Björkelund hört av en tjeck, själv hade han ej träffat mannen.

I september hade den förhörde på Dubrova-lägre träffat en norrman vid namn Alfred Osvald Harju, vilken var hemmanhörande i Nordnorge, alldeles i närheten av Sovjetunionens gräns. Harju är 49 år, han har hustru och dotter i Norge. Under tyska ockupationen hade Harju varit i Sovjetunionens underrättelsetjänst och då han var rädd att åka fast hade han år 1941 gått till Sovjetunionen och här erhållit en dom på 15 år för spionage för engelsmännens räkning.

På fråga sade den förhörde, att det ej från rysk sida under något skede hade gjorts försök att värva honom att göra tjänster åt dem, då han år 1948 var i Leningrad hade han tyckt sig märka närmande av denna sort, men sådan värvning hade dock inte gjorts då.

Den förhörde kan ej säga och vet ej, om någon av de andra, som återförts skulle ha värvats.

Efter detta följer ^{här} en avskrift av en av Boris Björkelund gjord redogörelse, översatt till finska från svenska, över den egendom, som konfiskerats från honom i samband med utlämningen.

"Elva år senare har jag svårt att göra förteckning över och beräkna värdet (U) de föremål, som togs ifrån mig. Jag minns, att summan i stort uppgick till 1.250.000 mark, därtill ungefär ett halvt kilo guld (pengar) vilka ej kommit fram till Moskva och kontanta pengar 225.000 mark, (affärens kassa) därtill ett jaktgevär och två revolverar. De ryska myndigheterna har ej nämnt något om de finska pengarna och sannolikt har de stannat här, då det är förbjudet att föra in utländsk valuta i Sovjet. Det finns kvitton på föremålen, vilka är fästade vid mina förhörspapper i Sovjet. Värdeföremålen värderades enligt officiell kurs till 36.000 rubler. t.ex. en guldring med safir och med två halvkarats briljanter till 420 rubel, ett cigarrrettui i silver, vikt 300 gram, som i tillverkning då kostade 4.500 mark, värderades till 100 rubel.

Egendomen tilldömdes enligt MDB:s bestämmelse staten 19.12. 1949 av den orsaken, att de ej tillhört mig personligen utan var affärens egendom, och då Finlands an-

15
2900/28

bassad ej under fyra års tid fordrat dem tillbaka såsom tagna av misstag.

Förutom allt detta dömdes jag mistad min personliga egendom, av vilka en del var inköpt och en del ärvt. En ring med safir och två halv karats briljanter, en vigselring, en sigillring av guld, en Zenith guldklocka med kedja, en armbandsklocka av guld, ett armband av guld, manschettknappar av guld och en guldkedja, hörande till en monokel. Dessa föremål värderades till 6.200 rubel. Jag värderar dem till ungefär 300.000 mark. (dåvarande mynt)

Ytterligare hade jag ungefär 10.000 mark i plånboken och tre kvitton på mattor, vilka var inlämnade till Lindströms kemiska tvätt. (Då min hustru försökte få ut mattorna nekade nämnda firma att lämna ut dem utan kvitton, varigenom vi också förlorade mattorna) Jag värderar dem till 80.000 mark. (dåvarande mynt)

För att undvika konkurs betalade min hustru Irina Björkelund till fordringsägare och de personer, som hade lämnat sina värdeföremål i affären, av de medel, som hon hade fått då hon hämtade ut ersättning för de förlorade värdeföremålen. Ersättningen täckte knappast en tredjedel av den förlorade egendomen. Ytterligare var hon tvungen att sälja en del personlig egendom och till slut affären, då det var omöjligt att sköta den utan kapital.

Boris Björkelund."

Det fastslås, att berättelsen i detta polisundersökningsprotokoll från första stycket i detta protokoll har lästs upp ^{genom tolk} för den förhörde, vilken har godkänt den och, då vittne och ~~det~~ även tolk varit närvarande, bestyrkt sin namnteckning.

Helsingfors den 21 november 1955

Överdetektiv

Aaro Paavola.

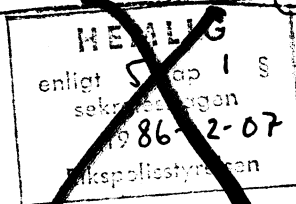
2960 / 6
7m 11/66
11

Fredagen den 14 oktober 1966.

Fotokopia

Likheten med original bestyrkes

[Signature]

Affärsmannen Boris Björkelund berättade att han i april månad år 1955 förflyttats till transsitolägre i Poima och att han stannat där till den 20 augusti samma år.

Den 15 eller 16 augusti hade från lägrets sjukhus kommit en 77 år gammal tysk fånge. Han hade kallats Karl Karlovitsh och Björkelund påminde sig att han ursprungligen varit hemma från St.Petersburg.

Karl Karlovitsh hade berättat att det på sjukhuset hade varit en svensk fånge som hette Wallenberg och som varit mycket sjuk.

Wallenberg, som på sjukhuset hade hört att Björkelund fanns i lägre, hade bätt sina medfångar hälsa Björkelund och samtidigt bätt Björkelund, om han någon gång skulle bli fri, meddela Wallenbergs vistelseort till Sveriges ambassad i Finland. Detta hade Björkelund dock aldrig gjort.

Ett par dagar senare hade från lägrets sjukhus kommit igen en tysk fånge som hette Diehl, och som efter sin frigivning bodde i Öst-Tyskland.

Björkelund hade frågat Diehl om Wallenberg och då hade han berättat att Wallenberg avlidit dagen före. Då Björkelund ännu frågat om det säkert varit Wallenberg som dött hade Diehl försäkrat att så skett och att det bara varit två sängar som skilt honom från Wallenberg.

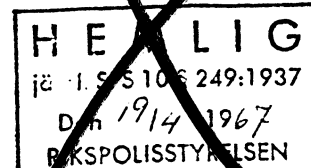
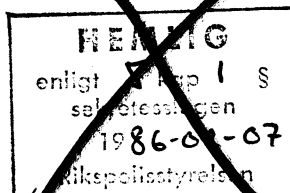

2906 /6A

Björkelund påstår att det måste finnas uppgifter om Wallenberg i Poima lägrets arkiv och i Krasnojarsk fängelset under vilket lägret lydde.

Överdetektor, Försten Mlesterov,

Utskrivet i 2 ex.
Ex. nr 1.
Antal blad 3.

Fotokopia

Likheten med original bestyrkes

P. M.

över samtal med förre ungerske medborgaren, verkstadsarbetaren Pal Horwat, f. 23.12.1931, boende Bättringsvägen 3 D, Lindesberg, anställd vid AB Linde Maskiner, om vissa händelser, som enligt uppgift av förre ungerske medborgaren Gustav Novak skulle ha inträffat i AWH:s högkvarter i Budapest 1951, samt om han kände något till om den svenske diplomaten Raul Wallenbergs öde.

Horwat berättade, att han i början av april 1950 beslöt sig för att fly från Ungern, enär han ej kunde förlika sig med den kommunistiska regimen i landet. Han bestämde sig för att via Tjeckoslovakien försöka taga sig över till Österrike. När han satte sin plan i verket lyckades han att illegalt taga sig över gränsen till Tjeckoslovakien och kom till Prag. När han därifrån skulle fortsätta mot österrikiska gränsen, blev han emellertid gripen av den tjeckiska polisen.

Den 5.6.1950 utlämnades han från Tjeckoslovakien till Ungern vid Szob och fördes därifrån till AWH:s högkvarter i Budapest. Högkvarteret var beläget vid Andrási Ut.

På eftermiddagen den 6.6.1950 blev han underkastad de första förhören i AWH:s högkvarter. Efter förhörets slut samma dag förklarades han internerad.

Den 7.6.1950 kl. 4.00 blev han transporterad till Kisstarcsai interneringsläger. Där var han sedan till den 2.1.1951, då han överfördes till ett interneringsläger i Recsk, beläget 12 å 13 mil öster om Budapest. Där var han sedan till den 12.9.1953, då han frigavs. Han hade sedan arbete vid ett tegelbruk i Nográdverőce.

I mitten av november 1953 blev han inkallad till värnpliktstjänstgöring under två år. Han kom till ett infanteriregemente i staden Pécs. Han fick redan från början besked om, att han skulle utbildas till underofficer. I november 1955 slutade han sin värnpliktstjänstgöring och återvände därvid till sin hemort Nográdverőce. Senare flyttade han till Budapest och fick arbete som maskinreparatör.

Han deltog ej i revolten på hösten 1956. Anledningen därtill var, att han i Budapest sammanlevde med sin nuvarande fru och ej ville utsätta sig och henne för några faror.

Den 14.1.1957 lyckades han tillsammans med sin nuvarande fru fly från Ungern till Österrike och kom senare till Sverige.

Om de närmare omständigheterna kring Horwats vistelse i AWH:s högkvarter i Budapest samt i interneringslägret i Recsk och sin bekantskap med förenämnda Gustav Novak har han på frågor berättat följande:

Han kom till AWH:s högkvarter i Budapest den 6.6.1950 vid 9.00-tiden. Han fördes dit tillsammans med 2 män och 1 kvinna, som likaledes utlämnats från Tjeckoslovakien. Han visste ej vad de hette. När de kommo till högkvarteret, fördes de in i en korridor i bottenvåningen. Efter en stund blev han ensam införd i ett rum, där det förut fanns 15 eller 16 personer, såväl män som kvinnor. Han kände ingen av dem. Alla talade emellertid ungerska utan brytning. I det rum fick han sedan sitta till vid 16.00-tiden samma dag, då han ensam fördes till ett rum en trappa upp i högkvartersbyggnaden. Där uppehöll sig 3 eller 4 personer, som alla voro uniformerade och hade löjtnants grad. Han visste icke namnet på någon av dem. De började förhöra honom och frågade honom ingående om anledningen till hans flykt från Ungern. Vidare frågade de honom i detalj, hur han tagit sig ut ur Ungern och hur han kommit till Prag. Efter ca 1½ timmas förhör blev han återförd till det första rummet i bottenvåningen.

Under förhöret blev han ingen gång uppmanad, att gå AVH:s ärenden och gjorde ej heller några erbjudanden därom.

Han blev ej ställd inför domstol, utan de som förhört honom meddelade vid förhörets slut, att han skulle föras till Kisstarcsai interneringsläger, och kl. 4.00 påföljande morgon blev han också överförd till detta läger.

Såsom förut nämnts blev Horwat den 2.1.1951 överförd till ett interneringsläger i Recsk. Lägret där bestod av två stora baracker. Varje barack var uppdelad i 4 sektioner med därtill hörande ytterområden, som voro avskilda från andra sektioner med taggtrådsstängsel. Sektionerna voro numrerade från I till VIII. Han blev förlagd i II sektionen. V sektionen var en s.k. straffsektion. Lägret var inhägnat med ett högt taggtrådsstängsel. På utsidan om stängslet fanns en mindre byggnad, som också hörde till lägret. Denna byggnad var inredd med celler.

Det var i början av vistelsen i lägret icke tillåtet för internerna att besöka andra sektioner. Senare fick man efter begärt tillstånd besöka annan sektion. V sektionen fick dock ingen besöka.

Samtliga interner i lägret fick arbeta i ett stenbrott, som var beläget cirka 800 meter från barackerna. Arbetet utfördes under sträbvakning.

Troligen i mars 1951 fick Horwat första gången höra namnet Novak. Det var i samband med att en intern, som var förlagd i samma sektion som Horwat, ropade på Novak, som arbetade ett stycke från Horwat och den andre internen. Efter detta tillfälle förekom det, att Horwat och Novak hälsade åt varandra, när de sammanträffade på arbetsplatsen i stenbrottet. Novak var förlagd i sektion III eller IV. Senare pratade de även litet med varandra, när de kommo i närheten av varandra i stenbrottet. De talade mest om all dagliga ting och berättade ingenting om sig själva. Vid något tillfälle frågade Novak, varför Horwat var i lägret, och Horwat omtalade då, att han "hoppat över gränsen". Något ytterligare sades ej om den saken. Novak uppgav ingenting om, varför han var i lägret.

Lägre fram under 1951 hörde Horwat talas om och hörde också själv vid några tillfällen, hur Novaks namn efter arbetets slut för dagen

ropades upp av bevakningsmännen. Det uppgavs av andra interner, att Novak fördes till den särskilda arrestbyggnaden utanför lägerstängslet. Om anledningen därtill visste Horwat ingenting.

I slutet av 1952 eller möjligen i början av 1953 blev Novak enligt vad andra interner berättade överförd till straffsektionen och där- efter hörde Horwat ingenting mer om honom.

På frågor bestred Horwat bestämt, att han tillhört AWH eller någon- sin gått AWH:s ärenden, och han påstod, att Novaks uppgifter i det avseendet var lögn.

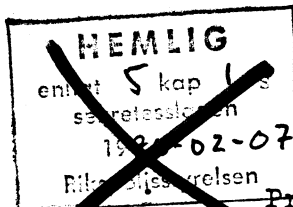
Beträffande Wallenberg uppgav Horwat, att han aldrig hörde talas om denne så länge han var i Ungern. Först på senare år har han genom svenska tidningar och TV fått kännedom om fallet Wallenberg.

Horwat berättade vidare, att han i maj 1957 fick anställning som gruvarbetare i Hågsberg. Där blev han bekant med en ungrare, som hette Stefan Balind och bodde Björkvägen 53, Hågsberg. På hösten 1957 fick familjen Balind en ungrare som hyresgäst. Det visade sig vara förenämnde Novak. Horwat och Novak sammanträffade därefter då och då hemma hos Balind. Vid ett par tillfällen var Novak även hemma hos Horwat. Vid ett av dessa tillfällen var Novak onykter och "litet bråkig". Han beskyllde i det sammanhanget Horwat för att ha varit spion åt AWH på de andra fångarna i lägret vid Recsk. Horwat bestred emellertid detta Novaks påstående. Efter ett par månader flyttade Novak från Hågsberg, och sedan dess har Horwat icke hört något om honom.

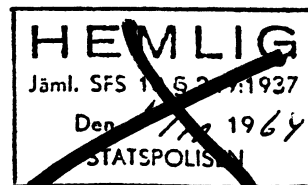
Örebro den 19.4.1967.

Olov Högel
(Olov Högel)
Krkom.

STATSPOLISEN

Bilaga: 1

Fotokopia
Likheten med original bestyrkes

Dufjén

Protokoll fört vid vittnesförhör
med ungerske flyktingen Paul VARJU,
född den 21.9.1915, hållet av under-
tecknad Thorvandt å statspolisens i
Göteborg expedition den 21/11 1964
klockan mellan 09.40 och 10.40.

VARJU, som talade och förstod svenska språket väl, uppgav:

VARJU, som varit ungersk medborgare, hade under 1939-1950, efter ci-
vilekonomexamen, tjänstgjort inom det ungerska utrikesdepartementets han-
delsavdelning som sekreterare. Med sina socialdemokratiska åsikter hade
han varit emot det kommunistiska systemet och han hade icke varit kommuni-
stiskt partiansluten. Missnöjd med förhållandena i sitt hemland hade han
under januari 1951 ensam försökt fly från Ungern men gripits av AVH
och förts till AVH:s lokaler i GYÖR där han förhörts av AVH.
Han hade sedan dömts till fem års fängelse för sitt flykttförsök och hade
han avtjänat detta straff, dels i staden SZEGED, dels i koncentrations-
lägret i OROSZLANY, beläget fem mil från Budapest, där han vistats från
november 1951 till mars 1956, då han frigivits. AVH-kvarteret vid ANDRASSY
UTCA 60 i Budapest hade han hört talas om men icke besökt.

I OROSZLANY-lägrete hade VARJU först arbetat som arbetare i en kol-
gruva. Sedan hade man kommanderat honom till lägrete's kassakontor, där
VARJU bland annat haft hand om den lönekassa, varifrån lönerna till gruv-
arbetarna utbetalades. Härunder hade VARJU under 1953 stiftat bekantskap
med förre gendarmen i Ungern Gustav NOWAK, som efter vad VARJU nu kommer
ihåg kommit från fängelset i VAC i Ungern. NOWAK hade vistats i lägrete
under 1953 och 1954. I slutet av 1954 hade han återförts till fängelset
i VAC.

Under december 1956 hade VARJU lyckats fly från Ungern med maka och
två barn. Kort därefter kom de till Sverige. VARJU är nu skild från maken.
Han är sedan fem år tillbaka anställd som extruderförare (plastmaskinskö-
tare) hos Forshaga Linoleum AB, Almedal, Göteborg 1, telefon vx. 40 03 00.
VARJU:s närmaste chef inom bolaget är personalchefen BÄCKSTRÖM. VARJU hyr
egen lägenhet i huset Vegagatan 26, Göteborg SV, ej telefon, nb. uppgång 4.
VARJU tänker inom kort söka svenskt medborgarskap.

Delgiven att NOWAK vid förhör i Sverige helt nyligen omtalat, att
han under juni 1951, då han förvarats i AVH-fängelset vid ANDRASSY UTCA
60 i Budapest, iakttagit en man, som han trodde vara identisk med den
försvunne diplomaten Raoul WALLENBERG samt vid samma tillfälle åhört ett

~~HEMLIG~~
Se arkiv nr. 1

~~HEMLIG~~
Se arkiv nr. 1

samtal mellan sin förhørsledare "Ferenc SASDY" och chefen för de ungerska interneringslägren "Geza PRINS" om en "Rolf Wallenberg", uppgav VARJU:

Diplomaten Raoul WALLENBERG:s öde hade ofta diskuterats bland de intellektuella inom fångslägre i OROSZLANY. Under dessa diskussioner hade en teori varit förhärskande, den att WALLENBERG med sällskap under en bilfärd mot den ungersk-tjeckiska gränsen stoppats av gangsterelement inom de ryska förtrupperna, rånats och likviderats av dessa samt tillsammans med sitt sällskap hamnat i någon av de många massgravarna. Ingenting hade under dessa diskussioner framkommit som talat för att WALLENBERG varit i livet efter den tidpunkt man fått kännedom om hans försvinnande.

Beträffande NOVAK:s uppgifter om WALLENBERG:s försvinnande uppgav VARJU, att han icke vid något tillfälle under NOWAK:s lägervistelse i OROSZLANY - 1953-1954- hört denne föra WALLENBERG:s försvinnande på tal eller omnämna, att han under sin vistelse i AVH-fängelset vid ANDRASSY UTCA 60 i Budapest under 1951 mött eller hört talas om en man som måste ha varit den försvunne diplomaten. NOWAK:s tystlåtenhet kunde enligt VARJU dock förklaras med att NOWAK varit en man av enkel härkomst med föga intresse för det som hände utanför koncentrationslägret och med ringa intresse för tidningsläsning.

Tillfrågad om sin uppfattning om NOWAK uppgav VARJU att han helst icke ville uttala sig härom. Meddelad att hans uppgifter kom att behandlas under sekretess uppgav VARJU att han ansåg att NOWAK var en hygglig och skötsam man, men att VARJU under sin lägervistelse funnit NOWAK "något egendomlig" något som VARJU då trott bero på att NOWAK alltför länge suttit i fängelse. Under 1962 eller 1963 hade han i Göteborg uppsökt av NOWAK. Vid detta tillfälle hade VARJU funnit NOWAK skrytsam och sådan att NOWAK gärna ville framstå som märkvärdigare än vad han i själva verket var. Huruvida NOWAK under sin vistelse i OROSZLANY-lägre tillsammans med sina medfångar - VARJU hade haft ringa beröring med NOWAK "utanför tjänsten", då de ju tillhört skilda samhällsklasser - också diskuterat WALLENBERG:s försvinnande kände VARJU icke till.

AVH-löjtnanten och förhørsledaren "Ferenc SASDY" var okänd för VARJU. Däremot kände VARJU väl översten och chefen för de ungerska interneringslägren "Geza PRINS", som varit beryktad för sina ogärningar mot lägerfångarna. Enligt VARJU skulle "PRINS" sedermera av den ungerska staten ha dömts till ett långvarigt fängelsestraff för sina brott mot fångarna.

Särskilt tillfrågad om VARJU under sin tjänst vid det ungerska

~~HEMLIG~~
S. 1

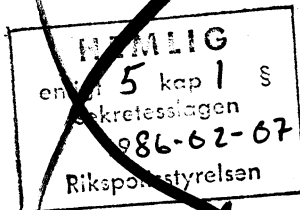
2967 23
~~HEMLIG~~
S. 1

utrikesdepartementet hört något om den försvunne diplomaten uppgav
VARJU att så icke varit förhållandet. Naturligtvis hade WALLENBERG:s
försvinnande diskuterats man och man emellan också där men något som
tydde på att WALLENBERG varit i livet hade icke framkommit.

Göteborg den 21.11.1964

Axel Thorvandt

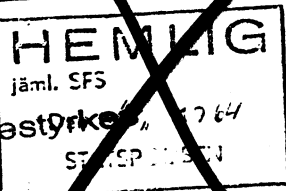
Axel Thorvandt
Fkra

Av denna handling har tagits 2 50
1 kopia.....avskr. Exp. till:
DE 25-11-64

2957/6

Fotokopia

Likheten med original besträckt

[Signature]

Protokoll över samtal mellan under-
tecknad, l:e krim.ass. Bertil Fell
och f.d. ungerske medb. Gustav
Nowak på polisstationen i Viskafor
den 3/11 1964.

Tolk: f.d. ungerska medb. fru Eva
Gustavsson, Borås.

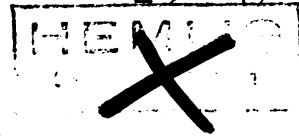
Nowak underrättades om, att det med anledning av hans brev till Sverige
Radio beträffande "Rolf Wallenberg," var önskvärt, att han närmare red-
gjorde för sina iakttagelser angående Wallenberg.

Nowak förklarade, att han före sommaren 1964 icke haft kännedom om f.d.
Raul Wallenberg och dennes gåtfulla försvinnande vid krigsslutet 1945.

För några månader sedan läste Nowak en artikel i företagets (AB Viska-
fors Gummifabrik) personaltidning Aktuellt om den svenske diplomaten
Raul Wallenberg, vilken försvann vid krigsslutet. I samband härmed er-
inrade sig Nowak en händelse från 1951, vid vilken tidpunkt han varit
politisk fånge i Ungern och då varit inställd till förhör hos AWH sam-
tidigt med en man med namnet "Rolf Wallenberg". Nowak hade trott att
denne Wallenberg var tysk. Vid tidpunkten var många f.d. SS-män fångar
hos AWH. Sedan Nowak nu läst ovannämnda artikel är han emellertid över-
tygad om att denne "Rolf Wallenberg" är identisk med den försvunne
svenske diplomaten Raul Wallenberg.

I slutet av 1948 frigavs Nowak ur rysk fångenskap, men blev vid hem-
komsten internerad i olika ungerska fängelser, senast i Kistarcsa, an-
klagad för mord på judar samt för att ha gått tyskarnas ärenden under
kriget. 1951 utfärdades en bestämmelse om att politiska interner efter
nya förhör skulle ställas inför domstol och med hänsyn till domen er-
hålla tidsbestämda straff eller försättas på fri fot. Den 10/6 1951
överfördes därför Nowak från Kistarcsa till fängelset i källarvåningen
till AWH:s högkvarter med adress Andrássy nr 60, Budapest.

Den 12 juni 1951 omkring kl. 11.00 hämtades Nowak från sin cell till
förhör och fördes tillsammans med 26 andra fångar, vilka suttit i olika
celler i källarvåningen, av beväpnade vakter upp till husets 3:e våning.
I korridoren utanför förhörsrummet fick fångarna ställa upp sig på
linje med ansiktena mot väggen och med armarna på ryggen. Nowak hade

sin plats ungefär i mitten av fångarna. Omedelbart till höger om honom stod fyra fransmän och längst ut på högra flygeln stod den man, som han efter förhöret förstod måste ha varit "Rolf Wallenberg" eller Raul Wallenberg.

Förhørsledare var löjtnanten i AWH, Ferenc Sasdy. Nowak blev som förste man införd till Sasdy. Innan förhöret med honom påbörjats, kom emellertid chefen för de ungerska interneringslägren in i rummet. (Det hette Geza Prins och hade den ungerska graden Alezredes, vilket Nowak tror motsvarar överste.) Prins säger till Sasdy att taga fram akten för "Rolf Wallenberg" och slå upp avsnittet från 1945. (Nowak ser att akten är mycket diger, minst 10 cm tjock) och börjar läsa ur den för Prins. Första delen handlar om en bil, vilken beslagtagits i gränsbyn Zent Gotthard, nära Österrike. Prins avbryter här läsningen och säger att bilen skall överföras till AWH i Budapest. Sasdy svarar, att detta icke är möjligt, enär bilen redan tagits i beslag av "Gröna AWH". (Enl. Nowak var "gröna AWH" i huvudsak förlagd till gränserna).

I samband härmed frågar Sasdy: "Vad skall vi göra med hans pengar och guld"? Prins svarar: "Saken får bero tills vidare". Sasdy frågar vidare "Vad skall vi göra med honom"? Prins svarar: "Han kan ej längre hållas internerad. Han skall överföras till Csillaghegyi". (enl. Nowak är Csillaghegyi benämning på ett kvarter i Buda, där ryska GPU:s högkvarter var beläget men han vet ej exakt platsen). Vid denna tidpunkt av samtalet får Nowak tillsägelse att vänta i ett rum innanför förhørsrummet och man stänger dörren om honom. Han hör dock tydligt fortsättningen av samtalet mellan Prins och Sasdy. Prins säger att Wallenbergs akt måste sändas över till Rakosy. (Nowak fick den uppfattningen att det var ministerpresidenten Rakosy som avsågs). Sasdy fortsätter därefter uppläsandet av Wallenbergs akt och det framgår ur innehållet att Wallenberg gripits i Budapests utkanter och att han anklagas för människosmuggling, spioneri och valutasmuggling. Slutligen ropar Sasdy på vakter och säger: "Ta in Wallenberg". Nowak hör att någon kommer in i rummet och att Sasdy talar till denne på engelska och att denne svarar på samma språk. Nowak förstår emellertid icke vad som säges. Samtalet är mycket kort och därefter hör Nowak att Prins säger till Sasdy: "Sätt honom på en jeep med två man och kör honom till Csillaghegyi". Nowak hör steg några som avlägsnar sig ur förhørsrummet, varpå allt blir tyst. Efter

några minuter hör han Sasdy kalla på vakten och beordra dem att "taga in de fyra franska Zionisterna". Nowak hör flera personer komma in i rummet och han hör Prins tala med dessa på franska, som Nowak ej förstår. Därpå blir Nowak själv inkallad till Sasdy till förhör, från vilket han efter c:a 25 minuter blir sänd ut till sin plats i korridoren. Nowak ser då att de fyra fångar som stått omedelbart till höger om honom är borta och likaså den man, som stått längst ut på högra flygel. Nowak drar den slutsatsen att dessa är de fyra franska zionisterna samt Wallenberg.

Nowak kan ej exakt erinra sig Wallenbergs utseende, men han tror sig minnas, att han var i 40-årsåldern, c:a 178 cm lång, kraftig med kraftigt ansikte och brunaktigt hår. Någon personlig kontakt med Wallenberg har Nowak icke haft, och han vet ej om de vistats i samma fängelse. Möjligen kan någon av Nowaks medfångar lämna upplysningar i saken. I samband härmed vill han nämna att det i Göteborg bor åtta f.d. ungerska medborgare, vilka varit fångar samtidigt och som suttit i samma fängelser som Nowak. Av dessa kan han endast namngiva Ferenc Kos och Pal Wary. Vidare vill Nowak hänvisa till f.d. ungerske medborgaren Pal Horvat, bosatt i Håksberg. Denne var vid tiden för Nowaks fångenskap anställd hos AWH och tjänstgjorde som polisspion i fängelserna och var för övrigt orsaken till att många fångar, däribland Nowak, torterades. En annan ungrare, vilken möjligen kan lämna upplysningar är doktor Janos Hajos, bosatt under adress 4422 Third Avenue, New York 10457, U.S.A. Doktor Hajos var liksom Nowak fånge hos AWH.

Beträffande sina levnadsmständigheter uppgav Nowak att han är född den 1/5 1920 i Satojlhölj, Ungern och är son till lokföraren Gustav Nowak och dennes hustru Ester Mizsik, född i Werhovinna, att han uppfostrats hos föräldrarna i födelsestaden samt där genomgått fyraårig folkskola och fyraårigt gymnasium. Efter skolgången utbildades han till kock och konditor vid hotell Misskorz i staden Misskorz. Vid krigsutbrottet inkallades han som menig värnpliktig till ungerska armén, men blev 1940 uttagen till gendarm vid 8:e gendarmerikåren under befäl av överste Jarodan Vereönagy med tjänstgöringsort i St. Maria. Han blev 1944 befordrad till fanjunkare. I april 1944 blev han tvångsuttagen av tyskarna och tillsammans med förband ur ungerska hemvärdnet (bestående huvud-

HEMLIG
Se anteckn. sid. 1

HEMLIG
Se anteckn. sid. 1

sakligen av unga pojkar) beordrad till tjänst i Frankrike och förlagd till Seine ungefär 10 mil från Paris. Vad dess förband skulle ha till uppgift vet ej Nowak, när de vare sig fick deltaga i stridshandlingar eller i utbildning. Den 26/7 1944 blev han åter förflyttad tillbaka till Ungern och deltog med sitt förband i striderna mot ryssarna vid Buda, där han tillfångatogs av ryssarna den 3/1 1945 och så småningom blev förd till Ural, där han fick arbeta i olika gruvor. Nowak kan ej säga namnet på någon av de orter, i Ural, där han vistats som krigsfånge. Den 4/12 1948 frigavs han ur rysk fångenskap och återfördes till Ungern, där han omedelbart internerades av AWH och anklagades för mord på judar samt för att ha gått tyskarnas ärenden under kriget. Han vistades i olika fängelser, bl.a. i Recsk, Crosan, Csolnok samt Kistarosa och fick under denna tid arbeta i kolgruvorna. I juni 1951 blev han efter förhör hos AWH (som han här ovan relaterat) dömd av domstolen (Marco) i Budapest till 15 års fängelse på förenämnda anklagelser och avtjänade straffet i fängelset i Vac, och han var där sysselsatt i knappfabriken inom fängelseområdet.

Under den ungerska revolutionen, som började den 23/10 1956, öppnades fängelseportarna för samtliga fångar i Vac av revolterande ungdomar och Nowak blev fri. Han deltog därefter aktivt i revolutionen till 11/1 1957, då han tillsammans med många landsmän flydde till Österrike, där han sedan vistades till i början av april månad samma år, då han kom som flykting till Sverige.

Det påpekades för Nowak att han vid förhör 1957 i samband med ankomsten till Sverige, lämnat helt avvikande uppgifter beträffande sina levnadsomständigheter under och efter kriget. Nowak påstår, att han icke varit fransk krigsfånge och att han icke arbetat i Tyskland eller dömts för att han vistats där. Han har icke deltagit i demonstration i Hatvan och icke ådömts straff härför. Han kan icke förklara tillkomsten av dessa uppgifter, men han erinrar sig, att han hade mycket svårt att göra sig förstådd vid förhöret och att nämnda uppgifter måste bero på språkligt missförstånd. Han förklarar bestämt, att de uppgifter han nu lämnat beträffande sina levnadsomständigheter är sanningsenliga och att hans uppgifter kan bestyrkas av flera här i landet boende f.d. ungerska medborgare, bl.a. Pal Warju och Ferenc Kos i Göterborg.

Borås som ovan

Bertil Felix
(Bertil Felix)

Första kriminalassistent

Raoul
Wallenberg

33/010
24 FEB 1986
P. 24 EU
Hej!

Rönnebärsvägen 14
Rönneby
den 2/2-86

Jag är en tjej på 14 år som är väldigt
intresserad av det som hände Raoul Wallen-
berg. Jag har läst en bok om det, men vill
förstå på mer så nu undrar jag om jag
kan få ta del av de handlingar som fin-
ns om Raoul Wallenberg och hans med-
hjälpare, deras liv och arbete i Budapest
under andra världskriget. Jag undrar
också om ni har Per Ångers nuvarande
adress. Ett hjärtligt tack på förhand från

Charlotta Ludvigsson

P.S. Min adress är: Charlotta Ludvigsson

[Pol/Mr S. Julin/ee
86-03-04 skr.
tit.

Rönnebärsvägen 14
372 00 Rönneby

Exp. at 86-03-04/ee

Avsländningsort

Pol I/Osvald/ml

Ärende

re tjänsteresa

Datum

1986-02-26

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Ell'

Adress

AMBASSADEN MOSKVA Dnr..

Text

För Lars-Åke Nilsson från Osvald, Pol I re tjänsteresa

~~██████████~~ P2Ea' POL

PA har 24/2 beviljat Dig två tjänstgöringsdagar 17-18 april.
Du torde snart nås av kopia av PA's beslut. Vi på Pol I
har bokat rum på hotell Stockholm i enlighet med ditt önske-
mål.

Ze

CABINET

Ifyller av telegramexpeditören

Arbetsdag

Klockan

Sign

SVERIGES GENERALKONSULAT

NEW YORK

1986-02-21

Nr. 115

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

UTRIKESDEPARTEMENTET

04 FEB 1986

S. Julin

Betr. åtgärd se
delgivningslista

Pai

P 2 Eu I

INKOM UD		
1986-02-26		
AVD.	GR.	MAL.

Ang. Vädjan till USA:s president om Raoul Wallenberg
(1 bil)

Härmed översändes en kopia på ett brev till President Ronald Reagan från The Raoul Wallenberg Committee of the United States. Brevet innehåller en påminnelse till presidenten om det beslut, som den amerikanska kongressen tog i oktober 1981. Beslutet innebar att den amerikanska regeringen skulle vidta åtgärder för att få R. Wallenberg frigiven.

Dessutom bifogas ett s.k. Newsletter, som i huvudsak redovisar kommitténs arbete under 1985.

Magnus Faxén

Magnus Faxén

UTRIKESDEPARTEMENTET

Upprättad: november 1982

Politiska avdelningen
Enhet Datum Handläggare

I

860304

S. Julin

Godkännes

☒ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Or/Datum/Nr eller namn

New York GK 1986-02-21 No 115
Angående
Valen till USA:s president om RW☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

☒ jämte
samt biljämte
bil nrjämte bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ IMPOD	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Regeringen 20 ex	☐ IM-enh A	☐ Swedfund	☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fi	☐ Sv kyrkans mission	☐ Exportr
☐ Chef I	☐ I-enh Fö	☐ IVA	☐ Industriförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr I	☐ STU	☐ Grossistförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftinsp	☐ LO
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens strålskyddsinst	☐ AIC
☐ Utränämnd/Utrusk/Europa- rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Televerket	☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 23 ex	☐ KMI	☐ Statens rymddeleg	☐ SAF
☐ Utrusk 33 ex	☐ Fst	☐ Invandrarverket 2 ex	☒ Raps Wälinder från från
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Forskningsberedningen	☐
☐ Utrusk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Miljövärdsberedningen	☐
☐ Förutsk kanslichef	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk	☐
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud	☐
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del	☐
☐ Riksdagsman	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet	☐
☐ Statssekr Fö	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst	☐
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Latinamerikainst	☐
☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Utrikespol institutet	☐
☐ Statssekr	☐ SAREC	☐ Europeinstitutet	☐

☐ Större beskickningar FN-representationer 9 ex	☐ Beijing	☒ London	☐ Paris	☒ Washington 2 ex
	☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
	☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
☐ Övriga Västeuropa och Kanada 16 ex	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
	☐ Bern	☐ Haag	☒ Ottawa	☐ Bryssel-del
	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
☐ Nordeuropa 5 ex	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Tripoli
	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
☐ Mellanöstern 8 ex	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☒ Tel Aviv
	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ New Delhi
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Panmunjom
	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Seoul
☐ Övriga Afrika 13 ex	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Singapore
	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Teheran
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Lagos
	☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Lima
☐ Vissa lönade konsulat 17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Luanda
	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Managua
				☐ Mexico
				☐ Montevideo
				☐ Moskva
				☐ New York Gk
				☐ Paris-del
				☐ Rio de Janeiro
				☐ Santiago
				☐ Sao Paulo
				☐ Vientiane
				☐ Wellington
				☐ Monrovia
				☐ Nairobi
				☐ Pretoria
				☐ Quito
				☐ Santo Domingo
				☐ Santiago
				☐ Sao Paulo
				☐ Rio de Janeiro

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssekt	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ Nystrom
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☐ Arharp
☐ Kabinettsekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	☒ Julin 4 ex
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Bistandsinspektören	☐ Edeen	☐
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokoll	☐ Wahlbäck	☐
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	☐
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	☐
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	☐ Åter enh

Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	sign	Distribuerad den	sign	Åtg postexp	datum	sign
11	1	11	5	11	5	kurir		

The Raoul Wallenberg Committee of the United States

127 East 73rd Street, New York, New York 10021 212-787-7790

February 3, 1986

President Ronald Reagan
The White House
1600 Pennsylvania Avenue
Washington, D.C. 20500

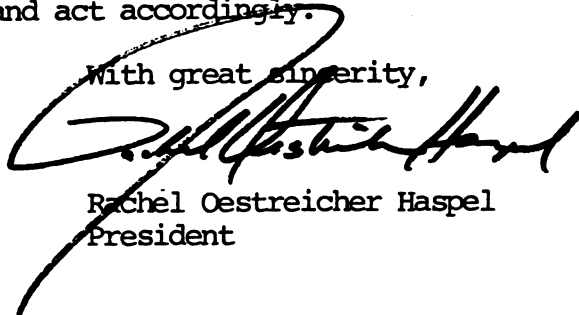
Dear President Reagan;

We applaud the news of the exchange of Soviet dissident Anatoly Scharansky and several Western Intelligence operatives; but we must once again ask, what of Raoul Wallenberg and his fate? For forty-one years he has been held illegally by the Soviet Union, and the free world has done virtually nothing in his behalf.

How can this one man who did so much for his fellow human beings still be allowed to languish while others are set free? His continual incarceration and the perpetual stonewalling by Soviet officials must be met with greater resistance by the influential leaders of the free world. A moral imperative that exists in this case demands answers that have yet to be given.

The Congress of the United States and the American people have mandated that action be taken on Wallenberg's behalf. We have waited since October 5, 1981. Please honor the Citizenship that the United States has bestowed on Raoul Wallenberg, and act accordingly.

With great sincerity,

Rachel Oestreicher Haspel
President

ROH:tmp

President
Rachel Oestreicher Haspel

Executive Board
James Adachi
Robert Bruce K. Cole
Rene Lagergren Cronstedt
Raham Foxman
Erica Freeman-Padan
Ria Biorck Kaplan
Elizabeth Moynihan
Gustav Nisser
Peter Oppenheim
Ria Stern
Ria Throne-Holst
Raoul Wallenberg

Honorary Chairmen
Ria Per Ahlmark
Ria Per Anger
Ria Ruchenschwartz
Ria Bill Green
Leon Hausner
Ria Jack Kemp
Ria Lagergren
Ria Tom Lantos
Ria P. Moynihan
Ria Pell
Ria Dardel
Ria Widemar
Ria Wiesenthal

National Advisory Board
Ria Barnes
Ria Bierman
Ria Cynthia Bronson
Ria James A. Carpenter
Ria Rhine Church
Ria Antess Margareta Douglas
Ria Eiseberg
Ria Fatterman
Ria Ann Gillen
Ria Goldwater
Ria L. Goldwater
Ria L. Greenberg
Ria E. Greenberg
Ria Haslett
Ria Alan Hevesi
Ria M. Joseph
Ria Kirkland
Ria Kirkland
Ria Noel
Ria Nilla
Ria Nore
Ria Edward A. Lindell
Ria Lindfors
Ria John V. Lindsay
Ria L. Ludington
Ria Me
Ria Murphy
Ria Olson
Ria Patane
Ria Patane
Ria Riskin
Ria Rosenfeld
Ria Rustin
Ria Samuels
Ria Lette Samuels
Ria Jerome Shestack
Ria Krister Stendahl
Ria Styron
Ria Sylverst
Ria Tabor
Ria Tevebaugh-Kenwryck
Ria Thorne
Ria Ullman
Ria J. Waldman
Ria Weitz
Ria Wiesel
Ria Will

1985 has been a year of growth and of challenge for The Raoul Wallenberg Committee of the United States. We have implemented a number of exciting programs, moved our offices, and become more highly visible than in the past.

On January 17, 1985, the Fortieth Anniversary of Raoul Wallenberg's disappearance into the Gulag, we marked the day in conjunction with Wallenberg Committees in thirteen other countries and across the United States. Our Committee suggested to all other committees that at the hour of noon was struck, bells should be rung forty times, once for each year that Raoul Wallenberg has suffered imprisonment in the Soviet Union.

In New York City, the ceremony was held at City Hall under the auspices of Mayor Edward I. Koch. Jeane J. Kirkpatrick, Then United Nations Ambassador, was the keynote speaker for the commemoration. In addition to the Ambassador, Mayor Koch, Swedish Consul General Magnus Faxen, United States Congressman Bill Green, Assemblyman Alan Hevesi and Rachel Oestreicher Haspel spoke. Afterwards, we all moved into the Rotunda where we were joined by members of Raoul's family, Committee members, and other dignitaries, each of whom struck a bell - once for each of Raoul's forty years in prison. It was an extremely moving event, particularly as we all knew that we were being joined by others around the world in repeating this ceremony.

A Tribute to Raoul Wallenberg was held on March 14, 1985. This was the largest and most important event of 1985 for this Committee. The Tribute, which both honored Raoul and raised funds to help continue the work of the Committee, was to have taken place at The New York Public Library. We had anticipated that there would be about four hundred guests. Instead, under the chairmanship of Alan C. Greenberg and Lena Biorck Kaplan, the Tribute grew to twelve hundred guests, and we had to move to the Sheraton Centre Hotel. It was a major and extraordinary event that very much befitted the honor that we wished to have paid to Raoul Wallenberg.

Peter Jennings was the Master of Ceremonies for the evening. The honoree was Raoul, himself, and the speakers included Senator Daniel Patrick Moynihan, Dr. Henry A. Kissinger, Swedish film stars Bibi Andersson and Max von Sydow, Former Ambassador Per Anger and Elie Wiesel. Included in the program were Swedish pianist Staffan Scheja, survivors Susan Tabor, Agnes Adachi, Edith Wohl Ernster (Concertmaster of the Stockholm Symphony Orchestra) and Victor Aitay (Concertmaster and First Violinist of the Chicago Symphony Orchestra), The Senior Chorus of the Raoul Wallenberg School (P.S. 194K) in Brooklyn, New York; and most importantly, Nina Lagergren, Raoul Wallenberg's sister. A brief portion of the NBC/Paramount mini-series, WALLENBERG: A HERO'S STORY, was previewed at the Tribute.

On March 16, 1985, the exhibition that The Raoul Wallenberg Committee of the United States brought over from England opened at The New York Public Library. This exhibition, also called A Tribute to Raoul Wallenberg was first opened in 1982 at the Church of St. Martins in the Fields in London, by Prime Minister Margaret Thatcher. Since coming to the United States it has been exhibited at The New York Public Library; the Swedish Institute in Minneapolis, Minnesota; the University of Michigan at Ann Arbor (where it was one of the focal points of the induction of the Class of 1935, Wallenberg's Class, into the Emeritus Club); and at the New Jersey State Museum in Trenton, New Jersey, where the exhibition closed out the year. In 1986, it will continue to travel

across the United States and Canada. If you have a group who is interested in sponsoring the Exhibition in your community, please contact us here at The Raoul Wallenberg Committee of the United States. We shall send you information concerning the size, costs, etc.

On July 1, 1985, The Raoul Wallenberg Committee of the United States became a fully independent organization. Our new landlord is The American-Scandinavian Foundation. This wonderful organization, which is celebrating its own Seventy-fifth Anniversary this year, has managed to find space for us in their beautiful building on East 73rd Street in New York City. We value this closeness with the Scandinavian Community, which has been so supportive of our work. We also want to take note of the many years of help and support that were given to us by The Anti-Defamation League of B'nai B'rith. Their concern and generosity over many years has helped to make our independence a reality. We are fortunate to have so many good and supportive friends.

Because of the funds that were raised as a result of the Tribute in March, we have been able to implement several very important programs. We have given a gift of \$25,000.00 to The New York Public Library for the formation of The Raoul Wallenberg Collection. This collection, which will be a part of the Library's already extensive World War II Collection, will contain all of the Library's documents that have thus far been released by the Swedish Foreign Ministry. There are approximately one hundred and forty thousand pages of information and testimony pertaining to Raoul Wallenberg. These are contained in forty-six volumes which have been donated to the Library by the Swedish Government. Some of the funding will be used to translate many of the more important papers which are presently in Swedish, German, Hungarian, Russian, etc. I am certain that the Library will also round out its Wallenberg bibliography, which has grown with each successive year. There has been some confusion about the physical set-up of this Collection. There will not be a separate room or structure housing this collection, but these important materials will soon be available for use by scholars, students, and all who are interested in the story of Raoul Wallenberg and his great heroism.

In April we made a proposal to the Swedish Fulbright Commission that a joint Raoul Wallenberg Committee of the United States/Swedish Fulbright Commission Post-Doctoral Fellowship be given to a Swedish post-doctoral candidate who would be interested in working on the materials that are being given to the New York Public Library. Out of this research would come guidance for the Collection and an original work that would be on a very scholarly level. The fellowship proposal was accepted several weeks ago by the Commission in Sweden. There will be someone from the Swedish Raoul Wallenberg Committee on the final Selection Committee, and there is great excitement on both sides of the Atlantic about this joint activity. The Raoul Wallenberg Committee of the United States will contribute \$10,000.00 towards the Fellowship, and the Swedish Fulbright Commission will contribute an equal amount. We shall work closely with the Swedish Consulate here in New York, so that our visiting scholar will have a totally rewarding and productive experience.

As many of you already know, a large part of our program is educational. We are extremely proud of the fact that since April, we have sent out over two-thousand information packets on Raoul Wallenberg and on our work. These packets have been sent without any charge to whomever has requested them. They have been sent to about 1,500 school children, all of whom wish to know more about Raoul Wallenberg. This is a program that we are particularly proud of.

On November 6th, we had a small showing for a Swedish artist, Annika Wallenberg, who is married to a cousin of Raoul's. This tiny fundraiser was fully underwritten by both members of our board and the artist. The enormous generosity that the name, Raoul Wallenberg, engenders is indeed one of the most heartwarming parts of this work.

During the last year, Raoul Wallenberg has been honored in a number of different ways. On March 15th, the New York City Council passed a resolution naming the sidewalk directly across from and fronting the entire United Nations, The Raoul Wallenberg Walk. In Washington, D.C. a bill introduced by Senator Carl Levin, was passed, which re-names the street fronting the site of the United States Holocaust Memorial Museum, Raoul Wallenberg Place. On Long Island, New York a part of a highway has also been named for Raoul Wallenberg. I think that all of us would agree that these honors are appropriate and well deserved.

This Committee coordinated a national effort to have President Reagan bring-up the Wallenberg case at the Geneva Summit in November. The White House and the State Department received thousands of personal letters from throughout the United States, as well as a number from other countries. We intend to make certain that our government is completely aware of the building interest in Raoul Wallenberg. We shall not allow the honor bestowed upon him by Congress and signed by the President to be an empty one. So many owe so much to this extraordinary hero.

In Sweden, the Foreign Minister, Mr. Sten Andersson, has just appointed a Special Ambassador to research the Raoul Wallenberg documents and oversee the case. This new Special Ambassador, Mr. Rune Nystrom, is a former ambassador to East Berlin and has served two tours of duty in Moscow. We shall be watching Sweden with renewed interest in the months to come. We do know that Prime Minister Olaf Palme laid a wreath at Raoul Wallenberg Platz in Budapest when he was there on a State Visit last summer. He also issued a statement on Wallenberg on January 17, 1985, to mark the Fortieth Anniversary of Raoul's disappearance. We feel that there are definite indications of a change in the Swedish political climate that surrounds this case. During the past year I have met with both Ambassador Wilhelm Wachtmeister in Washington, D.C. and with the Permanent Undersecretary of State, Mr. Pierre Schori, when he visited the United States. I am of the hope that we can look forward to more vigorous action on the highest levels from the present government.

On January 16, 1986, The Raoul Wallenberg Committee of Greater Philadelphia and The New Jersey Wallenberg Committee participated in a joint vigil in Philadelphia at the Liberty Bell. Dr. Vera Goodkin, who was saved by Raoul Wallenberg, read an open letter to President Reagan. Rachel Oestreicher Haspel spoke, as the representative of the national committee. Both Leona Feldman, Chairman of the Philadelphia Committee and Stewart Warren, of New Jersey who coordinated and planned this moving event, deserve warm thanks.

On January 17th a Prayer Vigil was held at the Swedish Seamens Church in New York City to mark the 41st Anniversary of Raoul Wallenberg's disappearance into the Soviet gulag. Pastor Evert Olson conducted the vigil. This was co-sponsored by The Raoul Wallenberg Committee of the United States.

In Sweden the Raoul Wallenberg Committee had a ceremony and prayer service at Stockholm's Cathedral, Storkyrkan. The program which Raoul Wallenberg's sister, Mrs. Nina Lagergren, helped to develop and participate in, included singer Sylvia Lindenstrand and Liberal Party Chairman, Bengt Westerberg, who was the main speaker.

Former Ambassador Per Anger, who is visiting Canada during the month of January, spoke in Edmonton on January 17th on the subject of Raoul Wallenberg. The University of Alberta is in the process of making a training film on teaching about Wallenberg. Mr. Anger's speech will be included in that film. One other bit of very wonderful and exciting news from Canada, is that Raoul Wallenberg has been named Canada's very first Honorary Canadian Citizen. This honor was awarded Mr. Wallenberg on December 10, 1985, Human Rights Day in Canada. We hope that this great honor will be a further spearhead to international action on Raoul Wallenberg's behalf.

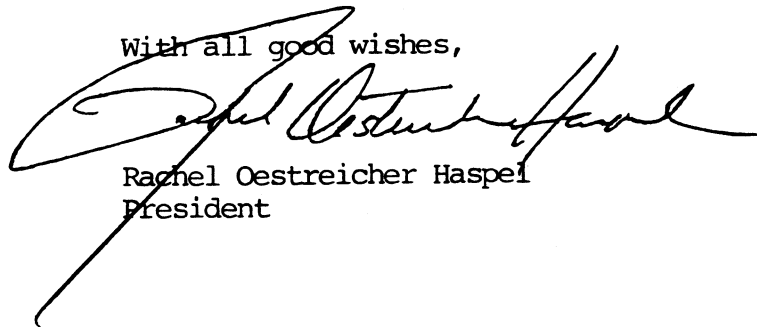
Let me report that our own Speaker's Bureau continues to be extremely active. Our speakers have gone to Mexico, Puerto Rico, Texas, Michigan, New Jersey, Washington, D.C.; Pennsylvania, North Carolina, and of course New York.

All in all, 1985 has been a year of progress and of growth for The Raoul Wallenberg Committee of the United States. We are pleased with the strides forward that we have made, but we continue to be frustrated that we do not, in fact, have a Raoul Wallenberg to save Raoul Wallenberg. I, in my capacity as President of the Committee, have spent quite a bit of time this year talking to many persons in all branches of government. We have built broad based support in both Houses of Congress, and that is extremely important. I have also spent some time at the State Department, and what I can report of these conversations is that quiet diplomacy on many levels is part of this case. Letters to the Secretary of State and to the White House, as well as to your own congressional leaders remain an important part of this effort. This is not something that we can do; only you, our friends and members can do this for Raoul Wallenberg. Give him a little of your time during this coming year.

I would like to add that we have just finished reading a new novel entitled: Safe Houses by Lynne Alexander, which uses part of Raoul's character and his story in a fictional way. This is a form of fiction called "magical realism". There is a lot of information, as well, in this book; and we highly recommend it.

Please remember that your 1986 membership dues are due. Enclosed you will find a folder that should be filled out and returned. We are very much dependent on these yearly tax-deductible contributions for the continuation of our work.

With all good wishes,

Rachel Oestreicher Haspel
President

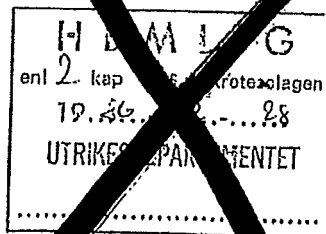
Copies of our By-laws and/or Financial Reports are available upon request.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)

59/018 (00C) P2 Eu¹
PROMEMORIA
1986-02-28

EX t:
Kabsek
Polch
Ch Pol I
Julin

exp. 1986-03-03/ul

HEMLIG

Brittiska frågor om Raoul Wallenbergärendet

Enligt uppgift hösten 1985 - det torde ha varit i oktober månad - från chefen för RPS till departementsrådet Osvald skulle den avhoppade KGB-tjänstemannen Oleg Gordijevskij besitta uppgifter om Raoul Wallenberg vilka brittiska vederbörande i sinom tid skulle låta oss få del av.

I en uppteckning den 17 december 1981 av:

ha föreslagit att vi skulle överväga följande gång: "Nyström, d v s utredaren, meddelar pressen att han fått info angående Wallenberg (avrättad 1946 eller 47* enligt den info vi fick tidigare) från vad han bedömer vara helt säkert källa. Pressen kommer då sannolikt att spekulera i Gordijevskij eller Jurtenko eller andra. - Om vi är intresserade av att gå till väga på detta sätt, få veta detta och hur vi tänkt oss hur och när det skulle ske. Man vill ge Gordijevskijen möjlighet att yttra sig igen (det är för honom som föreslagit detta). - Därefter skulle Nyström kunna agera".

Sedermera uppgavs att det var Gordijevskij som skulle ha föreslagit detta tillvägagångssätt emedan han själv inte önskade figurera i sammanhanget.

* sedermera ändrat till 1945 eller 1946

Kabinettssekreteraren erfor från den
27 februari 1986 ville ha svar på följande
tre frågor:

- 1) hur bedömer vi Gordijevskijs uppgifter om Raoul Wallenberg?
- 2) hur kommer vi att använda dessa; före eller efter statsministerns besök i Moskva?
- 3) tänker vi publicera uppgifterna?

Det förefaller alltså som om britterna tog initiativet till att höra Gordijevskij om Raoul Wallenberg. Därefter har de på ett påtagligt beskäftigt vis föreslagit att vi bör agera på ett visst sätt under hänvisning till Gordijevskijs allmänna trovärdighet. De senast ställda frågorna har närmast innebörden av förnyade förslag om hur vi bör handla. Det framstår som professionellt och ger upphov till frågetecken om motiven för britternas handlingssätt.

Om vi över huvud taget besvarar ovanstående frågor bör det ske genom en hänvisning till att vi avvaktar med en bedömning av Gordijevskijs uppgifter tills vi haft tillfälle att ställa kompletterande frågor till honom. Vid det tillfället bör vi också söka få närmare klarhet om bevekelsegrunderna för britternas märkliga agerande.

Sven Julin

REGERINGSKANSLIET
Telefon 08-763 10 00

MEDDELANDE

Datum

1986-03-04

Avsändare	
Sven Julin	
Handläggare	Direktivsnr.
Ärende	

Mottagare
Kabsek, polch, ch Pol I,
amb Nyström, Dahlgren, SB
<i>Eyg 80304</i>

OBS sid 3 i den amerikanska Raoul Wallenbergskommitténs
årsberättelse.

Dep 350 Utgåva 5 5000 50 ex 1984 01 DB 320643

Vänd!

The Raoul Wallenberg Committee of the United States

127 East 73rd Street, New York, New York 10021 212-737-7790

P 2 Eni

President
Rachel Oestreicher Haspel

1986-02-25

Pal

INK UTRIKESDEPT
Dnr. 1000-77-3
February 3, 1986

Executive Board
Agnes Adachi
Rabbi Bruce K. Cole
Nane Lagergren Cronstedt
Abraham Foxman
Dr. Erica Freeman-Padan
Lena Biorck Kaplan
Elizabeth Moynihan
Carl Gustav Nisner
Walter Oppenheim
Vera Stern
Betty Throne-Holst
Jacob Wallenberg

Överlämnas av ambassaden i Washington
till utrikesdepartementet för kännedom.

INK. AMB. WASH.
1986-02-18

President Ronald Reagan
The White House
1600 Pennsylvania Avenue
Washington, D.C. 20500

Honorary Chairmen
Hon. Per Ahlmark
Ambassador Per Anger
Sen. J. B. Boshwitz
Rep. J. Green
Gideon Hausner
Rep. Jack Kemp
Nina Lagergren
Rep. Tom Lantos
Sen. Daniel P. Moynihan
Sen. Claiborne Pell
Dr. J. Dardel
Ingrid Arde Widemar
Simon Wiesenthal

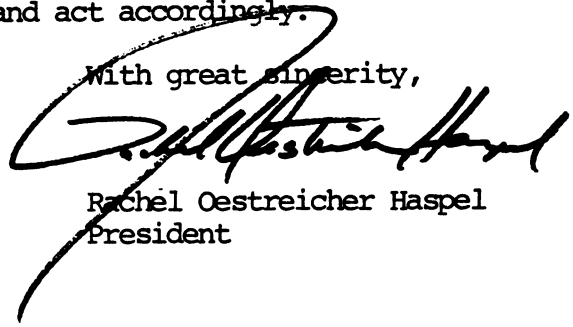
Dear President Reagan;

We applaud the news of the exchange of Soviet dissident Anatoly Scharansky and several Western Intelligence operatives; but we must once again ask, what of Raoul Wallenberg and his fate? For forty-one years he has been held illegally by the Soviet Union, and the free world has done virtually nothing in his behalf.

How can this one man who did so much for his fellow human beings still be allowed to languish while others are set free? His continual incarceration and the perpetual stonewalling by Soviet officials must be met with greater resistance by the influential leaders of the free world. A moral imperative that exists in this case demands answers that have yet to be given.

The Congress of the United States and the American people have mandated that action be taken on Wallenberg's behalf. We have waited since October 5, 1981. Please honor the Citizenship that the United States has bestowed on Raoul Wallenberg, and act accordingly.

With great sincerity,

Rachel Oestreicher Haspel
President

National Advisory Board
Patricia Barnes
John Bierman
Rev. Cynthia Bronson
Rev. James A. Carpenter
Bethine Church
Countess Margareta Douglas
Meyer Eisenberg
Barbara Futterman
Sister Ann Gillen
Gloria Goldwater
John L. Goldwater
Alan C. Greenberg
Maxwell E. Greenberg
Diane Haslett
Hon. Alan Hevesi
Burton M. Joseph
Irena Kirkland
Lane Kirkland
Samuel Lefrak
Guy A. Lerup
Elmer Lester
Dr. Edward A. Lindell
Viveca Lindfors
Hon. John V. Lindsay
Nicholas L. Ludington
Kati Marton
James P. Murphy
Reverend M. Olson
Margaret Patane
Theresa Patane
Martin Riskin
Harvey Rosenfeld
Bayard Rustin
Howard Samuels
Loulette Samuels
Hon. Jerome Shestack
Dr. Krister Stendahl
Rose Styron
Leroy Sylverst
Susan Tabor
Neil Tevebaugh-Kenwryck
Ludmilla Thorne
Liv Ullman
Tibor J. Waldman
John Weitz
Elie Wiesel
George Will

ROH:tmp

1985 has been a year of growth and of challenge for The Raoul Wallenberg Committee of the United States. We have implemented a number of exciting programs, moved our offices, and become more highly visible than in the past.

On January 17, 1985, the Fortieth Anniversary of Raoul Wallenberg's disappearance into the Gulag, we marked the day in conjunction with Wallenberg Committees in thirteen other countries and across the United States. Our Committee suggested to all other committees that as the hour of noon was struck, bells should be rung forty times, once for each year that Raoul Wallenberg has suffered imprisonment in the Soviet Union.

In New York City, the ceremony was held at City Hall under the auspices of Mayor Edward I. Koch. Jeane J. Kirkpatrick, Then United Nations Ambassador, was the keynote speaker for the commemoration. In addition to the Ambassador, Mayor Koch, Swedish Consul General Magnus Faxen, United States Congressman Bill Green, Assemblyman Alan Hevesi and Rachel Oestreicher Haspel spoke. Afterwards, we all moved into the Rotunda where we were joined by members of Raoul's family, Committee members, and other dignitaries, each of whom struck a bell - once for each of Raoul's forty years in prison. It was an extremely moving event, particularly as we all knew that we were being joined by others around the world in repeating this ceremony.

A Tribute to Raoul Wallenberg was held on March 14, 1985. This was the largest and most important event of 1985 for this Committee. The Tribute, which both honored Raoul and raised funds to help continue the work of the Committee, was to have taken place at The New York Public Library. We had anticipated that there would be about four hundred guests. Instead, under the chairmanship of Alan C. Greenberg and Lena Biorck Kaplan, the Tribute grew to twelve hundred guests, and we had to move to the Sheraton Centre Hotel. It was a major and extraordinary event that very much befitted the honor that we wished to have paid to Raoul Wallenberg.

Peter Jennings was the Master of Ceremonies for the evening. The honoree was Raoul, himself, and the speakers included Senator Daniel Patrick Moynihan, Dr. Henry A. Kissinger, Swedish film stars Bibi Andersson and Max von Sydow, Former Ambassador Per Anger and Elie Wiesel. Included in the program were Swedish pianist Staffan Scheja, survivors Susan Tabor, Agnes Adachi, Edith Wohl Ernster (Concertmaster of the Stockholm Symphony Orchestra) and Victor Aitay (Concertmaster and First Violinist of the Chicago Symphony Orchestra), The Senior Chorus of the Raoul Wallenberg School (P.S. 194K) in Brooklyn, New York; and most importantly, Nina Lagergren, Raoul Wallenberg's sister. A brief portion of the NBC/Paramount mini-series, WALLENBERG: A HERO'S STORY, was previewed at the Tribute.

On March 16, 1985, the exhibition that The Raoul Wallenberg Committee of the United States brought over from England opened at The New York Public Library. This exhibition, also called A Tribute to Raoul Wallenberg was first opened in 1982 at the Church of St. Martins in the Fields in London, by Prime Minister Margaret Thatcher. Since coming to the United States it has been exhibited at The New York Public Library; the Swedish Institute in Minneapolis, Minnesota; the University of Michigan at Ann Arbor (where it was one of the focal points of the induction of the Class of 1935, Wallenberg's class, into the Emeritus Club); and at the New Jersey State Museum in Trenton, New Jersey, where the exhibition closed out the year. In 1986, it will continue to travel

across the United States and Canada. If you have a group who is interested in sponsoring the Exhibition in your community, please contact us here at The Raoul Wallenberg Committee of the United States. We shall send you information concerning the size, costs, etc.

On July 1, 1985, The Raoul Wallenberg Committee of the United States became a fully independent organization. Our new landlord is The American-Scandinavian Foundation. This wonderful organization, which is celebrating its own Seventy-fifth Anniversary this year, has managed to find space for us in their beautiful building on East 73rd Street in New York City. We value this closeness with the Scandinavian Community, which has been so supportive of our work. We also want to take note of the many years of help and support that were given to us by The Anti-Defamation League of B'nai B'rith. Their concern and generosity over many years has helped to make our independence a reality. We are fortunate to have so many good and supportive friends.

Because of the funds that were raised as a result of the Tribute in March, we have been able to implement several very important programs. We have given a gift of \$25,000.00 to The New York Public Library for the formation of The Raoul Wallenberg Collection. This collection, which will be a part of the Library's already extensive World War II Collection, will contain all of the Library's documents that have thus far been released by the Swedish Foreign Ministry. There are approximately one hundred and forty thousand pages of information and testimony pertaining to Raoul Wallenberg. These are contained in forty-six volumes which have been donated to the Library by the Swedish Government. Some of the funding will be used to translate many of the more important papers which are presently in Swedish, German, Hungarian, Russian, etc. I am certain that the Library will also round out its Wallenberg bibliography, which has grown with each successive year. There has been some confusion about the physical set-up of this Collection. There will not be a separate room or structure housing this collection, but these important materials will soon be available for use by scholars, students, and all who are interested in the story of Raoul Wallenberg and his great heroism.

In April we made a proposal to the Swedish Fulbright Commission that a joint Raoul Wallenberg Committee of the United States/Swedish Fulbright Commission Post-Doctoral Fellowship be given to a Swedish post-doctoral candidate who would be interested in working on the materials that are being given to the New York Public Library. Out of this research would come guidance for the Collection and an original work that would be on a very scholarly level. The fellowship proposal was accepted several weeks ago by the Commission in Sweden. There will be someone from the Swedish Raoul Wallenberg Committee on the final Selection Committee, and there is great excitement on both sides of the Atlantic about this joint activity. The Raoul Wallenberg Committee of the United States will contribute \$10,000.00 towards the Fellowship, and the Swedish Fulbright Commission will contribute an equal amount. We shall work closely with the Swedish Consulate here in New York, so that our visiting scholar will have a totally rewarding and productive experience.

As many of you already know, a large part of our program is educational. We are extremely proud of the fact that since April, we have sent out over two-thousand information packets on Raoul Wallenberg and on our work. These packets have been sent without any charge to whomever has requested them. They have been sent to about 1,500 school children, all of whom wish to know more about Raoul Wallenberg. This is a program that we are particularly proud of.

On November 6th, we had a small showing for a Swedish artist, Annika Wallenberg, who is married to a cousin of Raoul's. This tiny fundraiser was fully underwritten by both members of our board and the artist. The enormous generosity that the name, Raoul Wallenberg, engenders is indeed one of the most heartwarming parts of this work.

During the last year, Raoul Wallenberg has been honored in a number of different ways. On March 15th, the New York City Council passed a resolution naming the sidewalk directly across from and fronting the entire United Nations, The Raoul Wallenberg Walk. In Washington, D.C. a bill introduced by Senator Carl Levin, was passed, which re-names the street fronting the site of the United States Holocaust Memorial Museum, Raoul Wallenberg Place. On Long Island, New York a part of a highway has also been named for Raoul Wallenberg. I think that all of us would agree that these honors are appropriate and well deserved.

This Committee coordinated a national effort to have President Reagan bring-up the Wallenberg case at the Geneva Summit in November. The White House and the State Department received thousands of personal letters from throughout the United States, as well as a number from other countries. We intend to make certain that our government is completely aware of the building interest in Raoul Wallenberg. We shall not allow the honor bestowed upon him by Congress and signed by the President to be an empty one. So many owe so much to this extraordinary hero.

In Sweden, the Foreign Minister, Mr. Sten Andersson, has just appointed a Special Ambassador to research the Raoul Wallenberg documents and oversee the case. This new Special Ambassador, Mr. Rune Nystrom, is a former ambassador to East Berlin and has served two tours of duty in Moscow. We shall be watching Sweden with renewed interest in the months to come. We do know that Prime Minister Olaf Palme laid a wreath at Raoul Wallenberg Platz in Budapest when he was there on a State Visit last summer. He also issued a statement on Wallenberg on January 17, 1985, to mark the Fortieth Anniversary of Raoul's disappearance. We feel that there are definite indications of a change in the Swedish political climate that surrounds this case. During the past year I have met with both Ambassador Wilhelm Wachtmeister in Washington, D.C. and with the Permanent Undersecretary of State, Mr. Pierre Schori, when he visited the United States. I am of the hope that we can look forward to more vigorous action on the highest levels from the present government.

On January 16, 1986, The Raoul Wallenberg Committee of Greater Philadelphia and The New Jersey Wallenberg Committee participated in a joint vigil in Philadelphia at the Liberty Bell. Dr. Vera Goodkin, who was saved by Raoul Wallenberg, read an open letter to President Reagan. Rachel Oestreicher Haspel spoke, as the representative of the national committee. Both Leona Feldman, Chairman of the Philadelphia Committee and Stewart Warren, of New Jersey who coordinated and planned this moving event, deserve warm thanks.

On January 17th a Prayer Vigil was held at the Swedish Seamens Church in New York City to mark the 41st Anniversary of Raoul Wallenberg's disappearance into the Soviet gulag. Pastor Evert Olson conducted the vigil. This was co-sponsored by The Raoul Wallenberg Committee of the United States.

In Sweden the Raoul Wallenberg Committee had a ceremony and prayer service at Stockholm's Cathedral, Storkyrkan. The program which Raoul Wallenberg's sister, Mrs. Nina Lagergren, helped to develop and participate in, included singer Sylvia Lindenstrand and Liberal Party Chairman, Bengt Westerberg, who was the main speaker.

Former Ambassador Per Anger, who is visiting Canada during the month of January, spoke in Edmonton on January 17th on the subject of Raoul Wallenberg. The University of Alberta is in the process of making a training film on teaching about Wallenberg. Mr. Anger's speech will be included in that film. One other bit of very wonderful and exciting news from Canada, is that Raoul Wallenberg has been named Canada's very first Honorary Canadian Citizen. This honor was awarded Mr. Wallenberg on December 10, 1985, Human Rights Day in Canada. We hope that this great honor will be a further spearhead to international action on Raoul Wallenberg's behalf.

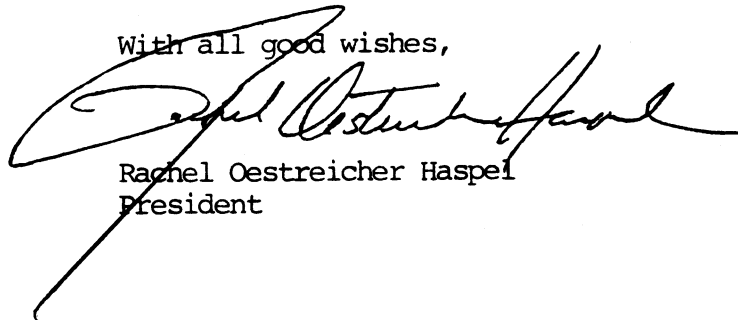
Let me report that our own Speaker's Bureau continues to be extremely active. Our speakers have gone to Mexico, Puerto Rico, Texas, Michigan, New Jersey, Washington, D.C.; Pennsylvania, North Carolina, and of course New York.

All in all, 1985 has been a year of progress and of growth for The Raoul Wallenberg Committee of the United States. We are pleased with the strides forward that we have made, but we continue to be frustrated that we do not, in fact, have a Raoul Wallenberg to save Raoul Wallenberg. I, in my capacity as President of the Committee, have spent quite a bit of time this year talking to many persons in all branches of government. We have built broad based support in both Houses of Congress, and that is extremely important. I have also spent some time at the State Department, and what I can report of these conversations is that quiet diplomacy on many levels is part of this case. Letters to the Secretary of State and to the White House, as well as to your own congressional leaders remain an important part of this effort. This is not something that we can do; only you, our friends and members can do this for Raoul Wallenberg. Give him a little of your time during this coming year.

I would like to add that we have just finished reading a new novel entitled: Safe Houses by Lynne Alexander, which uses part of Raoul's character and his story in a fictional way. This is a form of fiction called "magical realism". There is a lot of information, as well, in this book; and we highly recommend it.

Please remember that your 1986 membership dues are due. Enclosed you will find a folder that should be filled out and returned. We are very much dependent on these yearly tax-deductible contributions for the continuation of our work.

With all good wishes,

Rachel Oestreicher Haspel
President

Copies of our By-laws and/or Financial Reports are available upon request.

Pol

HEJ!

P 2 Ek 1

INKOM
1986-3-04
UD: s ARKIV

Ann Thorstensson
Oskarsgatan 31C
577 00 Hultsfred

Vi är tre tjejer som jobbar med ett grupparbete om Raoul Wallenberg.

Vi skulle bli mycket tacksamma om Ni skulle kunna skicka oss material om Wallenbergs arbete i Ungern och vad Sverige gjorde för insatser för att få honom frigiven. Det sistnämnda intresserar oss mest.

Eftersom grupparbetet ska vara inlämnat om två veckor, skulle vi bli glada om Ni ville skicka oss materialet snarast möjligt.
Tack på förhand!

Med vänlig hälsning

Ann Thorstensson
Anette Jonsson
Carina Nilsson

Peri/juu/ur
1986-03-05
besv. u. ltr
tit

Politiska avdelningen

Dnr 63/016 1986-03-04	Avd Grupp Mål PZ EU ^I
-----------------------------	---

Charlotta Ludvigsson
Rönnbärsvägen 14
372 00 RONNEBY

Pol

Tack för Ditt brev den 2 februari angående Raoul Wallenberg.

De handlingar som avser åren 1945-1969 har frisläppts. Tyvärr kan jag inte sända dem eftersom de omfattar 49 band på uppskattningsvis närmare 10.000 sidor. Jag översänder i stället en kort redogörelse för regeringens ansträngningar till förmån för Raoul Wallenberg.

Per Anger kan Du lämpligen tillskriva under adress :

c/o Raoul Wallenbergföreningen
Box 16076
103 22 STOCKHOLM

Med vänlig hälsning,

Sven Julin
Kansliråd

ee

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ av kurir

☐ uti kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

86-03-04

Sign

ee

(UTRIKESMINISTERN)

Utrikesministerns kansli/mk
Handläggare: Kr Sven Juhlin
Politiska avdelningen
Första enheten

ARKIVEXEMPLAR

1986-03-05

Dnr 64/006	Avd Grupp Mål P 2 Eu ^I
---------------	--------------------------------------

P d gymn adj Lennart Molin
St Trädgårdsgatan 2 E

593 00 VÄSTERVIK

(Raoul Wallenberg)

Tack för Ert brev den 1 februari 1986 angående Raoul Wallenberg.

Ni frågar varför det aldrig har varit tal om att överföra Raoul Wallenbergs kvarlevor till Sverige och till hans familj.

Bakgrunden till att så inte skett är att enligt det besked om Raoul Wallenbergs bortgång som den sovjetiska regeringen lämnade den 2 februari 1957 skulle hans kvarlevor ha kremerats och, underförstått, inte finnas tillgängliga för repatriering,

För den svenska regeringens del gäller emellertid att den inte har kunnat acceptera det sovjetiska beskedet som övertygande. Den utgår därför från att Raoul Wallenberg lever så länge motsatsen inte har bevisats på ett tillfredsställande sätt. Det skulle inte vara lämpligt att begära kvarlevorna av en man som vi vidhåller är vid liv.

Utrikesdepartementet har som bekant lagt ned ett synnerligen omfattande efterforskningsarbete i fråga om Raoul Wallenberg. Det finns inget indicium, inget spår, ingen ledtråd som inte energiskt har följts upp. Därom vittnar bl. a. de 90 dossäer på c:a 20.000 sidor som departementets Raoul Wallenbergarkiv omfattar. Som framgår av bifogade dokument har vi heller inte försummat att ta upp frågan med de sovjetiska myndigheterna. Tyvärr har vi varje gång hänvisats till 1957 års besked.

Olof Palme gjorde på fyrtioårsdagen av Raoul Wallenbergs försvinnande, den 17 januari 1985, ett uttalande av innebörd att så länge ovisshet består om Raoul Wallenberg

Ifylles av postexp

Avsant med

☐ sv kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post

Avsändn datum

Sign

kommer regeringen även i fortsättningen gripa varje
läggligt tillfälle att få visshet om hans öde. Det
uttalandet gäller även idag.

Med vänliga hälsningar

Sten Andersson

Politiska avdelningen

Dnr 64/005 1986-03-05	Avd P2	Grupp Eu	Mål I
-----------------------------	-----------	-------------	----------

bil. PM sep 85
övers freng
om RW

Ann Thorstensson
Oskarsgatan 31 C

577 00 Hultsfred

./.

Till svar på Ditt och Dina kamraters brev översänder jag en redogörelse för Raoul Wallenbergs insatser i Ungern och regeringens ansträngningar att få visshet om hans öde. Den är en smula kortfattad, men är det enda material vi f.n. har som är av hanterligt format.

Lycka till med grupparbetet!

Med vänliga hälsningar,

Sven Julin
Kansliråd

ml

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐

av kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

Avsändn datum

5/3/86

Sign

lll

P 2 *Ter I*

Pol

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860306-745
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-03-06-15.49

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
BERN	DISTRIBUTED	1986-03-06-15.49	0072 ✓

=)

FROM: UDTEX 21

POSTED TIME: 1986-03-06-15.45

MSG NO: 860306-745

BERN+

UD STOCKHOLM 1986-03-06

AMBASSADEN BERN

FRAAN JULIN POL 1 ANG RAOUL WALLENBERG

ENLIGT ETT REUTERSTELEGRAM IGAAR FRAAN Z~RICH
AATERGER ETT ''SWISSBASED CHRISTIAN NEWSLETTER''
UPPGIFTER FRAAN DEN UKRAINSKE KATOLIKEN JOSEF TERELJA.
UTSMUGGLADE TILL VAEST AV HANS HUSTRU. AV INNEBOERD
ATT RAOUL WALLENBERG AER VID LIV. ''TERELJA'S ACCOUNT
WAS PUBLISHED BY THE GROUP CHRISTIAN SOLIDARITY INTER-
NATIONAL AFTER A TRANSLATION BY A PARIS-BASED INFORMATION
SERVICE MONITORING HUMAN RIGHTS IN THE UKRAINE''.

JAG VORE TACKSAM OM NI S N A R A S T VILLE SOEKA INFOER-
SKAFFA TEXTEN TILL IFRAAGAVARANDE NEWSLETTER OCH TELEXA
DEN.

CABINET

UD STOCKHOLM KL 1545/BF

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

Pal

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860306-867
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-03-06-18.17

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1986-03-06-16.44	
UD/VAKTHAVANDE	DISTRIBUTED	1986-03-06-18.16	

=)

FROM: POSTED TIME: 1986-03-06-16.42

MSG NO: 860306-867

=LIST
UD/POL 1
+

AMBASSADEN BERN 1986-03-06

UD STOCKHOLM

NR 44. ERT 72. FOER JULIN POL 1 FRAAN BOTHORP.ATT

ATTN. MRS HELENA BOTHORP

UKRAINE: NEUE HINWEISE AUF RAOUL WALLENBERG ?
EIN GESCHMUGGELTER BRIEF DES UKRAINISCHEN GEWISSENSGEFANGENEN
TERELJA AN SEINE FRAU SPRICHT VON IHM

USCHHOROD/ZUERICH CSI/AK
DER IM FEBRUAR 1985 ZUM WIEDERHOLTEN MALE VERHAFTETE UND IM
AUGUST DES GLEICHEN JAHRES ZU ZWOELF JAHREN FREIHEITSSTRAFE
VERURTEILTE GEWISSENSGEFANGENE JOSYF TERELJA KONNTE AM 21.2.1985
EINEN BRIEF AN SEINE FRAU OLENA AUS DEM GEFAENGNIS SCHMUGGELN.
DER JETZT VOM UKRAINISCHEN INFORMATIONSDIENST IN DEUTSCHER
UEBERSETZUNG VEROEFFENTLICHT WURDE.

IM LETZTEN TEIL DES BRIEFES BESCHREIBT JOSYF TERELJA EINEN
DIALOG ZWISCHEN SEINEM VERHOERER , DEM KGB OBERSTLIEUTNANT
KORSUN UND IHM. WORIN UEBER RAOUL WALLENBERG GESPROCHEN WIRD:

KORSUN: TERELJA, WIR KOENNEN ALLES. NEHMEN SIE NUR DEN FALL

--	--	--

WALLENBERG. WENN NOETIG, SCHLIESSEN WIR SIE SOGAR ZU IHM
IN DIE ZELLE. DANN KOENNEN SIE EINANDER HELFEN."
TERELJA : " HEISST DAS. DASS ER LEBT ?"
KORSUN: "DAS HEISST ES IM UEBRIGEN..."

DEN GANZEN TEXT DER PRESSEMITTEILUNG. ALSO AUCH DEN TEIL. DER
SICH NICHT AUF WALLENBERG BEZIEHT, SENDE ICH IHNEN HEUTE PER
EILPOST ZU. WIR HOFFEN, IHNEN MIT DIESEN ANGABEN GEDIENST ZU
HABEN.

MIT FREUNDLICHEN GRUESSEN
CHRISTIAN SOLIDARITY INTERNATIONAL
OSTEUROPAABTEILUNG
A. KLIMAITIS

911770 SVSK CH
59945 CS

ODEVALL

AMBASSADEN BERN KL 16.45/CH

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)

65/006 P2 Ew^I
PROMEMORIA
1986-03-06

POL

Ex f kdm t:

Kabsek

Polch

Ch pol I

Ch pressbyrån

Julin

Amb Moskva u n

Raoul Wallenbergvittnet Josef Terelja
(1 bil)

Jag blev sent igår eftermiddag uppringd först av TT (Gert Holmertz) och därefter av ordföranden i den amerikanska Raoul Wallenbergkommittén Rachel Oestreicher Haspel. Båda ville ha en kommentar till ett Reuters-meddelande från Zürich (jfr bif text som har kommit mig till handa idag) enligt vilket den ukrainske katoliken Josef Terelja från en KGB-officer skulle ha fått beskedet att Raoul Wallenberg lever och sitter inspärrad i fängelse. - "At one point, he said, a KGB officer told him: "We can do everything. Take the case of Wallenberg... If necessary we can lock you in a cell with him. Then you can help each other." Terelja asked whether this meant that the diplomat was still alive. "That's what it means, among other things," he quoted the officer as replying."

Till svar på båda förfrågningarna uppgav jag att Terelja hade framträtt med ett vittnesmål i slutet av 1984. De uppgifter han därvid lämnat, bl.a. att Brezjnev skulle ha varit implicerad i Raoul Wallenbergs fängslande, hade noggrannt prövats, men hade befunnits inte äga något påtagligt bevisvärde. Det nya vittnesmål skulle dock, sade jag, prövas i vanlig ordning.

S

Sven Julin

EXPEDIERAT	
med	der.
sv. kurir	10/3 1986
utl. kurir	
luftpos	
vanl. post	sign

bf

Brädschande

To: UDIS Pressbyrå

Att: Ingrid Hjelt

From: Ulf Håkansson, CSCE/SC

Teletax: 08-786 6734

Sven Jahn
pol

NNNN

EUR328 EURO00

051411 :AM-WALLENBERG

SWEDISH DIPLOMAT REPORTED ALIVE. CHRISTIAN NEWSLETTER SAYS
ZURICH, March 5, Reuter - Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat who saved thousands of Jews from Nazi death camps in World War Two, may still be alive in a Soviet jail, a Swiss-based Christian newsletter reported today.

The report is based on a letter smuggled out of a Soviet camp by Ukrainian Roman Catholic prisoner Josyf Terelja last February and later passed to the West by his wife Olena.

Terelja, publisher of a Ukrainian church chronicle, tells of efforts by the KGB security apparatus to force him to declare publicly that he was misled by Western agents.

At one point, he said, a KGB officer told him: "We can do everything. Take the case of Wallenberg...if necessary we can lock you in a cell with him. Then you can help each other."

Terelja asked whether this meant the diplomat was still alive. "That's what it means, among other things," he quoted the officer as replying.

Wallenberg, first secretary in Nazi-occupied Budapest, was detained by Soviet liberation troops and never returned. The Russians say he died of a heart attack in his cell in 1947.

Terelja's account was published by the group Christian Solidarity International after a translation by a Paris-based information service monitoring human rights in the Ukraine.

REUTER DOT TB JO

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärendes	brev från lägerfånge i Sovjet med uppgifter om R Wallenberg	Datum 1986-03-06		Dnr	
		Avd	Grupp	MANK. UTRIKES DEP. D. N:o	
Adress	Cabinet Stockholm	860307 POLI/Kr Julin / B7 Telgk New York / 860307		1986-03-06	
				AVD	GR
Text	10. För Sven Julin re brev från lägerfånge i Sovjet med uppgifter om R Wallenberg. Refererande till telefonsamtal mellan fru Haspel och Sven Julin översändes kopior på det material som Raoul Wallenberg-kommittén överlämnat med begäran om kommentar från departementet. Tack-sam för kommentarer till Gk. Faxén	7		2	Eu I

Amnesty international

U.S. Section

10.

2(7)

2/28/86

USSR COORDINATION GROUP

2. Revere Street
Jamaica Plain, MA 02130
(617) 524-6623

P.O. Box 10084.,
Cambridge, MA 02140
Tel: (617) 524 8845

Rachel Haspell.,
The Raoul Wallenberg Committee, USA.,
27 East 73rd Street,
New York, NY. 10021.

Dear Rachel :

My colleague, Susan Caplan, has told me about the existence of your Committee. As a member of AIUSA's Soviet Coordination Group for the past five years I am extremely pleased to hear that there are others, who have not given up hope that the fate of Raoul Wallenberg will some day be discovered.

Susan told me that she had sent you a copy of the Amnesty International paper: 'Letter from a Soviet Political Prisoner about Raoul Wallenberg'. This paper is of extraordinary interest to us here, not only because it proves that the name of Raoul Wallenberg is still alive in the Soviet Union, but also because the author of this letter is IOSYP TERELYA, Leader of 'The Initiative Group for the Defence of Believers' Rights and of The Church' in the Ukrainian SSR, and now serving a seven year strict regime camp sentence (plus five more in internal exile) in Perm Camp 36.

I thought perhaps that you would be interested in the enclosed article from Keston News Service #239, containing another letter from Iosyp Terelya, written to his family while he was being held in investigation prison in Lvov. The remark by KGB agent Korsun at the bottom of page 15 is surely a careless admission that Raoul Wallenberg is not yet dead, even in the minds of agents of the Soviet Secret Police.

Please let us know if the case of Iosyp Terelya turns out to be of interest to members of your Committee. Having already spent eighteen years in Soviet camps and Psychiatric Hospitals, he desperately needs people to speak up for him, and to write letters on his behalf. His case is not actually being worked upon by an Amnesty Group here in the United States; but, if there were to be sufficient interest generated here on his behalf, we are sure that our USSR Research Department in London would supply us with recommendations about which of the Soviet Authorities people should write to on his behalf.

Should your Committee be interested in receiving Keston News Service Bulletins, I enclose a leaflet giving the address where they can be obtained. I should say that there is no connection between Amnesty International and Keston College, except that each is Headquartered in or near London.

We are happy to have made contact with you. Please keep in touch!

J. Ruthven Ryan. Sincerely, *Ruthven* for AIUSA USSR CO-GROUP/RELIGIOUS

Amnesty International is a worldwide human rights movement which works impartially for the release of prisoners of conscience: men and women detained anywhere for their beliefs, color, ethnic origin, sex, religion or language, provided they have neither used nor advocated violence. Amnesty International opposes torture and the death penalty in all cases without reservation and advocates fair and prompt trials for all political prisoners. Amnesty International is independent of all governments, political factions, ideologies, economic interests and religious creeds. It has consultative status with the United Nations (ECOSOC), UNESCO and the Council of Europe, has cooperative relations with the Inter-American Commission on Human Rights of the Organization of American States, and has observer status with the Organization of African Unity (Bureau for the Placement and Education of African Refugees). Amnesty International was the recipient of the 1977 Nobel Prize for Peace.

- 14 -

10.

3(7)

DOCUMENTKNS No. 239
28 NOVEMBER 1985BARGAINING WITH THE KGB

Keston College has recently received copies of two letters from imprisoned Ukrainian Catholic IOSYP TEREIYA to his family. This is the second, written in February this year from prison in Lvov, Ukrainian SSR. It is addressed to Tereliya's wife OLENA, his daughters KALYNA and MARYANA, and his son PAVLO who was born last autumn. Tereliya was arrested near Lvov on 8 February 1985 and sentenced on 20 August to seven years' labour camp and five years' exile (see KNS No. 233). He had already spent over eighteen years in prisons, labour camps and psychiatric hospitals. He is 42 years old. He is known as an advocate of a free and legalised Ukrainian Catholic church, which was banned in 1946.

Glory be to Jesus!

Good evening my dear girls, and Pavlyk,

Yesterday, 21 February, I sent a letter: they were collecting the wastepaper and a notebook was slipped into the cell.

The cell is filthy and we are being eaten alive by lice. After dinner they will take us for delousing. People sleep on the floor, on tables; you can't breathe for the filth and the smoke. They've welded an inner grate onto the windows, and behind it in the window there are screens and blinds.

For a long time they've been portioning out sunlight and fresh air in Soviet prisons by the gramme. [...]

You remember, after my flight on 15 November I travelled to Uzhgorod on 14 January for a meeting with the KGB. Conditions were set: on our side, to stop issuing the Chronicle; on theirs, to free prisoners from prisons and camps. The meeting took place in the Hotel Zakarpate in Room 52. Lt-Col. DZYASHKO and a captain whose name I don't remember came to the meeting. They brought with them two issues of the Chronicle of the Catholic Church in Ukraine, Nos. 1 and 6. The standard questions were asked: who, where, when? To whom and how did you pass it abroad? I answered that I had not come for an interrogation, but to reach an agreement on the conditions for the liberation of Vasyl [Kobryn-Ed.], Fr Herman [Budzinsky-Ed.] and a list of prisoners -- a compromise decision. Dzyashko rejected the first version of the list. I put together a new one, but you were right when you told me that nothing would come of it, they need something else. After dinner (Dzyashko and I dined together, and you would have thought we were colleagues) a new list was composed and agreed upon. [...] I typed up the first and last version of the compromise declaration:

"In connection with the given situation, we (that is I, Budzinsky, Stefaniya Sichko) consider the dissolution of the Action Group [for the Defence of the Rights of Believers-Ed.] to be possible. Further friction and conflicts between the Catholics and the authorities shall be resolved without the interference of any third party. Also the Chronicle of the Catholic Church in Ukraine will cease, though that would not mean that we are breaking with our Church."

They read it. Korsun said that such a declaration was not suitable. Then I took the piece of paper and was about to tear it up. Dzyashko snatched it away: "What are you doing? Let it be." He folded it and placed it in a folder. Korsun, red faced and angry, began to say that he had given his word in Kiev that everything would be all right, and here I was deceiving them; that Kiev would not agree to such a declaration, and this means that my friends will remain imprisoned. [...]

- 15 -

10.

4(7)

DOCUMENTKNS No. 239
28 NOVEMBER 1985

On Sunday I went to another meeting with Korsun and Dzyashko in Svalyava. The meeting took place at the home of Marharyta Bohovych. During the talk I announced that I would sign the declaration when everyone on the agreed list had been freed. Korsun boiled with rage, he began to threaten me, and then he said it was necessary to submit the matter to his superiors for the final decision. After this Dzyashko took some sort of papers out of a folder. At the bottom of a clean copy of the protocol, three photographs were pasted.

"Which of these do you know?"

"None."

"How do you know that Chernenko was in Solotvina for a cure, and who sneaked your declaration to him?" demanded Korsun.

"This is not an interrogation."

A pause.

"Iosyp Nykhailovych, do you really want to leave the Soviet Union? Why did you write to the Yids in Israel? After all, you have relatives in Spain, Italy, Austria, the USA, why not write to them? You could equally well go to Czechoslovakia--you have a family, children, take pity on your wife. Live peacefully there and write poetry." I answered that I want to leave not for the reunification of my family but because the Soviet government does not allow me to live freely, that it violates its own constitution, and persecutes us simply because I do not want to be a Russian, because I demand the right (guaranteed by the Constitution!) to profess the faith of my ancestors. And the fact that I wrote to the government of Israel is my private affair--it isn't said anywhere that only Jews ought to go there. That is a democratic government and it accepts all those who are persecuted in the USSR.

"I wouldn't advise you to do that. Renounce your declaration and within a week you'll be able to go to Austria. Well? What do you think? Having ended up with your protectors you'd rebel there too, and with time there'd be disillusionment and longing for your native land. Think about it! And if you want you can live here too. Why shouldn't you live for your family, draw pictures and write poems? If you want we will give you a place in Uzhgorod -- an apartment, a job, there are Roman Catholic churches there, go to them, no one will ever say a word. What do you need this Uniatism for? With whom have you bound up your life? What do you need Budzinsky for--he's a Vatican spy, he's lucky he's old, otherwise we'd have found a place for him. Believe me, we only want what's good for you."

"One more thing, which concerns you alone," added Lt-Col. Dzyashko, giving me the typed text of a declaration written in my name, in which, as it were, I declare that everything I wrote about Raoul Wallenberg is a fabrication from beginning to end, and that I did so on instructions from abroad. I read it carefully and asked: "Why do you hate Wallenberg so much, who saved hundreds of thousands of people at the cost of his life? The Soviet KGB destroyed far more, as was revealed at the 20th Congress of the CPSU. How can a Ukrainian forget the millions of Ukrainians who starved to death in 1933-1947? Why hasn't Moscow to this day immortalised the memory of those who perished innocently at the hands of the Party and the KGB?" Korsun answered that the government of the USSR would have set up a memorial to the victims of the famine of 1933 long ago, but because of the hullabaloo raised abroad cannot do so now.

Angrily, Korsun said: "Terelya, we can do anything. Look at Raoul Wallenberg for example. Even in the Swedish government there are people who are tired of the clamour around his name. And who are you? There isn't even any sense in giving you a long sentence. A year's enough, but where is the guarantee that one of the criminals won't cut your throat? And if it's necessary we'll throw you into a cell with Raoul Wallenberg. There you could help each other."

>>

DOCUMENT

KNS No. 239
28 NOVEMBER 1985

"In other words he's alive?"

"That was just a turn of phrase," he answered, calm again.

Then the talk turned to home, the children, and they took me home. And on the 8th they arrested me, just as you thought they would.

In the prison Korsun warned me that if I do not report I'll die without trace.

Lvov prison, cell 132
21 February 1985

Glory be to Jesus!
Glory forever!

P.S. Osmak promised me a newspaper with the confession of Vasyl who is supposedly already at home, but apparently I won't ever see this article. (In fact, Kobryn did not confess. He received a three year sentence on 22 March 1985 -Ed.)

(Photographs of Terelya, and of his wife and children are available from Keston College Photo Archives.)

Olena Terelya and daughter

SOVIET BELIEVERS SAY "TELL THE WEST!"

The work of Keston College and its USA affiliate is derived from the unique calling of Rev. Michael

Bourdeaux. "Be our voice where we can't make it heard," was the plea of Russian Christians made to Michael Bourdeaux in the middle 60's. "The most important single way you can help us," they told him, "is by telling our story. Give the facts exactly as they are." Similar requests have come from believers in Eastern Europe many times.

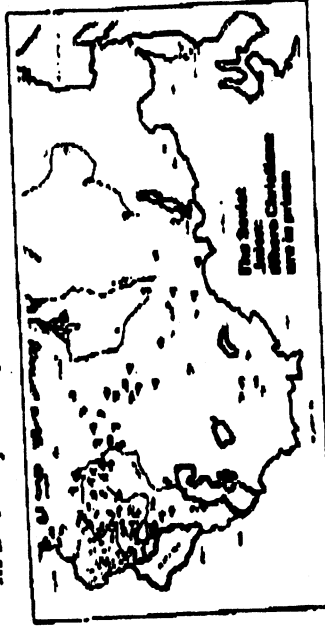

KESTON'S UNIQUENESS

Keston College is unlike other colleges in that it has no students or faculty. It may be considered a college in the collegial sense of a group of men and women dedicated to a common purpose. And it is here that Keston's uniqueness is demonstrated. The College's chief function is to gather, assess and publish the facts about the religious communities of many faiths in Eastern Europe. Located in England, Keston College is the only research and information center of its kind in the English speaking world.

RESEARCH

Keston College has been faithful to its calling through the work of its distinguished research team. The research and archive staff speak the languages of the countries they study; most have travelled and lived within a country of Eastern Europe for some time. Their sources of information provide the necessary corroboration of news stories for reliable and accurate reporting. These include *samizdat* - "literally" self published material. It is unofficially produced religious literature which reaches the College from Eastern Europe in a variety of ways.

Keston is often the first to report good news as well as informing about the continuing persecution of religious believers under Communism. The reputation of the College for accuracy, expertise and equal treatment of all believers seeking to tell us about themselves has grown over the years. Churches and other religious groups in the West, the media, academics and Governments look to Keston College as the truly authoritative source of complete and accurate information.

KESTON COLLEGE, USA

Keston College, USA, the Society for the Study of Religion under Communism was founded in 1971 to represent the work of Keston College in the United States and Canada. its main function is to disseminate Keston's publications in the United States and serve as a focal point for information on religion under Communism. The USA organization arranges speaking engagements with churches and other interested groups. It also fosters Support Groups who will pray for believers in Eastern Europe and raise funds for the development of the work in North America.

SUPPORT

Aside from its subscription services, Keston College, USA is funded exclusively from donations. The twelve member Board of Directors and the Executive

Secretary are working together to strengthen the organization. Individuals, churches and other concerned groups are invited to support the work through prayer and financial giving. Contributions to the Society for the Study of Religion under Communism are tax-deductible.

THE BOARD OF DIRECTORS

CHARLES WHITTLE

Bj's Wholesale Club, Inc. A subsidiary of Zare Corp.
President and Chairman

REV. MICHAEL BOURDEAUX

Director, Keston College, England

LYNN R. FUZZARD

Campbell University School of Law

SR. ANN GILLEN

Director, National Interreligious Task Force on Soviet Jews

DR. ERNEST GORDON

Director, Christian Reformer Effort for the
Emancipation of Dissidents

MYRNA R. GRANT

Wheaton Graduate School

RICHARD HANLEY

Dillon, Read & Co

DR. KENT HILL

Seattle Pacific University

REV. DAVID R. MAINS

Director, the Chapel of the Air

DR. JERRY PANKHURST

Westernberg University

DR. THEOPHANIS G. STAYROU

University of Minnesota

COL. PAUL E. ROUSH

Fellowship of Christian Officers

SOME OF OUR PUBLICATIONS

Keston News Service
(Published biweekly)

Religion in Communist Lands
(Published three times a year)

The Right To Believe
(Published four times a year)

P.O. Box 1310, Framingham, MA 01701

KESTON COLLEGE, USA

*reports the religious scene
in Eastern Europe*

The Society for the Study of Religion under Communism

7(7)

FAXEN

Pal

P	2	En I
---	---	------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 860307-359
=)

DISTRIBUTION STATUS AT: 1986-03-07-12.34

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
NEW YORK/GK	DISTRIBUTED	1986-03-07-12.34	0143 ✓

=)

FROM: UDTEx 21

POSTED TIME: 1986-03-07-11.50

MSG NO: 860307-359

NEW YORK/GK+

UD STOCKHOLM 1986-03-07

GENERALKONSULATET NEW YORK

FRAAN JULIN ANG. RAOUL WALLENBERG. ERT 10.

P R I M O UNDER SECUNDO AATERGES DEN PM JAG UPPRAETTADE EFTER
SAMTALET MED FRU HASPEL.

S E C U N D O "JAG BLEV SENT IGAAR EFTERMIDDAG UPPRINGD FOERST
AV TT (GERT HOLMERTZ) OCH DAEREFTER AV ORDFOERANDEN I DEN AMERI-
KANSKA RAOUL WALLENBERGKOMMITTEN RACHEL OESTREICHER HASPEL.
BAADA VILLE HA EN KOMMENTAR TILL ETT REUTERSMEDDELANDE FRAAN
Z"RICH (JFR. BIF. TEXT SOM HAR KOMMIT MIG TILL HANNA IDAG)
ENLIGT VILKET DEN UKRAINSKE KATOLIKEN JOSEF TERELJA FRAAN EN KGB-

OFFICER SKULLE HA FAATT BESKEDET ATT RAOUL WALLENBERG LEVER OCH
SITTER INSPAERRAD I FAENGELSE. - "AT ONE POINT. HE SAID. A KGB
OFFICER TOLD HIM: "WE CAN DO EVERYTHING. TAKE THE CASE OF WALLEN-
BERG... IF NECESSARY WE CAN LOCK YOU IN A CELL WITH HIM. THEN YOU
CAN HELP EACH OTHER." TERELJA ASKED WHETHER THIS MEANT THAT THE
DIPLOMAT WAS STILL ALIVE. "THAT'S WHAT IT MEANS. AMONG OTHER
THINGS." HE QUOTED THE OFFICER AS REPLYING."

TILL SVAR PAA BAADA FOERFRAAGNINGARNA UPPGAV JAG ATT TERELJA HADE
FRAMTRAETT MED ETT VITTNESMAAL I SLUTET AV 1984. DE UPPGIFTER HAN
DAERVID LAEMNAT. BL.A. ATT BREZJNEV SKULLE HA VARIT IMPLICERAD I
RAOUL WALLENBERGS FAENGSLANDE. HADE NOGGRANNT PROEVATS. MEN HADE
BEFUNNITS INTE AEGA NAAGOT PAATAGLIGT BEVISVAERDE. DET NYA VITT-

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

--	--	--

NESMAALET SKULLE DOCK. SADE JAG. PROEVAS I VANLIG ORDNING.''

T E R T I O EN JAEMFOERELSE MELLAN DEN TEXT JAG ERHAALLIT FRAAN
REUTERS OCH BILAGAN TILL ERT 10 HAERROERANDE FRAAN AMERIKANSKA
AMNESTY INTERNATIONAL GER VID HANDEN ATT KGB-OFFICEREN. SOM SVAR
PAA TERELJAS FRAAGA OM R.W. LEVER. I DEN FOERRA TEXTEN SAEGER
''THAT'S WHAT IT MEANS. AMONG OTHER THINGS'' MEDAN HAN I DEN SENARE
YTTRAR ''THAT WAS JUST A TURN OF PHRASE''.

Q U A R T O TERELJAS VITNESMAAL 1984 INNEHOELL VISSA UPPGIFTER
AV I BAESTA FALL VAGT INDICIEVAERDE MEN TILLFOERDE INTE R.W.-
DOSSIERERNA NAAGOT NYTT. - UPPGIFTEN ATT BREZJNEV SKULLE HA HAFT
MED R.W:S FOERSVINNANDE ATT GOERA VEDERLADES REDAN NAER DEN FRAM-
KOM 1981. - VAD GAELLER DET SENASTE VITNESMAALETTS HAALLFASTHET
GER DET UPPHOV TILL STARKT TVIVEL REDAN GENOM DEN UNDER TERTIO
REFERERADE GLIDNINGEN I FORMULERINGARNA. UNDER INGA FOERHAALLANDEN
HAR DET NAAGOT BEVISVAERDE GENTEMOT SOVJETISKA MYNDIGHETER.

CABINET

UD STOCKHOLM KL 11 45/EEL.

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

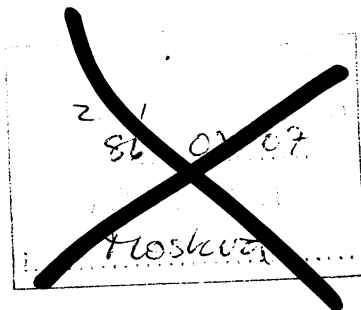
ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

1986-03-07

Kanslirådet Julin

UTRIKESDEPARTEMENTET

HEMLIGT

66/801

INKOM UD		
1986-03-10		
AVD.	GR.	MAL.
D	2	eu I

Gordijevskij om Raoul Wallenberg

hbr Julin-Nilsson 1986-02-18

Broder,

Ditt ovan citerade handbrev med Gordijevskijs utsäga om Wallenberg har, beroende på att jag uttagit en dryg veckas semester, väl länge förblivit obesvarat. Den första reflektion jag gjort efter en genomläsning av det översända materialet, är att vi måste insistera på att få direktintervjua G. Han är ju, åtminstone såvitt jag kan erinra mig, den förste sovjetmedborgare med direkt anknytning till säkerhetstjänsten som haft något att berätta om W.

Om inte annat kan ett samtal med G. ge värdefulla uppslag för efterforskningsarbetet. Det kan sålunda inte helt uteslutas att G. kan peka på sovjetiska avhoppare i väst som vi förbisett eller att han i övrigt kan ge tips om nya tillvägagångssätt. Vad G. i den av britterna vidarebefordrade utsagan har att säga om hanteringen inom KGB av den sovjetiska Wallenberg-dossiern är ytterst kortfattat och skulle möjligen också vid ett samtal kunna fyllas ut såväl i konturer som i detaljer.

le

Så till själva utsagan. Även om denna bygger på ett samtal G. haft med en högt uppsatt kollega inom KGB rör det sig ju inte om annat än ett andrahandsvittnesmål. Bristerna i utsagans värde är uppenbara. Du själv och Leif Leifland har redan visat på dem. Allmänt måste vi sålunda alltjämt säga oss att vi anser det belagt att W. var vid liv våren 1947 och troligen långt senare. G:s sagesman kan dock givetvis vid ett samtal så sent som 1982 ha tagit grovt miste på året för en avrättning av W.

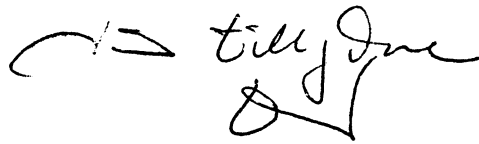
Påståendet att likvideringen förorsakades av att W. inte lät sig värvas som agent, finner åtminstone jag förbryllande. Det stämmer knappast heller med trovärdiga vittnesmål i dossiern från medfångar till W. under 1940-talet. Vidare kan frågan ställas om det tidigare är känt att sovjetiska vederbörande efter misslyckade rekryteringsförsök avrättat sina offer.

Mer i marginalen skulle jag vilja notera att ett noggrant förberett sovjetiskt rekryteringsförsök givetvis kan (även om förklaringen är något konstruerad, det medges) ligga bakom det besynnerliga faktum att Söderblom i Moskva redan 16 januari 1945, alltså dagen före W:s försvinnande, underrättades om att W. påträffats. Denna omständighet har aldrig givits någon tillfredsställande förklaring. Uppenbarligen har sovjetiska vederbörande funnit den besvärande, eftersom Vysjinskij i sin note till Sohlman 18 augusti 1947 skriver att "det är riktigt, att Sovjetunionens utrikesministerium den 14 januari 1945 erhöll ett kort meddelande, grundat på indirekta uppgifter från en av befälhavarna vid en truppstyrka, som deltog i striderna i Budapest, om att Wallenberg skulle ha påträffats på Benzurgatan."

G:s utsaga kan möjligen sägas bestyrka intrycket att W. var en för sovjetiska vederbörande känd person, som man av olika anledningar aktivt sökte i Budapest. Men - som Du själv skriver - hur förklaras mot den bakgrunden att

W. av allt att döma frivilligt begav sig till det sovjetiska kommandot i Debreçen?

G:s tankar på ett svenskt offentliggörande av innehållet i hans utsaga väcker onökligen en del frågor. Självfallet kan inte förslaget accepteras. Motiven för G:s resonemang kan vi dock möjligen få ett begrepp om vid ett direkt samtal med honom. Nödvändigheten av ett dylikt är helt uppenbar, inte minst om man betänker att W-ärendet genom åren producerat ett arkiv om 20.000 sidor. Då kan vi inte finna oss i att inte direkt få tala med ett vittne som framkastar så sensationella påståenden som G.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lars-Åke Nilsson', with a stylized flourish at the end.

Lars-Åke Nilsson

Ärendes

Raoul Wallenberg

Datum

1986-03-11

Ans

Avd

P

Grupp

2

Mål

EU

Adress AMBASSADEN MOSKVA DNR

POL

För L-Å Nilsson från Julin ang. Raoul Wallenberg.

Jag är fullt medveten om att Din arbetsbörda f.n. är betydande. Med tanke på att jag den första april far till Bern på åtta veckor vore jag likväl tacksam om jag kunde få del av Dina kommentarer till mitt handbrev 1986-02-18 inom den närmaste framtiden.
Hälsningar.

CABINET

Ex till:
Julin

Ifylles av telegramexpeditören

Avstämningen

Klockan

Sign